

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
კლასიკური ფილოლოგიის, ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეციისტიკის ინსტიტუტი

პროგრამა «ლოგოსი»

პუბლიკაციები და ღონისძიებები კლასიკური ფილოლოგიის,
ბიზანტინისტიკისა და ნეოგრეციისტიკის სფეროში

თბილისი
2004

თინათინ გიორგობიანი

ქსენოფონის ლაქსიკონი

2004
თბილისი

რედაქტორი ე. აბესაძე
რეცენზენტები: მ. მჭედლიძე
 რ. ცანავა

© პროგრამა „ლოგოსი“

ISBN 99940-31-24-4

პროგრამა „ლოგოსი“
ილია ჭავჭავაძის გამზირი 13,
თბილისი 0179
ტელ. 25-02-58, ფაქსი 22-11-81
ელ. ფოსტა greekstudies@caucasus.net

სარჩევი

ლექსიკონის სტრუქტურა.....	8
ანბანი.....	10
ლექსიკონი.....	12
ქსენოფონტის ენა.....	135
მთავარი ფონეტიკური კანონები	138
არსებითი სახელი.....	139
I კანკელელობა.....	140
II კანკელელობა.....	143
I და II კანკელელობის გედსართავე სახელები.....	145
III კანკელელობა	147
III კანკელელობის გედსართავე სახელები.....	158
III კანკელელობის გედსართავე სახელთა ხარისხები.....	162
ნაცვალსახელი	164
რიცხვითი სახელი	168
გმნა.....	170
ულლება	172
გმნათა კლასიფიკაცია.....	184

წინასიტყვაობა

წინამდებარე ლექსიკონი უპირველესად სასწავლო დანიშნულებისაა. იგი ეყრდნობა ქსენოფონის „ანაბასისის“ ლექსიკას.

ქსენოფონის „ანაბასისში“ დაკულია ცნობები ქართველი გომების შესახებ და ამდენად იგი კლასიკური ფილოლოგიის განყოფილების სტუდენტთათვის ყოველთვის იყო პროგრამით გათვალისწინებული საკითხავი ბერძნული ტექსტი.

ამიტომაც ამ ლექსიკონის შედგენაში უშუალოდ მონაწილეობდნენ კლასიკური ფილოლოგიის განყოფილების ყოფილი სტუდენტები და ამჟამად კი კოლეგები – ეკატერინე გამყრელიძე, ნინო ლორთქიფანიძე, რუსუდან მარგიშვილი, თამარ კოშორიძე და შუშანიკ ასათიანი, რისთვისაც მათ მადლობას მოვახსენებ.

„ანაბასისის“ პირველ სამ წიგნში მოთხრობილია ლიდის სატრაპის, კიროსის ლაშქრობის შესახებ მისი ძმის, სპარსეთის მეფის – არტაქსერქსე II-ის წინააღმდეგ. ეს ლაშქრობა განხორციელდა ძვ.წ. 401 წლის გაზაფხულზე. ბრძოლა ბაბილონის მახლობლად გაიმართა, კიროსი მოკლეს და მისი არმია დაიშალა.

კიროსის ლაშქრობაში მონაწილეობდა 10000-ზე მეტი ბერძენი. იქ იყო „ანაბასისის“ ავტორი ქსენოფონიც. დაქირავებული ბერძენი მეომრები იძულებულნი გახდნენ შავ ზღვაზე არსებული ბერძნული პოლისებისაკენ წასულიყვნენ და იქიდან – ელადისაკენ.

შავი ზღვისაკენ მსვლელობის დროს ბერძენთა არმიას მოუხდა ქართველი გომებით დასახლებული მხარეების გაეღაცა.

ქსენოფონი პირველი მწერალია, რომლის ცნობათაგან უშუალოდ ირკვევა, რომ კოლხების ქვეყანა ფაზის-რიონის აუზის გარდა, შავი ზღვის სამხრეთ სანაპიროზედაც იყო. იქ კოლხები მოსინიკებს ემიჯნებოდნენ.

„ანაბასისში“ მოიხსენიებიან ისეთი გომები და გეოგრაფიული პუნქტები, რომელთა შესახებ ქსენოფონგამდე არავითარი ცნობები არ არსებობდა. მაგალითად, ქსენოფონი პირველია და უკანასკნელიც, ვინც ერთ-ერთ კოლხურ გომს, ფასიანელს მდინარე არაქსის სათავეებთან გვიდასტურებს. ამასთან, ქსენოფონის ცნობა, რომ არაქსის ზემო წელს ფასისი ეწოდებოდა, უძველესია.

ანტიკურ წყაროთაგან „ანაბასისი“ ერთადერთია, რომელიც ტრაპეზუნდ – კერასუნგის მხარეში კოლხების ყოფნას გვაშინობს.

„ანაბასისი“ ეკუთვნის თვითმხილველ ავტორს და ამ მხრივაც ის განსაკუთრებულია სხვა საისტორიო თხზულებათა შორის.

ლექსიკონის სტრუქტურა

1. არსებითი სახელი მოცემულია ნომინატივის ფორმით და გვერდით უწერია გენეტივის დაბოლოება, შემდეგ – არტიკლი (მაგ. ἄγγελος, ὁ, ὅ).

2. ზედსართავი სახელი მოცემულია მამრობითი სქესის ფორმით და მდებარეობით და საშუალო სქესის დაბოლოებებით (მაგ. ἀγαθός, ἦ, ὅς; ასევე: ἄριστος, ὁ).

3. ზმნა მოცემულია I პირის ფორმით (აწმყო დროისა), მაგ. ἀγοράζω – ვვაჭრობ, ვყიდულობ. ხშირად მოგვყავს ზმნის ძირითადი ფორმები (მაგ. ἄγω, fut. ἄξω, aor. ἔγωγον და ა. შ.), ფრჩხილებში მითითებულია ამოსავალი ფორმა.

4. ერთი და იმავე მნიშვნელობის სიტყვები, გრამატიკული ფორმები თუ ფრაზეოლოგიური ეკვივალენტები აღნიშნულია ტოლობის (=) ნიშნით (მაგ. ἄν=ἀν).

5. თუ ბერძნული სიტყვა მეორდება განმარტებაში, იქ მოცემულია შემოკლებით: π. = πάλιν.

6. შემოკლებები ლათინურად:

1. acc. – accusativus – ბრალდებითი ბრუნვა.
2. act. – activum – მოქმედებითი გვარი.
3. adj. – adjectivum – ზედსართავი სახელი.
4. adj. verb. – adjectivum verbale – ნამზნარი ზედსართავი სახელი.
5. aor. – aoristus – აორისტი, ნამყო სრული.
6. comparat. – comparativus – შედარებითი ხარისხი.
7. conj. – conjunctio – კავშირი.
8. dat. – dativus – მიცემითი ბრუნვა.
9. demin. – deminutivum – კნინობითი სახელი.
10. dep. – deponens – გადაღებული ზმნა ანუ დეპონენსი.
11. dual. – dualis – ორობითი.
12. encli. – encliticum – მიკედლებული სიტყვა.
13. f. – femininum – მდებარეობით სქესი.
14. fut. – futurum – მომავალი დრო.
15. gen. – genetivus – ნათესაობითი ბრუნვა.
16. imper. – imperativus – ბრძანებითი კილო.
17. imperf. – imperfectum – იმპერფექტი, ნამყო უსრული.
18. ind. – indicativus – თხრობითი კილო.
19. infinit. – infinitivus – ზმნის განუსაზღვრელი ფორმა.
20. m. – masculinum – მამრობითი სქესი.
21. med. – medium – საშუალო გვარი.
22. n. – neutrum – ნეიტრალური, საშუალო.
23. nom. – nominativus – სახელობითი ბრუნვა.
24. part. – participium – პარტიციპიუმი, მიმდებარე.

25. partic. – particula – ნაწილაკი.
26. pass. – passivum – ვნებითი გვარი.
27. pf. – perfectum – პერფექტი, ნამყო სრული.
28. pl. – pluralis – მრავლობითი რიცხვი.
29. ppf. – plusquamperfectum – პლუსკვამპერფექტი, ნამყო წინარეწარსული.
30. praep. – praepositio – წინდებული.
31. praes. – praesens – ახლანდელი დრო.
32. pron. – pronomen – ნაცვალსახელი.
33. pron. poss. – pronomen possessivum – კუთვნილებითი ნაცვალსახელი.
34. pron. refl. – pronomen reflexivum – უკუქცევითი ნაცვალსახელი.

ანბანი

ბერძნული ანბანი 24 ასოსგან შედგება; აქედან 17 თანხმოვანია, 7- ხმოვანი.
 'Εγώ είμι τὸ Ἄλφα καὶ Ὠ μέγα, ἀρχὴ καὶ τέλος.
 მე ვარ ალფა და ომეგა, დასაწყისი და დასასრული. აპოკალიფსისი, 21, 6.

მოხაზულობა		ასოთა სახელწოდება ბგერათა შესაბამისობა		
დიდი/ პატარა				
A	α	ალფა	ἄλφα	ა(მოკლენგრძელი)
B	β	ბეტა	βῆτα	ბ
Γ	γ	გამა	γάμμα	გ
Δ	δ	დელტა	δέλτα	დ
E	ε	ეფსილონ	ἔψιλον	ე(მოკლე)
Z	ζ	ძეტა	ζῆτα	ძ
H	η	ჰეტა	ἦτα	ე(გრძელი)
Θ	θ	თეტა	θῆτα	თ
I	ι	იოტა	ἰῶτα	ი(მოკლე ან გრძელი)
K	κ	კაპა	κάππα	კ
Λ	λ	ლამბდა	λάμβδα	ლ
M	μ	მი	μῆμι	მ
N	ν	ნი	νῆμι	ნ
Ξ	ξ	ქსი	ξῆμι	ქს
O	ο	ომიკრონ	ὀ μικρόν	ო(მოკლე)
Π	π	პი	πί	პ
P	ρ	რო	ῥῶ	რო
Σ	σ, ς	სიგმა	σίγμα	ს
T	τ	ტაუ	ταῦ	ტ
Υ	υ	უფსილონ	ὕψιλον	ვი,ჟ (მოკლე ან გრძელი)
Φ	φ	ფი	φῆ	ფ
X	χ	ხი	χῆ	ხ
Ψ	ψ	ფსი	ψῆ	ფს(ჟს)
Ω	ω	ომეგა	ὦ μέγα	ო(გრძელი)

დიდი ასოებით იწერება: საკუთარი სახელები, ამ სახელთაგან ნაწარმოები ბელსართავი სახელები (მაგ. Ἑλλάς – საბერძნეთი, Ἑλληνικός – ბერძნული), თვეთა სახელები (ჰეკატომბაიონი – Ἑκατομβάϊων და ა. შ.).

რთული ანუ ორმაგი თანხმოვნები: ζ, ξ, ψ. ζ-ს გვაძლევს δ + σ ან δ + ι. ξ-ს გვაძლევს γ + σ, χ + σ, κ + σ. ψ-ს გვაძლევს β + σ, π + σ, φ + σ.

სონორები: λ, μ, ν, ρ, σ. აქედან: λ, ρ ნარნარაა, μ, ν ნაზალური.

სიგმა სიტყვის დასაწყისში და შუაში იწერება ასე: σ, ხოლო სიტყვის ბოლოს – ς. რთულ სიტყვებში პირველი სიტყვის ბოლოს თანხმოვანთა წინ გვაქვს ორივე სახის სიგმა, მაგრამ ხმოვანთა წინ რთულ სიტყვებში იწერება σ.

ნაზალური გამა ანუ γ + κ, χ, γ, ξ იკითხება ასე: γγ-ნგ, γκ-ნკ, γχ-ნხ, γξ-ნქს (მაგ. ἄγγελος, ἄγκυρα, ἄγχι, ἄγξω).

ბერძნული ψ იკითხება როგორც φ (σύνταξις), გარდა ტრადიციით დამკვიდრებული სიტყვებისა, სადაც იკითხებოდა ფი (მაგ. Ξαμψιδ-სკეითია).

გვექონდა დიგამა ანუ ორმაგი გამა, რომელსაც წარმოთქმის მიხედვით ვაუ-ს (Fav) უწოდებდნენ. იგი ძველი ბერძნულის ეოლიურ და დორიულ დიალექტებში გვაქვს და პომეროსის პოემებსა და ბერძნულ წარწერებში შემოგვრჩა: იკითხება როგორც ქართული ფ (Fovos – ვოინოს = ლვინო).

ლექსიკონი

A

ἄβατος, ου - მიუწვდომელი, მიუღ-
კომელი (მთის შესახებ); გაუვალი
(გზის შესახებ); გადაუღებავი (მდი-
ნარების შესახებ).

*** Ἀβροζέλης, ου ὁ** - აბროქელმესი,
თრაკიელი, მეფის თარჯიმანი.

*** Ἀβρόκομος, ου ὁ** - აბროკომოსი,
ფინიკიელი საგრაპი, მეფე არგაქ-
სერქესის ოთხ მხედართმთავართა-
გან ერთ-ერთი.

*** Ἀβυδος, ου ἡ** - აბიდოსი, ქალაქი
ტროადაში, ჰელესპონტთან. აქ
ქსათრქსემ ჰელესპონტზე ააგო ხიდი,
რათა მოემრები ევროპაში გადაეყ-
ვანა.

ἀγαγών - *aor. 2-ის part.* ἄγω-დან.

ἀγαθός, ἡ, ὄν კარგი, მშვენიერი,
კეთილი, მამაცი, გულადი,
ჩინებული. ἀνδρα ἀγαθόν γίγνεσθαι
(εἶναι) - თავის მამაცად წარმო-
ჩენა; (ქვეყნის შესახებ) - ნაყ-
ოფიერი; (ზოგადად) - სასარგე-
ბლო, τὰ ἀγαθὰ სიმλιდრე, საკვე-
ბის მარაგი.

ἀγάλλομαι τινί და ἐπί τινι -
ვამაყობ რაიმეთი, ვხარობ.

ἀγαμαι, fut. ἀγάσομαι, aor. ἠγάσθη
მიკვირს, აღტაცებული ვარ;
ვაფასებ, პატივს ვცემ.

ἀγαν adv. - ძალიან, ფრიად.

ἀγαπάω (ἀγαμαι) - მიყვარს, პატივს
ვცემ, ვაფასებ; ვკმაყოფილდები.

*** Ἀγασίας, ου ὁ** აგასიასი, მამაცი
ასისთავი ქალაქ სტიმფალიოსიდან
(არკადიაში).

ἀγαστός, ἡ, ὄν (ἀγαμαι) - აღფრ-
თოვანების, პატივისცემის, ქების
ღირსი.

ἀγγεῖον, ου τό - ჭურჭელი.

ἀγγελία, as ἡ - ამბავი, ცნობა.

ἀγγέλλω - ვაუწყებ, ვამცნობ, ვაცხა-
ლებ.

ἀγγελος, ου ὁ - მაუწყებელი, ელჩი,
მაყენე, მახარობელი.

ἀγγείρω, fut. ἀγγερώ, perf. pass.

ἀγγήεραμαι - ვკრებ.

ἀγένειος, ου (γένειον) - უწვერ-
ული.

*** Ἀγησίλαος, ου ὁ** - აგესილაოსი,
ცნობილი მხედართმთავარი და
სპარტელების მეფე.

*** Ἀγίας, ου ὁ** - აგიასი (არკადიელი,
დაქორავებული ჯარისკაცების წი-
ნამძღოლი, ღალატით შეპყრობილი
და მოკლული გისაფერნეს მიერ).

ἀγκυρα, eos τό - ველი, ხეობა.

ἀγκυρα, as ἡ - ღუზა, დასაყრდენი;
უსაფრთხოება.

ἀγκυρῶ (νυῖς, νυῖῶ) - არ ვიცი, არ
მესმის; ვეჭვობ, ვემრყეობ, ვერ
ვხვდები.

ἀγκυμοσύνη, ης ἡ - განუსჯელობა,
არაკეთილგონიერება, გა-
მოუცდელიობა; *pl.* გაუგებრობა,
უთანხმოება.

ἀγνώμων 2 (γνώμη) - განუსჯელი,
უგუნური, გამოუცდელი, არახელ-
საყრელი, უმადური, უსამართლო.

ἀγορά, as ἡ (ἀγγείρω) - ადგილი,
სადაც ხალხი იკრიბებოდა თათბი-
რისა და არჩევნებისათვის, მოსა-
მართლები - საქმის განხილვი-
სათვის, ვაჭრები - ვაჭრობისათვის;
სახალხო კრება, მოედანი, ბაზარი;
ἀγορᾶν ἄγειν - ბაზრობაზე გასა-
ყიდის მიგანა; ἀγορᾶν πέμπειν ἔξω
- სანოვავის გაგმავნა გასაყიდად;
ἀγορᾶν παρέχειν - სურსათ-სანო-
ვავით მომარაგება; ἀγορᾶ χριθῆναι
- საკვები მარაგის საჭიროება; ἀπό

τῆς ἀγορᾶς ζῆν - ბაზარზე წაყიდი მარაგით ცხოვრება; οἱ ἐκ τῆς ἀγορᾶς - ვაჭარნი; ἀγορὰ πλῆθισσα - დილის 9-დან 12 სთ-მდე დრო, როცა ἀγορὰ სავსე იყო ხალხით; συνάγειν ἀγοράν - ჯარის შეყრა.

ἀγοράζω - ვეაჭრობ, ვყიდულობ.

ἀγορανόμος, ου ὁ (ἀγορά, νόμος) - ბაზრის მელამხედველი, კანონმდებელი, რომელიც კონტროლს უწევდა ვაჭრობას და არ უშვებდა არც მოგყუებას, არც საქონელზე მაღალ ფასებს; ათენში ამ მელამხედველთა რიცხვი იყო 10: ხუთი ქალაქისათვის და ხუთი პირეოსისათვის. ისინი აგრეთვე აგროვებდნენ სავაჭრო ბაჟს და განაგებდნენ სასამართლო საქმეებს.

ἀγορεύω - ვლაპარაკობ მოედანზე, სახალხო კრებაზე.

ἀγρεύω (ἀγρα) - ვნადირობ, ვიჭერ.

ἀγριος, α, ου (ἀγρός) - ველური; უხეში, მკაცრი.

ἀγρός, ου ὁ - მიწორი, სოფელი, οἱ ἀγροί - ადგილ-მამული.

ἀγρουπνέω (ὑπνος) - არ მძინავს, ვფხიზლობ; ვინმეზე ვგრუნავ (περιτινος).

ἀγω, fut. ἄξω, aor. 2 ἤγαγον, inf. ἀγαγεῖν, perf. ἤγα და **ἀγήοχα** - მოძრაობაში მომყავს, მიმყავს, ვატარებ, ἀγομαί τινα (εἰς δίκην) - სამართალში ვამძლე; ἐπὶ θάνατον (θανάτῳ) - სასიკვდილო ვწირავ; ვმართავ, ვმეთაურობ; ἔγγυς ἄγειν - მიახლოება; εἰρήνην ἄγειν - მშვიდობით ტკობა; ἦσυχίαν ἄγειν - მშვიდად ყოფნა; ἄγεσθαι მოყვანა, ჩამოტანა; **imp. ἄγε** δῆ და **ἀγετε** δῆ, აგრეთვე **ἄγετε** - აბა! აბა ახლა! აბა, აბა!

ἀγώγυμος, ου - ადვილად გადასატანი; τὰ ἀγώγυμα - მოძრავი ქონება, გვირთი, საქონელი.

ἀγών, ὄνος ὁ (ἀγω) - ბრძოლა, შეჯიბრი. ἀγών γυμνικός

შეიკვამ: πσυγή - კრივი, პალე - ჭიდაობა, δρόμος - რბოლა, ἄλμα - ხტომა, δίσκος - ბაღროს გყორცნა = πένταθλον, *საერთოდ* შეჯიბრი, ხუთჭილი.

ἀγασίζομαι fut. ἀγασισμαι ვეჯიბრები, ვებრძვი, მეტოქეობას ვუწევ; **ἀγασίζεσθαι** στάδιον - სირბილში შეჯიბრი.

ἀγασιοθέτης, ου ὁ (ἀγών, τίθημι) - მსაჯი.

ἀδειπνος, ου (δειπνον) - უჭმელი.

ἀδελφός, ου ὁ - ძმა, გულითადი მეგობარი.

ἀδέσῳ (δέος) - უშიშრად; უსაფრთხოდ.

ἀδηλος, ου - უცნობი, გაუგებარი, გაურკვეველი, უჩინარი.

ἀδιόβατος, ου - გაუვალი (ποταμός).

ἀδικέω - უსამართლოდ ვექცევი; ვაწყენინებ, შეურაცხყოფას ვაყენებ; ἔστιν ὁ τι σε ἠδίκησα; - ვაწყენინებ მე შენ რამით? *მოგჯერ praesens historicum მნიშვნელობით*: უსამართლოდ მოვიქეცი, არ ვიყავი მართალი. *pass.* მაწყენინებენ, შეურაცხმყოფენ.

ἀδικία, ας ἡ - უსამართლობა, წყენა, შეურაცხყოფა.

ἀδικος, ου - უსამართლო, უკანონო. ἐκ τοῦ ἀδικου - უკანონოდ.

ἀδικῶς - უსამართლოდ, უკანონოდ.

ἀδόλως - მოგყუების გარეშე.

ἀδύνατος, ου - უბლური, უმწეო, სუსტი; λῃγοι ἀδύνατοι - უსარგე-

ბლო ლაპარაკი; τὸ ἀδύνατον -
შეუძლებელი.
ἄδω, *ful.* ἄσομαι - ვმლერი, ვუმლერი.
აίει და αἰεί - ყოველთვის, მუდამ,
მარად. οἱ αἰεὶ τοῦτ' ἔχοντες
მულობელები; οἱ αἰεὶ βιώσυντες -
მუდამ მყვირალნი.
ἀετός და αἰετός, οὐ ὄ - არწივი;
αἰσιος ἄ. - ბედნიერების მაუწყე-
ბელი, კარგის მომასწავებელი არ-
წივი; ἀετὸς χρυσοῦς - ოქროს არ-
წივი, სპარსთა საომარი ნიშანი.
ἄθεος, οὐ - უღმერთო, დამნაშავე.
'Αθῆναι, ἄν αἰ - ათენი, ატიკის მთა-
ვარი ქალაქი; 'Αθῆναισι - ათენში.
'Αθῆναζε - ათენისკენ, 'Αθῆναιθεν -
ათენიდან.
'Αθηναία, ἀς ἡ (აგრეთვე 'Αθηναίη) -
ქალღმერთი ათენა, ზევსის ასული,
ათენის მფარველი, კეთილგონიერი
სიმამაციის სიმბოლო.
'Αθηναίος, α, οὐ - ათენისა, არს.
ათენელი.
ἄθλος, οὐ τὸ - ჯილდო გამარჯვები-
სათვის, დაეალება, საგმირო საქმე.
ἀθροίζω - ვკრებ, ერთ ადგილას
ვაერთიანებ.
ἀθρόος, α, οὐ - ერთად შეკრებილი,
გაერთიანებული, ἀθρόου στρά-
τευμα - მთელი ლაშქარი, ერთად
შეკრებილი; ხშირი, მრავალ-
რიცხოვანი.
ἀθύεω - სულით ვეცემი, მეშინია,
ეკრთები, ეუფრთხი; ვემღერი,
მწყინს, ვლონდები, ვწუხებარ τινί.
ἀθυμῶν πρὸς τι - რაიმეს
არნლომა.
ἀθυμητός, οὐ - დაღვრემილი,
გულგატეხილი, განწყობილებადა-
კარგული.
ἀθυσία, ἀς ἡ - სიმხდალე, სისუსტე,
გულგატეხილობა; πῶλλον ἀθυσίαν

ἔχειν - დიდ შიმში ყოფნა, გულ-
გატეხილი ყოფნა.
ἄθυσμος, οὐ - შიმშირა, მხდალი,
დაღვრემილი, გულგატეხილი, უხა-
ლისო.
ἀθύμας - ფრთხილად, უხალისოდ,
შიშით; ἀθύμας ἔχειν - უხალისოდ
ყოფნა, სულით დაცემა.
αἰγιαλός, οὐ ὄ (ἀγυς, ἄλς) -
ზღვის ნაპირი.
Αἰγύπτιος, οὐ - ეგვიპტური; არს.
ეგვიპტელი.
Αἰγυπτος, οὐ ἡ - ეგვიპტე. გაყო-
ფილი სამხრეთიდან ჩრდილოეთის
მიმართულებით ზემო (ἡ ἄνω χώρα
ἀν Θιβείας), შუა (ἡ μετὰ δὺν
Αἰγυπτος ἀν Ἑπτασιμῶν) და ქვემო
ეგვიპტედ (ἡ κάτω Αἰγυπτος ἀν Δέλ-
λτα).
αἰδέομαι - მრცხენია, მეშინია;
გამსჭვალული ვარ პატივისცემით,
პატივს ვცემ.
αἰδώς, ὄος ἀν ὄως ἡ - სირცხვილის
გრძნობა, შიში, კლემა,
მოკრძალება, პატივისცემა; ἔαυτὸν
საკუთარი თავისადმი.
Αἰήτης, οὐ ὄ - აიეტი, პელიოსის
ვაჟი, მედეასა და აფსირტეს მამა,
კოლხეთის მეფე, ოქროს საწმისის
მფლობელი.
αἰθρία, ἀς ἡ - სუფთა ჰაერი, მოწ-
მენდილი ცა; ὑπὸ τῆς αἰθρίας ღია
ცის ქვეშ.
αἰθα - ეწვავ, ცეცხლით ვანადგურებ,
ესპობ; pass. ვიწვი, ცეცხლი მედება.
αἰκίζομαι - ვაწამებ, ვაწვალებ,
ვამახინჯებ; αἰκίζομαι τεμνηκότης
- მკვდრებს შეურაცხყოფი; αἰ-
κισθεὶς - წამებული.
αἶμα, ατος τὸ - სისხლი.
Αἰνέας, α ὄ - ენეასი სტიმფალიელი
ლოქავოსი.

Αἰνῖνες, ὡς οἱ – ენიანელები, თესალიის ძველი გომი.

αἶξ, αἰγός ἦ, ὄ – თხა; ვაცი.

Αἰολίς, ἰδὸς ἦ (γῆ) – ეოლიდა, მხარე მცირე აზიაში.

αἰρετός, ὄν – სასურველი, **αἰρετέον ἐστί** – ასაღები.

αἰρετός, ἦ, ὄν – აყვანილი, აღებული, რჩეული; **οἱ αἰρετοί** – არჩეულნი.

αἰρέω, fut. αἰρήσω, **aor.** ἤρεθην, **aor.** 2 εἶλον, **inf.** ἔλῃν – ვიღებ, ვიყვან; გყვეობაში ამყავს, ვიპყრობ, ვეუფლები; ვირჩევ, ვნიშნავ; უპირატესობას ვანიჭებ, ვამჯობინებ.

αἶρω, fut. ἄρῶ – აეწვე; **αἶρειν** τῆν χεῖρα – ხელის აწვევა თანხმობის ნიშნად; **med.** – ავდივარ.

αἰσθάνομαι, fut. αἰσθήσομαι, **aor.** 2 ἦσθόμην – ვგრძნობ, ვამჩნევ, შევნიშნავ (τῆν ἐπιβουλήν); ვხედავ. **αἰσθῆσις, ἑως ἦ** – შეგრძნება.

αἴσιος, ὄν (αἴσα) – ხელსაყრელი, სასურველი, სასიკეთო; **nb.** ἀετός.

Αἰσχίνης ὄν ὄ – ესქინე აკარნანიელი, არკადელი მეთაური.

αἰσχρός, ἄ, ὄν (αἰσχος) – სასირცხვილო, სამარცხვინო, სამრახისი, უმნეო (τό αἰσχος – სირცხვილი).

αἰσχύνη, ἦς ἦ – სირცხვილი, ტიპის ვინმეს წინაშე; **ἄνευ αἰσχύνης** – სირცხვილის გარეშე.

αἰσχύνω – ეამახინჯებ, ვბღწავ; **med.** მრცხვენია, ვწითლდები; **αἰσχυσείσθαι μοι δοκῶ** – მგონი, მომიწვეს გაწითლება.

αἰτέω – ვთხოვ, ვევედრები, მოვითხოვ (τινά τι, τί παρά τίνος); **med.** – გამოვითხოვ, მოვითხოვ ჩემთვის.

αἰτία, ἄς ἦ – მიზეზი, ბრალი, ბრალდება; **αἰτίαν ἔχειν** – ბრალდებულად ყოფნა.

αἰτιόμαι – ბრალს ვეღებ (τινά τι-ს ἢ ἄτινά τι); ვკიცხავ.

αἴτιος, α, ὄν – მიზეზი; ბრალდებული, დამნაშავე; **αἴτιος οὐδέν** – უდანაშაულო; **τὸ αἴτιον** – მიზეზი, საბაბი; **ὁ αἴτιος** – დამნაშავე.

αἰχμάλτος, ὄν (αἰχμή, ἄλῃναι) – ბრძოლაში აყვანილი; **ὁ αἰχμάλτος** – სამხედრო გყვე; **τὰ αἰχμάλτῃ** – სამხედრო ნადავლი, ალავი.

Ἄκαρνάν, ἄνος ὄ – აკარნანელი, აკარნანის მკვიდრი.

ἄκαιστος, ὄν (καίω) – დაუმწვარი.

ἀκέραιος, α, ὄν (κεράνυσσι) –

შეურეველი, უენებელი, ახალი.

ἀκηρυκτος, ὄν (κῆρυξ) – განუცხადებული, გამოუცხადებული; **πᾶλεμος ἀκηρυκτος** – თმი, რომელშიც არ გამოიყენება კერუს მშვიდობის წინადადებით; შეურიგებელი ომი.

ἀκινάκης, ὄν ὄ – მახვილი (სპარსული); მოკლე, სწორი ხანჯალი.

ἀκινδυνος, ὄν – უსაფრთხო.

ἀκινδύνως – საიმედოდ, უსაფრთხოდ.

ἀκλῆρος, ὄν (κλῆρος) – ნაკვეთის, მემკვიდრეობის არმქონე; ღარიბი; **ἀκλῆρος πολίτης** – ეცხოვრობ, როგორც ღარიბი მოქალაქე.

ἀκμάζω (ἀκμή) – ვყვავი, ვიმყოფები აყვავების წლებში, ვიფორჩქნები, მაქვს ძალა.

ἀκμήν adv. – ეს – ეს არის, ახლახან, ამ წუთს.

ἀκόλαστος, ὄν (κολάζω) – დაუსჯელი, თავის უფალი, თავნება, თავაწყვეტილი, თავდაუჭერელი.

ἀκολουθῶ (σὺν τινί) – მიყვები, ვაყოლებ, თან ვსდევ.

ἀκόλουθος, ου – მიმდევარი; თანხმობაში მყოფი, შეთანხმებული; შესაბამისი; ὄσα ἀκόλουθα – არათანმიმდევრული.

ἀκοντίζω – შუბს ვეყორცნი, ვესვრი (τινά); ვგმირავ ვინმეს შუბით.

ἀκόντιον, ου τό – ხელშუბი, მოკლე შუბი; შუბი, რომელსაც შუამე ჰქონდა მიმაგრებული თასმა (ἀγκύλη); თასმის მარყუქში შუბოსნები გყორცნისას უყრიდნენ მარჯვენა ხელის თითებს.

ἀκόντισις, εως ἡ – შუბის გყორცნა.

ἀκοντιστής, οὐ ὅ – ჯარისკაცი შეიარაღებული შუბით; შუბის მგყორცნელი, შუბოსანი.

ἀκούω, fut. ἀκούσομαι, perf. ἀκήκοα – ვისმენ (τι); ვუსმენ ვინმეს (τινός); მესმის რაიმე ვინმესგან (τί παρα τίνος); ყურს ვუვლებ, ვემორჩილები; εὖ ἀκούεις ὑπὸ τίνος – ვინმესგან ქების სიგყვის მოსმენა; βάρῃς ἀκούειν – აღშფოთებით, გულისწყრომით მოსმენა.

ἄκρα, ας ἡ – მწვერვალი; ციხესიმაგრე, ციხე; კონცხი.

ἄκρατος, ου (κεράνυμτος) – შეურეველი, ὀϊνος ἄκρατος – სუფთა, უწყლო ან მაგარი ღვინო.

ἀκρίτως, ου (κρίνω) – გადაუწყვეტელი, განუსჯელი, სამართლის გარეშე დარჩენილი.

ἀκροβόλιζομαι (ἄκρος, βάλω) – შორიდან ისრებით და შუბებით ვიბრძვი.

ἀκροβόλις, εως ἡ – შორიდან ისრების, შუბის გყორცნა, ურთიერთსროლა.

ἀκροπόλις, εως ἡ – ციხე, ციხე-სიმაგრე; გამაგრებული ადგილი შემაღლებულ ადგილას, აკროპოლისი.

ἄκρος, α, ου – ამაღლებული, წვეტიანი, τὸ ἄκρον – წვეტი, მთის მწვერვალი; τὸ ἀκρότατον – ყველაზე მაღალი გამაგრებული ადგილი.

ἀκρωσυχία, ας ἡ (ἄκρος, ὄσυξ) – მთის მწვერვალი.

ἄκτι, ἡς ἡ – ნაპირი (ციცაბო).

ἄκυρος, ου – ბალის არმქონე, გაუქმებული, ἄκυρον ποιεῖν τι – გაქრობა, დამცირება, დაკნინება.

ἄκων, ουσα, ου gen. ἄκωντος, – ὄσσης – უხალისო, არანებაყოფლობითი; ἄκωντος Κύρου – კიროსის ნების წინააღმდეგ.

ἀλαλάζω – ვეგხ საომარ ყვირილს (ომის დაწყების წინ).

ἀλεινός, ἡ, ὄν (ἀλέα) – ცხელი; გამახურებული, გამათბობელი.

ἀλέξω – თავიდან ვაცილებ, ვეზმარები (τινί) ვიცავ; *med.* ვიგერიებ; თავს ვიცავ, ვეზვი ვიძიებ, მტერს სამაგიეროს შუბლად.

ἀλέτης, ου ὅ (ἀλέω) ἡζულ. ὄνος – წისქვილის ქვა, დოლაბი.

ἄλευρα τά – ფქვილი (ხორბლის).

ἀλήθεια, ας ἡ – ჭეშმარიტება, სიმართლე; პირდაპირობა, გულმართლობა, ἀλήθεια ἀσκεῖν – სიმართლის სიყვარული, სამართლიან ადამიანად ყოფნა; τῆ ἀληθείᾳ – მართლაც, ჭეშმარიტად.

ἀληθεύω – სიმართლეს ვამბობ, სიმართლეს ვყვები; სარწმუნოდ ვწინასწარმეგყველებ; სიგყვას, პირობას ვინახავ.

ἀληθής, ἔς – ჭეშმარიტი, გულწრფელი; τὸ ἀληθές – ჭეშმარიტება, გულმართლობა, სიმართლე.

ἀλλά conj. - მაგრამ, თუმცა, არამედ
(*იხმარება საჭოჭმანო კითხვა-
პასუხის მივების დროს*); *წინადადე-
ბის დასაწყისში*: მართლაც; რა თქმა
უნდა; პო მართლაც; *თუ კითხვა შეი-
ყავს დაპირისპირებას*:- თუ (ἀλλά
γάρ - პო მართლაც, მაგრამ...; ἀλλά
γέ და მინც; ἀλλ' ἢ - გარდა; ἀλλά
και მაგრამ მინც; ἀλλά μήν -
მართლაც; ἀλλά μήν γε - და ალ-
ბათ; ἀλλ' οὐδέν - და არც).

ἀλλαχῆ (ἀλλος) - adv. სხვა
ადგილას; სხვანაირად, სხვა გზით.
ἀλλαχού *იხ.* ἀλλαχῆ.

ἀλλη *adv.* - სხვა ადგილას, სხვა
ადგილზე (χώρᾳ); სხვა გზით (ὁδῶ);
ἀλλη καὶ ἀλλη - ხან იქ, ხან აქ; აქ-
იქ; ἀλλος ἀλλη - ერთი იქით, ერთი
აქეთ.

ἀλλήλων - ერთმანეთთან, ერთ-
მანეთს, ურთიერთს.

ἀλλοθεν *adv.* - სხვა ადგილიდან;
ἀλλοι ἀλλοθεν - სხვადასხვა მი-
მართულებით.

ἀλλομαι, *fut.* ἀλόυμαι, *aor. I* ἠλάμην,
aor. 2 ἠλόμην - ვხვი, ვხვდები,
ვთამაშობ.

ἀλλος, ἡ, ο - სხვა, მეორე; οἱ ἀλλοι -
დანარჩენები; ἀλλος καὶ ἀλλος -
ერთი მეორის შემდეგ;
ἀλλοι...ἀλλοι... - ერთნი ... მეო-
რენი; τῆ ἀλλῆ (ἡμέρα) - მეორე
დღეს; ἀλλο τι ἦ; - მართალია თუ
არა? ვანა არა? კითხვებში, რომ-
ლებმეც მოსალოდნელია დადებითი
პასუხი; τᾶλλα = τὰ ἅλλα - გარდა
აშინსა, სხვა შემთხვევაში.

ἀλλοτε *adv.* - სხვა დროს; ἀλλοτε
καὶ ἀλλοτε - დროდადრო.

ἀλλότριος, α, ον - სხვა.

ἀλλως - *adv.* სხვაგვარად, სხვა-
ნაირად; ἀλλως τε καὶ - სხვა

მიზეზთა გამო და იმიტომ, ამასთან,
უპირატესად, განსაკუთრებით,
მეგალრე; სხვანაირად, როგორც
საჭიროა; უმიზნოდ, უზრუნველად;
ἀλλως ἔχειν - სხვანაირად ყოფნა.

ἀλόγιστος, ον (იხ. λογίζομαι) -
უკუნური, განუსჯელი.

ἄλσος, εος τό - კორომი, წმინდა
ჭალაკი.

ἄλυσ, ουσ ὁ - ჰალისი, მღინარე
მყირე ამიამში, ჩაედინება შავ მღეა-
ში, ახლანდელი ყიშოდ - ირმაკი.

ἄλφειτον, ου τό - ქერის ბურღული
ან ფქვილი.

ἀλώναι *იხ.* ἀλίσκομαι.

ἀλώπαικι, ιδος ἡ (ἀλώπηξ) - მელ-
ისი გყავი; მელიისი გყავის, ბეწვის
ქული.

ἀλώσιμος, ον (ἀλώ) - ხელში აღ-
ვილად ჩასაგდება; ის რისი გადალ-
ახვაც შეიძლება, რისი დამარცხებაც
შეიძლება.

ἄμα - *adv.* ერთად; ერთ დროს; ἄμα
მიმლ. - თან = და იმავე დროს; და
ამასთან ერთად, ἐμάχοντο ἄμα
πορεύμενοι - ისინი მიდიოდნენ და
ებრძოდნენ; ἄμα τῆ ἡμέρα -
ვათენებდასთან ერთად; ἄμα μὲν -
ἄμα δέ - ნაწილობრივ - ნაწილო-
ბრივ; არა მარტო - არამედ,
აგრეთვე (-ც), ხან-ხან.

ἄμαζόνες, ων αἱ - ამაძონები,
ამორძალები, მით. პონგოში, შავი
მღვის სანაპიროზე მეომარი გომი,
რომელიც შედგებოდა მხოლოდ
ქალებისაგან.

ἄμαξις, ἡς ἡ - ოთხთვლიანი სამი-
დავი, ოთხთვალა.

ἄμαξιαῖος, α, ον - ოთხთვალას
შემავსებელი, დიდი, უმარამზარი.

ἀμαξίτης, ον (ὄβδος) – ოთხთვალას
გასელისთვის საჭირო გზა, საურმე
გზა.

**ἀμαρτάνω, fut. ἀμαρτήσομαι, perf.
ἠμαρτήκα, aor. 2 ἠμαρτον** – ვყო-
დავ, შეცდომას ჩავდივარ (περὶ τι-
νά τ), τὰ ἀμαρτηθέντα – შეც-
დომები.

ἀμαχεί – *adv.* ომის გარეშე, უბრ-
ძოლველად.

ἀμαχητί = *adv.* ἀμαχεί.

Ἀμβρακιώτης, ου ὁ – ამბრაკიელი,
ჩრდ. საბერძნეთის ქ. ამბრაკიიდან.

**ἀμείων, ον (grad. compar. ἀγαθός-
ისათვის)** – უკეთესი, ყველაზე
საიმედო; ყველაზე მამაცი.

ἀμέλεια, ας ἡ – უმრუნველობა, უყ-
ურადღებობა, უღარდღელობა.

ἀμελέω (μέλει) – არ ვზრუნავ, არ
ვცდილობ, არ ვაკეთებ, უგულე-
ბელვყოფ, აბუჩად ვიგდებ (τινός).

ἀμελῶς *adv.* – უმრუნველად, უყ-
ურადღებოდ.

ἀμετρος, ον (μέτρον) – განუ-
ზომელი, აურაცხელი, ურიცხვი.

ἀμήχανος, ον (μηχανή) – ამაო, უმ-
წყო; ἀμήχανα κακά – გადაულახავი
უბედურებები ან დაბრკოლებები;
ὄβδος ἀμήχανος εἰσελθεῖν στρατευ-
ματι – ლაშქრისათვის გაუვალი
(გადაულახავი) გზა.

ἀμύλλασθαι – ვეჯობრები, ვებრძვი,
ვეჭიდები ἐπὶ τὸ ἄκριον ἀμύλλασθαι
– მწვერვალზე ასასწრებლად
გაქცევა ἀμύλλασθαι ἐπὶ τι –
შებრძოლება რაიმეს გამო.

ἀμπελος, ου ὁ – ვაზი, ვენახი.

ἀμυγδάλιος, η, ον – ნუშისა
(χρῖσμα).

ἀμύνη – ვიცავ; *med.* თავს ვიცავ; თავ-
ვიდან ვიცოლებ, შურს ვიძიებ (τι-
νά).

ἀμφί – *praep. cum gen.* – ზე, შესახებ,
გამო, თვის, თაობაზე; *acc.* – თან:
(ადგილზე) თან, ახლოს, (დროზე)
თვის, (რიცხვზე) დაახლოებით; οἱ
ἀμφὶ Κῦρον – კიროსის ამაღა, მიმ-
დევრები, მეომრები; οἱ ἀμφὶ
Ἀριστεῖον – არიაიოსი და მისი ლაშ-
ქარი; ἀμφὶ τι ἔχειν – რაიმეით და-
კავება, დასაქმება; ἀμφὶ τι δα-
πανᾶν – რაიმეზე დახარჯვა.

ἀπιστήμων (τῶν ἀμφὶ τὰς τάξεις) –
სამხედრო ხელოვნების არმცოდნე,
გამოუცდელი.

ἀμφιγυνοῶ – ვეჭვობ, ვყოყმანობ.

Ἀμφίδημος, ου ὁ – ამფიდემოსი,
ათენელი, ამფიკრატეს მამა.

Ἀμφικράτης, ους ὁ – ამფიკრატე,
ამფიდემოსის ვაჟი, ათენელი.

ἀμφιλέγω – ვკამათობ, ტყუილზე.

Ἀμφίπολις, εως ἡ – ამფიპო-
ლისი, ქალაქი თრაკიაში,
ათენელთა კოლონია.

Ἀμφιπολίτης, ου ὁ – ამფიპოლე-
ლი, ამფიპოლისში მცხოვრები.

ἀμφορεύς, ἕως ὁ – თიხის ჭურჭელი
ორი წაგრძელებული ფორმის სახ-
ელურით, ამფორა ღვინისა და ზეთი-
სათვის = μετρητής.

ἀμφοτέρος, η, ον – ესეც და სხვაც,
ორივე.

ἀμφοτέρωθεν – ორივე მხრიდან.

ἀμφο, ἀμφοῖν – ორივე.

ἄν = ἔάν – თუ, თუკი (*casus futuralis*).

ἄν – *partic.* ეჭვის, უნდობლობის, ვა-
რაულის, პირობის, სურვილის
შესაძლებლობის გამოთხატველი
(βουλοῖσθαι ἄν).

ἀνά – *praep. cum acc.* ზე, ში, იქით,
გასწვრივ; *ადგილზე*: ზე, ἀνά τὰ ὄρη
– მთების გავლით, მთებზე, მთების
იქით; ἀνά πένδον – მინდორში, მინ-
დვრის გავლით, ვაკეზე; *დროზე*: ში,

განმავლობაში; *რიცხვებთან გამოხატავს დაყოფას*; *ἀνὰ πέντε* παρασύγγας τῆς ἡμέρας - ისინი ყოველდღე გადიოდნენ ხუთ-ხუთ პარასანგს; *ἀνὰ κράτος* = *adv.* მთელი ძალით.

ἀναβαίνω - ავლივარ ზემოთ, მივემართები ზღვის სანაპიროდან ქვეყნის შიგნით; ავლივარ ხომალდზე = მივეყურავ; *ἐπὶ ἵππου* ἀναβαίνω - ეჯდები ცხენზე.

ἀναβάλλω - ავაგდებ ზემოთ, ვაგდებ, ვაყრი, ვაფრქვევ; *τάφρος ἀναβέβλημένη* - ამოთხრილი ორმო მიწაყრილით; ვწევ მალა, *ἀ. ἐπὶ ἵππου* - ვსვამ ცხენზე.

ἀνάβασις, εως ἢ (βαίνω) - მალა ასულა, მთაზე ასულა; მოგზაურობა; ზღვიდან ქვეყნის შიგნით.

ἀναβιβάζω - ამყავს, ზემოთ ამყავს, (*τινάς ἐπὶ ἵππους*).

ἀναβιάω, fut. ἀναβιόησομαι, დორ. ἀναβιάσομαι - ყვიროლს ვგებ, ყვირი, ვეძახი, ეუხმობ.

ἀναβολή, ἦς ἢ (βάλλω) - მიწის ნაყარი, მიწაყრილი.

ἀναγγέλλω - ვაცხადებ, ვამცნობ, ვაუწყებ.

ἀναγινώσκω - ვიგებ; ვკითხულობ (*ἐπιστολήν*).

ἀναγκάζω - ვაიძულებ, *τινά τι* ვინმეს რაიმეს.

ἀναγκαῖος, α, ον 3, 2 - აუცილებელი; *οἱ ἀναγκαῖοι* - ნათესავები; *τὸ ἀναγκαῖον* - საჭიროება, აუცილებლობა, გაჭირვება.

ἀνάγκη, ἦς ἢ - აუცილებლობა, საჭიროება; გასაჭირი, უბედობა; *ἀνάγκη (ἐστὶ)* - აუცილებელია.

ἀναγνούς - *part. aor. 2* ἀναγινώσκω -სი.

ἀνάγω - ზემოთ მიმყავს (πρὸς τὸ ὄρος), მომყავს ვინმესთან; *med. ლუზას* ამოვწევ ვასაყურად.

ἀναζεύσσειμι - კელაე ვაბამ; ბანაკს აყერი, ავიშლები, გზას განვაგრძობ (*ἐπορεύσονται ἀναζεύσαντες* ისინი წინ წავიდნენ).

ἀναθάρβέω = ἀναθαρσέω - კელაე ვმხნეველები.

ἀνάθημα, ατος, τό - საჩუქარი, ძღვენი, მიძღვნილი რომელიმე ღმერთისადმი, გამარჯვებისათვის ან განსაცდელისაგან ხსნისათვის; მოგჯერ ცოლვის გამოსასყიდი (*იგულ. გვირგვინები, ჭურჭელი, იარაღი, სამფეხები, ლარნაკები* და ა. შ); შესაწირავი, სამკაული.

ἀναθορυβέω - ხმამალა გამოვთქვამ საკუთარ თანხმობას (*ἀνεθορύβησαν ὡς εἰς λέγοι*).

ἀναίνομαι, impf. ἦνανόμην, aor. I ἦτηνάμην უკუვაგდებ, უარეყოფ (*τι და τινα*).

ἀναιρέω - ვწვე; *ἀ. φανήν* - ეპასუხობა; *ὁ θεὸς ἀνείλε* - ღმერთმა უპასუხა; მიუეთითებ, მივანიშნებ; ვწვე (*λίθους*); *ἀναιρέομαι πόλεμον* - ომს ვიწყებ; *νεκρούς ἀναιρέισθαι* - მიცვალებულთა დაკრძალვა; ვანგრევ, ვანადგურებ, ვიღებ (*sc. τὰς σκηνάς*).

ἀναῖσσω - ავმხედრლები, გავაჭვენბ (*ἀναίξας ἄρμα καὶ ἵππους*).

ἀνακαλῶ - ვახთებ, ვუკილებ.

ἀνακαλέω - ვეძახი, ხმამალა მოვეუწოდებ; *ἀνακαλεῖσθαι τῇ σάλπιγγι* - ნიშნის მიცემა საყვირით (*უკანდასახევად*).

ἀνάκειον, ου τό (κείμεναι) - სხვენი.

ἀνακοινῶ - ვამცნობ, ვაგყობინებ; (*τινὶ τι*); *med. τινὶ περί τινος* - ვთათბირობ ვინმესთან რაიმეს

შესახებ, ვინმეს რჩევას ვეკითხები; ვაგყობინებ, ვამცნობ.

ἀνακομίζω – ზემოთ მიმაქვს (τὰ ὄπλα εἰς τὴν ἀκρόπολιν).

ἀνακράζω – *aor.* 2 ἀνεκραγόν – ხმაბალა ვყვირი; ἀνακράζω πολεμικόν – ვგებ საომარ ყვირილს, განგაშს ვგებ, ყიჟინას ვყვამ.

ἀναλαλάζω – ვგებ საომარ ყიჟინას.

ἀναλαμβάνω – ვიღებ (მივიღებ), (δόνξαν, ἀρχήν) თან მიმაქვს (τὰ ὄπλα, τὰ ἱερεῖα τοὺς ἰππέας); ვიხსნი, გადავარჩენ.

ἀναλάμπω – ცეცხლი მეღება, ვიწვები; (ცაღატ.), ავგზნებუი ვარ.

ἀναλέγω – ვაერთობ; ვყვები (ὁ εἰς τὸν ἔπειτα χρόνον ἀναλεγόμενος).

ἀναλίσκω = **ἀναλώω**, *fut.* ἀναλώσω, *aor.* ἀνήλωσα – ვხარჯავ, ვანადგურებ, ვსპობ.

ἀνάλωτος, ον – დაუმარცხებელი, დაუმორჩილებელი, ქედმოუხრელი.

ἀναμένω – ვრჩები; ველოდები (τινὰ ἄν τι).

ἀναμίγνυμι – ვურევ, შევეურევ (τι πρὸς τι).

ἀναμιμνήσκω – ვახსენებ ვინმეს, რაიმეს შესახებ (τινός, περὶ τι).

ἀνανδρος, ον – არამამაცი, მხალაი, სულმოკლე, მშიშარა.

Ἄναξιβίος, οὐ ὁ – ანაქსიბიოსი, სპარგის ფლოგის მეთაური.

ἀναξυρίδες, ἠν αἱ – ფართო სპარსული შარვალი.

ἀναπαύω – ვასვენებ (τὴν στρατιάν), *med.* მიძინავს, ვისვენებ.

ἀναπέιθω – ვარწმუნებ, დავიყოლიებ (ἀναπέισθην ὑπὸ τινος ποιεῖν τι).

ἀναπετάννυμι, fut. πετάσω და πετώ, *pass.* πέπταμαι, *aor. pass.* ἐπετάσθην – ვხსნი, ვაღებ (τὰς πύλας).

ἀναπηδάω – ვახტები, ვჯდები ცხენზე (ἐπι τὸν ἵππον).

ἀναπνέω – ვისვენებ, სულს ვითქვამ (ὄπερ καὶ ἡμᾶς ἀναπνεύσαι ἐποίησε).

ἀναπράττω – ვაზღვევინებ, მოვითხოვ; παρά τινος ἀναπράττειν – ფულის გადახდევინება ვინმესთვის.

ἀναπτύσσω – ვშლი, ვჭიმავ, ἀναπτύσσειν τὸ κέρασ – ერთი ფლანგის მეორემდე გაჭიმვა, ფრონგის გაშლა.

ἀναπυθάνομαι – *dep. fut.* ἀναπεύσομαι – გამოვკითხავ, დავმვერავ; ვივად, მესმის.

ἀναρίθμητος, ον – ურიცხვი.

ἀνάριστος, ον – არანასაუზმევი, უჭმელი.

ἀναρπάζω – ვიგაცებ, ვიპარავ, ვქურდავ, ხელს ვაღებ, ვიღებ, τὰ ὄπλα ἀναρπάζειν – იარაღის აღება.

ἀναρχία, ας, ἡ (ἀρχή) – ანარქია, უმთავრობობა, არეულობა (ἀ. καὶ ἀταξία).

ἀνασκευάζω – ვემზადები გასამგზავრებლად, ვალაგებ, ვზას ვადგები (ἀνασκευάζειν τὴν ἀγορὰν εἶσω).

ἀνασταυρόω – ძელზე ვაცხვამ, ჯვარს ვაცხვამ (τινα).

ἀναστέλλω – თავიდან ვიშორებ, ვეღეხი (*sc.* πολέμους).

ἀναστῆναι *იხ.* ἀνίστημι.

ἀναστρέφω – ვაბრუნებ, უკან მივმართავ; ვმორღები, ვცილდები; (ἀναστρέφεισθαι) – მტრის წინააღმდეგ შემობრუნება.

ἀναταράττω – აღვამფოთებ, ავაღელვებ.

ἀνατείνω – ზემოთ ვწევ, ვჭიმავ, აღვმართავ τὴν χεῖρα; ἀετός

ἀνατεταμένος - არწივი გაშლილი ფრთებით.

ἀνατέλλω - ამოვლივარ, ὁ ἥλιος ἀνατέλλει - მზე ამოლის.

ἀνατίθημι - ვალაგებ, ვაწყობ, ვღვამ; ვღვამ საკურთხეველზე, ეუძღვნი; ვაწყობ, ვადებ, ვალაგებ, ვგვირთავ, ავიკიდებ გვირთს (σκέυη, ἄχθος).

ἀνατρέφω - *fut.* ἀναθρέψω 1. ვაჭმევ, ვაძლობ, ვკვებავ; 2. ვამხნევებ.

ἀναφεύγω - გავრბივარ (ἐπὶ τὸ ὄρος).

ἀναφρονέω - გონს მოვდივარ, სულს ვითქვამ (τῆ ὑστεραῖα ἀνεφρόνουν).

ἀναχάζω - *fut.* χάσω, *aor.* 2 ἔχαδον ვიგერიებ; *med.* უკან ვიხეე (ἐπὶ πόδα ἀναχάζεσθαι).

ἀναχαρίζω - ვუბრძანებ უკან დახევას, უკან ვხეე; (ἀπαντας τοὺς πελταστας).

ἀνδραγαθία, *ας, ἡ* (ἀνὴρ, ἀγαθός) - სიამაყე, სიქველე.

ἀνδράποδος, *ου τό* (ἀνὴρ, πούς) - მონა, სამხედრო გყვე.

ἀνδρείος, *α, ου* - მამაცი, გულადი, ძლიერი.

ἀνδρειότης, *ητος ἡ* - სიამაყე, გამბედაობა.

ἀνδρίζω - მამაცს ვხდი; *med.* თავს ვაელენ მამაცად; ვიძაბები.

ἀνεγείρω - ვალვიძებ; *med.* ვიღვიძებ

ἀνείλεν - *aor.* 2 ἀναιρέω-სი.

ἀνειπεῖν - საჯაროდ თქმა, გაცხადება; ხმამაღლა გამოცხადება.

ἀνεκτίμλημα - კვლავ ვაყვებ (τὸ μέσον).

ἀνεμος, *ου ὁ* - ქარი, ქარიშხალი.

ἀνεπίληπτος, *ου* (ἐπί, λαμβάνω) - უხინჯო, უზადო, შერს რომ ვერ მოსდებ, უსაფრთხო.

ἀνεπιλήπτως - *adv.* - უსაფრთხოდ.

ἀνερεθίζω - ვალიზიანებ, ვაგულიანებ, ეაქებ.

ἀνερωτάω - კვლავ ეეკითხები, გამოვიკითხავ (ἀηρώτα τι βούλοιο)

ἀνευ *praep. cum gen.* - უ; ვარეშე.

ἀνευρίσκω - ვპოულობ, აღმოვაჩენ.

ἀνέχω = ἀνίσχω - მევით ვწვე; *med.* თავი მიჭირავს, გაჩერებული ვარ, გამაგრებული ვარ, თავს ვიკავებ; ვითმენ (κρασυχῆ); ვაღამაქვს, ვიგან; (ἀνέχεσθαι αὐτοῦ βασιλευόντος).

ἀνεψιός, *ου ὁ* - ბიძამეილი, მამიდამეილი, დეიდამეილი (ვაგი).

ἀνηγέρθη *aor. pass.* ἀνεγείρω-დან.

ἀνήκεστος, *ου* - განუკურნებელი; ἀνήκεστον κακὸν τινα ποιεῖν - ვინმესთვის გამოუსწორებელი ბოროტების მიყენება.

ἀνήκω - მიყვები, ვწვდები, ვერცხვადები (ἐς τι, εἰς μεσόγειαν).

ἀνὴρ, ἀνδρὸς ὁ - 1. კაცი, ვაჟაკი; 2. ძლიერი, მამაცი; 3. ქმარი, მეუღლე; მეომარი; მტერი; გამოიყენება ცნობილი პირის გამოსახატავად, რომელსაც სახელით არ იხსენიებენ: ὁ δ' ἀνὴρ *sc.* კიროსი; ხშირად მიმართავთ: ἄνδρες στρατιῶται, და ცალკე ἄνδρες ჯარისკაცები, აგრეთვე οἱ ἄνδρες მტრები.

ἀνηπακότες *part. pf.* ἀναπατάω-დან.

ἀνθémιον, *ου τό* (ἀνθος) - ყვავილი; ἔστιγμένος ἀνθémια - აჭრელებული, ფიგურებით, გატყირებული.

ἀνθίστημι - ვუპირისპირებ; *med.* ვეწინააღმდეგებ.

ἀνθρῶπιος, *η, ου* - ადამიანური; τὰ ἀνθρῶπινα - ადამიანური საქმეები, ადამიანური ძალები.

ἀνθρωπος, ου ὁ – 1. ადამიანი,
2. მოქალაქე; *pl.* ჯარისკაცები;
მგრები.

ἀνίαια – 1. ვაწყენინებ, ვაენებ,
2. *med.* მწყინს.

ἀνίημι – ვაგზავნი, ვუშვებ.

ἀνιμάω – ზევით მივათრევ, ვწევ
(ἀλλήλους τοῖς δόρασι).

ἀνίστημι, fut. ἀναστήσω, *aor.*

ἀνέστησα – ეწევ (τὰς ἀτίδας); ვაი-
ძულებ აღვომას; *med.* ვღებუი.

ავადმყოფზე; 1. გა-

მოვჯანმრთელდები, მოვიკეთებ; 2.

ვღებუი ადგილიდან, რათა სიგყვა
ეთქვა; 3. ვიძალეები, ვმორდები; გმას
ვადგები, მივემგზავრები.

ἀνίσχω = ἀνέχω – ამოვლივარ, ἄμ'
ἦλθ' ἀνίσχουσι – მზის ამოსვლას-
თან ერთად.

ἀνοδος, ου ἡ (ἀνά, ὀδός) – ქვეყნის
სიღრმეში სვლა.

ἀνοδος, ου (α priv. ὀδός) – გაუ-
ვალი, მიუწვდომელი, მიუღწეველი.

ἀνόητος, ου (νοέω) – მიუხევედრული,
უგუნური, სულელი.

ἀνολῶ, imperf. ἀνέφυον, *aor.*

ἀνέφα, *inf.* ἀνοῖξαι, *aor. pass.*

ἀνέφαχθην, *pf.* ἀνέφαα – ვაღებ; *pf.* 2

ἀνέφαα, *pf. pass.* ἀνέφυμαι – ღია
ვარ, გახსნილი ვარ.

ἀνομοίως adv. არათანაბრად, ἀνο-
μοίως ἔχειν – ნაკლებად
დაფასება.

ἀνομος, ου – კანონის არმქონე;
ვინც არ სცემს კანონს პატივს.

ἀναγοράζω – ვყილულობ, ვყვლი.

ἀντακούω – ვისმენ, ყურს ვუკვებ.

Ἄντανδρος, ου ἡ – ანტიანდროსი
(ქალაქი).

ἀντεμπλέω ἅν ἀντ ἐμπίμπλημι –
ვაკვებ რაიმეს (τὴν οἰκίαν τῶν
ἐπιτηδείων).

ἀντεπιμελέομαι – *dep.* ეზრუნავ რა-
იმზე სანაცვლოდ; ვფრთხილობ.

ἀντευποιέω = ἀντ' εὖ ποιέω – სა-
ნაცვლოდ აღმოვეჩვენ წყალობას =
ἀντεურყევ.

ἀντί praep. cum. gen. – წინააღმდეგ
(ἀντ' ἃν ἐστήκοτες), საპირისპი-
როდ, ნაცვლად, სანაცვლოდ (ἀντ'
ἃν = ἀντί τούτων ἃ, ἀντ' εὖ
ποιεῖν) – სიკეთეს ჩავლივარ სა-
ნაცვლოდ, სიკეთეს სიკეთით ვუხდი.

ἀντιδίδωμι – სანაცვლოდ ვაძლევ.

ἀντικαθίστημι – ვღვამ, ვაყენებ
რაიმეს სანაცვლოდ; ვნიშნავ,
ვირჩევ ვინმეს.

ἀντιλέγω – საპირისპიროს ვამბობ,
უარყვოთ, არ ვეთანხმები (τίσι περί
ἀντιέρ τινος).

Ἄντιλέων, οντος ὁ – ანტილეონი,
დაქირავებული ჯარისკაცი.

ἀντίος, α, ου – საპირისპირო, ἀντί-
αν καθίσταται τῆς φάλαγγα –

ფალანგის საპირისპიროდ დაყ-
ენება; οἱ πολέμοι ἀντίοι ἄρματοσαν
– მგრები შესახვედრად დაიძრნენ;
λόγοι ἀντίοι – სრულიად სხვა
სიგყვები; ἀντίον ἵνα – შესახ-
ვედრად წასვლა; οἱ ἀντίοι – მოწი-
ნააღმდეგენი, მგრები.

ἀντιπαραθέω – შესახვედრად მივრ-
ბივარ, მტერზე სწრაფად ვმოძრაობ,
მივიწევ წინ, თავს ვესხმი.

ἀντιπαρασκευάζομαι – აღვი-
ჭურვები წინააღმდეგ, ვემზადები
ომისათვის.

ἀντιπαρατάττω – ვაწყობ საბრძო-
ლო მწყობრში, ἀντιπαρατάττομαι
φάλαγγα – ჯარს ვაწყობ ვინმეს
საწინააღმდეგოდ.

ἀντιπάρειμι – ვამოვლივარ, ვინმეს წინააღმდეგ მივიწვევ; გადავლივარ საწინააღმდეგო მხარეს.

ἀντιπάσχω – ჩემი მხრივ რაღაცას ვითმენ, ვიგან.

ἀντιπέραις *adv.* – მოპირდაპირე მხარეს.

ἀντιποιέω – ვაკეთებ საწინააღმდეგოს, ვაენებ; ვმოქმედებ საწინააღმდეგოდ; ვეჯიბრები რაიმეში: τῆς ἀρετῆς; ვეცილები ვინმეს ხელისუფლებას (τις ἀρχῆς); ἀντιποιεῖσθαι ἀλλήλοις περὶ ἀνδραγαθίας – ერთმანეთთან შეჯიბრი სიმახაცეში.

ἀντίπορος, ον – საპირისპირო, საწინააღმდეგო, მოპირდაპირედ მდებარე (λόφος ἂ. μαστῶ).

ἀντίστασιδῶ – ვიღაცას წინ აღუვდგები (τινί); მეტოქედ ვამოვლივარ.

ἀντίστασιωτής, ου ὁ – მოწინააღმდეგენი, საპირისპირო დაჯგუფება.

ἀντιστοιχεῖν (ἀλλήλοις) –

1. მწყობრში დგომა, 2. ერთმანეთის საწინააღმდეგოდ დგომა.

ἀντιστρατοπεδεῖω – ბანაკს დაეცემ ვინმეს საპირისპიროდ, ვიბრძვი ვინმეს წინააღმდეგ.

ἀντιτάττω – 1. ეუპირისპირებ; *med.* ვეწინააღმდეგები; 2. *med.* ვდგები სამხედრო მწყობრში ვინმეს წინააღმდეგ.

ἀντιτάμα – ჩემი მხრივ პატივს ვცემ, პატივს მივავებ.

ἀντιτοξέω – 1. ისრებს ვისვრი საპირისპიროდ; 2. სროლით ვიგერიებ.

ἀντιψιλάττω – ჩემი მხრივ ვიცავ; *med.* თავს ვიცავ.

ἄντρον, ου τό – მღვიმე, გამოქვაბული.

ἀντρῶδης, ες (ἄντρον, εἶδος) –

გამოქვაბულის ფორმის მქონე.

ἀνυστός, ον – შესაძლებელი; ἄνυστός – რამდენადაც შესაძლებელია.

ἄνυ – ვასრულებ, ვამთავრებ; *med.* ვაწვდი, ვიღებ.

ἄνω – *adv.* ზევით; τὸ ἄνω – სიმაღლე; οἱ ἄνω πολέμιοι – სიმაღლეზე განლაგებული მოწინააღმდეგეები; ὁ ἄνω βασιλεύς – სპარსეთის მეფე; ἄνω πορεύεσθαι, στρατεύεσθαι – მთაში წასვლა, სიღრმეში შესვლა (ἀνωτέρω, ἀνωτάτω, ἄνω = *praep. cum gen.* – მაღლა, უფრო ზემოთ, გადაღმა).

ἄνωγειον, ου τό (ἄνω, γαῖα, γῆ) – 1. საცხოვრებელი მიწის ზემოთ, 2. სახლის ზემო სართული, სხენი.

ἄνωθεν – *adv.* ზემოდან, მაღლიდან; მთიანი ქვეყნიდან; οἱ ἄνωθεν Θράκες – მთიანი თრაკიელები.

ἀξία, ας ἡ – 1. ფასი; 2. ღირსება; ἀξίαν νέμειν – საკადრისის მიგება (ჯილდოსი ან სასჯელის).

ἀξίη, ης ἡ – ნაჯახი, ცული.

ἄξιος, α, ον – ღირსეული; πολλοῦ ἄξιος – ფასეული, სასარგებლო, ღირსი (δέκα μῶν); παντὸς ἄξιος – ყურადღების ღირსი; ἄξιόν ἐστι – შრომად ღირს, ღირსია.

ἀξιοστράτηγος, ον – სარდლობის ღირსი.

ἀξιόω – 1. ღირსეულად ვთვლი (τινὰ τινος); სამართლიანად მივიჩნევ; 2. მოვიტხოვ, ვთხოვ, მინდა.

ἀξίωμα, ατος τό – ღირსება, მნიშვნელობა, პატივისცემა, დიდება, ფასეულობა.

ἀξίως – წესიერად, რიგიანად, სამართლიანად.
ἄξων, ονος ὀ – ღერძი.
ἄοπλος, ον (ὄπιλος) – უიარალო, შეუიარაღებული.
ἀπαγγέλλω – ვაგყობინებ, ვაუწყებ, ვაცნობებ, გადავცემ.
ἀπαγορεύω – უარს ვეუბნები, უარს ვამბობ რაიმეზე; ვილღები.
ἀπάγω – უკან მიმყავს, სამშობლოში ვაბრუნებ; უკან ვიხვევ; τῆς ἐπί θανάτῳ (ὄბόν) – სასიკვდილოდ ვწირავ; ἀπάγομαι – თან მიმყავს.
ἀπαγωγῆ, ἡς ἡ – მოცილება, მოშორება, წასვლა, გაყლა.
ἀπαθής, ἑς (πάθος) – უვნებელი, აუღელვებელი, გულგრილი, მშვიდი; ἀπαθῆς κακῶν – ვისაც არ განუცდია უბედურება.
ἀπαίδευτος, ον – გაუნათლებელი, უხეში, სულები.
ἀπαίρω – უკან ან თან მიმაქვს; გავეცლები (ხომალდით) გავეცურავ.
ἀπαιτέω – უკან მოვითხოვ, გამოვითხოვ.
ἀπαλλάττω – 1. ვამორებ, ვაცილებ; ვუშვებ, ვათავისუფლებ; 2. (ἐαυτόν) ვშორდები, ვიშლები; ვთავისუფლები (κακῶν); 3. მივდივარ; ვცილდები; (ἀπὸ στρατιᾶς).
ἀπαλός, ἡ, ὄν – ნაზი, ფაჭიზი, რბილი.
ἀπαμείβωμαι – უარვყოფ, ვპასუხობ.
ἀπαντάω – მივდივარ შესახვედრად; ვხვდები ვინმეს.
ἄπαξ – ერთხელ.
ἀπαρασκεύαστος, ον – მოუმზადებული, შეუიარაღებული.
ἄπας, ασα, αν – ყველა, მთელი, ყოველი; πένδιον ἄπαν – მთელი დაბლობი.

ἀπαυθημερίζω (ἀπό, αὐτός, ἡμέρα) – უკან ვბრუნდები იმავე დღეს.
ἀπειθέω – არ ვემორჩილები.
ἀπειλέω – ვემუქრები.
ἀπειλή, ἡς, ἡ – მუქარა.
ἀπειμι (εἶμι) – 1. მივდივარ, ვშორდები, ვცილდები; πρὸς τινα ვინმესთან გადავდივარ, 2. ვბრუნდები (εἰς τῆς Ἑλλάδα, παρὰ τινα).
ἀπειμι (εἶμί) – არ ვესწრები, არ ვიმყოფები.
ἀπείπον (*aor.* 2 ἀπαγορεύω და ἀπόφημι-დან) 1. ვამბობ, ვაცხადებ; 2. ვუკრძალებ; 3. უარს ვამბობ.
ἀπειρηκα – დაღლილი, დაქანცული ვარ, მომბეზრდა; ἀπειρηκῶς – დაქანცული, დაღლილი.
ἀπειρος, ον – გამოუცდელი, არცოლნე (τινός).
ἀπελαῖν – *inf. fut.* ἀπελαύνω-დან.
ἀπελαύνω – ვღვენი, ვაგდებ, თავიდან ვიცილებ, *intrans.* მივდივარ, ვშორდები, მივემგზავრები.
ἀπερῶμαι – ავაცილებ (τί τινι).
ἀπέρχομαι – მივდივარ; გადავდივარ (ვინმესთან – παρὰ τινα და παρὰ τινος); ვბრუნდები.
ἀπεχθάνομαι *fut.* ἀπεχθήσομαι – აუტანელი, საძულველი ვხდები.
ἀπέχω – 1. ვაჩერებ, ვაკავებ, ვინახავ, ვიცავ, 2. ვინარჩუნებ, გამაქვს, τινός ვინმესგან და ἀπὸ τινός; *med.* თავს ვიკავებ რაიმესგან τινος; ἀπέχεσθαι φίλων – მეგობრების გაფრთხილება, დანდობა; τῆς Ἑλλάδος τινὰ ἀπέχεσθαι – ვინმესთვის საბერძნეთში დაბრუნებაში ხელის შეშლა.
ἀπιστέω – არ ვენდობი, არ მწამს τινί; არ ვემორჩილები.

ἀπιστία, as ἡ – უნდობლობა; ვერ-
აგობა, მუხანათობა, მუხთლობა.
ἄπιστος, ον – 1. არასაიმელო,
არასანდო; 2. მუხანათი, ვერაზი.
ἀπίτεον adj. verb. ἀπιέναι-დან.
– უნდა წაიდეგ, მოშორდე, წა-
სასვლელი (πρός βασιλέα, ἡ ὄργη
σὺν τῷ φόβῳ ἄπεισι).
ἄπλετος, ον – დიდი, უმარმაზარი,
განუზომელი.
ἀπλούς, ἦς, οὖν – უბრალო, მარ-
ტივი, პირდაპირი; τὸ ἀπλούς –
უბრალობა, სამართლიანობა,
პირდაპირობა.
ἀπό – praep. cum gen. – გან, დან; *მი-
უთითებს აღვიღს:* ἀπ’ Ἰωάννης –
იონიიდან; *მიგრეუნი* ἀπὸ Ἰππου –
ცხენით ნადირობა; ἔφευγον οἱ ἀπὸ
τῶν οἰκίων – სახლებიდან გარ-
ბოდნენ; *მანძილს:* εἰκοσι στάδιοι
ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ – გაძირიდან 20 სტა-
დიონზე; ὄναρ ἀπὸ Διὸς – ზევსის-
გან მომდინარე სიმზარი; φόβος ἀπὸ
Λακεδαιμονίων – შიში ლაკედემო-
ნელთაგან ან ლაკედემონელთა; τὸ
ἀπὸ τῶν αἰχμαλώτων ἀργύριον –
ჟულის თანხა, დაგროვილი გყვეე-
ბის გაყიდვით; *მიმეზს:* ἀπὸ κοινῶν
γίγνεται πρᾶγμα – საერთო გა-
დაწყვეტილებით; ἀπὸ τοῦ αὐτομα-
του – თავისთავად ე. ი. უფროსის
ბრძანების გარეშე; *დროს:* ἀπὸ
τοῦτον τοῦ χρόνου – ამ დროიდან;
ἐπὶ τὸν ἔφ’ ἑσπέρας – საღამოს
დაღომისთანავე.
ἀποβαίνω – 1. მივიღვარ, 2. ჩავლი-
ვარ, გადავლივარ (გემიდან მიწაზე),
ნაპირს ვადგები; 3. აღვასრულებ.
ἀποβάλλω – ვაგლებ; თავიდან
ვიცილებ, ეკარგავ.

ἀποβιβάζω fut. ἀποβιβῶ – გად-
მოვსხამ ნაპირზე (τινὰ εἰς τόπον
τινὰ).
ἀποβλέπω – ვუყურებ (ვინმეს, εἰς
τινα), მგერას მივაპყრობ (πρός
τινα), εἰς τράπεζαν – ვუყურებ
სხვის მაგიდას, ძალევივით
ველოდები საკეებს (ὡς κῆρυ, ე. ი.
სხვისი ხელის შემყურე ვარ).
ἀπο-γυγνώσκω – არ ვცნობ, უარ-
ვყოფ (τὸν μάχεσθαι – უარს ვამ-
ბობ ბრძოლაზე).
ἀποδεικνύμι – ვაჩვენებ, ვუთითებ;
გადავცემ (ἀνδρα); ენიშნავ; ვაცხა-
ლებ, ამრს გამოვთქვამ (γνώμη),
ἀποδεικνύμενος πολέμιος –
ამკარა მტერი.
ἀποδέρω – გყავს ვაძრობ (πρόβατα
ἀποδαρέντα καὶ φουσηθέντα).
ἀποδέχομαι – *dep.* (კეთილგანწყო-
ბით) ვიღებ, ვღებულობ, ვგებულობ,
ვიგებ (ὄρθως τι).
ἀποδημέω – სამშობლოს გარეთ ვი-
მყოფები, არ ვესწრები.
ἀποδιδράσκω fut. δράσομαι, *perf.*
δένδρακα, *aor.* 2 ἔδραυ, *inf. aor.* ἀπο-
δράναι – საიდუმლოდ გაერბივარ;
ვემალეები τινὰ ვინმეს; ἀποδράς
ᾤχετο გაიქცა, გაიპარა.
ἀποδίνωμι – ვაძლევ, ვუბრუნებ,
ვალს ვინდი, დაპირებას ვასრულებ;
med. ვყიდი.
ἀποδοκίμωι – არ მსურს, არ მომ-
წონს, არ მინდა.
ἀποδύω aor. 2 ἔδυς – ვხდი; ვძარც-
ვავ; *aor.* 2 ἀποδύσαι – გახდა, გაძ-
რობა.
ἀποθάνειν inf. aor. 2 ἀποθνήσκω-დან.
ἀποθην adv. – შორიდან.
ἀποθνήσκω – ვკვები (ὑπὸ τινος –
ვინმე მკლავს).

ἀποθνήσκει – მსხვერპლს ვწირავ
ალექმის თანახმად.
ἀποικία, ας ἡ – დასახლება, კოლო-
ნია.
ἀποικος, ου (ἀπό, οἶκος) – სამ-
შობლოდან შორს მცხოვრები;
ἀποικος πόλις – ახალშენი, კოლო-
ნია; **οἱ ἀποικοι** გადასახლებულნი,
მოახალშენეები.
ἀποκαίω – 1. ვწვავ, გამოვწვავ,
დავღაღავ; 2. *pass.* ვიყინები; მყე-
ნება.
ἀποκαλέω – უკან გამოვიხმობ, გა-
მოვიძახებ, გვერდზე გავიხმობ, და-
ვუძახებ.
ἀποκάμω – ვიღლები (*ἀ. πόνω*ს
*μηδέν*ა).
ἀποκείμαι – 1. ვწევარ გვერდზე,
ცალკე; 2. ვინახები, ვიმოგები.
ἀποκλείω – 1. ჩაკეცავ; 2. გზას
მოუჭკრი; არ მიუშვებ.
ἀποκλίνω – გადავხრი, გადავწევ,
გზიდან ვუხვევ.
ἀποκόπτω – ვკვეთ, ვჭრი; ვიგერიებ,
უკუეგაღებ მგერს, ვაგაღებ (*sc. τοὺς*
πολεμίους).
ἀποκρίνομαι – ვპასუხობ (*τὸ ἔρωτά-*
μενον).
ἀποκρύπτω – ვფარავ; *med.* ვმაღავ
(*τινί τι*).
ἀποκτείνω = **ἀποκτίνω** *fut.* ἀποκ-
τενῶ, *pf.* ἀπέκτονα – ვსპობ, ვკლავ
(*τινά*).
ἀποκωλύω – ვაბრკოლებ, ვაჩერებ,
ვაფერხებ (*τινά τινος*).
ἀπολαμβάνω – ვიღებ, უკან ვიღებ;
ვიპყრობ.
ἀπολείπω – ვტოვებ; *pass.* ჩამოვრ-
ჩები ვინმეს (*τινός*); გამოვეყოფი
რაიმეს (*τῆς τάξεως*); *μη ἀπο-*
λείπεσθαι – ვინმეს მიღვენება,
კვალს გაყოლა.

ἀπολεκτος, ου – ჩინებული, გამორ-
ჩეული, რჩეული.
ἀπολλεω coniunct. *aor.* ἀπόλλυμι-დან.
ἀπόλλυμι, fut. ὄλω, *aor.* ἄλεσα, *pf.*
ὄσάλεκα, *pf.* 2 ὄσασα, *aor.* 2 ἄλόμην
ვლუპავ, ვსპობ, ვკარგავ (*τι ὑπό*
τινος); *pass.* მართმევენ, მაკლდება;
med. ვილუპები (*ὑπό τινος* და *τινί*
რაიმესგან).
Ἀπόλλων, αως ὁ – აპოლონი,
ზეუსისა და ლეტოს ვაჟი, მუსიკისა
და პოეზიის ღმერთი (*ναί τὸν*
Ἀπόλλων ἔφυγεν ἀπὸ Λοκῶν!).
Ἀπολλωνία, ας ἡ – აპოლონია,
ქალაქი მიდიამი.
Ἀπολλωνίδης, ου ὁ –
აპოლონიდესი, ენით ბეოტიელი,
მაგრამ წარმოშობით ლიდიელი.
ἀπολογέομαι – თავს ვიმართლებ,
თავს ვიყავ (*περὶ τινος*).
ἀπολύω – ვათავისუფლებ (*τινά*
τινος) ვამართლებ.
ἀπολυῶς part. perf. 2 ἀπόλλυμι-დან.
ἀπομάχομαι – ვიგერიებ, ვეწი-
ნააღმდეგები, (*τινι* და *προς τινα*).
ἀπόμαχος, ου (μάχη) – ბრძოლის
უნარის არმქონე, უუნარო,
ბრძოლისთვის გამოუსადეგარი,
უვარგისი.
ἀπονοστέω – ვბრუნდები (*ἀπο-*
νοστήναι დიὰ *τὴν* დუსჯარίαν).
ἀποπέμπω – ვაგზავნი, ვუშვებ
ჩემგან (*τοὺς* და *σμούς*).
ἀποπέτομαι – მივფრინავ.
ἀποπήγνυμι – ვყინავ; *pass.* ვიყ-
ინები (*ὑπό ψύχους* – სიცივისგან).
ἀποπιθῶ – მივხტივარ, მივლივარ
ხტუნვით, მივაჭენებ, სწრაფად
ვშორდები (*οἱ πολέμοι ἀπέπηδαν*).
ἀποπλέω – მივცურავ, (ვა)ვცურავ,
გემით ვბრუნდები შინ.

ἀπόπλους, ου ὀ – გაყურება, (ἐν τῷ ἀπόπλῳ ἔχεις τὰ ἐπιτηδεῖα – ცურვის დროს საკვები მარაგის ქონა.
ἀποπορεύομαι – მივემგზავრები, სახლში მივდივარ.
ἀποκέ (πόρος) – არ გამაჩნია, ნაკლებობას განვიცდი, მჭირდება (რაიმე τινός); მიძნელება, მიჭირს, საგონებელში ვვარდები, ვეჭუნდები (τινί); ἀπορισμαί, ვეჭვობ, საგონებელში ვარ ჩავარდნილი.
ἀπορία, ας ἡ – სიძნელე, გაჭირვება, მძიმე მდგომარეობა; შეეჭუნება, გაოცება; ნაკლოვანება, სიღუბნეჭირე.
ἀπορος, ον (πόρος) – 1. საგონებელში ჩავარდნილი, გაუბედავი, უმწეო, უილაჯო; ἀπορόν ἐστι შეუძლებელია; 2. გადაუღახავი (მდინარე), გაუვალი (გზა), მიუვალა, მიუღწეველი (ადგილი); ἀπορα – სიძნელეები, დაბრკოლებები; ἐν ἀπόροις εἶσαι გასაჭირში ყოფნა.
ἀπόρητος, ον – აკრძალული, τὸ ἀπόρητον – საიდუმლო.
I ἀπορρώξ, ὤγος (ἀπό, ῥήγυσμι) – ციყაბო, ფრიალო.
II ἀπορρώξ, ὤγος ἡ – ნაგეხი, ნაწილი.
ἀποσῆπομαι pf. 2 ἀποσέσηπα – ვლყები; მოყინული მაქეს; ἀποσέσηπα ὑπὸ τοῦ ψυχῶς τοῦς δακτύλου τῶν ποδῶν.
ἀποσκάπτω – თხრილით გამოვეყოფ, გზას გადავთხრი.
ἀποσκεδάσσω fut. – σκέδῶ, pf. pass. ἐσκέδασμαι – გაუფანტავ, მიმოვანწევ, დაექსაქსავ, ვთესავ.
ἀποσκηπέω – ვზანაკლები ვინმესგან მოშორებით (τινος).
ἀποσπᾶω – 1. ყურადღებას გადავუტან; მოვაცილებ; 2. მივდივარ,

ვშორდები; 3. pass. გამოვეყოფი (ἡ ὄρις ἀπέσπα φείγουσα).
ἀποσταυρόω – ვამაგრებ პალოებით, შემოვლობავ მესრით.
ἀποστῆλλω – ვაგზავნი, ვუშვებ.
ἀποστέρῶ – ვართმევ, ვაკლებ (τινά τι).
ἀποστῆναι ἰθ. ἀφίστημι.
ἀποστρατοπεδεύομαι – ვმართავ ბანაკს, ვზანაკლები ვინმესგან შორს (τινός).
ἀποστρέφω – 1. გადავხრი; 2. ვაიძლებ უკან დაბრუნებას.
ἀποστροφή, ἥς ἡ – 1. გადახრა, გადაწვევა; მოსახვევი, 2. თავშესაფარი.
ἀποσυλάω – ვართმევ ვინმეს (τινά τι), ვტაცებ.
ἀποσώζω – ეისხნი
ἀποταφρεύω – ვამაგრებ თხრილყებით, თხრილებს შემოვავლებ.
ἀποτείνω – ვჭიმავე, ვწელავ; pass. ვიწვლი.
ἀποτελιχίζω – ვამაგრებ, გამოვეყოფ კელით, გზას გადავლობავ კელით.
ἀποτέμνω – ვეკვეთ, მოვჭრი; ἀποτμηθέντες τὰς κεφαλὰς – თავმოჭრილები.
ἀποτεμῶν part. aor. 2 ἀποτέμω-დან.
ἀποτεταμένος part. pf. ἀποτείνω-დან.
ἀποτίθημι – გადავლებ, გადავიწახავ, ვიმოგავ, შემოვიწახავ.
ἀποτίνω – ვალს ვუხდი, ვუმღავ; med. სამაგიეროს ვუხდი, ვსჯი.
ἀποτμηθέντες part. pass. ἀποτέμω-დან.
ἀπτόμοσ, ον – ჩამოჭრილი; ციყაბო, ფრიალო (ὄρη).
ἀποτρέπω – გადავხრი, med. გადავწვე, გადავუხვე, გმიდან ვუხვიე.

ἀποτρέχω – გავრბივარ, სწრაფად მივდივარ, ვმორღები.

ἀποφαίνα – ვაჩვენებ, აღმოვაჩენ; *med.* ვარ, წარმოვადგენ, γυμῆν ἀποφαίνεσθαι – საკუთარი აზრის წარმოთქმა.

ἀποφένγω – გავურბივარ; თავს ვშველი ვაქვეით.

ἀπόφραξις, εως ἢ (φράττω) – ღობე, ბღუდე; დაბრკოლება, სიბნელე; ἀπόφραξις τῆς παρῆθου λυεῖν – გასასვლელის გახსნა.

ἀποχάρει – მივდივარ, ვმორღები, უკან ვიხევ.

ἀποψηφίζομαι – ხმას ვაძლევ საწინააღმდეგოდ; უარვყოფ, უკუვადგებ (ἀποψηφίσασθαι μὴ ποιεῖν τι).

ἀπρόხυσμος, ον – უხალისო.

ἀπροσδόκητος, ον (προσδοκέω) – მოულოდნელი; ზღ ἀπροσδοκῆτου – მოულოდნელად.

ἀπροφασίστως (πρόφασις) – მომიზეზების გარეშე, აშკარად, სიამოვნებით (ποιεῖν τι), ღიად.

ἄπτω – ვაბამ; ἄπτομαι τινος – ვეხები, დაკავებული ვარ რაიმეთი.

ἀρα partic. ამგვარად, მაშასადამე, მამ, როგორც ვხედავ, რა თქმა უნდა, რა საკვირველია, სწორედ, თუმცა.

ἀρα – განა? ნუთუ? ἄρ ὄν – განა არ? ხომ? (დაღებითი პასუხი); ἀρα μὴ – განა არა? რა თქმა უნდა, არა (უარყოფითი პასუხი).

Ἄραβία, ας ἢ – არაბეთი, აზიის სამხრ. დას.-ით ნახევარკუნძული, არაბეთისა და სპარსეთის ყურეებს შორის, პალესტინისა და სირიის სამხრეთით, გამოყოფილი მესოპოტამიისგან მდ. ეფრატით.

Ἄράτης, ον ὀ – არაქსი, მდინარე არმენიაში.

Ἄρβάκας, ον ὀ – არბაკასი, მიდიის სატრაპი.

Ἄρβάκης, ον ὀ – არბაკესი, არტაქსერქსე მნემონის მხედართმავართაგან ერთ-ერთი.

Ἄργειος, α, ον – არგოსელი, არგოსული წარმომავლობის.

ἀργός, ον – უმუშევარი, მარბაცი, უქნარა.

ἀργύρεος, α, ον (ἀργυρούς) – ვერცხლის.

ἀργύριον, ον τὸ – ვერცხლი, ვერცხლის მონეტა, ფული.

ἀργυρόπους, οδος, ὀ, ἦ – ვერცხლის ფეხებიანი.

Ἄργυς, οὐς ἦ – არგო, არგონაეგების სწრაფი ხომალდი.

ἀρῆν adv. – ზევით, მაღლა; სრულიად, სრულებით, მთლად; ἀρῆν ἅπαντες – ყველანი ერთად.

ἀρῆα – ვრწყავ, ენამავ.

ἀρέσκω fut. ἀρέσω, *perf.* ἤρεσμαι – მოეწონე (τινί).

ἀρετῆ, ἦς ἢ – ნიჭი, შესაძლებლობა, სათნოება, გმირობა, სიქველე, სიამაყე; ἀρετῆ περὶ τινα – ვინმეს წინაშე დამსახურება; კეთილშობილება.

ἀρήγω – ვეხმარები, ვიცავ (τινί).

Ἄρηξιν, οσος ὀ – არექსიონი, წინასწარმეტყველი ბერძენთა ჯარში.

Ἄρειος, ον ὀ – არიოსი, მხედართმთავარი, კიროსის მეგობარი, რომლის სიკვდილის შემდეგ მან ბერძენებს უღალატა.

ἀριθμός, ον ὀ – რიცხვი, აღრიცხვა, ათვლა; ἀ. τῆς ὀδῆς – გზის სიგრძე.

Ἄριστάρχος, ον ὀ – არისტარქოსი, ქსენოფონტის მოწინააღმდეგე.

ἀριστῶν – ესაუბმობ.

Ἄριστείας, ου ὅ – არისტიკასი ქიოსიდან, ბერძენთა ლაშქარში მსუბუქად შეიარაღებულთა უფროსი.

ἀριστερός, ἄ, ὄν – მარცხენა; ἔν ἀριστερῶ – მარცხნივ; ἔξ ἀριστερῶς – მარცხნიდან (უბედურების მაუწყებელი).

Ἄριστιππος, ου ὅ – არისტიპოსი, თესალიელი ლარისადან, კიროსის მხედართმთავარი.

ἄριστον, ου τό – საუბმე; ბერძნები ჩვეულებრივ დღეში ოთხჯერ იღებდნენ საკვებს: 1) დილით ἀκράτισμα; 2) ἄριστον ან δῆρσιον დაახლოებით შუადღისას; 3) ἔσπῆρσιμα – შუადღესა და საღამოს შორის; 4) δειπνον – ვახშამი.

ἀριστοποιῶ – ვამზადებ საუბმეს; *med.* ვსაუბმობ.

ἄριστος, η, ου – (*superl.* ἀγαθός – იდან) – საუკეთესო, ჩინებული, ყველაზე მამაცი, უნიჭიერესი; οἱ ἀριστοί – ღიადგეაროვანნი, წარჩინებულნი; ἀριστα *adv.* საუკეთესოდ.

Ἄριστων, αῖος ὅ – არისტიონი, ათენელი, გაგზავნილი იქნა ელჩად სინოპელებთან.

Ἄριστῶσμος, ου ὅ – არისტიონი-მოსი, არკადიელი, ჰოპლიტების უფროსი.

Ἄρκαδικός, η, ου – არკადიული; τὸ Ἄρκαδικόν – არკადიელ ჰოპლიტთა რაზმი.

Ἄρκάς, αῖος ὅ – არკადიელი, პელოპონესის არკადიის მკვიდრი.

ἀρκῶ (*impers.* ἀρκῆ, ἀρκῆ μοι) – საკმარისია, სასიამოვნოა, მომწონს; *part.* ἀρκῶν – საკმარისი, ბარაქიანი, სავსე.

ἄρκτος, ου ὅ – დათვი; ἡ ἄρκτος – ძუდათვი, ჩრდ.

თანაგარსკვლაველი, ჩრდილოეთი.

ἄρμα, ατος τό – ღია ეგლი, ჩვეულებრივ საომარი ორთველა; ἄρματα δρεπανοφόρα – ნამგლებით აღჭურვილი ეგლები.

ἀρμάμαξα, ης ἡ (ἄμα, ἄμαξα) – დახურული სამგზავრო ოთხთველა ეგლი, განსაკუთრებით წარჩინებული ქალებისა და ბავშვებისათვის.

Ἄρμενία, ας ἡ – არმენია, გერი-გორია ეფურაგის და გიგროსისა და არაქსის სათავეებიდან მდ. არაქსამდე.

Ἄρμένιος, α, ου – არმენიელი.

Ἄρμηνη, ης ἡ – პარმენე, ადგილი პაფლაგონიაში, ნაემისადგომით სინოპის მთების ახლოს; შაეი მღვის სამხრეთ სანაპიროზე.

ἀρμოსτής, ου ὅ – მმართველი, გამგებელი, მთავარი, ნაცვალი, დანიშნული ლაქედემონელთა მიერ დაპყრობილ ადგილებში.

ἀρμειος, α, ου – ცხერისა, κρέα ἀρμεια – ცხერის ხორცი.

ἀρπαγή, ης ἡ – მოგაცემა, ძარცვა, ნადავლი, ალაფი.

Ἰ ἄρπαξ, αῖος *adj.* – ხარბი.

Ἰ ἄρπαξ, αῖος ἡ – ძარცვა-გლეჯვა.

Ἰ ἄρπαξ, αῖος ὅ – მგაცებელი.

ἀρπάξ – ვიგაცებ, ვიპარავ, მიმაქეს, სწრაფად ვგაცებ ხელს (τὰ ὄπλα), ვიკავებ, მოვიპოვებ (τινά).

Ἄρπασος, ου ὅ – პარპასოსი, მდინარე არმენიაში, მდ. არაქსის შენაკადი.

Ἄρταγέρσης, ου ὅ – არტაგერსე, არტაქსერქსეს კავალერიის უფროსი, მოკლული კიროსის მიერ.

Ἄρτακάμας, α, ὅ – არტაკამასი, ფრიგიის საგრაპი.

Ἄρταόςζος, ου ό - არგაოძოსი, კიროსის მეგობარი.

Ἄρταξέρξης, ου ό - არგაქსერქსე მნემონი, დარიოს II-ის ვაჟი (404 - 361 ჩვ. წ-მდე), მისი უმცროსი ძმა კიროსი განუდგამას, შეკრიბა ბერძენი დაქირავებული ჯარისკაცები და გაილაშქრა მეფის წინააღმდეგ; ორივეს ჯარები შეხედნენ კუნაქსასთან 401 წელს ჩვ. წ-მდე. კიროსმა გაიმარჯვა, მაგრამ ბრძოლაში დაიღუპა.

Ἄρταπάτας ης, ου ό - არტაპატასი, კიროსის კვერთხის მპყრობელი. **ἀρτά** - ვეილებ, ვაბამ.

Ἄρτεμις, ιδος ή - არტემისი, ზეუსისა და ლეტოს ასული, აპოლონის და, ნადირობის ქალღმერთი.

ἀρτι - ახლახან, ეს-ეს არის, ამასწინათ.

Ἄρτίμας, α ό - არტიმასი, ლიდიის საგრაპი.

ἀρτοκόπος, ου ό და ή (ἀρτος, κόπτω) - მცხოველი, მეპურე. **ἀρτος, ου ό** - პური, განსაკუთრ. სობობის; *θησαυροί ἀρτων* *σεισημέσων* - პურის მარაგი.

Ἄρτουχας, α ό - არტუხასი, არგაქსერქსეს დაქირავებული ჯარის მხედართმთავარი.

Ἄρυστας, α ό - არისტასი, არკადელი მეომარი.

Ἀρχαγύρας, α ό - არხაგორასი. **ἀρχαῖος, α, ου** - ძველი, ძველებური, ძველთაძველი; *Κύριος ό ἀρχαῖος* კიროს უფროსი; *τό ἀρχαῖον* - დიდი ხანია უკვე, კარგა ხნის წინათ, ადრე, ოდესღაც.

ἀρχή, ης ή - დასაწყისი; მთავრობა, ხელისუფლება; ოლქი, მხარე, საგრაპია; *adv.* თავიდან, დასაწყისში,

საერთოდ; *ἀρχήν μή* - საერთოდ არ, სრულიად არ.

ἀρχικός, ή, ου - მართვის უნარის მქონე, უფროსობის უნარის მქონე, ხელმძღვანელი, ძალაუფლების მოყვარული.

ἀρχω - 1. ვიწყებ; *ἀρχεσθαι τινί λόγῳ* - ლაპარაკის დაწყება, 2. უფროსი ვარ, ემართავ, ვუფროსობ; *ό ἀρχων* - მეფე, საგრაპი, უფროსი, მმართველი; *οἱ ἀρχοῦντες* - ჯარისკაცთა მეთაურები, უფროსები; 3. *pass.* ვიმართები, მმართავენ; *οἱ ἀρχόμενοι* - დამორჩილებულნი, დამონებულნი, უბრალო ჯარისკაცები, რიგითნი.

ἀρῆμα, ατος, τό - სანელებელი, სუნელი, სურნელოვანი ბალახი.

ἀσέβεια, ας, ή - უღმერთობა, უპატიოსნება, ბიწიერება.

ἀσεβής, ές (σέβω) - უღმერთო, დამნაშავე.

ἀσθενέω (σθένος) - სუსტად ვარ, ავად ვარ; ვსუსტდები, ვითენთები, ვიქანცები, ძალ-ღონე მელევა; ავად ვხდები.

ἀσθενής, ές - უძლური, სუსტი.

Ἄσtia, ας, ή - ამბია; ბერძნები ხშირად ასე უწოდებენ ამიის მხოლოდ დასავლეთ ნაწილს, ე. ი. მცირე ამიას; მთელი ამბია გაყოფილია: *ή άνα΄ Ἀσtia* - ზემო ამბიად, *ή κάτω΄ Ἀσtia* - ქვემო ამბიად და მცირე ამბიად.

Ἄσινδάτης, ου ό - ასინდაგესი, მდიდარი სპარსი.

Ἄσινδოს, α, ου - ასინეელი ლაპრონიის ქალაქ ასინედან.

ἀσινέστατα *nb.* *ἀσινάς.*

ἀσινάς *adv.* უვნებლად; *άς ἀσινέστατα* - უმცირესი ვნების მიყენების გარეშე.

ἀσitos, η, ου - უჭმელი, მშიერი.

ἀσκέω – 1. ვაკეთებ, მივსდევ; 2. ვეარ-
ჯიშობ.

ἀσκός, ὄσ ὀ – გყავის გულა (ტიკ-
ჭორა) ღვინის შესანახად და
გადასატანად.

ἀσμειός, η, ὄσ – მხიარული, სასიხ-
არულო, სასიამოვნო.

ἀσπάζομαι – მივესალმები; ვეხვევი;
ვემშვიდობები.

Ἀσπένδιος, ὄს ὀ – ასპენდიელი, ქ.
ასპენდოსის (პამფილიაში)
მკვიდრი.

ἀσπίς, ἰδος ἡ – დიდი, მრგვალი
ფარი დამზადებული ხისა ან
წნელისაგან, დაფარული გყავით და
შემკული სპილენძით; παρ' ἀσπίδας
– მარცხნივ; μῦρια ἀσπίς – ათი
ათასი ფარის მაგარებელი, ე. ი.
პოპლიგი.

Ἀσσυρία, ἄς, ἡ – ასირია, აზიის
მხარე აზიაში, მიდიას, მესოპოტა-
მიასა და ბაბილონს შორის.

Ἀσσύριος, ἄ, ὄσ – ასირიელი.

ἀσταφίς, ἰδος ἡ – ქიშმიში.

ἀστράπτω – ვანათებ, ვბრწყინავ.

ἀσφάλεια, ἄς ἡ – უსაფრთხოება.

ἀσφαλής, ἔς – უსაფრთხო, მყარი; ἔν
ἀσφαλῆ εἶναι – უსაფრთხოებაში
ყოფნა, ἔν ἀσφαλεστέρῳ εἶναι –
უფრო უსაფრთხო მდგომარეობაში
ყოფნა; ἔν ἀσφαλεστάτῳ εἶναι –
ყველაზე უსაფრთხო მდგომარეო-
ბაში ყოფნა; ἄς ἀσφαλέστατα –
რაც შეიძლება უსაფრთხოოდ.

ἀσφαλτος, ὄს ἡ – ასფალტი, მთის
ფისი.

ἀσφαλῶς adv. მყარად, უსაფრთხოოდ.

ἀσχολία, ἄς ἡ – მოუტყელობა;

ἀσχολίαι – საქმეები, სიძნელებები,
დაბრკოლებები.

ἀτακτέω – არ ვიცავ არანაირ წეს-
რიგს, ვტოვებ მწყობრს, ვარღვევ
დისციპლინას.

ἀτακτος, η, ὄს – სამხედრო მწყობ-
რში დაუწყობელი, მწყობრში
დაუყენებელი.

ἀταξία, ἄς ἡ – უწესრიგობა, უწე-
სობა, უხამსობა, დისციპლინის
უქონლობა.

ἀτάρ conjunct. – მაგრამ, თუმცა.

Ἄταρνεύς, ἔως ὀ – ქვეყანა და
ქალაქი მიზიაში, ლესბოსის
საპირისპიროდ.

ἀτασθαλία, ἄς ἡ –

ქელმადლობა, განუსჯელობა,
უგუნურობა, ბიწიერება.

ἀταφος, η, ὄს (θάπτω) – დაუ-
მარხავი, დაუსაფლავებელი.

ἄτε (plur. ὄστε-სი, საკუთრ. დ. ἄτε) –
თითქოს, რადგან.

ἀτέλεια, ἄς ἡ (τέλος) – სა-
ზოგადოებრივი ბევრისაგან გა-
თავისუფლება, საიდანმე გაშვება,
დათხოვნა; შეღავათები.

ἀτιμάζω – პატივს არ ვცემ,
ვაწყენინებ, მძულს, შემიზღვება.

ἀτιμος, ὄს – არაპატივსაცემი (უპა-
ტივემული); საძულველი, უპატიო.

ἀტიμζω – ვუშვებ ორთქლს, ვბოლავ.

Ἄτραμυτεῖον, ὄს τό –

აგრაშიგიონი, ქალაქი მიზიაში,
მცირე აზიაში.

ἀτριβής, ἔς (τριβή) – გაუთელავი,
გაუტკეპნელი; ὀνδός ἄ. – გაუკ-
ვალავი, გაუკაფავი გზა.

ἀν adv. უკან; კვლავ, ისევ; სხვა
მხრივ, სანაცვლოდ, აგრეთვე.

ἀνίσω – ვაშრობ; *pass.* ვშრები.

ἀνθαίρετος, ὄს (αὐτός, αἰρέομαι)
– თავისით გამოსული (თავდალ-
წეული); თავნება, თვითნებური;

στρατηγός ἀσφαίρετος - ძალაუფლების ხელში ჩამგდები სარდალი.
ἀσθημερόν adv. (ἀστός, ἡμέρα) - იმავე დღეს.
ἀσθίς adv. - კელაე, ისევ; მერე, ამიერიდან, ამას იქით.
ἀσλέα - ეუკრავ ფლეიგამე; κέρρασι
 ἀσλείν - ბუკის კერა; ἀσλίσμυκος -
 ფლეიგამე დაკერას აყოლებული
 (ἡσλείτο ὁ Βακχείος ῥυθμός).
ἀσλίζομαι - ღია ცის ქვეშ ვაგარებ
 ღამეს.
ἀσλός, οὐ ὅ - ფლეიგა, სალაბური.
ἀσλόν, ὄνος ὅ - ხრამი, ღრე, ხეობა;
 არხი, თხრილი.
ἀσξάνω ful. ἀσξήσω - ვზრდი, ვამ-
 რაველებ, ვადიდებ; *med.* ვიზრდები.
ἀσξω - ვამაგებ, ვზრდი.
ἀσϋριον adv. - ხვალ; ἡ ἀσϋριον
 (ἡμέρα) - ხვალინდელი დღე.
ἀσστηρότης, ἦτος ἡ - 1. სიმწარე,
 სიმკავე; 2. სიმკაცრე.
ἀστίκα - მაშინვე, იმ წუთშივე, მყის-
 ვე, სასწრაფო; ἀστίκα μάλα -
 ახლა, ახლავე, ამჟამად.
ἀστόθειν adv. - იქიდან, იმ ადგილი-
 დან.
ἀστόθι adv. - იქ, იმავე ადგილზე.
ἀστοκέλευστος, οὐ - ნებაყოფლო-
 ბითი, საკუთარი ნებით.
ἀστοκράτωρ, ορος ὅ - 1. შეუზღუ-
 დავი, დამოუკიდებელი (ἀρχων), 2.
 უმუნაესი, მთავარი.
ἀστόματος, ἡ, οὐ - თავისი ნებით
 მოქმედი, ნებაყოფლობითი; ἀπὸ
 τοῦ ἀστομάτου - შემთხვევითი,
 თავისთავადი.
ἀστομόლῃα - მივიღივარ საკუთარი
 ნებით, გადავინაცვლებ; παρὰ τινος
 πρὸς τινα - გადავდივარ ვინმეს
 მხარეზე.

ἀστόμολος, οὐ ὅ - მგრის მხარეზე
 გადასული.
ἀστόνομος, οὐ (νέμα) - საკუთარი
 კანონების მიხედვით მცხოვრები,
 დამოუკიდებელი, თავისუფალი.
ἀστός, ἡ, ὅ - *nom.* - მი *verbum finitum*
 - თან და ირიბ ბრუნვაში არს. სა-
 ხელთან ერთად: თვით; ირიბ ბრუნ-
 ვაში არს. - *ის ვარეშე:* ის, იგი.
 ხშირად: თვით, თვითონ; ὁ ἀστός
 იგივე; ὁ ἀστός οὐτός - სწორედ ეს,
 მუსტად იგივე; ἔν ταῦτῃ εἶναι τινί
 - ვინმესთან ერთ ადგილას ყოფნა,
 იმავე მდგომარეობაში ყოფნა.
ἀστούε adv. - იქითკენ.
ἀστούν adv. - იმავე ადგილზე, იქ.
ἀστούν = εἶαστούν.
ἀστώας (ἀστώας) - *adv.* ასე, მუსტად
 ასე, ὡς δ' ἀστώας - ამგვარადვე.
ἀσχήη, ἔνος ὅ - კისერი, კეფა;
გეოგრ. ყელი.
ἀφαιρέω - ვართმევ; *pass.* მაკლდება
 τί; *med.* წავგლეჯ, (ამო)ვაგდებ,
 ჩამოვამოვრებ, τινός τι და τινά τι.
ἀφαιήης, ἔς - უჩინარი, უხილავი;
 უცნობი, გამქრალი; ἀφαιή εἶναι -
 მხედველობიდან დაკარგვა, თვალს
 მიფარება.
ἀφαιήζω - უჩინარს ვხდი, ვაბნელებ;
 ვანგრევე, ვსპობ, ვანადგურებ.
ἀφαιρᾶζω - ვიგაყებ, ვიპარავ, ვა-
 ცარიელებ.
ἀφαιδής, ἔς - უმოწყალო.
ἀφαιδῶς adv. - მკაცრად, უმოწყა-
 ლოდ.
ἀφελόμενος part.. aor. 2-სი ἀφαιρέω-
 დან.
ἀφηγόομαι - 1. წინ მივიღივარ;
 2. ვყვები, მოვეუბნობ.
ἀφθονία, ἄς ἡ - 1. შურის არქონა; 2.
 სიუხვე; εἰς ἀφθονίαν παρέχειν -
 უხვად, ბარაქიანად მიწოდება.

ἄφθισος, ον – უმურველი, უხეი; გულუხვი, ხელგაშლილი, ბარაქიანი, მოსაელიანი (ნიადავი); ἄφθισα ἑπιτήδεια – უხვი მარაგი; ἐν ἄφθισοις βιοτεῖσιν – სიუხვეში ცხოვრება.

ἀφιήμι – ვაგზავნი, (ვა)ვეუშვებ, (ვა)მოვეუშვებ (κύναις); ვტოვებ, (ჩა)ვეუშვებ (εἰς ἕδρα).

ἀφικνέομαι = ἰκνέομαι fut. ἴξομαι, *aor.* ἔἰκνμην, *perf.* ἴყμαι – მოვდივარ, ვაღწევ; ებრუნდები.

ἀφιππεύω – ცხენით მივდივარ.

ἀπίστημι (იონ. ἀπίστημι) – ვგოვებ, ვამორებ, ვიცოლებ; უკუვაგლებ, რაღაცისკენ ვაქებებ, *pass.* ვმორლები; ἀπιστήναι πρὸς τινα და εἰς τινα – ვინმეს მხარეზე გადასვლა; ἀπιστήναι εἰς ἔχθρον χάριον – გამაგრებულ ადგილას წასვლა.

ἄφιδος, ον ἢ – უკუქეევა, უკან დახევა.

ἀφροῦτιστέω (φροῦτιζω) – არ ვმრუნავ, უგულვებელყოფ, აბუჩად ვიგლებ, არად მიმჩინია (τυσός).

ἀφροσύνη, ἡς ἢ – უგუნურება, სისულელე, სიგიჟე, შეშლილობა.

ἀφρον τό = ἀφροσύνη (φρήν) – უგუნური, სულელი, გიჟი; ἀφραν γίγναι – შეგნების დაკარგვა.

ἀφυσκτέω – არ ვმრუნავ, არ ვუფრთხილდები, არ ვერიდები.

ἀφύλακτος, ον – დაუსეკელი.

ἀφύλακτως adv. – გაუფრთხილებლად.

Ἄχαιός, α, ον – აქაიის მკვიდრი, აქაველი.

Ἄχαια ἢ – აქაია, მხარე პელოპონესში.

ἀχάριτος, ον – უსიამოვნო; λέγεις οὐκ ἀχάρिता – არ ლაპარაკობ ცუდად.

ἀχάριτος, ον – უმაღური; დაუჯილდოებელი.

ἀχαρίστως adv. უმაღურად, მაღლიერების გარეშე, οὐκ ἀχαρίστως ἔχει μοί τι πρὸς τινος – არ ვრჩები ჯილდოს გარეშე რაიმეს გამო.

Ἄχερουσίας, αδος, ἢ და ἢ Ἄ. Χερρόνησος – აქერუსიის ნახევარკუნძული ან კონცხი პერაკლესთან ბითონინაში.

ἄχθωμαι – არ ვარ კმაყოფილი; მიმიძმს, მაწუხებს (τυσός), გულნაკენი ვარ, ნაწყენი ვარ, ეჯავრობ (τυν და ἐπὶ τυν).

ἄχρειος, ον (χρεία) – უსარგებლო, უვარგისი.

ἄχρηστος, ον (χρήμα) – უვარგისი, უსარგებლო, გამოუყენებელი.

ἄχρη(ς) praep. cum gen. – მდე; *კაემ.*: მანამდე, სანამ.

ἀψίνθιον, ον τό – აბზინდა (Artemisia absinthium) = ἄψιθος ὁ (NT.).

B

Βαβυλῶν, ὄνος ἢ – ბაბილონი, ძველი მსოფლიოს ერთ-ერთი უძველესი და ყველაზე ცნობილი ქალაქი, ბაბილონის სამეფოს დედაქალაქი ეფურატის ორივე მხარეზე.

Βαβυλωνία, ας ἢ – ბაბილონია, მესოპოტამიის სამხრეთით ვრცელი ვაკე, გიგროსსა და ეფურატს შორის. **Βαβυλωνίαι πύλαι, αἱ** – ბაბილონის ვიწრობები, ბაბილონის გასასვლელი.

βάνην adv. – ნაბიჯით, ნელ-ნელა; βάνην ταχὺ – სწრაფი ნაბიჯით.

βαδίζω fut. βαδίσω და βαδισῶμαι - მივიღივარ ნელი ნაბიჯით; ნელა მივიწვევ წინ.

βάθος, εὸς τό - სიღრმე, სიმაღლე.
βαθύς, εἶα, ὕ - ღრმა, მაღალი.

βαίω fut. βήσομαι, *perf.* βέβηκα, *aor.* 2 ἔβην - 1. მივიწვევ, მივიღივარ, ღაღივარ; 2. ვღაღივარ; ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς βεβηκότες - ჩვენ, მიწაზე მყარად ვინც ვღაღივართ.

βακτηρία, ας ἡ - არგანი.

βάλανος, ου ἡ - 1. რკო; 2. ბალაიო τῶν φοινίκων ფინიკის ნაყოფი.

βάλλω fut. βάλω, *aor.* 2 ἔβαλον, *perf.* βέβηκα, *perf. pass.* βέβημαι, *aor.* ἔβληθην - ვისვრი, ვაგლებ, ვგყორცნი, ვუშვებ ისრებს, შუბს (ვინმესკენ τινά); ვემიროვ, (და)ვჭრი, οἱ ἐκ χειρὸς βάλλοντες = οἱ ἀκοντισταί.

βάπτω - წყალში (ჩა)ვუშვებ.

βαρβαρικὸς, ἡ, ὄν - არაბერძნული, სხვისი, უცხო, უცხო ქვეყნის; τὸ βαρβαρικόν (στράτευμα) - კიროსის არაბერძნული ჯარი; სპარსი მეფის ჯარი.

βαρβαρικῶς adv. სპარსულად, სპარსულ ყაიდაზე.

βάρβαρος, ου - არაბერძნული, სხვა ქვეყნის; გაუნათლებელი, უხეში.

βαρέως adv. - მძიმედ, ძნელად; βαρέως φέρειν - მძიმედ გადატანა (წყენის, წყრომის, დამღურების); βαρέως ἀκούειν - ძნელად მოსმენა.

Βασίαις, ου ὁ - ბასიასი, არკადიელი.

Βασίαις, ου ὁ - ბასიასი, წინასწარმეტყველი (μάγτις) ელიდიდან.

Βασίλειαι, ας ἡ - დელოფალი.

Βασιλείαι, ας ἡ - სამეფო, სახელმწიფო, სამეფო ხელისუფლება; καταστῆναι εἰς τὴν βασιλείαν - გახტვას ვლად.

Βασίλειος, ια, ου - სამეფო, მეფის კუთვნილი; Βασίλειον ე.ი. დῆμα - სასახლე; აგრეთვე τὰ Βασίλεια - სამეფო სასახლე; სამეფო კარავი.

Βασιλεύς, εως ὁ - მეფე, ბატონი, ხელმწიფე; *განსაკუთრ.* სპარსეთის მეფე; Βασιλεὺς μέγας ან μέγας Βασιλεὺς - სპარსეთის მეფე.

Βασιλεύω - ვმეფობ, ვმართავ.

Βασιλικός, ἡ, ὄν - სამეფო, მეფის კუთვნილი, მეფური თვისებებით დაჯილდოებული.

Βάσιμος, ου - გასასვლელად ვარჯისი, მისაღწევი = Βατός, ἡ, ὄν.

Βέβαιος, α, ου - საიმედო, მტკიცე.

Βεβαίω - ვამტკიცებ, ვამაგრებ; სიგყვას ვინახავ; τὴν παράξιν τιμὴν βεβαίωσιν - საკუთარი დაპირების შესრულება.

Βέλεισις, ιος და Βέλεισος, ους ὁ - ბელესისი, სირიისა და ასირიის სატრაპი.

βέλος, εὸς τό - ყოველგვარი სასროლი იარაღი, *განსაკუთრ.* ისრები, ხელშუბი, ქვა; შურღული; τὸ βέλος αὐτῶν διπλάσιον φέρεται - ის, რასაც ისინი ისვრიან, მიფრინავს ორჯერ უფრო შორს; ἔξω τῶν βελῶν - ისრებისაგან უსაფრთხო ადგილზე.

βέλτιστος, η, ου superlat. ἀγαθός - იღან - საუკეთესო.

βελτίων, βέλτιον - უკეთესი, უკეთილშობილესი (ზნეობით - *comparat.* ἀγαθός - იღან), უფრო მაშაყი, სასარგებლო; (ყველაზე), უკეთესი.

βῆμα, ατος τό - 1. შემალეებული ადგილი; 2. ნაბიჯი, ბიჯი, სიგრძის სამომი = 2 1/2 ფუტი; βῆμα διπλοῦν = 5 ფუტი; 1 ფუტი = 30,5 სმ.

βία, ας ἡ – სხეულის ძალა, სიმაგრე, ძალადობა; **βία τινός** – ვინმეს ნების წინააღმდეგ, **βία αἰρεῖν** – შეგვეით ალება, **βία πορεύεσθαι** – გაღწევა.

βιάζομαι – 1. ვაძილებ, ვაძალებ, ძალად ვატან, 2. ვძევნი, ვაძევევ, ვამარცხებ, ვძლევ, ვჯობნი, ვერვევი; (გაღა)ვეკიდები, ძალას ვიყენებ.

βίαιος, α, ον – ძალმომრეობითი, ძალადობრივი, **τὸ βίαιον** – ძალადობა, **βίαιον ποιεῖν** – ძალის გამოყენება, ძალდატანება.

βιαιῶς adv. – ძალით, იძულებით, ძალდატანებით.

βίβλος, ον ἡ – 1. პაპირუსის ქერქი; 2. წიგნი; 3. საწერი მასალა.

βιθυνοί, ας οἱ – ბითინიის მკვიდრნი მცირე აზიაში.

βιθυνία, ἡ – ბითინია.

βίκος, ον ὁ – თიხის ჭურჭელი ღვინისათვის, ხელადა.

βίος, ον ὁ – სიცოცხლე, ცხოვრება; ცხოვრების წესი; საარსებო მარაგი, სახსრები.

βιοτεύω – ვცხოვრობ; სამრდოს მოვიპოვებ (**ἀπό τινος**).

βισάνθη, ἡς ἡ – ბისანთე, თრაკიული ქალაქი ნავსადაგურით და ციხესიმაგრით პელესპონგის სანაპიროზე.

βίτων, ανος ὁ – ბიგონი, მდიდარი ბერძენი ქსენოფონგის ლაშქარში.

βλάβη, ἡς ἡ – ზიანი, მარალი, წაგება, ვნება.

βλάβος, εος τό = βλάβη.

βλακεύω – ვმარბაცობ, უსაქმური ვარ, დაუღვევარი ვარ.

βλάπτω fut. βλάβω – ვაზნებ, ვაზიანებ, **τινά** ვინმეს, **τί** რაიმეში; **μεγάλα βλάπτω** – ბევრს ვაზნებ.

βλέπω – ვუყურებ, ვხედავ (**εἰς τί, πρὸς τινα**).

βοάω – ვყვირი (ვეძახი **τινί**), ხმამალლა ვბრძანებ; *pass. aor.* **ἔβ-οῦθη**, *pf.* **βεβόημαι**.

βοεικός, ἡ, ὄν (βούς) – ხარისა; **ζεύγη βοεικά** – ხარებშებშული ოთხთვალა; უღელი ხარი.

βοή, ἡς ἡ – ყვირილი.

βοήθεια, ας ἡ – შევლა, დახმარება; დახმარე ლაშქარი.

βοηθέω – მივიჩქარი დასახმარებლად, ვეხმარები, ვიხსნი.

βῆθρος, ον ὁ – თხრილი, ორმო.

βοίσκος, ον ὁ – ბოისკოსი, თესალიელი მებრძოლი.

βοιωτιάζω – ვიქცევი ბეოტიელივით, **τῆ** ფანჩ **βοιωτιάζειν** – ბეოტიური კილოთი საუბარი.

βοιωτιή, ἡ – ბეოტია.

βοιώτιος, α, ον – ბეოტიური; **ὁ Β. ბეოტიელი**, ბეოტიის მკვიდრი, ცენტრალური საბერძნეთიდან.

βορέας და βορρᾶς, ον ὁ – ჩრდ. ქარი.

βόσκημα, ατος τό – საძოვარზე გარეკილი ნახირი, ფარა; გამოკეებილი საქონელი.

βουλεύω – 1. რჩევას ვაძლევ, ვურჩევ, ვფიქრობ, (გან)ვიზრახავ. **βουλεύειν κακόν τινα** – ვინმესთვის ცუდის ნდომა; 2. *med.* ვთათბირობ, ვებჭობ ვინმესთან; **περί τινος, πρὸς τι**; 3. (გაღა)ვწყვეტ, (გაღა)ვჭრი, (გა)ვბედავ, ვზრუნავ.

βουλή, ἡς ἡ – საბჭო, თათბირი, გადაწყვეტილება.

βουλιμιά (λιμός) – ძალიან მშობი, შიმშილით ვიგანჯები.

βούλομαι fut. βουλήσομαι – მინდა, მსურს, **ὁ βουλόμενος** – ყოველი მსურველი.

βούς, βός ὁ **და** ἡ – კურო, ხარი, ძროხა, βούς ἄφ' ἀμάξης – ხარი ულელქევში; ἡ βούς – ხარის გყავი.
βραδύς *adv.* – ნელ-ნელა.
βραδύς, εἶα, ὦ – ნელი, მანგი; τὸ βραδύτατον – ჯარის ნაწილი, რომელიც ნელა მოიწევს (ჰოპლიტები).
βραχύς, εἶα, ὦ – მოკლე, პატარა, მცირე; βραχύ *adv.* – ახლოს, არაშორ მანძილზე, βραχύτερα τοξείν – არც ისე შორს სროლა; ἐπὶ βραχύ – მცირე მანძილზე.
βρέχω – ვნამავ, ვრწყავ, ვასველებ.
βροντή, ἦς ἡ – ჰუქა-ქუხილი, გრგვინვა; *საუბ.* მეხი.
βρωτός, ἦ, ὄν – შეჭმული; საჭმელად ვარვისი; τὸ βρωτόν – საკვები, საჭმელი.
βυζάντιον, οὗ τό – ბიზანტიონი, ქალაქი ბოსფორის სრუტესთან, თრაკიაში (შემდგომ კონსტანტინოპოლი).
βυζάντιος, ἦ, ὄν – ბიზანტიური; ὁ B. – ბიზანტიონელი.
βωμός, οὗ ὁ – ამალეებული ადგილი, საკურთხეველი, სამსხვერპლო.

Г

γαλήνη, ἦς ὁ – სიჩუმე, სიწყინარე; მღვის სიმშვიდე, უქარობა.
γαμέω *fut.* γαμῶ, *aor.* ἔγημα, *pf.* γεγάμηκα – ვქორწინებ; *med.* ვთხოვლები; ἡ γεγαμημένη – გათხოვილი.
γάμος, οὗ ὁ – ქორწილი, საქორწილო ნაღიმი; ქორწინება; ἄγειν ἐπὶ γάμω τινά – ცოლად მოყვანა.
Γάνος, ὄν ὁ – განოსი, ქალაქი თრაკიაში, პროპონტიდის სანაპიროზე.

γάρ – *conj.* რადგან, ვინაიდან, იმიტომ, სწორედ, მართლაც, რა თქმა უნდა; καὶ γὰρ οὖν – და აი რატომ; *კითხვებში γὰρ შეესაბამება ქართულ „ნუთუ“ – სადა „ვანა“-ს: ὦσει γὰρ* – და რა თქმა უნდა, რა გააწყობა.
γαστήρ, γαστρος ἡ – კუჭი, მუცელი.
γαυλικός, ἦ, ὄν – ფინიკიის საეპატრო ხომალდის კუთვნილი (τῶ γαυλῶ); χρήματα γαυλικά – საქონელი, გვირთი.
Γαυλίτης, οὗ ὁ – გავლიტესი, სამოსიდან ლტოლელი, კიროსის ერთგული.
γαυλιτικός = γαυλικός.
γέ – *ენელ.* – იმ სიტყვის მნიშვნელობის გამაძლიერებელი, რომელთანაც დასმულია: უკიდურეს შემთხვევაში, ყოველ შემთხვევაში, -ვე, -ლა, -რალა, მაგრამ, -კი, კერძოდ; γέ δὴ – რა თქმა უნდა; γέ μὴν – თუმცა; εἰς γέ ἀνὴρ – უპირატესად ეს კაცი; ἀλλὰ μὴν ἄρα γε – მაგრამ უკვე დროა; οὗ μὴν ἔφουγον γε – ისინი კი მაინც არ მირობოდნენ; ἐν ταῦτῳ γε μέντοι ἦσθα – თუმცა შენც იყავი; αὐτὸς γέ σου – და თვით შენ; τοῦτό γε – სწორედ ეს.
γεγανός *part. pf.* γίγνομαι-სა, *pf.* γεγῶνα = γέγωνα, γέγονα *pf.* γίγνομαι-დან.
γείτων, ὄνος ὁ – მეზობელი (τῆνί და τῆνός); γείτων οἰκῶ τῆ Ἑλλάδι – ვცხოვრობ ელადის მეზობლად.
γέλᾶσ *ful.* γέλᾶσ და γέλᾶσμαι – ვიციხი, დავციხი; ἐπὶ τῆνι – ვინმეს; γελᾶν ἐφ' ἑαυτοῖς – საკუთარი თავის დაცინვა.
γελόιος, α, ὄν – სასაცილო, ვასარ-თობი.
γέλως, ᾠτος ὁ – სიცილი.

γελωτοποιός, ου ό - ხუმარა, მასხარა.

γέμω - საესე ვარ, დაგვირთული ვარ (τινός).

γενεά, άς ή - დაბადება, დაბადების დღე; από γενεάς - დაბადებიდან.

γενειάα - წვერი მემრღება, წვერს ვაგარებ; *part.* γενειών - წვეროსანი.

γενήσομαι *ful.* γίγνομαι-დან.

γενναιότης, ητος ή - კეთილშობილება.

γένος, εος, τό - გვარი, მოდგმა, ჩამომავლობა, ტომი, ჯიში.

γεραίός, á, óν - ღრმად მოხუცებული, მოხუცი, მხცოვანი; οί γεραί-
τεροι - მოხუცნი; უხუცესნი;
ელჩები, მრჩეველები.

γερόντιον, ου τό - ბერიკაცი.

γέρρον, ου τό - წნელისგან დაწნული, გყავით გადაკრული და ლითონის ბალთებით გაწყობილი ფარი.

γεροφόρος, ου ό - დაწნული ფართო შეიარაღებული; γεροφόροι - ჯარისკაცები დაწნული ფართო.

γέρων, οντος ό - მოხუცი.

γεύω - მივართმევ, ეუმასპინდლები; *med.* ვსინჯავ, გემოს ვუსინჯავ (τινός), ვიღებ საკვებს (σίτου).

γέφυρα, ας, ή - ხილი; γ. έζευγμένη πλοίοις - ხილი გემებზე.

γεώδης, ες (γή, είδος) - მიწისა, მიწას რომ შეიცავს.

γή, γής ή - მიწა, ქვეყანა; κατά γήν - მიწაზე, ხმელეთზე, სახმელეთო გზით; κατά γής - მიწის ქვეშ.

γήινος, ον - მიწისა, πλίνθος γήινη აგური.

γήλοφος, ου ό - ბორცვი, გორაკი; γήλοφοι ύψηλοι - ციცაბო მაღ-

ლობები; κατά γηλόφους - ბორცვებზე.

γήρας, γήραος და γήρας τό - სიბერე.

γίγνομαι, *ful.* γενήσομαι, *aor.* 2 έγενόμην, *pass. pf.* γεγένημαι და **γέγωνα** - ვიბადები, წარმოვიშობი, ვარ, ვხდები; τὰ γεγενημένα - მოვლენები, τὰ ίερά γίγνεται - მსხვერპლი კეთილისმომასწავებელია; γίγνεσθαι - დადგომა, მოსვლა, დაწყება; შესრულება (*რიცხვებზე*); გაერყელება, გადაჭიმვა, შედგენა; (*ფულზე*) მოგება; τό γίγνομαισιν - შემოსავალი; γίγνεσθαι έπί τισι - ვინმეს ხელისუფლების ქვეშ მოხვედრა; γίγνεσθαι έν έαυτώ - გონს მოგება, სულის მოთქმა, γίγνεσθαι εις όκτώ - რუა რიგად დაწყობა;

მზნიმედებთან და წინდებულებთან: მოვდივარ, έγγύτερον γίγνομαι - ვუახლოვლები.

γίγνσσκω, *ful.* γυώσσομαι, *aor.* 2 έγυσω, *inf.* γύναι, *imper.* γύναι, *part.* γυούς, *pf.* έγυσωκα, *pf. pass.* έγυσωμαι - ვიგებ, ვამჩნევ; ვიცი, ვფიქრობ, განესჯი; περί τινος; τήν φανήν γίγνσσκω - მესმის ენა, ხმა; έγυσωκα - დარწმუნებული ვარ.

Γλοΐς ό - გლეხი, ფლოგის უფროსი, თავიდან კიროსის შემდეგ კი არგაქსერქსეს მომხრე.

Γνήσιππος, ου ό - გნესიპოსი, ათენელი ლოხავოსი.

γυάμη, ης ή - აზრი, შეხედულება, რწმენა, მრწამსი; ნება, ნებართვა; სურვილი, მოლოდინი; γυάμη έχειν - ფიქრი; γυ. έχειν προς τινα - ვინმეს მხარეზე ყოფნა; γυ. έχειν τινί - ფიქრობ ვინმეზე; γυάμη κολλάειν - მოფიქრებულიად დასჯა.

Γογγύλος, ου ό - გონგილოსი, ერე-
ტრიიდან, ვაჟი ან შვილიშვილი
გონგილოსისა, რომელმაც მონაწი-
ლეობა მიიღო პაქსანიას ღალატში
და სპარსელთა შეფისაგან ამის
გამო საჩუქრად მიიღო რამდენიმე
ქალაქი.

γοητεΰω - ვიბლავ, ვატყუებ.

γυνεύς, έως ό - მშობელი, მამა; **οί
γυνείς** - მშობლები.

γόνυ, γόνατος τό - მუხლი; მცე-
ნარის ღეროს მუხლი.

Γοργίας, ου ό - გორგიასი, ცნო-
ბილი სოფისტი, ორატორი და
მჭევრმეტყველების მასწავლებელი
ლევონგისიდან (V-IV ს. ძვ. წ.).

Γοργών, ανος ό - გორგიონი, ერე-
ტრიელი გონგილოსის ძმა.

γούν (γε ούν) adv. - ასე რომ,
ამგვარად, ხომ; უკიდურეს
შემთხვევაში; *Πასუხში*: რა თქმა
უნდა.

γραΰς, γραός ή - მოხუცი ქალი.

γράμμα, ατος τό - ასო, τὰ γράμ-
ματα - წარწერა; დამწერლობა;
ანბანი.

γράφα - ვხაზავ, ვკეუთ (ამო)ვჭრი;
ვხატავ, ვწერ.

γυμνάζω - ვვარჯიშობ.

γυμνήτης, ου ό - მსუბუქად
შეიარაღებული ქვეითი, ე. ი. შურ-
ღულის მსროლელი (σφευσθινήτης),
მოისარი (τοξότης), შუბის მტყორ-
ცნელი (ἀκοντιστής).

Γυμνίας ή - გიმნიასი, სკეითინთა
ქალაქი.

γυμνικός, ή, όν - რაც სხეულის
ვარჯიშს ეხება; *ἀγών γυμνικός* -
შეჯიბრი ჭიდაობაში, რბოლაში,
ბადროს გყორცნასა და კრივში.

γυμνός, ή, όν - შიშველი, გიტკველი;
შემოუსავი, მსუბუქად ჩაცმული;
ფარის გარეშე, დაუცველი.
γυτή, γυμνικός ή - ქალი, ცოლი,
მეუღლე.

γύψ, γυπτός ό - ძერა.

Γωβρύας, ου - გობრიასი, არ-
ტაქსერქსეს სარდალი.

Δ

**δάκνω, fut. δήξομαι, pf. δέδηχα, aor.
2 δέδακον, aor. pass. έδήχθην** -
კებენ.

δακρύν - ვგირი, დავგირი.

δακτύλιος, ου ό - ბეჭედი.

δάκτυλος, ου ό - თითი.

Δαμάρατος, ου ό - დამარატოსი,
სპარტელთა მეფე, მეორე მეფის
კლეომენეს მიერ გაძევებული და
ლტოლვილი სპარსელთა მეფე-
დარიოსთან.

Δάνα ή - დანა, ქალაქი კაპადოკი-
აში, გაეროსის ძირას.

δαπανάω - ვხარჯავ; (τὶ εἰς τινα;

ἀμφὶ τι) ეფლანგავ, ვანიიავებ,
უთავბოლოდ ვხარჯავ; *δαπανᾶν*
τὰ ἔσπᾶν - საკუთარი სახსრებით
ცხოვრება, საკუთარის ხარჯვა.

δάπεδον, ου ό - მიწა, ნიადაგი,
იატაკი.

Δαρδανεύς, έως ό - დარდანელი, ქ.
დარდანის მკვიდრი.

Δάρδας, ατος ό - დარდაგი, მლი-
ნარე სირიაში.

δαρειακός, οἱ ό - დარიკოსი, სპარ-
სული ოქროს მონეტა = ვერცხლის 5
მონეტას, ერთ მხარეს მეფე დარიო-
სის გამოსახულებით, ხოლო მეორე
მხარეს - მოისრისა.

Δαρείος, ου ό - დარიოს II (ό Νόθος)
- არტაქსერქსე მნემონისა და კი-

როს უმცროსის მამა, სპარსეთის მეფე 423 - 404 ძვ.წ.

δάσμευσις, εως ἤ - გაყოფა, გა-
ნაწილება, ნაწილი.

δασμός, οἱ ὅ - გაყოფა, გა-
ნაწილება; ხარკი, გადასახადი.
δασύς, εἶα, ὕ - ხშირი; უღრანი
ტყით, ბუჩქნარით დაფარული;
თმით დაფარული, თმიანი,
ბანჯგელიანი, აწეწილი; γέρρα
βίωσις δασεῖσιν ἀμοιβήσιν - დაუ-
მუშავებელი (ნოტიო, ბეწვიანი)
ხარის გყავისაგან დამზადებული
ფარები.

Δαφναγόρας, οὐ ὅ - დაფნაგორასი,
მისიელი.

δαψιλή, ἔς - ბევრის მხარჯველი,
მულანგველი, მოწყალე; მდიდარი,
უხეი.

δέ conj. მაგრამ, თუმცა, არამედ,
ხოლო, კი; შემდეგ, თუმცა; οἱ μὲν -
ერთნი, οἱ δὲ - სხვანი.

δέδια pf. დეῖδα-დან, მეშინია, ვუ-
ფრთხი.

δέδιω part. pf. დეῖδα-დან.

δεῖ, impers. δέω II **fut.** δεήσει, **aor.**
ἔδεησε - საჭიროა, აუცილებელია,
δεῖ τινος - აკლია, დეῖ μοί τινος -
მჭირდება; πολλοῦ δεῖ - ბევრი რამ
არის საჭირო, τὸ δέον - აუცილე-
ბელი, εἰς τὸ δέον - როგორც საჭი-
როა, τί δεῖ - რისთვისაც, δεήσοι
part. როცა საჭირო იქნება, *იხ.* δέω
დაδέομαι.

δέιδα, fut. δεῖσομαι, **pf.** δέδοικα და
δέδια, **ppf.** ἔδεδεικναι - მეშინია.

δείκνυμι და δεικνύω - ვაჩვენებ;
ἐπιστολὴν δεικνύσαι წერილის
გადაცემა.

δείλη, ης, ἡ - ღრო შუალდიდან
სალამომღე; საღამო; δείλη πρῶτα -

3-6 საათის მონაკვეთი, δείλη ὄψια -
ბინდი, ბინდბუნდი, ღამე.

δειλός, ἡ, ὅν - მშიშარა, მხდალი,
საყოდავი.

δεινός, ἡ, ὅν - 1. არაჩვეულებრივი,
საოცარი, 2. საშინელი, საზარელი;
τὸ δεινὸν ἡ τὰ δεινὰ - უბედურე-
ბა, საშიში მღვთმარეობა, δεινός-
τατα ποιεῖν τὸ στράτευμα -
ჯართან ძალიან ცუდად მოქცევა,
δεινὰ ποιεῖσθαι - რაიმეს
არაჩვეულებრივად მიჩნევა, გაო-
ცევა, δεινὸς οἰκονόμος ნიჭიერი
მმართველი; δεινὸς λέγειν - ორა-
ტორი, მჭევრმეტყველი, δεινὸς
φαγεῖν - მსუნავი, ღორმუცელი;
δεινὸς κλέπτειν - გაწაფული
ქურდი, δεινὰ *adv.* საშინლად; δει-
νὸν ἔστι - უცნაურია.

δεινῶς adv. საშინლად, ძლიერ;
δεινῶς ἔχειν τῆ ἐνδεῖα - ღივი გა-
საჭირის ქონა მომარაგებაში.

δέκα - ათი.

δεκαπέντε - თხუთმეტი.

δεκατέω - 1. ვეწილადებ მეათედ
ნაწილს; 2. მეათედ ნაწილს ვითხოვ,
ვაგროვებ.

δέκατος, η, οὐ - მეათე; δεκάτη
(μοῖρα) მეათედი ნაწილი.

δέλτα, τό - დელტა, თრაკიის
ნახევარკუნძული.

δελφίν და **δελφίς, ἴνος ὅ** - დელ-
ფინი.

Δελφοί, ἠν αἱ - დელფო,
განთქმული ქალაქი ფოკიდაში,
აპოლონის ტაძრითა და ორაკუ-
ლით.

δέυδρον, οὐ ὅ - ხე, *dat. plur.*

δέυδρις და δέυδρεσι.

δέξιομαι = δεξιόμαι - მარჯვენა
ხელს ვართმევ მისალმების ნიშნად;
მარჯვენა ხელზე ვეხები.

δεξιός, á, óν - მარჯვენა, მარჯვენა მხარეს მდებარე, τὸ δεξιόν (κέρως), τὰ δεξιά - მარჯვენა ერთა; ἡ δεξιά (χείρ) - მარჯვენა ხელი, ე. ი. დაპირება, დარწმუნება; ἐπὶ δεξιῶ, ἐν δεξιῶ - მარჯვნივ; δεξιάν λαβεῖν περὶ τινος - ვინმესთვის პირობის ჩამორთმევა; λαβεῖν καὶ δοῦναι τῆν δεξιάν - ხელშეკრულების დადება; δεξιὰς φέρειν - დანაპირების მოტანა ვინმესგან, ἀετὸς δεξιὸς ბელნიერების მაუწყებელი ნიშანი.

δέξιππος, ὄν ὁ - ღექსიპოსი, ლაკედემონელი, ქსენოფონის მოწინააღმდეგე.

δέομαι, fut. δεήσομαι - მჭირდება; მივისწრაფი, მსურს; ვთხოვ (τίνος ვინმეს, τίνος τι - რაიმეს ვინმეს).

Δερκυλλίδας, ἀσ ὁ - დერკილიდასი, განთქმული სახელმწიფო მოღვაწე და ლაკედემონელთა მეთაური.

δέρμα, ατος τό (δέρμα) - ტყავი, კანი.

δεσμός, ὄν ὁ - თოკი, ბორკილი, თასმა, სარტყელი.

δεσπότης, ὄν ὁ - მფლობელი, ბატონი, მბრძანებელი.

δέυρο adv. - აქეთ, δεῦρο ἴθι - მოდი აქ; *მრ.* δεῦτε - მოდი თ აქ.

δέυτερος, α, ὄν - მეორე; τὸ δεῦτερον *adv.* - მეორედ, მეორეჯერ, კვლავ.

δέχομαι - ვიღებ, მივიღებ; მომწონს; ეუმასპინძლავი, ვიღებ, ვითმენ თავდასხმას, τοῦς πολέμιος - ხევლები მგერს; δέχεσθαι εἰς χεῖρας - ხელჩართულ ბრძოლაში ჩაბმა.

δέω - ვაბამ, ვკრავ, *fut.* δήσω, *pf.* δέδεκα - ვკრავ, ვმღუღავ, ვბოჭავ; τὼ χεῖρε δεδεμένους - შებოჭილი ხელებით.

δέω, fut. δεήσω - მაკლია, მჭირდება τίνος, ὄλιγον, ὄν πολλοῦ δέω - კი-ნაღამ არ, ὄλιγου δέω - ნატალესმჩივი ... კინაღამ ქვები დამიშინეს.

δή conj. ახლა, უკვე; კი, მართლაც, რა თქმა უნდა; ὄν μὲν δή - მაგრამ, რა თქმა უნდა, არ; როგორც ითქვა; ამრიგად, ასე, რომ, მამასაღამე, ამიგომ; *მრძ.* - თან და კითხვებში *ადლიერებს ბრძანებას ან კითხვას:* ἄγε δή - აბა! ἴθι δή - წადი რა!

δήλος, η, ὄν - აშკარა, ნათელი; დῆλὸς εἶμι σπένδων - ნათელია, რომ ვჩქარობ; დῆλος ἦν ἐπισμῶν πλῆστον - აშკარაა, რომ იგი სიმდიდრისაკენ ილტვოდა; დῆλος ἔστυ - გასაგებია, რომ; როგორც *adv.* დῆλον ὅτι (და დῆλυσტი) რა თქმა უნდა, აშკარად, უჭვევლად.

δηλῶ - (აღმო)ვაჩენ, ვაჩვენებ, ვუხსნი, ვყვები, ვააშკარავებ.

δημαγωγέω - ხალხს ვმართავ, ხალხს ველაქუცები, ჩემკენ მოვიმხრობ, ვიზიდავ.

Δημοκράτης ὁ = Δαμόκρατος.

Δημοκράτης, ὄν ὁ - დემოკრატოსი ტემენიდან.

δημόσιος, α, ὄν - რაც ეკუთვნის ხალხს, სახელმწიფოს, ჯარს; საზოგადო, τὰ δημόσια - სახელმწიფო ხაზინა; ყველაფერი, რაც ეკუთვნის ლაშქარს; საერთო, სახალხო.

δηῶ - ვაჩანავებ.

δήποτε adv. - ოღესმე.

δήπου adv. - ალბათ, უჭვევლად, უთუოდ; შესაძლებელია.

δηχθεῖς part. δάκνω-სი.

διὰ praep. cum gen. - თან ადვილმე-ზე, გავლით, διὰ Συρίας, διὰ πένδου, διὰ τῶν ὀρέων - მთებზე; *დროზე:*

განმავლობაში, *δὲν* *νυκτός* - ღამის განმავლობაში, *δὲν* *παυτός* - მუდამ, ყოველთვის, *δὲν* *τέλους* - ბოლომდე, *οὐραδέμ* და *σαμψαლებამე*; მეშვეობით, - ით; *δὲ* *ἔρμηνας λέγειν* - თარჯიმნის საშუალებით საუბარი, *δὲν* *φίλιας ἰνάι* *τινί* - ვინმესთან მეგობრობაში ცხოვრება; *δὲν* *ταχέων* - სწრაფად; *acc.* - *თან*: მიზეზით, გამო, *δὲν* *πολλά* - მრავალი მიზეზის გამო, *δὲ* *αἰσχύνειν* - სირცხვილისაგან, *δὲν* *τὸ νομίζειν* - იმიტომ, რომ ის ფიქრობდა.

διαβαίω - გამოვდივარ; გავდივარ, გადავდივარ რაიმეზე, გადავლახავ (*τὸν Εὐφράτην*).

διαβάλλω - (გადა)ვაგლებ; ცილს ვწამებ (*τινὰ πρὸς τινα*).

διάβασις, εως ἤ - გადასელა; ფონი, გადასასელელი; ხიდი ვ. ი. გაერთიანებული მორები გადასასელელად.

διαβατέος, α, ον *advj. verb.* გადასასელელი, გადასალახავი; *διαβατέον ἔστι* - უნდა იქნას გადასული, გადალახული (*οὐ-μαრება ლათინ. gerundivum-ის მნიშვნელობით*).

διαβατός, ἤ, ὄν - გადასასელელი (*შესაძლებლობის გამოთხატველი*); ის, რისი გადასვლაც შეიძლება.

διαβιβάζω, fut. *διαβίβω* - გადამაყავს, გადამაქვს.

διαβολή, ἡς ἢ - ცილისწამება, ბრალდება.

διαγγέλλω - ვაცნობებ, ვაუწყებ მაცნის მეშვეობით, *med.* ვიგყობინები, ვამცნობ.

διαγελάω - დავეცინი, სასაცილოდ ვივლებ.

διαγίγνομαι - ვიმყოფები, ვცხოვრობ (*ἐν φλίῃ*) ვეგარებ ღამეს (*τὴν νύκτα*), *βθირად part.* - *თან*: *ἐσθίνοντες κρέα διεγίνοντο* - ისინი მთელი ამ ღროის განმავლობაში ხორცს შეეჭყეოდნენ.

διαγκασόμαι - ვემზადები სასროლად, ვემზადები შუბის საცყორცნელად, *part.* *διηγκασμένος*.

διάγω - ვაღამაქვს, ვაღამაყავს; ვეგარებ (*τὴν νύκτα*); *part.* - *თან*: *ὁ δὲ ἔλπιδας λέγων διήγε* - ის აიმელებდა მათ და უშეებდა.

διαγασίζομαι - ვეჯიბრები *τινί* და *πρὸς τινα*.

διαδέχομαι - (მი)ვიღებ, ვინმეს ადგილს ვიკავებ, ვინმეს (შე)ვენაცვლები.

διαδίδωμι - ვადავცემ, ვავცემ, ვანაწილებ.

διάδοχος, ος ὁ - მემკვიდრე, საქმის გამგრძელებელი.

διαδέσυσμι - ვუშვებ, გამოვხსნი; დავაშორებ; *pass.* ვმორდები, ვცილდები.

διαθεάομαι - ვანეიხილავ.

διαθιράζω - ვნათლები, ვიწმინდები.

διαίρω - ვშლი, ვარღვევ, ვაქრობ, ვსპობ, ვამგვრევ.

διάκειμαι - ვიმყოფები რაიმე ურთიერთობაში ვინმესთან (*τινί* ან *πρὸς τινα*); *φιλικάς* *τινί* *διακείσθαι* - ვინმესადმი მეგობრულად ვარ განწყობილი; *ἀμεινον ἔμιν διακείσεται* - თქვენთვის უკეთესი იქნება.

διακελεύομαι - (შე)ვაგონებ, ვარწმუნებ, ვურჩევ (*τινί*).

διακινδυνεύω - საფრთხეში ვვარდები; (ჩა)ვებმები ბრძოლაში.

διακλάω - ვგებ, ვამგვრევ, *κατὰ μικρόν* - ნაგებებად, ვაქვევ.

διακονέω – ვემსახურები.
διακόπτω – ვაპობ, ეკვეთ; ვყოფ, ვამ-
 ტვრევ; ვწყვეტ (φλαγγα).
διακόσιοι – ორასი.
διακρίνω – (ამო)ვარჩევ, ვწყვეტ,
 ვებღავ.
διαλαγχάνω – კენჭს ეუყრი რამეს;
 კენჭისყრით ვანაწილებ.
διαλαμβάνω – დავყოფ; ჩემს წილს
 ვიღებ, გამოვაცალკევებ.
διαλέγομαι – ვთათბირობ ვინმე-
 სთან, ვესაუბრები ვინმეს τινί და
 πρὸς τινα ვემუსაიფები.
διαλείπω – შეაღებს ვტოვებ;
 ჩამოვრჩები; τὸ διαλείπων – შუ-
 ალული, მანძილი.
διαμάχομαι – ვებრძვი, ვეომები
 (ვინმეს რაიმეს გამო τινι περὶ
 τινος); ვეკამათები, ვეპასუხები.
διαμένω – აღვიღებ ვრჩები.
διαμετρῶ – ვზომავ, ვყოფ; *med.* ვა-
 ნაწილებ ულუფებად (სურსათ-
 სანოვაგეს).
διαμπερῆς *adv.* – გამჭოლად,
 πατάσσειν – გარჭობა, τοξεύειν –
 ისრით განვმირვა.
διανέμω – ვანაწილებ, ვურიგებ.
διανοόμαι – განვსჯი; ვფიქრობ,
 განზრახული მაქვს.
διάνοια, ἀς ἡ – განსჯა, აზრი, ჩა-
 ნაფიქრი.
διανέμω – წარვგზავნი, ვაგზავნი.
διαπεράω – გადავდივარ.
διαπλέω – გადავცურავ.
διαπολεμέω – ვაგრძელებ ბრძოლას
 (τινί).
διαπορεύω – გადამაქვს, გადამყავს;
fut. -თან ვავდივარ.
διαπράττω – 1. აღვასრულებ, ვამ-
 თავრებ, ვაბოლოებ; ვაღწევ τινί
 τι; 2. (მი)ვიღებ πλοία; *med.*
 (მე)ვიძინ, (მო)ვიპოვებ,

დავიმსახურებ; 3. (მი)ვაღწევ; φιλ-
 αν διαπράττεσθαι πρὸς τινα –
 ვინმესთან კავშირს ვამყარებ;
 διαπράττεσθαι πρὸς τινα περὶ
 τινος – ვაწარმოებ მოლაპარაკე-
 ბას ვინმესთან (რამეზე); ვეთათბი-
 რები, ვუთანხმდები.
διαρπάζω – ვბარცავ, (და)ვიტაცებ,
 ვარბევ, ავიკლებ (χρήματα, πόνισ,
 χῶραν).
διαρρέω – მიველინები, ჩაველინები.
διαρριπέω და **διαρρίπτω** – ვანა-
 წილებ, განვადნებ, მიმოვყრი, მი-
 მოვფანტავ, დავქსაქსავ.
διάρριψις, ἑως ἡ (ρίπτω) – მიმო-
 ყრა, მოფანტვა, მიყრა-მოყრა.
διασημαίνω – ვაჩვენებ, მივეუთითებ.
διασκηνέω და **διασκηνόω** – ვათავ-
 სებ, ადგილს მივუჩენ (ჯარისკაცებს
 კარვებში).
διασκηνητέον ἔστί – კარვებში
 გასანაწილებელია, კარვებში დასა-
 ბინავებელია.
διασπᾶω – გავგლეჯ, ვყოფ; *pass.*
 ვიბნევი; τὸ διασπᾶσθαι τὰς
 δυνάμεις – სამხედრო ძალების
 დაქსაქსვა.
διασπείρω – ვფანტავ, ვაბნევ, ვიბ-
 ნევი, ვიფანტები.
διασφεινδονᾶω – შურდულიდან ვის-
 ვრი; *pass.* ნამსხვრევებად ვიქცევი.
διασχη conj. aor. 2 διέχω-დან.
διασώζω – ვიხსნი, გადავარჩენ,
 ვინარჩუნებ; *pass.* თავს ვშველი,
 მშვილობიანად (მი)ვაღწევ πρὸς
 τὴν Ἑλλάδα, *med.* ვუფრთხილდები
 საკუთარ სიცოცხლეს (τὰ σώματα).
διατάττω – ვაწყობ; ვაწყობ
 ლაშქარს საბრძოლო მწყობრში;
 განვალაგებ; *pass.* სხვადასხვა
 ადგილზე ვეწყობი, განვალაგდები.

διατείνω - ეჭიმავ, ეძაბავ, ეწელებ; *med.* ვიჭიმები; ვიძაბები, ვეცილობ; ძალას ვაგებ.

διατελέω - ვამთავრებ, ვასრულებ; τὴν ὄδον - ვაღწევ; გზას ვამთავრებ, χῆρτον - დრო ვამყავს, *part.* - თან გამობახავ მოქმედების ხანგრძლივობას: μαχόμενοι διατέλεσαν - ისინი გამუღმებით ებრძოდნენ ერთმანეთს.

διατίκω - ვაღნობ, ვალხობ.

διατίθημι - განვწყობ, განვალაგებ, დაეწყობ; διατιθέναι οὐτῶτα τινά - ვინმეს ისეთნაირ გუნებაზე მოყვანა, განწყობა; *pass.* ისეთ ხასიათზე მოსვლა; *med.* განვაგებ (რაიმეს); რაიმე გასაყიდად გამომაქვს, ვყიდი.

διατρέφω - ვეკვებავ, *pass.* ვცხოვრობ, ვსაზრდობ რაიმეთი (τινί).

διατριβή, ἡς ἡ - დროის ფლანგვა, დაყოვნება.

διατριβή - 1. ვსრებს, ვგულ; 2. ნ. χῆρτον - გამყავს დრო.

διαφαίνω - გამოუჩენ; *pass.* თავს ვაჩვენებ, გამოსაჩენი ვხდები.

διαφανής *adv.* - გამჭვირვალედ, გასაგებად, აშკარად.

διαφερόντως *adv.* - სხვანაირად, სხვაგვარად; ჩინებულად, ფრიად, განსაკუთრებით.

διαφέρω - გადამაქვს, დავაგარებ, (ჩამო)ვაგარებ; განვსხვავდები რაიმესგან (τινος), ვჯობნი; πῶς διαφέρει დიდი განსხვავებაა; *pass.* ვეკამათები, ვეკინკლავები.

διαφesy - ვუსხლტები, დიფესუა τινά ἐκ χείρων ἄντων - ხელიდან ვუძვრები ვინმეს.

διαφθείρω - ვაფუჭებ, ვლუპავ, ვსპობ, ვანადგურებ; მოვისყიდი; მნიშვნელობას ვეკარგავ; *pass.*

ვილუპები, οἱ δειφθαρέμοι τὸν ὀφθαλμὸν - მხეველობადაკარგულნი.

διάφορος, ον (διαφέρω) - განსხვავებული, შეუთანხმებელი, მტრული, საწინააღმდეგო; τὸ διάφορον საქάματον პუნქტი, განხეთქილების მიზეზი.

διαφή, ἡς ἡ = **διάφαις, εως ἡ** - 1. მუხლი ლერწმის ლეროზე; 2. ბზარი, ნაპრალი.

διαχάζω - უკან ვიხევ.

διέχω - დამორებული, მოცილებული ვარ (გარკვეული მანძილით); ვგანიერდები, ვფართოვდები.

διηγέομαι *dep.* - მოუეთხრობ, ეუამბობ; გადმოვცემ (შინაარსს).

διήμη - ეუშვებ, ვაგარებ τινά.

διίστημι - ვღვამ, ვაწყობ, განვალაგებ, *med.* ვაეიწვეი, მიეიწმოეიწვეი.

δικαίος, α, ον - სამართლიანი, კანონიერი.

δικαιοσύνη, ἡς ἡ - სამართლიანობა, კანონიერება.

δικαιοτής, ἧτος ἡ - სამართლიანობა, პატიოსნება.

δικαίως *adv.* - სამართლიანად; კანონიერი გზით.

δικαστής, ὅς ὁ - მოსამართლე, მსაჯული.

δική, ἡς ἡ - უფლება, სამართალი, მართლმსაჯულება, სამართლიანობა; განაჩენი, მსჯავრი, სასჯელი; სასამართლო პროცესი.

διοίρη, ας ἡ (δίνω, μίρη) - ორმაგი წილი, ორი ნაწილი.

δισέω - ვაგრივლებ; მი(მო)ვაბრუნებ; *med.* ვგრივლებ, ვბრუნავ (ბრუნავს).

δῖος = **δῖ' ὀ** - რატომ; ამიტომ, ამის გამო.
δῖοςδος, **οὐ ἡ** (δῖά, ὀδός) - გასასვლელი.
δῖοράα - ვხედავ; გარკვევით (გა)ეარჩევ, თვალს მივადევნებ.
δῖορῦττα - (გა)ვთხრი, (გა)ვხვერეტ, (შე)ვანგრევ.
δῖότι = **δῖά τοῦτο ὅτι** - იმიტომ რომ; იმ მიზეზით რომ.
δῖπῆχυσ, **υ** - ზომით ორი წყრთა.
δῖπλάσιος, **α**, **οὐ** - ორმაგი, ორკეცი.
δῖπλεθρος, **οὐ** - ზომით ან სიგრძით (მანძილზე) 2 პლეთრონი (დაახლოებით 61,7 მ).
δῖπλόος, **οὐς**, **ἡ**, **οὐν** - ორმაგი; ორპირი, ცბიერი.
δῖς *adv.* - ორჯერ.
δῖσχίλοι - ორი ათასი.
δῖφθέρα, **ας ἡ** - გამოყვანილი, გამოქნილი ტყავი, ბუწვეული, ჩანთები, ტომრები, გულა.
δῖφθέρῖოს, **ἡ**, **οὐ** - ტყავისა.
δῖφρος, **οὐ ὀ** (δῖφορος, δῖς-φέρω) - ეტლში ორადგილიანი დასაღვომი (ერთი მეეტლისთვის, მეორე მეომრისთვის); სკამი, სავარძელი.
δῖχα *adv.* - ორნაირად, ორ ნაწილად; ცალკე, განცალკევებით.
δῖψάα, *inf.* **δῖψῆν** - წყურვილით ვიგანჯები, ძლიერ მწყურია (τῖνός).
δῖακτέος, **α**, **οὐ** *nb.* **δῖάα**.
δῖάα, *fut.* **δῖάα** და **δῖάα** *pf.* **δῖάα** (მი)ვსლევ (სლევნის), ვაგლებ, (მი)ვერეკები.
δῖάα, **εας ἡ** - ღვენა.
δῖარს, **α**, **οὐ** და **α** - გათხრილი; ἡ **δῖარს** - თხრილი, არხი.
δῖა, **α**, **οὐ** **τῖ** - აზრი, შეხედულება; გადაწყვეტილება.

δοκέω, *fut.* **δῖάα**, *aor. I* **ἔδῖα**, *pf. pass.* **δῖῖομαι** - ვფიქრობ, მიმაზნია, მეჩვენება, მგონია; (ვა)ვწყვეტ, (და)ვაღვებ, განვსაზღვრავ; ვალიარებ; სასარგებლოდ მივიჩნევ.
Δόλοpes, **αὐ οἱ** (Δόλοψ) - დოლოპები, *dat. pl.* **Δόλοψῖν** - *გ.* **Δόλοπεσσῖν**, თესალიის მცხოვრებნი.
δῖა, **ἡ** ἡ - აზრი, სამოგალო აზრი; დიდება, სახელი, პატივი; **παρά τῖ** **δῖა** - მთლიანად წინააღმდეგ.
δῖάα - ვფიქრობ, მგონია; ვაქებ, ვაღიღებ.
დორატიონ, **οὐ ὀ** - ხის გარი, შუბის გარი, პაგარი შუბი.
დორკას, **ადῖ ἡ** (დῖრკოμαι) - 1. ჯეირანი; 2. შველი.
დორპიშტოს, **οὐ ὀ** - ვახშმის დრო, საღამო.
დῖრს, **α**, **οὐ** **τῖ** - შუბი, პოპლიტების იარაღი შეტევითი მოქმედებისათვის, დაახლ. 2,10 მ. სიგრძის წვეტიანი რკინის წვერით; **ἐπῖ** **დῖრს** - მარჯვენე.
დორფოროს, **οὐ ὀ** - შუბის მაგარეზული, შუბოსანი; **დორფორῖ** - მეომრები, რომლებიც იყვნენ შეიარაღებული შუბებით, რომ საჭიროების დროს თავი დაეცვათ და უფრო ადვილად წამოელოთ ნადაველი.
დῖლῖა, **α**, **οὐ** ἡ - მონობა.
დῖლῖა - ვემსახურები, მონა ვარ.
დῖლῖა - ვიმონებ.
დῖლῖოს, **οὐ ὀ** - მონა; ქვეშევრდომი, ვასალი (მეფის).
დῖლῖა - ხმარს გამოცემ, ვაკაკუნებ.
დῖლῖოს, **οὐ ὀ** - ხმარს, კაკუნი.
დῖაკონტიოს, **οὐ ὀ** - დრაკონტიოსი.
დῖა - ვაკეთებ, ვმოქმედებ.

δρεπανηφόρος, ον – ნამგლებით აღჭურვილი; ნამგლიანი; **δρεπανηφόρα (άρματα)** სამხედრო ეტლები გვერდებზე და ღერძის ქვეშ გაალესილი ნამგლებით.

δυναμαι, fut. δυνήσομαι, aor. ἔδυσθη და **ἔδυσάσθην, δεδύσθηαι** – 1. შემოძლია, ძალმიძს; მაქვს ძალა, ძალაუფლება, **οἱ δυνάμειοι** – ადამიანები, რომლებსაც აქვთ ძალა, გაუღენა, ძალაუფლება; 2. მიზნად მაქვს: **ἢ στρατηγία ἢ δυναμένη** – ლაშქრობას მიზნად ჰქონდა; 3. ფასი მაღვეს (მონეტაზე ითქმის).

δυναμεις, εως ἡ – ძალა, ძალაუფლება, ჯარი; ძლიერება, პაგარა ძალა, ე. ი. უძლურება, სისუსტე; **εἰς δυναμεις, κατὰ δυναμεις** – ძალის მიხედვით, შესაძლებლობის მიხედვით.

δυναστής, ος ὁ – მბრძანებელი, მმართველი, განმგებელი, დიდგვაროვანი, **δυναστής τῶν ὑπάρχων** – მთავარმართებელი.

δυνατός, ἡ, ὅς – ძლიერი, ჯანმრთელი, შემძლე; ძალაუფლების მქონე, ნიჭიერი; შესაძლებელი; **ὄνδς δυνατῆ πορεύεσθαι** – მოსახერხებელი გზა; **ἔκ τῶν δυνατῶν** – შესაძლებლობის მიხედვით.

δύνα, aor. ἔδυν – ჩავდივარ, ვეშვები (**ἦλθον δύναοντος**).

δύο gen. δύο, δυοῖν – ორი. **δύομαι med. δύο I-დან** – შეედივარ, ვეშვები, ჩავდივარ, ვიძირები.

δυσβατος, ον – გაუვალი, მიუღვომელი.

δυσδιάβατος, ον – ძნელად გასასვლელი.

δυσμαί, ὦν αἰ – მზის ჩასვლა.

δυσμαχος, ον – ძნელად ასაღები.

δυσπάριτος, ον (πάρειμι) – გაუვალი, ძნელად გასასვლელი.

δυσπόρευτος, ον – გაუვალი, მიუვალი, გაუღწეველი.

δυσπορία, ας ἡ – მოუხერხებლობა. გზის სიძნელე, **δ. τοῦ ποταμοῦ** – მდინარეზე გადასვლის სიძნელე.

δύσπορος, ον – ძნელად გასასვლელი, ძნელად გადასასვლელი.

δυσπρόσιτος, ον – მიუწვდომელი.

δύσχητος, ον (χράσμαι) – გა-მოუსადეგარი, უსარგებლო.

δυσχარία, ας ἡ – მჭიდრო და მოუხერხებელი ადგილი, ვიწრობი.

I δύν = ვიძირავ.

II δύν = aor. conj. δύν I-დან.

III δύν = δύν.

δνδεκα – თორმეტი.

δνμα, ματος τό – სახლი, საცხოვრებელი.

δარείομαι – ვჩუქნი, ვასაჩუქრებ.

δარεία, ἄς ἡ – საჩუქარი, ძღვენი.

δარიδοκέω – ვიღებ საჩუქრებს, ქრთამს.

δνρον, ον τό – საჩუქარი, ძღვენი.

E

ἔαν (εἰ ἄν) = ἦν და ἄν καί-სთან კრახისით καῖν – თუ, თუკი, ἔან **μη** – თუ არ.

ἔან – περ conj. – თუ; ნუთუ.

ἔαρῖζα – ვაგარებ გამაფხულს (**ἔσθια θερῖναι καὶ ἔ.**), **med.** ვყვავი, ვიფურჩქნები.

ἔαυτοῦ, ἦς, οῦ ἂν αὐτοῦ (ἔο αὐτοῦ) – თავის თავს, საკუთარ თავს;

კუთვ. ნაკვ. – ის მნიშვნელობით: **οἱ ἔαυτοῦ** – მისი ჯარისკაცები; **τὰ ἔαυτῶν** – მათი საქმეები, მათი

ქონება; ἔν ἅυτῳ ἔγένετο - მოვიდა გონს.

ἔάν - უფლებას ვაძლევ, ნებას ვრთავ, ვუშვებ; οὐκ ἔάν - უფლების არ მიცემა, გადათქმევენება, აკრძალვა, დამლა.

ἔβδομήκοντα - სამოცდაათი.

ἔβδομος, η, ον - მეშვიდე.

ἐγγίγνομαι - ვიბადები; აღ- მოვცენდები, რაღაცაში ვიმყოფები; κόπος τοῖς ὄνοις οὐκ ἐγγίγνεται - სახედრები დალლას ვერ გრძნობენ.

ἐγγύα, *impf.* ἡγγύσ = ἔνεγύσων - 1. პირობას ვაძლევ, საწინდარს ვაძლევ; 2. *med.* სიგყვას ვიძლევ; ვპირდები.

ἐγγυθεν - ახლოს.

ἐγγύς adv. - ახლოს; ἐγγύς εἶναι - ახლოს ყოფნა, ὁ ἐγγύς - მე- მობელი, ὁ ἐγγυτάτω - უახლოესი, ახლოს მდგომი, οἱ ἐγγύτατα τῶν πολέμων - უახლოესი მტრები, αἱ ἐγγυτάτω κῆμαι - უახლოესი სოფლები; *რიცხვებთან:* თითქმის, დაახლოებით, ἐγγύς τῶν μυρίων დაახლოებით 10000.

ἐγείρω, *pf.* 2 ἐγείρω-დან, ἐγρηγορός, ἦα, ὅς *part. perf.* ἐγρόμενος *part. aor. 2 med.* ἐγήγερκα - ვაღვიძებ; ვაფხიზლებ, *pass. fut.* ἐγερθήσομαι, *aor.* ἐγέρθησιν ვიღვიძებ.

ἐγρήγορα pf. - ვფხიზლობ, ვმრუნავ περί τινος.

ἐγκαλέω - მიემართავ, სასამართლოს რაიმე პრეტენზიით; ვუხმობ სასამართლოში, ბრალს ვდებ (ვინმეს τινί).

ἐγκαλύπτω - ვაფარებ; *med.* ვიფუთ- ნები.

ἐγκειμαι - ვწევარ, ვარ (საღლაც).

ἐγκέλευστος, ον - ნაბრძანები; ის, ვინც მიიღო ბრძანება (ὑπό τινος).

ἐγκέφαλος, ου ὀ - ის, რაც არის თავში (ე. ი. μυσέλος - გვინი); *ჰალმის შესახებ:* ἰαλμის გული.

ἐγκρατής, ἔς (κρατέω) - 1. ძლიერი, მაგარი; 2. ძალაუფლების მფლობელი, მფლობელი (რაიმესი τινός);

ἐγνακα pf. ἡγνῶσκα-დან.

ἐγχαλινῶ - ლაგამს ამოვლებ (ἵππος).

ἐγχειρέω (χείρ) - წამოვიწყებ, ხელს ვკიდებ; ἔγχειρέω που - მივმზვავრებ (საღმე) საქმისთვის.

ἐγχειρίδιον, ου ὀ - ხანჯალი, დანა.

ἐγχειρίζω - გადავყებ, ἔγχειρίζειν ἑαυτὸν τινι - ვიღაცას ვბარდები.

ἐγχῆα - ვახსამ, τινί - ვიღაცისათვის.

ἐγῶ - მე; ἐγῶμαι = ἐγὼ οἶμαι - მე ვფიქრობ.

ἐγῶγε დორ. ἔγῶγα, ἔγῶγα - მე, ჩემი მხრიდან; მე კი; ყოველ შემთხვევაში, მე.

ἔδω, *med.* ἔδομαι და ἔδομαι, *pf.* ἔδηδοκα, *aor. 2* ἔφαγον, ἔδηδεσμαι, *aor. pass.* ἠδέσθησιν - 1. ვჭამ; 2. ვხრავ.

ἐθειλουτής, ου ὀ (ἔθελω) - მსურველი. მოხალისე.

ἐθειλουτί adv. - ნებაყოფლობით.

ἐθειλούσιος, ον - ნებაყოფლობითი, კეთილი ნებით.

ἐθέλω = θέλω, fut. ἐθελήσω - მსურს, მიხდა.

ἔθνος, εὸς τό - ბრბო, გომი, ხალხი; κατὰ ἔθνη - გომებად.

εί conj. - თუ *1. თხრობით კილოსთან შესაძლებლობის გამოხატველი.*
είγυ - მაგრამ თუ, **εί δέ μή** - მაგრამ თუ არ, **εί και** - თუმცა, **και** **εί** - კიდევაც თუ, თუ ასევე; **εί μή** - თუ არ; **უარყოფის შემდეგ** **εί** **μή** = გარდა; **εί πάς** - თუ როგორმე.
είδος, εος τό - გარეგნობა, სახე.
είδον aor. **όράω-დან inf.** **ιδείν** - ვხედავ; **perf.** **οίδα**, **ppf.** **ήδεις**, **fut.** **είσομαι** და **είδησά** - ვიცი, მესმის.
είδῶ conj. ob. **είδov.**
εικάζω - ვამსგავსებ, ვადარებ; ვვარაუდობ, ვხელები; **είκασμαι** - ვვადარებ; **είκασμένος, η, ov** - მსგავსი.
εικός, ότος τό - შესაძლებელი, სარწმუნო, ბუნებრივი, სამართლიანი, **ώς τό εικός** - როგორც მოსალოდნელია, როგორც უნდა იყოს.
είκοσι - ოცი.
εικότως adv. = **κατά τό εικός** - რასაკვირველია, ალბათ; ბუნებრივია, სამართლიანია.
είκω I, imperf. **είκον**, **aor.** **είξα** - ვუთმობ, ვემორჩილები.
είκω II (έοικα) - ვვადარ, ვეჩვენები, **ώς έοικε** - როგორც ჩანს, **τό άπτέναι** **οὐδέν** **καλῶ** **έοικε** - უკანდახევა სრულიად სათაკილოა.
είμι, fut. **έσομαι**, **imperf.** **ήν** და **ή**, **imper.** **ίσθι**, **conjct.** **ώ**, **opt.** **είη** - *1.* ვარ, ვარსებობ, ვარ ხოლმე; **οὐδέν** **είναι** - არავითარი მნიშვნელობის არ ქონა; *2.* **impers.** **είναι gen.-თან** წარმოშობა; მომდინარეობს ვიდაცისაგან; *3.* ვეკუთვნი; **έστί** **μει** - ჩემი საკუთრებაა; **είναι περί τι** - რამის დაწყება; *4.* ხელის მოკიდება, რაღაცაზე მზუნვა; *5.* **είναι** **έπί** და **πρός τι**, **κατά τινα** - ვინმესთან მისვლა, ყოფნა ვინმესთან; **οὐκ** **έστί** - არ შეიძლება; **είστιν** **οἱ** -

ზოგიერთნი, **οὐκ** **έστιν** **ός** - არავინ, **έστιν** **ός**, **όπότε** - ზოგჯერ, **έστιν** **έσθα** - სადაც, **οὐκ** **έστιν** **όπου**, **όπως** - არაფრით, არანაირად; **οὐκ** **έσται** **όπως** **οὐκ** - აუცილებლად; **τά** **δόντα** - ნამდვილი, ჭეშმარიტი; ქონება; **τά** **δντι** - მართლა. ნამდვილად.

είμι imperf. = **aor.** **ήεις** და **ήα**, **imper.** **ίθι**, **con.** **ίω**, **opt.** **λοίη**, **inf.** **είναι**, **part.** **ίών**, **med. fut.** **είσομαι**, **aor.** **είσατο** - მივლივარ, წავალ; მოვლივარ, **είς** და **έπί τινα** **είναι** - თავდასხმა ვინმემე; **είναι** **τι** **δία** **φιλίας** - მეგობრულად შეხვედრა ვინმესთან, ვილაცასთან მეგობრობა, **είναι** **τι** **δία** **πολέμου** - ბრძოლა ვინმეს წინააღმდეგ, მგრულადყოფნა, **είς** **χείρας** **τι** **είναι** - ვილაცასთან შეზრძოლება; ვილაცის ძალაუფლებაში მოხვედრა; **του** **πρώτα** **είναι** - გმის გაგვრძელება, **ίθι** - აბა! **ίτέον** **έσται** - უნდა წავიდეს.

είπειν inf. aor. **έπω-დან** და **είπαι**, **είπα** და **είπον**, **είπω** = **φημί** - ვამბობ, ვაცხადებ; მიემართავ (ვინმეს **είς** **τινα**).

είπερ conj. - თუ, თუმცა.

είργω - ჩავეკება, შემოვარტყვამ (წრეს), ეაკლებ, ეაჭრი; **άπθ** და **έκ** **τινος**; ვეაკებ (რაღაცის)გან; ხელს ვუშლი (**άσπε** **μέ** - სთან); **inf.-თან**: ვუბრძანებ, მოვითხოვ.

είργομαι - მნიშვნელობას ვანიჭებ.

είρηκα = **είρηκα** (έρω-დან) - ვამბობ, ვყვები, **fut.** **έρῶ**, **part.** **είρημένος, η, ov** - ნათქვამი.

είρησῃ, ης ή - მშვილობა; **είρησῃ** **καταλείπει** - ქვეყნის სიმშვიდემო დატოვება.

είρομαι - 1. ვეუბნები, 2. მოვეწოდებ, 3. ვეკითხები.

είς, ἐς *praep. cum acc.* გამოხატავს

1. მოძრაობას, მიმართულებას, (კითხვა: საით?) ში, -კენ, -მდე, -ზე, **είς** Κιλικίαν, **είς** πεδίον, **είς** τούς Καρδούχους ἐμβάλλειν; 2. დროს: -მდე, **είς** τὴν ἑσπέραν; 3. მიზანს: -ზე, -თვის, -კენ; **ἐσταλμένος** **είς** πρόλεμον; 4. რიცხვებთან, -მდე, დაახლოებით, **είς** ὀκτώ; **είς** ἀφθονίαν - უხვად; **είς** = ἔν.

είς, μία, ἐν *gen.* ἑνός, μιάς, ἑνός - ერთი, ვინმე; **είς** ἕκαστος - ყოველი; **είς** μή = μηδείς.

είσάγω - შემყავს.

είσακοντίζω - ვესვრი ხელშუბს.

είσβαίνω - შევლივარ; ავლივარ გემზე.

είσβάλλω - ვაგვებ; ვიჭრები, ვესხმი თავს; *მდინარის შესახებ*: ჩაველინები.

είσβιβάζω - ვსვამ გემზე.

είσβολή, ἦς ἡ - 1. შესასვლელი, გასასვლელი, ხეობა; 2. შეჭრა, თავდასხმა, **είσβολῆς** ποιεῖσθαι = **είσβάλλειν**.

είσδύομαι - შევდივარ, ვაღწევ; ვარჭობ, ვესობი, ვეკვეთები.

είσειμι (είμι) - შევდივარ.

είσελεύω - მიმყავს, მივერეკები (ἵππον, ἄρμα, ναῦν, στρατόν-თან), შევლივარ, ვიჭრები.

είσέρχομαι - შევდივარ **είς** τι და **ἐπί** τι.

είσοδος, ου ὁ - შესასვლელი, მისაღვომი.

είσπλέω - შევეყურავ, შევდივარ (მდინარეში), **είσπλέουσι** - შესვლისას (**είς** τὸν Πόντον).

είσπορεύομαι - შევდივარ, მივემართები, მივემგზავრები.

εἰστρέχω - შევრბივარ, ვიჭრები.

εἰσφέρω - შემაქვს, მომაქვს.

εἶσω *adv.* შიგნით, შიგ. ე. ი. ქალაქში, ქალაქის შიგნით; *როგორც praep. cum gen.* - თან შიგნით, -ში; **εἶσω** τῶν ἑρέων; **εἶσω** τῶν ὄπλων - ჰოკ-ლიტების შუაში.

εἶσωθῆω - შევაგვებ; *med.* ვიჭრები.

εἶτα *adv.* - შემდეგ, მერე.

εἶτε - **εἶτε** *conj.* - ან ... ან ..., ὃ ... ὃ...

εἶωθα (ἔθω-დან) ჩვეულებად მაქვს, მჩვევია.

ἐκ ხმოვნ. წინ **ἐξ** - *praep. gen.* - თან-დან, -თან, -გან, -გამო, მიზეზით; **ἐκ** τούτου - მერე, შემდეგ; **ἐκ** πάντων - ბევრეობიდან, **ἐκ** τούτων - ამ გარემოებების შედეგად; **ἐκ** τῆς ὑκμάτης - (γνώμη) - გაბატონებული ამრის თანახმად; **ἐκ** τοῦ δίκου - არასამართლიანად, უსამართლოდ; **ἐκ** τοῦ δικαίου - სამართლიანად; **ἐκ** τῆς ψυχῆς φίλος გულითადი მეგობარი; **ἐκ** τῶν Ἑλλήνων - ბერძნების შიში (გამოწვეული ბერძნებით); **ἐκ** παντός τρόπου - ყველანაირად; **ἐξ** ἐπιβουλῆς - ჩასაფრებით, ავი განზრახვით, **ἐξ** οὐ, **ἐκ** τούτου - ამიგომ.

ἐκασταχόσε *adv.* - ყველა მიმართულებით, ყველგან.

ἕκαστος, η, ου - ყოველი, თითოეული **ἕκαστός** τις - ყველა და ყოველი.

ἐκάστοτε *adv.* - ყველა ჯერზე, ყოველთვის.

ἐκάτερος, η, ου - ორიდან ერთ-ერთი, καθ' ἑκάτερα - ორივე მხრიდან, ორივე მხარეს.

ἐκατέρωθεν *adv.* - ორივე მხრიდან, ორივე მხარეს.

ἐκατέρωσε *adv.* - ორივე მხარეს.

ἑκατόν - ასი.

Ἑκατόνυμος, ου ὀ - პეკატონი-
მოსი, ელჩი სინოპედან.

ἔκβαίνω - გამოვლივარ; ჩამოვლი-
ვარ გვემიდან; ვუღვები ნაპირს;
აელივარ (სიმბალღვე).

ἔκβαλλω - უკუეაღვებ, ვაგვებ,
ვრიცხავ; ἔκ τῆς φιλίας ἔκβα-
λλεσθαι - მეგობრობის დაკარგვა.

ἔκβασις, εως ἡ - გამოსასვლელი,
(ἡ ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ),
გასასვლელი, ხეობა.

Ἑκβάτανα, ων τὰ - ეკბატანა,
მიდიის დედაქალაქი, სპარსეთის
მეფის სამაფხულო რეზიდენცია.

ἔκβοηθέω - დასახმარებლად გა-
მოვლივარ.

ἔκγονος, ου - ნაშობი ვინმესგან; ὁ
ἔκγονος - შთამომავალი (უაქი ან
შვილიშვილი), οἱ ἔκγονοι - შთა-
მომავლები; τὰ ἔκγονα -
ცხოველების ნაშვირები.

ἔκδέρω - კანს ვაეცი, ვაგყავებ.

ἔκδιδάμι - ვაძლევ, ვაყვებ; ქალიშ-
ვილს ვათხოვებ; ἔκδεδომένη παρ'
ἀνδρῖ - გათხოვილი ქალი.

ἔκδραμῖν *იხ.* ἔκτρέχω.

ἔκδύω - ვხსნი, ვადრობ, *med.* ვიხდი.

ἔκει *adv.* - იქ; იმ ადგილას, იმ ქვეყ-
ანაში; ἔκει γίγνεσθαι - იქმისვლა.

ἔκειθεν *adv.* - იქიდან.

ἔκείνος, η, ο(ν) - ის.

ἔκείσε *adv.* - იქ, იქით.

ἔκθλιβω - ვაგდენი, ვაძევებ.

ἔκκαλύπτω - (შემო)ვხსნი, ვაშვიშვლებ.

ἔκκλησία, ας ἡ (καλέω) - სახალხო
კრება; სრულ უფლებიანი მოქალა-
ქეების კრება სახალხო საქმეებზე
სათათბიროდ; სამხედრო ბანაკში:
მეომრების კრება, თავყრილობა.

ἔκκλησιάζω - კრებას ვიწვევ, კრე-
ბაში ვმონაწილეობ.

ἔκκλινω - უარს ვამბობ; *med.* უკან
ვბრუნდები, უკან ვიხევ.

ἔκκομίζω - გამაქვს, გამყავს; *med.*
გამაქვს ჩემთვის, მიმაქვს თან.

ἔκκόπτω - ვჩეხავ.

ἔκκοβιστάω (κύβη) - ვვარდები
ძირს, თაელაყირა ეეშვები,
ვეკოტრილობ, ვგორდები.

ἔκκυμαινω (κύμα) - ვიღვრები, გა-
მოვლივარ ნაპირებიდან; გამოვლი-
ვარ მწყობრიდან.

ἔκκλέγω - ვირჩევ, ვარჩევ; *med.*
ვირჩევ ჩემთვის.

ἔκκλείπω - 1. ვგოვებ; ἔκκλείπειν τῆν
πόλιν εἰς χεῖρον ἰσχυρὸν ἐπὶ τὰ
ὄρη - ქალაქის დატოვება და გამა-
გრებულ ადგილას მთებში გაქცევა;
2. (თოვლზე) ექრები.

ἔκμηρῶμαι - 1. ვუხვევ, ვტრიალ-
დები; 2. გამყავს ვიწრობით სათი-
თაოდ.

ἔκπέμπα - ვგზავნი, ვასახლებ; უკან
ვიხევ.

ἔκπεραίνω - ვასრულებ, ვამთავრებ;
ვაღწევ.

ἔκπηδάω - ვებერავ.

ἔκπίνω - ვსვამ.

ἔκπίπτω - თავს ვეხსმი, თავს ვეცემი,
ვბეერავ; გამოვლივარ, გამოვრბი-
ვარ; οἱ ἔκπειτακότες ἐκ τῶν οἰ-
κῶν - თავიანთი სახლებიდან გან-
დენილი; ἔκ τῆς ὀδοῦ ἔκπιπτεν -
გზიდან გადახვევა, გზიდან აცდენა;
τὸ ἔκπιπτον - ზღვის მიერ გამო-
რიყული.

ἔκπλέω - ვაგდივარ, მივემგზავრები,
ვაეცურავ.

ἔκπλεωσ, ων - აესებული, საესე.

ἐκπλήττω – გამოვავლებ, იძულებულს ვხდი, ვაიძულებ; *pass.* ვმინდები, შევძრწუნდები.
ἐκποδῶν *adv.* – შორს, იქით, განშე; **ἐκποδῶν ποιεῖσθαι** – მოცილებს, თავიდან მოშორებს; **ἐκποδῶν εἶναι** – გაბევებული ყოფნა.
ἐκπορεύομαι – გამოვდივარ, მივემგზავრები.
ἐκπορίζω – მოვიპოვებ, მომაქვს, ვმოულობ.
ἐκπωμα, ατος τό – სასმისი, თასი, ჭიქა.
ἐκταῖος, ა, ოν – მეექვსე (დღე).
ἐκτάττω – გამომყავს ჯარი და ეყენებ საბრძოლო რიგში; *med.* საბრძოლო რიგში ვეწყობი.
ἐκτείνω – ვჭიმავ, ვწევ, ვწელავ.
ἐκταθείς – გაშლილი, განრთხმული.
ἐκτοξεύω – ვისვრი ისარს.
ἐκτος, η, ოν – მეექვსე.
ἐκτρέπω – უარს ვამბობ, თავიდან ვიცილებ, გადავდივარ გზიდან.
ἐκτρέφω – ვკვებავ, აღვზრდო.
ἐκτρέχω – გამოვრბივარ; ვხვევრავ.
ἐκφαίνω – ვამჟღავნებ; **ἐκφαίνω τὸν πόλεμον πρὸς τινα** – ვუცხადებ ომს (ვინმეს).
ἐκφέρω – გამომაქვს; **λόγον ἐκφέρειν** – ხმის გავრცელება.
ἐκφεύγω – გავრბივარ, თავს ვშველი გაქვევით, თავს ვარიდებ, **μικρὸν ἐξέφυγε μὴ καταπετρασθῆναι** – კინალამ ქვევით იქნა ჩაქოლილი.
ἐκών, οὔσα, ὄν gen. – ὄντος – ნებაყოფლობითი.
ἐλάα ἢ ὀβ. ἐλαία.
ἐλαία, ას ἢ – მეთისხილის ხე, მეთისხილი; მეთისხილის ნაყოფი.
ἐλαιον, ου τό – მეთისხილის მეთი.
ἐλάσσω = ἐλάττων (grad. comp.
μικρός – ის) უმცროსი; რიგების

შესახებ: უფრო ნაკლები; **ἐλαττόν ἐστι** – უფრო ადვილი.
ἐλάσσω, fut. ἐλ. და ἐλάσσω, *aor.* ἤλασσα, *pf.* ἐλήλακα – მივრეკავ, ჩქარა მიმყავს, მოძრაობაში მომყავს (*ἀρμα, ἵππου, ναῦν*); მივდივარ, მივდივარ ამხედრებული (ცხენზე); მივცურავ, ἦκεν ἐλάσσω – მოვიდა ამხედრებული; **ἐλάσσειν ἄντιον** – მოძრაობა საპირისპიროდ; ველაცის საწინააღმდეგოდ მოძრაობა; **ἐλάσσειν στρατεύμα** – ჯართან ერთად მოძრაობა.
ἐλάφειος, ὄν – ირმის, **κρέα ἐλάφεια** – ირმის ხორცი.
ἐλάφος, ὄν ὁ და **ἡ** – ირემი, ფური-რაფი.
ἐλαφρός, ა, ὄν – მსუბუქი, მოხერხებული.
ἐλαφρῶς adv. – მოხერხებულად.
ἐλάχιστος, η, ὄν (grad. super. μικρός – ის) – ყველაზე პატარა, ყველაზე უმნიშვნელო – **τραύματα**. უმოკლესი – ὄδος.
ἐλέγχω, fut. ἐλέγξω, *aor.* ἤλεγξα, *pf.* ἐλήλεγμαι – ვიკვლევ, გამოვიკითხავ, ვიგებ, ვააშკარავებ.
ἐλευθερία, ას ἢ – თავისუფლება.
ἐλεύθερος, ა, ὄν – თავისუფალი.
ἐλκω, fut. εἴλκω, *pf.* ἔλξα, *aor.* εἴλξα – მივათრევ, ვჭიმავ.
Ἑλλάς, ἄδος ἡ – ელადა, საბერძნეთი.
Ἑλλάς, ἄδος – adj. ელადაის, ბერძნული (γλῶσσα, χθῶν).
Ἕλληγ, ηνος ἡ – ელინი, ὀἰ Ἕλληγες – ელინები, ბერძნები.
ἐλληνίζω – ელაპარაკობ ბერძნულად, **ἐλληνίζειν ἠπίστατο** – მან იყოდა ბერძნულად ლაპარაკი.
Ἑλληνικός, ἡ, ὄν – ბერძნული; **τὸ Ἑλληνικόν** – ბერძნული ჯარი.

ἑλληνικῶς *adv.* - ბერძნულად.
Ἑλληνίς, ἰδὸς ἧ - ბერძენი ქალი;
ἑλληνίς *როგორც მელსართავი* =
 ἑλληνική.
ἑλληνοιστί *adv.* - ბერძნულად.
Ἑλλησποντιακός, ἧ, ὄν - ჰელე-
 სპონგთან მდებარე (πόλις).
Ἑλλησποντος, οὐ ὅ - ჰელესპონტი
 = დარდანელის სრუტე.
ἐλπίζω - ველოდები, იმედი მაქვს.
ἐλπίς, ἰδὸς ἧ - მოლოდინი, იმედი,
 ἐλπίδας λέγειν - იმედის მიცემა.
ἔμαυτοῦ, ἧς - (*nom. არგაახნია*) მე
 თვითონ; τὰ ἔμαυτοῦ - ჩემი
 საქმეები.
ἐμβαίνω - შევივარ, εἰς πλοῖον -
 ავივარ გემზე.
ἐμβάλλω - ვაგდებ; ἐμβάλλειν χιλόν
 - საჭმლის დაყრა (ἵπποις), ἐμβά-
 λλειν μοχλόν - ურდულით გადა-
 კეჭვა.
ἐμβολή, ἧς ἧ (βάλλω) - თავდასხმა,
 შემოჭრა, თარეში.
ἐμβρόντητος, οὐ (βροντάω) -
 ელვით განგმირული.
ἐμέω - ამოვანთხევ.
ἐμμένω - ვრჩები, ვარ; ვრჩები ერთ-
 გული (τοῖς ὄρκοις); ταῖς
 συνθήκαις ἐμμ. - ფულის მენახვა.
ἐμός, ἧ, ὄν - ჩემი, τὰ ἐμά - ჩემი
 საქმეები, ჩემი მდგომარეობა.
ἐμπαλι *adv.* - უკან; *ახევ* - εἰς
 τοῦμπαιλιν (τὸ ἔμπαλιν) - უკან.
ἐμπρόδω - ვამტკიცებ, ვამაგრებ, ვი-
 ცავ (ὄρκους, νόμους).
ἐμπειρος, οὐ - გარკვეული, გა-
 მოცდილი.
ἐμπείρωσ *adv.* - გამოცდილად.
ἐμπίπλημι - ვავსებ; ვასრულებ;
med. ვივსებ; ვივლინთები, ვილ-
 ლები; ὑπίσχυοῦμενος οὐκ ἐνεπίμ-

πλασο -შენ არ დაიღალე დაპირე-
 ბებით, შენ მუდამ მპირდებოდი.
ἐμπίπρημι, impf. ἐνεπίπρην, *fut.*
 ἐμπρήσω - ვანთბ.
ἐμπίπτω, fut. ἐμπεσοῦμαι, *aor.* 2
 ἐπέπεσον, *pf.* ἐπέπτωκα - თავს
 ვესხმი, შევეჭრები; εἰς τινα ვიპყ-
 რობ; ვეუფლები (φύβος τοῖς Ἑλλ-
 ησι).
ἐμποδίζω (πούς) - ეაფერებ, წი-
 ნააღმდეგობას ვუწევ (τινά).
ἐμπόδιος, οὐ - შემაფერხებელი, τὸ
 ἐμπόδιον - წინააღმდეგობა.
ἐμποδῶν *adv.* ფეხქვეშ, გზად; ἐμ-
 ποδῶν εἶναι τινα - წინააღმდეგო-
 ბის გავწევა ვინმესთვის.
ἐμποιέω - აღვაგზნებ, განვაწყობ,
 შთავაგონებ, ვარწმუნებ.
ἐμπολάω, impf. ἤμπολᾶν, *fut.* ἐμ-
 πολήσω, *aor.* 2 ἐνεπόλησα, *pf.*
 ἤποληκα - ვეაჭრობ, ვყიდი, გაყ-
 ილვიდან ვიღებ.
ἐμπόριον, οὐ τὸ - ბაზარი, სავაჭრო
 ქალაქი, სავაჭრო პორტი.
ἐμπορος, οὐ ὅ - ვაჭარი, უცხოური
 საქონლით მოვაჭრე.
ἐμπρήθω *sb.* ἐμπίπρημι.
ἐμπροσθεν *adv.* - წინიდან, წინ, წი-
 ნაშე; οἱ ἐμπροσθεν - პირველი რი-
 გები, τοὺς ἐμπροσθεν σικᾶν - პირ-
 ველ რიგებში მდგარი მტრების და-
 მარცხება; *დროსთან დაკავშირე-
 ბით:* წინათ, -მღე ὅ ἐμπροσθεν λό-
 γος - წინა წიგნი, ἧ ἐμπροσθεν;
 პროσβολή - წინა, ცოტახნის წი-
 ნანდელი თავდასხმა.
ἐμφάγω *aor.* 2 ἐνέφαγον - ჩქარა
 ვჭამ.
ἐμφανής, ἐς - აშკარა; ἐν τῷ ἐμ-
 φανεί λέγειν τινά - საჯაროდ
 დასახელება ვინმესი; ἐν τῷ ἐμ-

φανεῖ ἐλθεῖν τινα - ღიად მისვლა ვინმესთან.
ἐμφανῶς *adv.* - აშკარად, ღიად, ყველას თანდასწრებით.
ἐν *praep. cum dat.*-თან, -ში, -ზე, შორის; ἐν ταῖς πόλεσι - ქალაქებში; ἐν τοῖς Ἑλλησιν - ბერძნებთან, საბერძნეთში; ἐν τοῖς δένδροις - ხეებს შორის; ἐν τῷ δεξιῷ - მარჯვენა ფლანგზე; ἢ ἐν Βαβυλῶνι μάχῃ - ბრძოლა ბაბილონთან; *ღროსთან დაკავშირებით*: განმავლობაში; ἐν τρισὶν ἡμέραις - სამ დღეში; ἐν ταῖς σπουδαῖς - ზავის დროს; ἐν τούτῳ - ამასობაში.
ἐναγκάλα - ვაბამ ქამანდს (ἀγκύλη) შუბზე (ἀκόντιον).
ἐναντίος, α, ον - პირდაპირ მდგარი, მოპირდაპირე, მოწინააღმდეგე; ἐναντίος τινὶ - მტრული ვინმეს მიმართ; οἱ ἐναντίοι - მოწინააღმდეგენი, მტრები; τὸ ἐναντίον, τὰ ἐναντία - საპირისპირო; τὰναντία ποιεῖν τινα ἢ - სრულიად სხვაგვარად მოპყრობა ვინმეს მიმართ. τὰναντία στρέφειν - მოგრიალეუბა; ἐναντίον τινος - ვინმეს თანდასწრებით; ἐκ τοῦ ἐναντίου - პირიქით, საპირისპიროდ.
ἐναντιῶν - ვუპირისპირებ; *med.* ვეწინააღმდეგები (τινὶ περὶ τινος).
ἐνάπτω, aor. ἐνήψα - ვანთებ, დავაგზნებ.
ἐνατος, η, ον - მეცხრე.
ἐναυλίζομαι - ვაგარებ ღამეს, ვათენებ.
ἐνδεια, ας ἢ (ἐνδέω) -
1. ნაკლებობა; 2. სიღარიბე, უკმარისობა.

ἐνδείκνυμι - ვუჩვენებ; *med.* ვამტკიცებ, აღმოვაჩენ.
ἐνδέκατος, η, ον - მეთერთმეტე.
ἐνδῆα = ἐνδέομαι - ვსაჭიროებ, მჭირდება, არ მაქვს (τινός), ἐνδείσθαι τινός - რაიმეს ნაკლებობა.
ἐνδηλος, ον - აშკარა, ნათელი, ღია; ἐνδηλοι ἦσαν προσέχοντες τὸν νοῦν - აშკარაა, რომ ისინი იქცეულნენ ყურადღებას.
ἐνδημος, ον - ადგილობრივი, ხალხური; τὰ ἐνδημα - ბევარა, გამოსალები, შემოსავალი, იჯარა.
ἐνδιφριος - მაგიღასთან მჯდომი, თანამესუფრე, თანამეინახე, სტუმარი.
ἐνδοθην - შიგნიდან.
ἐνδον - შიგნით, ქალაქში, სახლში; οἱ ἐνδον - შიგნით მყოფნი.
ἐνδοξος, ον - პატივცემული, ცნობილი, სახელოვანი; დიდების მომასწავებელი.
ἐνδῶ - ვაძმევე; ἐνδῆναι და ἐνδῆ-εσθαι *med.* ჩაცმა (θώρακα).
ἐνδῆρα, ας ἢ - ჩასაფრება; შეთქმულება, მზაკერობა.
ἐνδῆρεύω - ვზივარ საფარში, ვულარაჯებ, ვუსაფრდები.
ἐνδῆδον *nb.* ἐνδῆρα.
ἐνειμι - ვარ, ვიმყოფები.
ἐνεκα *praep. cum gen.*-თან, -თვის, გამო, მიზეზით; οἱ ἐνεκα - ამიგომ.
ἐνεκεν *ბმოვბ.* **წინ** = ἐνεκα.
ἐνεήκοντα - ოთხმოცდაათი.
ἐνεός, ἄ, ὄν - მუნჯი, ყრუ-მუნჯი.
ἐνεσθῆ *aor. 2* ἐνέφαγον - ჩქარა ვჭამ.
ἐνετός, ἤ, ὄν (ἐνήμι) - მიგზავნილი დავალებით.
ἐνέχυρον, οσ ὀ - საწინდარი.

ἐνέχω - მიჭირავს, ვიჭერ; *pass.*
ვრჩები (ძველ პოზიციებზე).
ἐνθα *adv.* აღნიშნავს ადგილს: იქ, იქ
სადაც, იქ საითაც, საით; *ღროს:* მა-
შინ: ἐνθα δὴ - მაშინ ნამდვილად,
მაშინ ხომ.
ἐνθάδε *adv.* - აქ, იქ; აქეთ, იქით; οἱ
ἐνθάδε - აქაურები.
ἐνθαπερ *adv.* - იქ, სადაც.
ἐνθεν *adv.* - იქიდან; ἐνθεν μὲν ...
ἐνθεν δέ ... - ერთი მხრივ ... მეორე
მხრივ ...; ἐνθεν καὶ ἐνθεν - ორივე
მხრივ.
ἐνθένδε *adv.* - აქედან.
ἐνθυμέομαι - ვითვალისწინებ; აე-
წონ-დაეწონი, მოვიფიქრებ (ἐντε-
θυμέομαι - შემჩნეული მაქვს).
ἐνθύμημα, ατος τό - აზრი, მოსა-
ზრება, განზრახვა.
ἐνθωρακίζω - ვიცვამ აბჯარს, ჯაე-
შანს, ἐνθωρακισμένος - აბჯა-
რასხმული.
ἐνι = ἐνεσσι - ნებადართულია,
შესაძლებელია.
ἐνιαυτός, οὐ ὅ - წელი, კატ'
ἐνιαυτόν - ყოველწლიურად.
ἐνιδεῖν *ob.* ἐνοράω.
ἐνιοι (ἐστιν οἱ, ἐνι οἱ) - ზოგნი.
ἐνιοτε *adv.* - ხანდახან.
ἐνίσχω *ob.* ἐνέχω.
ἐννατος, η, ου და ἐνατος - მე-
ცხრე.
ἐννεά - ცხრა.
ἐννεήκοντα - ოთხმოცდაათი.
ἐννοῶ - მოვისაზრებ, მოვიფიქრებ,
ვიგონებ, მზრუნავ, *m.* ვფიქრობ.
ἐνοια, ας ἡ (νοῦς) - აზრი.
ἐνοικέω - ვცხოვრობ, οἱ
ἐνοικούντες = οἱ ἐνοικοι -
მცხოვრებლები.
ἐνόπλιος, ου (ὄπλον) - შეიარაღე-
ბული, იარაღასხმული; ἐνόπλιος

ῥῆσμός - გაქტი სამხედრო ფერ-
ულში.
ἐνοράω - ვუყურებ, ვხედავ, ვამჩნევ.
ἐνοχλέω (ὄχλος) - ἥσυχουσι -
ვაწუხებ, ვუშლი ტსი.
ἐντάττω - ვვლავ, ვათავსებ, ეაყენებ
მწყობრში.
ἐνταῦθα *adv.* ადგილის: - აქ, იქვე,
იქით; *ღროს:* - მაშინ, მერე, ἐν-
ταῦθα δὲ - ამ ღროს.
ἐντείνω - ვწვლავ; ვავრცელებ, ვძა-
ბავ; πλεῖν ἐν. - ვურგყამ.
ἐντελής, ἐς - საესე, ἐντελής μισ-
θός - სრული, მთლიანი გასამრ-
ჯელო.
ἐντέλλομαι - ვავლავ, ვუბრძანებ.
ἐξάγω *fut.* ἐξάξω, *aor.* 2 ἐξήγαγον -
გამომყავს, ვიწვევ; გამომყავს ჯა-
რი; *pass.* მიგაყებს.
ἐξείρετος, ου (αἶρέω) -
(შე)რჩეული, გამორჩეული.
ἐξαιρέω - ვარჩევ სხვისთვის გადა-
საცემად; გამომყავს; ამომაქვს;
სავიდან ვიცოლებ (τῆρ ἀπιστῆαν);
med. ვირჩევ.
ἐξαιτέω - მოვთხოვ; *med.* მოვით-
ხოვ ჩემთვის, ვთხოვ შეწყალებას
ვილავს.
ἐξαιφνης *adv.* - უცებ, უეცრად, მოუ-
ლოდნელად.
ἐξακισχίλιοι - ექვსი ათასი.
ἐξακοντίζω - ვისვრი შუბს; ვისვრი.
ἐξακόσιοι - ექვსასი.
ἐξαλαπάζω - ვანგრევ, ვაჩანავებ.
ἐξάλλομαι - ვსტები; ვსხლტები.
ἐξαμαρτάνω - მეშლებ, ცოლვას
ჩავედივარ (περὶ τι).
ἐξανίστημι - ვაიძულებ ადგომას,
წასვლას; *aor.* 2 ვლგები, გავდივარ.
ἐξαπατάω - ვაგყუებ (τινά τι), με-
γάλως ἐξαπατηθῆναι - ღიღი მა-
რალის განცდა.

ἐξάπατη, ἡς ἡ - ცყუილი.
ἐξάπηχυσ *gen. eos* - ექვის წყრთა.
ἐξάπινης *adv.* - უებად, მოულოდ-
ნელად.
ἐξάρχω - ვიწყებ.
ἐξασιλίζομαι - გავდივარ ბანაკიდან.
ἔξειμι (εἶμι), *fut.* ἐξέρχομαι - გა-
მოვიდივარ.
ἔξειναι, ἔξεστι - შეიძლება, ნე-
ბადართულია.
ἐξελαύνω - გამყავს, მიმაქვს (ἴππων,
ἄρμα, πόδα, στρατόν); მივემგზავ-
რები, გამოვიდივარ, ჩავუვლი.
ἐξελέγχω - ვააშკარავებ, ἐξελέγχο-
μαι διαβάλλω - მხილებული ვარ
ცილის წამებაში.
ἐξεληλυθῶς *ob.* ἐξέρχομαι.
ἐξενεγκεῖν *inf. aor. 2* ἐκφέρω-დან.
ἐξέρπω - გამოვძერები, გამოვიდივარ.
ἐξέρχομαι - გამოვიდივარ, მივიდი-
ვარ; *ღროის შესახებ:* გავდივარ.
ἔξεστι *ob.* ἔξειναι.
ἐξέτασις, εως ἡ - გამოკვლევა, გა-
მოცდა; ჯარის დათვალიერება, ἐξέ-
τασιν ποιεῖν ან ποιείσθαι - დათვა-
ლიერების მოწყობა.
ἐξηγήσομαι - გამომყავს, გამყავს;
მივიდივარ წინ, ვმეთაურობ, გმას
ეუჩვენებ - τῆς ὁδοῦ τιμι; ეუწევ
სამსახურს (τινὶ τι); *acc.* -თან ვყვები;
განვმარტავ.
ἐξήκοντα οἱ, αἱ τὰ (*indecl.*) -
სამოცი.
ἐξήκω - გამოვიდივარ, მივიდივარ.
ἐξικνέομαι - ვალწევ, ჩავალწევ;
მყოფნის, ἐπὶ βραχὺ ἐξικνεῖσθαι -
(*ათქმის ისრებზე*) ახლოს მიფრენა.
ἐξίστημι - გამომაქვს, გამოვღვამ;
aor. 2 -ში; ვმორღები, მივიდივარ.
ἐξοδος, οὗ ὅ - გამოსასვლელი, გა-
მოსვლის ადგილი; გამოსვლა,
ლაშქრობა.

ἐξόν *part.* ἔξειμι-დან.
ἐξοπλίζω - მთლიანად ვაიარალებ;
med. აბჯარს ვისხამ, მზად ვარ
მგროს წინააღმდეგ.
ἐξοπλίσια, ἀς ἡ - სრული
შეიარალება, გამოსვლა მგროს წი-
ნააღმდეგ, ჯარის დათვალიერება
(ἐξέτασις ἐν τοῖς ὄπλοις).
ἐξορμάω - ვაქებებ, ვაგულიანებ (ἐπι-
τῆν ἀρετῆν), *med.* ვმოძრაობ, გა-
მოვიდივარ, მივიდივარ,
მივემგზავრები.
ἐξουσία, ἀς ἡ - შესაძლებლობა;
ძალაუფლება, ძალა, უფლება.
ἐξω *fut.* ἔχω-დან.
ἐξω *adv.* - გარეთ, შორს; ἔξω στρα-
τοπεδεύειν - გაშლილ ადგილას
ბანაკად ღვთმა. *praep. cum gen.* -
თან - გარეთ, სახლის ან საცხოვრე-
ბელი ადგილის გარეთ; გარდა ἔξω
τούτων გარდა ამისა.
ἐξωθεν - გარეთ, გარეშე, გარედან
τινός; განსაკუთრებით, გან-
ცალკეევებით, ცალკე; ἔξωθεν τῶν
ὄπλων - ბანაკის გარეთ.
ἔοικα - εἶκα-დან - მსგავსი ვარ, სა-
ღარი ვარ, ვჩანვარ; ὡς ἔοικε -
როგორც ჩანს.
ἐορτή, ἡς ἡ - ზეიმი.
ἐπαγγέλλω - ვაცხადებ, ვამცნობ;
med. ვაცხადებ ჩემს მზადყოფნას;
ვთავაზობ თავს, ვპირდები.
ἐπάγω - მომყავს, მომაქვს; ψήφισ
περὶ τίνος ἐπάγειν - გადაწყვეტა
ხმებით, განაჩენის ღადგენა.
ἐπαίνομαι, *fut.* ἔσομαι, -έσω, ვაქებ,
ვმადლობ, ვულოცავ.
ἐπαίρω - ამაყავს, ვწევ; ვაქებებ, ვი-
თანხმებ.
ἐπαίτιος, οὗ - დამნაშავე, ἐπαίτιος
ἐστὶ μοι πρὸς τῆς πόλεως - სა-

ხელმწიფოს მხრიდან მადანა-
შაულებენ, მსაყვედურობენ.
ἐπακολουθῆναι – მიეყვები ვილაცას,
ვემორჩილები; მივლევ.
ἐπακοῦσά – ვისმენ, ვუსმენ.
ἐπᾶν (**ἐπί**, **ἄν**) – *conj.* როგორც კი,
მხოლოდ იმის შემდეგ, რაც; **ἐπᾶν**
ὡς τάχιστα – რამდენად სწრაფად.
ἐπανατεῖναι – ვუწვდენ.
ἐπαναχωρῆσαι – უკან ვიხევ, ვმორ-
ლები.
ἐπανέρχομαι – ვბრუნდები უკან.
ἐπᾶν *adv.* – ზემოთ, უფრო მაღლა;
τὰ ἐπᾶν – ზემოთნათქვამი,
ზემოთსენებული.
ἐπαπειλῆσαι – კიდევ უფრო მეტად ვე-
მუქრები.
ἐπεγγελάω – დავცინი, მასხრად
ვივლებ ვილაცას.
ἐπεγγείρω – ვაღვიძებ.
ἐπεῖ *conj.* *დროის*: – იმის შემდეგ
რაც; *როცა*; ყოველთვის როცა;
მიზეზის: – იმიტომ რომ; **ἐπεῖ γέ** –
როცა უკვე ნამდვილად; მაგრამ
რაღვან...
ἐπειδὴν *conj.* – იმის შემდეგ, რაც;
მხოლოდ მაშინ, თუ.
ἐπειδὴν τάχιστα – რამდენად
სწრაფად.
ἐπειδὴ *conj.* – როცა; იმის შემდეგ
რაც; იმიტომ, რომ.
ἐπειδὸν *aor. 2* ἐφοράω-დან – ვუ-
ყურებ, ვხედავ.
ἐπεῖμι (**εἶμι**) – ვიმყოფები (რაიმე-
ში, რამეს თავზე, რაიმესთან),
ἐπεῖμι γέφυραι – ხიდები მათ ზე-
მოთაა.
ἐπεῖμι (**εἶμι**) – მოვლივარ, თავს
ვესხმი, წინააღმდეგი გამოვლივარ,
დროის მნიშვნ. – ვდგები, მიყვები,
ἄμα ἡμέρα τῆ ἐπίσῃ – მეორე

დღის გათენებასთან ერთად, ἡ *სὺ*
ἐπίσῃ – შემდეგი დამე.
ἐπέπειρα – *conj.* რაღვან უკვე;
სწორედ იმიტომ, რომ.
ἐπέπειτα – *adv.* შემდეგ, მეგრე, მაშინ; ὁ
ἐπέπειτα χρόστος – შემდგომი დრო;
მაგრამ, მაინც, ყველაფერ ამასთან
ერთად.
ἐπέκεινα *adv.* (**ἐπ'** **ἐκεῖνα**) – იქითა
მხარეს, οἱ ἐκ τοῦ ἐπέκεινα –
იქაურები, იმ ქვეყანაში
მცხოვრებნი.
ἐπεκθῆναι – თავს ევსხმი, მიევსხები.
ἐπέξειμι (**εἶμι**) – გამოვლივარ წი-
ნააღმდეგ.
ἐπέξερχομαι – გამოვლივარ წი-
ნააღმდეგ, თავს ევსხმი, ლაშქრო-
ბას ვაწყობ.
ἐπέρομαι = **ἐπέρομαι** – ვეკითხები,
კიდევ და კიდევ ვეკითხები; რჩევას
ვთხოვ; ვევედრები.
ἐπέρομαι – მოვლივარ; გაედივარ.
ἐπέσχομαι – (ლეთაებას)
ვევედრები; ღმერთებს მოვეუხმობ
მოწმებად.
ἐπέσχω – მიჭირავს, ვაჩერებ; (**ἐστυ-**
όν) ვჩერდები.
ἐπήκοος, ον (**ἀκούσ**) – მსმენელი,
τὸ ἐπήκοος – მოსასმენი ადგილი,
საიდანაც გაგონება შეიძლება, **εἰς**
ἐπήκοον – ხმაზე, ხმის გაგონებაზე.
ἐπήκτο – ἐπάγω-დან.
ἐπή *nb.* **ἐπᾶν**.
ἐπὶ *praep. cum gen. სივრცის მნიშვნ.*
– ზე, ვევერდზე, ახლოს, – თან, **ἐπὶ τῶν**
ἀρκῶν – მწვერვალებზე, **ἐπὶ τοῦ**
ποταμοῦ – მდინარესთან, **ἐπὶ**
Θράκης – თრაქიის სამღვრეებზე;
მოძრ. *აღმნიშვნელ მმნებთან*: – ში,
– კენ, **ἀπίσται** **ἐπὶ** **Ἰσθμῶν** – იონი-
აში გამგზავრება; *დროის შესახებ*: –
დროს, – ში, – თან: **ἐπὶ Κύρου** – კი-

როსის დროს, οἱ ἐφ' ἡμῶν - ჩვენ
 თანამედროვენი; ἐπὶ φάλαγγος
 ἄγειν - ჟალანგით წაყვანა, ἐπὶ
 τεσσάρων - ოთხ - ოთხად. *dat.* -
თან ადვილის მნიშვნ. -ზე, -თან,
მიზეზის შეს. თვის, გამო, დან: ἐπὶ
 θανάτῳ - სიკვდილით დასჯისთვის;
 ἐπὶ πολέμῳ - ომისთვის, ἐπὶ τοῖς
 στρατιώταις - მეომრებისათვის,
 ἐπὶ τούτοις - ამის შედეგად,
დროის მნიშვნ. ἐπὶ δυσμαῖς - მზის
 ჩასვლისას, ἐπὶ τιμῇ εἶναι - ვი-
 ლაციის ძალაუფლების ქვეშყოფნა,
acc. -*თან მოძრაობის მნიშვნ.* -კენ,
 -ზე, -ში: ἀναβαίνειν ἐφ' ἵππον -
 ცხენზე შეკლმა, πορεύεσθαι ἐπὶ
 τιμῇ - ვილაციის წინააღმდეგ წას-
 ვლა; ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖν - უკან
 დახვევა; *დროის და სივრცის მნიშვნ.*
 -მდე, -ზე: ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἐπὶ
 πολὺν - თითქმის ყოველთვის, მრავალ-
 ვაღვზის; ἐπὶ πολλοὺς τεταγμένα -
 განიერი მწკრივი; ἐπὶ δόρυ - შუბის
 მხრიდან, ე. ი. მარჯვნივ, ἐπ'
 ἀσπίδα - მარცხენა მხარეს; *მიზნის*
მნიშვნ. - თვის, გამო: ἐξάγειν ἐπὶ
 τὰ ἐπιτήδεια, ἐπὶ θάνατον.
ἐπιβάλλω - ეავლება, ვესვრი; *med.*
 ისარს მშვილდს ვუმარჯვებ;
 ἐπιβεβλημένοι τοξόται - სასრო-
 ლად გამზადებული მოისარნი.
ἐπιβιοθῆναι - მივიჩქარი საშველად,
 დასახმარებლად.
ἐπιβουλεύω - ცუდს ვიზრახავ,
 მზაკერობას ჩავიფიქრებ.
ἐπιβουλή, ἦς ἢ - ჩანაფიქრი,
 ბოროტი ზრახვა, ἔξ ἐπιβουλῆς -
 ბოროტი ზრახვით, მზაკერობით.
ἐπιγίγνομαι - მოულოდნელად
 მოვლივარ, აღმოვჩნდები; თავს
 ვესხმი τινί.
ἐπιγράφω - ვაწერ მემოლან.

ἐπιδείκνυμι - ვუჩვენებ, წარ-
 მოვაღვენ, საქმით ვამტკიცებ; სიგყ-
 ვებით წარმოვაღვენ; *med.* თავს ვა-
 ჩენ, თავს წარმოვაღვენ (რად) -
 εἰς τι საქმით ვამტკიცებ.
ἐπιδεῖν *nb.* ἐπιδεῖον, ἐφοράω.
ἐπιδιδῶ - ვღვენ.
ἐπιδῶν part. aor. 2 ἐφοράω-დან.
ἐπίεσπομαι = ἐφέπομαι - მივღევ,
 მიყვები.
ἐπιθαλάττιος, α, ον - ზღვისპირა;
 τὰ ἐπιθαλάττια χάρια - ზღვის-
 პირა ადგილები.
ἐπίθεσις, εως ἢ - თავდასხმა.
ἐπιθυμέω - მსურს; ვილგვი, ვის-
 წრაფი, გაგაკებული ვარ.
ἐπιθυμία, ας ἢ - სურვილი.
ἐπικαίριος, ον (καιρός) - მოსა-
 ხერხებელი, დროული, სასარგე-
 ბლო, გამოსადეგი; οἱ ἐπικαίριοι -
 ჯარის მეთაურთა შემადგენლო-
 ბით.
ἐπικάμπω - ვეცავ, ვატრიალებ,
 შემოვადბრუნებ (ὡς εἰς κύκλωσιν).
ἐπικαταρριπτῆς - ვისერი, ვავლებ
 გემოდან.
ἐπικεῖμαι - 1. ვწევარ, ვარ გვერ-
 დით; 2. მივსდევ თხოვნით; 3. ვავი-
 წროვებ.
ἐπικίνδυνος, ον - საშიში, სახიფა-
 თო.
ἐπικουρέω - ვეხმარები; ვიცავ.
ἐπικούρημα, ατος τό - დახმარება,
 დაცვა.
ἐπικράτεια, ας ὀ - უმაღლესი
 ძალაუფლება; სამფლობელო,
 მხარე, პროვინციალ.
ἐπικρύπτομαι - *med.* ვმალებ,
 საიდუმლოდ ვინახავ, ὡς μάλιστα
 ἐδύνατο ἐπικρυπτόμενος -
 შეძლებისდაგვარად საიდუმლოდ.
ἐπικύπτω - ვიხრები, ვიკუმები.

ἐπικυρόω – ვამტკიცებ, ვიწონებ.
ἐπιλαμβάνω – ვიღებ, ვეუფლები, ვი-
ტაცებ; *med.* რაიმეს ვეჭიდები.
ἐπιλαμβάνομαι – ვივიწყებ (τυσός).
ἐπιλέγω – ღაფქვენ, ღაფამაგებ
სათქმელს.
ἐπιλείπω – ნაკლებობას განვიციდ
(მარაგის შესახებ), ὁ σίτος τὸ
στράτευμα ἐπέλιπε – ჯარს ღაფხ-
არჯა პური, τὸ ἐπιλείπμενον –
ჯარის ჩამორჩენილი ნაწილი.
ἐπιλεκτός – რჩეული, οἱ ἐπιλεκτοὶ –
რჩეული ჯარი.
ἐπιμαρτύρομαι – მოწმედ ვუხმობ
(τοὺς Θεούς).
ἐπιμαχός, ὄν – მოსახერხებელი
თაფღასხმისათვის, აღებისათვის;
აღვიღად მისაღვომი, მისაღწევი.
ἐπιμέλεια, ἄς ἡ – მრუნვა,
მმრუნველობა, გულმოდგინება.
ἐπιμελέομαι და ἐπιμέλομαι –
ვმრუნვავ; *dep.* შევეუღგები, ხელს
ვიღებ (τυσός და περὶ τυსός);
ეუუღი.
ἐπιμελής, ἔς – მმრუნველი.
ἐπιμένω – ვრჩები; ვეღოღები.
ἐπιμίγνυμι – ვურევე;
dep. ურთიურთობა მაქვს.
ἐπινοῶ – ვფიქრობ, განმზრახული
მაქვს; განმზრახავს.
ἐπιორκέω – გყუიღზე ვფიფებ; ფიცს
ვტებ; პირს ვუტებ.
ἐπιორκία, ἄς ἡ – ფიცის გატებვა.
ἐπιორκος, ὄν – ფიცის ღამრღვევი,
გამტები.
ἐπιπάρευμι (εἶμι) – მივღვიარ
გვერღზე, ჩაეუუღი; κατὰ τὸ ὄριον
ἀν κατὰ τὰ ἄκρα (მთებზე ღა
მწვერვალებზე).
ἐπιπίπτω – ვესხმი თავს რაღაცას;
ვეეემი.

ἐπίπονος, ὄν – ძნელი, მძიმე;
სიძნელეების მომასწავებელი.
ἐπιρρίπτω – ავღებ; განვავღებ,
ვაძევებ.
ἐπιρρύτος, ὄν – უხვად მორწყული.
ἐπισάττω – ვაღებ, ἵππον ἐπισάττω
– ცხენს შევკამზავ.
Ἐπισθένης, ὄს ὀ – ეპისთენე,
1. ამფიპოლისელი ეელგასტი;
2. ლხზაგოსი ბერძნულ ჯარში.
ἐπισιρίζομαι (σίτος) – *med.*
ვმოუღობ ჩემთვის საშუალებას
გამოსაკებვად, ვიმარაგებ
სურსათს.
ἐπισιτισμός, ὄნ ὀ – საკვები;
მომარაგება, მოპოვება; საკვები
პროღუქტების მარაგი.
ἐπισκέπτομαι = ἐπισκοπέω –
ეუყურებ, ვათვალღიურებ.
ἐπισκενιάζω – ვამარაგებ, ვამზავღებ,
ეუსწორებ, ვავგებ.
ἐπισκοπέω = ἐπισκέπτομαι –
ეუყურებ, ვათვალღიურებ, ვაწყობ
ჯარის ღათვალღიურებას.
ἐπισπάω *ful.* – ἄσω, ვიზიღავ,
მოვათრეე ჩემკენ, *med.* თან
მივათრეე.
ἐπίσταμαι, *impf.* ἡπιστάμην – ვიცი,
მესმის.
ἐπίστασις, ἔως ἡ – გაჩერება,
ყოფნა; γίνυεται ἐπίστασις διὰ
τοῦ στρατεύματος – ჯარი ჩერ-
ღება.
ἐπίστατέω – ვმეთაურობ, უფროსი
ვარ, სათავეში ვუღგავარ.
ἐπιστέλλω – ვგზავნი, ვაცნობებ
წერილობით თან შიკრიკით;
ვავაღებ, ვუბრძანებ.
ἐπιστήμη, ἡς ἡ – ცოღნა, მეც-
ნიურება.
ἐπιστήμων, ὄν – მცოღნე, გა-
მოცღიღი (τυსός).

ἐπιστολή, ἦς ἡ - წერილი.
ἐπιστρατεύω (τινί) - ვილაშქრებ
ვინმეს წინააღმდეგ.
ἐπισηφάτω = ἐπισηφάζω - ვკლავ
(ἐαυτόν) თავს ვიჟიკლავ.
ἐπιτάττω - 1. ვუბრძანებ, 2. ვაყე-
ნებ, ვაწყობ.
ἐπιτελέω, fut. - ἔσω - ვასრულებ,
ვაკეთებ.
ἐπιτήδειος, ον - 1. (აღამიანზე)
შესაფერისი; ვარვისი;
2. გამოსადეგი, მოსახერხებელი,
οὐκ ἐπιτήδειος ἔστι - მოუ-
ხერხებელია; 3. ღირსი, ἐπιτήδειος
παίεσθαι - დასჯის ღირსი; 4. ὁ
ἐπιτήδειος - მეგობარი, მომხრე;
5. τὰ ἐπιτήδεια (σῖτα καὶ ποτά) -
სურსათი, სურსათის მარაგი.
ἐπιτίθημι, fut. ἐπιθήσω - ვადებ, ვა-
კისრებ (δίνῃ τινί); *μεδ.* ხელს
ვკიდებ; თავს ვესხმი (τινί).
ἐπιτρέπω - გადავუცემ, ვებარებ (τῆν
ἀρχήν) ვაეალებ, ვუბრძანებ,
უფლებას ვაძლევ; *med.* ვენლობი,
თავს ვანლობ.
ἐπιτρέχω - თავს ვესხმი.
ἐπιτυχάνω (τινί) - ვხვდები
შემთხვევით; ვაღწევ.
ἐπιφαίνομαι - გამოვჩნდები.
ἐπιφέρω - მომაქვს; *med.* თან მო-
მაქვს; ἐπιφέρεσθαι τινι -
თავდასხმა ვინმემე; θάλαττα
μεγάλη ἐπιφέρεται - ზღვა ძალიან
ღელავს.
ἐπιφορέω - დაეადებ, დაეაყრი.
ἐπίχαρις, ιτος - სასიამოვნო.
ἐπιχίρω - ხელს ვკიდებ, წა-
მოვიწყებ; ვაპირებ, მინდა.
ἐπιχέω - ვასხამ, ვამატებ.
ἐπίχραω - მოვდივარ, მივადგები,
თავს ვესხმი.

ἐπιψηφίζω - კენჭს ვუყრი; *med.* და-
ვადგენ, მოვიწონებ.
ἐποικοδομέω - დაეადგენ, დაეაშე-
ნებ.
ἐποιμαί, fut. ἔψομαι, aor. 2 ἔσπομαι
- მიყვები, თან ვახლავარ ტινί,
მივსდევ.
ἐπόμυσι - ვფიცავ, ფიცით
ვამტკიცებ.
ἐπτά - შვიდი.
ἐπτακαίδεκα - ჩვიდმეტი.
ἐπτακόσιοι - შვიდასი.
Ἐπύαξα, ἦς ἡ - ეპიპუსა, კილიკის
მეფის მეუღლე.
ἔραμαι - მიყვარს (τινός).
ἔραω - მიყვარს, მინდა, მიველტვი
ტინს.
ἐργάζομαι - ვმუშაობ; ვამუშავებ
მიწას, οἱ ἐργαζόμενοι - მო-
მუშავენი, მიწათმოქმედნი.
ἔργον, ον ὁ - საქმე, მოქმედება,
შესრულება; სამხედრო საქმე,
ბრძოლა; ἔργω - *adv.* სი-
ნამღვილეში, მართლაც.
ἔρέσθαι inf. aor. 2 ὀβ. ἔρομαι =
ἐίρομαι.
Ἐρετριεύς, ἔως ὁ - ერეტრიელი,
ერეტრიიდან, კუნძულ ევბეაზე.
ἔρημία, ας ἡ - განმარტოებული
ადგილი, უდაბნო; განმარტოება.
ἔρημος, ον - ცარიელი, დაუსახლე-
ბელი; σταθμός ἔρημος - გაჩერება
უდაბნოში, πῶς ἔρημη - მცხოვ-
რებთაგან მიტოვებული ქალაქი,
πῶς ἔρημα - ხალხისაგან მიტოვე-
ბული კოცონები, ἔρημοι ἰππίδες -
მხედრები ჰოპლიტების გარეშე, ე. ი.
დაუყველები, ἔρημα καταλείπειν
τὰ ὄπισθεν - ფრონგის ზურგის
დატოვება დაუყველად, ἴμην
ἔρημος - უთქვენოდ, თქვენგან მი-
ტოვებული.

ἐρίζω - ვეკამათები, ვეჯიბრები
(τὴν περὶ τινος).

ἐρίφειος, ον - თხის.

ἐρμηνεύς, ἄσ ὁ - მთარგმნელი,
თარჯიმანი.

ἐρμηνεύω - 1. განემარტავ, კომენ-
ტარს ვაკეთებ; 2. თთარგმნი.

ἐρῶ μένος, η, ον - მაგარი, ძლიე-
რი, მამაცი.

ἐρῶ μένωσ adv. გაბედულად, მამა-
ცურად.

ἐρύκω - ვაჩერებ, ჩამოვაშორებ, ჩა-
მოვაცილებ.

ἐρύμα, ατος τό - დაცვა, გამავრება;
მიწაყრილი.

Ἐρύμαχος და Εὐρύμαχος, ον ὁ -
ერიმაქოსი, დარდანელი.

ἐρύμος, ἦ, ὄν - გამავრებული.

ἐρχομαι, fut. ἔλυσσομαι, pf. ἔλήλυθα,
aor. 2 ἦλθον - მივდივარ, მოვდი-

ვარ; ვბრუნდები; წინდებულებით:

εἰς τινα - მოვდივარ, ვინმესთან;

ვბრუნდები, εἰς Δελφούς - მოვდი-

ვარ დელფოში, εἰς τὴν φιλιαν -

ვეშვეგობრდები, εἰς πόλεμον - ვი-

წყებ ომს, εἰς ἀγῶνα - ვმონაწი-

ლებობ ბრძოლაში, εἰς λόγους (τινί)

- ვაწარმოებ მოლაპარაკებას ვინ-

მესთან, παρὰ τινα, πρὸς τινα -

მივდივარ ვინმესთან, ἔκ τινος -

გამოვდივარ (საიდანდაც).

ἐρῶ fut. εἶρω-დან, - ვიტყვი, ვიტყვი
ხოლმე, ὀβ. εἶρηκα.

ἔρωσ, ατος ὁ - სიყვარული, სურ-

ვილი, მისწრაფება, ლტოლვა.

ἔρωτάω - ვეკითხები, გამოვკითხავ.

ἔς ὀβ. εἰς.

ἔσθής, ἦτος ἦ - კაბა, ტანსაცმელი.

ἔσθίω, fut. ἔσσομαι, pf. ἔδηδοκα,

ἔδηδεσμαι, aor. 1 ἔδησθην, aor. 2

ἔφαγον - ვჭამ (τιნის და τῖ).

ἔσπέρα; ας ἦ - საღამო.

Ἑσπερίται, ὦν οἱ - ჰესპერიტები.

ἔσταλμένος part. perf. στέλλω-დან,
1. გაგზავნილი, 2. შეიარაღებული,
3. მორთული.

ἔστε (ἔς, ὅτε) praep. -მდე, -მდის,
conj. ὀმ დრომდე, სანამ (არ).

ἔστιγμένος ὀბ. στίζω, στίζειν.

ἔστω part. ἴσθην -დან.

ἔσχατος, η, ον - უკანასკნელი,
უკიდურესი, განაპირა; τὰ ἔσχατα

αἰκίζεσθαι τινα - ვილაცის საშ-

ინლად წვალება (წამება).

ἔσχάτως adv. - უკიდურესად, უაღ-

რესად.

ἔσθαι adv. - მიგნიდან, მიგნით.

ἔταιρα, ας ἦ - მეგობარი ქალი,
ჰეტერა.

ἔταῖρος, οὔ ὁ - ამხანაგი,
თანამგზავრი, მეგობარი.

Ἑτέονικος, οὔ ὁ - ეგეონიკოსი,
ლაკელემონელი.

ἔτερος, α, ον - 1. ერთი ორთაგან,
სხვა, მეორე, ὁ ἕτερος - ὁ ἕτερος -

ერთი - მეორე; 2. სხვაგვარი,
განსხვავებული.

ἔτι - ჯერ, ახლა ისევე, გარდა ამისა;
gr. compar. -თან -ც, კი, კიდევ.

ἔτοιμος, η, ον - მზა; ἔτοιμα

χρήματα - აღვილად მოსაპოვე-

ბული (შესაძენი) განძი.

ἔτοιμῶσ adv. - ხალისით, სიამოვნე-

ბით.

ἔτος, εος τό - წელიწადი, εἶναι

ἔτων τριάκοντα - შობიდან

ოცდაათი წლისა, ἑκάστου ἔτους -

ყოველწლიურად.

ἐν adv. - კარგად, ბენიერად,

სასიამოვნოდ, ἐν ἔγυθα - ძალიან

კარგად ვიცი.

ἐνδαιμονία, ας ἦ - ბენიერება,

კეთილდღეობა, ნეტარება,

განცხრომა.

ἐνδαιμονίζω – ბედნიერად ვთვლი (τινά τινος).
ἐνδαιμόνας *adv.* – ბედნიერად.
ἐνδαίμων, ον (δαίμων) – ბედნიერი, მღიღარი, უხვი (აღამიანებზე და ქვეყნებზე).
ἐνδηλος, ον – ცხადი, აშკარა, ნათელი, ἐνδηλόν ἔστω – ცხადია, რომ.
ἐνδία, ας ἡ (Ζεὺς, Διός) – კარგი, ნათელი ამინდი; სიწყნარე, ზღვის სიჩუმე, ἐν ἐνδία – უშიშროებაში.
ἐνείδης, ἔς (εἶδος) – ლამაზი, კეთილსახოეანი, სანდომიანი.
ἐὐλαπς, ιδος – კარგი იმედების მქონე.
ἐυπίθετος, ον (ἐπί, τίθημι) – 1. მსუბუქად დაღებული; 2. ხელში ჩასაგდებად იოლი, მისაღწევად ადვილი; 3. თავდასხმისათვის მოხერხებული.
ἐυργεσία, ας ἡ – კეთილი საქმე, ქველმოქმედება, მაღლი, წყალობა.
ἐυργετέα – კარგად ვქიქევი; ვყოფ მაღლს, წყალობას.
ἐυργέτης, ος ὁ – კეთილისყოფელი, მწყალობელი, გამკითხავი.
ἐζῶνος, ον – კარგად შეიარაღებული, აჭკურვილი, მომზადებული; მარჯვე.
ἐήθεια, ας ἡ – უემშაკობა, მიაშიგობა.
ἐήθης, ἔς – უემშაკო, მიაშიგი.
ἐσθῆς *adv.* – მყისვე, სწრაფად.
ἐσθμείομαι – მიხარია, ვიხარებ, ვხარობ.
ἐσθμος, ον – მხიარული, გახარებული; მამაცური.
ἐσθς *adv.* – მყისვე, დაუყოვნებლივ, მამინვე, ახლავე; *part.* – თან-, როგორც კი, ἐσθς ἦκας – მოსვლისთანავე, როგორც კი მოვიდა, ἐσθς

ἐκ παίδων და ἐσθς παῖδες ὄντες – ბავშვობიდანვე.
ἐσθμιον *adv.* – პირდაპირ.
ἐσκλεία, ας ἡ – კარგი სახელი, დიდება.
Εσκλείδης, ος ὁ – ევკლიდე, პელოპონესიდან, ქსენოფონტის მეგობარი.
ἐσκλεῶς *adv.* – დიდებით, სახელოვნად.
ἐσμενής, ἔς – კეთილგანწყობილი, მწყალობელი; *გზამე:* მოხერხებული.
ἐμμεταχείριστος, ον – ისეთი, რომელთანაც შეიძლება შეგუება (შეთვისება); ადვილად შესაგუებელი.
ἐσσοια, ας ἡ – კეთილგონიერება, წყალობა, ერთგულება, თავდადება.
ἐσσοικῶς *adv.* – კეთილგანწყობილად, გონიერულად.
ἐσσοუს, ουν – მწყალობელი (τινί), გონიერი.
ἐξείνος, ον – სტუმართმოყვარე Πόντος Εξείνος, Pontos Euxinus – ეექსინის პონტო, შავი ზღვა (მილეტელთა კოლონიების გამოჩენამდე იყო ἄξεινος – არასტუმართმოყვარე).
Εσθδῆς, ἔως ὁ – ევოდევისი.
ἐσθδος, ον (ἰδός) – გასასვლელი, გასასვლელად მოხერხებული.
ἐσθπος, ον (ἄπιον) – კარგად შეიარაღებული.
ἐσπετῶς (πίπτω) *adv.* – ადვილად, მაღლ.
ἐσπορία, ας, ἡ – 1. სამუალება, შესაძლებლობა; 2. სახსარი, სიმდიდრე, კეთილდღეობა.
ἐσπορος, ον – მოხერხებული გასასვლელად, ἰδός ἐσπορος – მოხერხებული (ხელსაყრელი) გზა, ἐσπορίον ἔστω – ხელსაყრელია.

ἐμπρακτος, ον - ადვილად შესასრულებელი, ადვილი.
ἐμπρεπής, ἐς - წესიერი, რიგიანი; მშვენიერი, თვალადი.
ἐμπρόσθενος, ον - 1. ადვილად მისაღწევი; 2. ცუდად დასული (*sc. τὰ χάρια*).
ἐཔρημα, ατος, τό - გამოგონება; მონაპოვარი; მოულოდნელი სარგებლობა, ხიერი; **ἐཔρημα ποιείσθαι τι** - რაღაცის ბედნიერებად მიხნევა.
ἐύρισκω, aor. 2 **ἐύρισον** და **ἔῤῥον, fut.** **ἐύρισω, pf.** **ἐύρηκα** - ეპოულობ, ვიგონებ, აღმოვაჩენ; *med.* ეალწევ, ველებულობ.
εὔρος, εος, το - სიგანე.
Εὐρίλοχος, ου ὀ - ევრილობოსი, მამაცი პოპლიტი, არკადიიდან.
Ἐυρύμαχος ἰβ. **Ἐρύμαχος.**
εὔρως, εἰα, ὕ - ფართო, ვრცელი.
Εὐρώπη, ης, ἡ - ევროპა.
εὐτακτος, ον - კარგად მოწყობილი; წესრიგის დამცველი, დამჯერი, მორჩილი, თავმდაბალი.
εὐτάκτως adv. - მორჩილად, დამჯერად.
εὐταξία, ας, ἡ - წესრიგი, დისციპლინა.
εὐτολμος, ον (τολμά) - გაბეღული, მამაცი.
εὐτυχία - მიზანს ვალწევ, ბედნიერი ვარ.
εὐτύχημα, ατος, τό - ბედნიერება, წარმატება; **εὐτύχημα εὐτυχίειν** - ბედნიერების, წარმატების ქონა.
εὐτυχία, ας, ἡ - ბედნიერება, წარმატება, მიზნის მიღწევა.
Εὐφράτης, ου, ὀ - ევფრატი.
εὐχῆ, ἦς, ἡ - სურვილი.
εὐχομαι, fut. **ἐξήομαι** - ვლოცულობ, ეთხოვ **τοῖς θεοῖς** და **(πρός τοὺς**

θεῖς) **εὐχῆς εὐχομαι** - გამოხება-გავსურვილს, ვიძლევი ალექმას, ეპირდები.
εὐάνδης, ἐς (ὄζω) - სურნელოვანი, კეთილსურნელოვანი.
εὐσάμμος, ον (ὄσιμα) - კარგი სახელის მქონე, კარგის მომასწავებელი სახელით (ეკლიდა თარსად მიხნულ **ἀριστερός-ს;** **τὸ εὐσάμμον** - მარცხენა ფრთა).
εὐσάχέα - ეუმასპინძლები, კარგად ეკვება; ეანადიმებ, *ცხოველებზე*: ეკვება ეაკმარისად, ეაძობ; *pass.* ენადიმობ.
εὐσάχια, ας, ἡ - ნადიმი, ლხინი.
ἐφένριος, ου, ὀ - 1. ვინმეს ან რაიმეს გვერდით მჯდომი, მყოფი მეომარი, რომელიც ეკავებს თანამებრძოლის ადგილს და ეანაგრძობს ბრძოლას; 2. ახალი მტერი, მოწინააღმდეგე.
ἐφέντοιμαι - მიეყვები, მიეღვე (მიეყვები); თვალ-ყურს ვადევნებ.
Ἐφέσιος, α, ον - ეფესელი.
Ἐφέσιος, ου, ἡ - ეფესო, იონიის სახელგანთქმული ქალაქი, ცნობილია არგემისის დიდებული გაძრით.
ἐφίημι - ნებას ვაძლეე, ეუშვებ.
ἐφίστημι - ვნიშნაე უფროსად (მოთავედ); ეაჩერებ (**ἴπαιον**); *med.* და *aor. 2* ეჩერდები, ედგაეარ გვერდით, ეანეაგებ, ეწინამძღოლობ, ეემთაურობ.
ἐφιδιος, ον - გზისთვის საჭირო; **τὸ ἐφιδιον** - საგზაო მარაგი, სამგზაეო ფული.
ἐφιδιος, ου, ἡ - 1. გზა, მისასელელი რაიმემდე; 2. თაედასმა.
ἐφιδιος, ὀ - შემმოწმებელი, დამთვალეიერებელი.

ἐφορά – ვუყურებ, ვხედავ, მხედველობიდან არ ვიშორებ, ἐπιδῆν დანახვა, განცდა (χαλεπῶτατα, πολλά κακά).

ἐφορμά – 1. მივისწრაფვი, 2. ეუშეებ.

ἐφορμέ – ღუზა მაქვს ჩამუშეებული, ჩასაფრებული ვარ.

ἐφορος, ου ὁ – მუდამხედველი, მეთვალყურე; οἱ ἐφοροὶ – ეფორები, დიდმოხელეები სპარტაში, რიცხვით ხუთი, რომლებიც მეთვალყურეობდნენ თითქმის მთელ სახელმწიფო საქმეებს და პქონდათ უფლება ჩარუელიყვნენ ყველა თანამდებობრივი პირის საქმეებში.

ἐχθιστος, η, ου (grad. superl.
ἐχθρός-ისა) – ყველაზე აუტანელი, საწინააღმდეგო; ὁ ἐχθιστος – დაუნდობელი მტერი.

ἐχθρα, ας, ἡ – მტრობა.

I ἐχθρός, ἄ, ὁ – აუტანელი, მტრული.

II ἐχθρός, ὁ – მტერი.

ἐχυρός, ἡ, ὄν – მაგარი, გამაგრებული, უსაფრთხო.

ἐχῶ, fut. ἔξω და σχήσω, aor. 2 ἔσχω, pf. ἔσχηκα, aor. pass. ἐσθέθη – 1. მაქვს, ვფლობ, მიჭირავს (σώματα, ψυχάς, ἰππικόν), οἱ ἔχοντες – მდიდრები; 2. ვფლობ (πόλεις, χῶραν, ὄρας), 3. ვაღწევ (θάλατταν), ველებულობ (μισθόν, ὀπλιτάς), 4. ვეატრებ (χιτῶνας, κνημῖδας, κράνη, ἔχειν τινά τινος); 5. ვაკავებ, ვაფერხებ (τοῦ μὴ καταδύσας), 6. შემიძლია, ვიცი (λαμβάνειν, εὔρειν); 7. ვარ, ვიმყოფები რალაცნაირ მდგომარეობაში, καλῶς ἔχει – კარვალაა (სეკეთილადაა), ὀρθῶς ἔχειν – წესიერად, რიგიანად ყოფნა, ἀσφαλῶς ἔχειν –

უსაფრთხო ყოფნა, ἔχειν εἰνσοικῶς – მწყალობლად ყოფნა, ἐντίμως ἔχειν – პატივისცემა, οὐτῶς ἔχειν – ასე ყოფნა, ἀχαρίστως ἔχειν – უმადურად ყოფნა; μείον ἔχειν – მარცხის განცდა; med. ἔχεισθαι τινος – მიყოლა ვინმესი, მიდევენება, Πρόξενος ἐχόμενος – პროქსენოსი გვერდით ეღვა, ἔχεισθαι τῆς σατήριας – გაღარჩენისათვის ლგოლვა.

ἐφυσσόμενος part. pf. ψένδω-დან.
ἐψήτος, ἡ, ὄν (ἐψα) – მოხარმული.
ἐψω – ვხარმავ.
ἐσθην – adv. დილიდან, გამთენიისას.
ἔσως, ἔω, ἡ – განთიადი, აისი, აღმოსავლეთი.
ἔσως conj. ვიღრე არ; მანამ სანამ.

Z

Ζαπάτας, α, ἡ – ძაპატასი, მდინარე ასირიაში, გიგროსის მუნაკალი.

ζάω (ζῶ, ζῆς, ζῆ) – ვცხოვრობ.

ζεῖά, ἄς, ἡ – ასლი, სპელგა (ცხენების საკვებად იხმარებოდა).

ζειρά, ἄς, ἡ – თრაკიული ფართო და გრძელი მუდა სამოსი.

ζειρηλατέω – ვხნავ ულელი ხარით, ვაჭვნებ წყვილ ცხენს.

ζεσηλάτης, ου, ὁ (ζεῦγος ἑλάυνω) – 1. წყვილი ცხენის მუეგლე; 2. მხენელი.

ζεῦγισμι, fut. ζένჯω, aor. 2 pass. ἔζυγη – მუევერთებ, მუევაბამ, მუემოვარგყამ.

ζεῦγος, εος, τό – სამუშაო საქონლის წყვილი; წყვილი გამწვევი ძალით მუებმული ულელი, ოთხთვალა, საზმიდარი; ζεῦγη βοεικά – ულელი ხარი.

Ζεὺς, ὁ – *gen.* Διός, *dat.* Δί, *acc.* Δία, *voc.* Ζεῦ – ზევისი, Ζεὺς ξένιος – სტუმართმოყვარეობის მფარველი ზევისი, Ζεὺς σατήρ – ზევისი მხსნელი, Ζεὺς βασιλεύς – ზევისი მეუფე, Ζεὺς μαιλχιος – ზევისი მფარველი მავედრებელთა.
Ἡγάρχος, οὐ ὁ – ძეღარხოსი, ბაზრის ზედამხედველი ბერძენთა არმიიაში.

Ἡλιδός, ἡ, ὄν (Ζηλὼ) – შესაშური.

Ἡμιόω – 1. ვაზარალები; 2. ვსჯი; *τινὰ θινάτῃ* ვილაყეს სიკვდილით.

Ἡτέω – ვეძებ; მსურს, მინდა, მივისწრაფვი.

Ἡμίτης, ἡς, ἡ – საფუარიანი პური.

Ἰώνη, ἡς, ἡ – სარტყელი.

Ἰφός, ἡ, ὄν = Ἰώς – ცოცხალი.

H

ἦ conj. – 1. ან; ἦ ... ἦ... ან...ან; 2.

როგორც, ვიდრე; 3. *კითხვითი*: ხომ, თუ, განა, ნუთუ, კი, *εἰ ἦ, πότερον (πότερα)* – ἦ – ხომ – ან.

ἦ adv. – 1. რა თქმა უნდა, ალბათ, მართლაც, ἦμεν – ნამდვილად, მართლაც; 2. ასე რომ; 3. ნუთუ არ.

ἦ dat. ὄς, ἦ, ὄ –სთვის, *იხმარება, როგორც adv* – რაც, სადაც, საითაც; ἦ ἔδνατο τάχιστα – რაც შეიძლება სწარაფად.

ἦβάσκα (ἦβη) – ეხდები მოწიფული, ეპლიერდები.

ἦγαγον *იხ. ἄγω*.

ἦγεμονία, ἀς, ἡ (ἄγω) – მხედართმთავრის ძალაუფლება; ჰეგემონია, წინამძღოლობა; პირველი ადგილი ლაშქრობისას (სადაც მეწინავე რაზმები ყოველდღე იცვლებოდნენ).

ἦγεμών, ὄνος, ὁ – მეგზური; წინამძღოლი, მეთაური, მხედართმთავარი.

ἦγομαι – წინ მივლივარ, *τις τῆς ὄδου* – ვაჩვენებ გზას ვინმეს, წინ მივძღვები, მიმყავს; *εἰ წინამძღოლობ*, ვმეთაურობ (*τινός, τινί*), *οἱ ἦγούμενοι*, *τὸ ἦγούμενον* – მოწინავე მწკრივი, ავანგარდი; *cum acc.* ვუიქრობ.

Ἡγήσασθρος, οὐ, ὁ – ჰეგესანდროსი.

ἦδειν *ppf.* *εἶδα-დან, pf.* *οἶδα*.

ἦδῆς adv. – სიამოვნებით, ხალისით.

ἦδη – *adv.* 1. ახლავე, ახლა, დაუყოვნებლივ. *ეს – ესაა, უკვე*; ἦδη *τῆς συκτὸς* – ჯერ კიდევ ღამით; 2. მაშინვე, მაშინ, ბოლოსდაბოლოს.

ἦδομαι, aor. ἦσθην – ვხარობ, ვტკბები, *τις ἦδομαι ἄκους* – ვინმეს ვუსმენ სიამოვნებით.

ἦδιστή, ἡς ἡ – სიამოვნება, სიხარული, ტკბობა; სასიამოვნო გემო.

ἦδίστιος, οὐ – სასიამოვნო, ტკბილი ღვინით მოვაჭრე; ტკბილი ღვინის მწარმოებელი.

ἦδῆς, εἶα, ὤ – ტკბილი, სასიამოვნო, გემრიელი.

ἦδιον – უკეთესად.

ἦδιστα – უდიდესი სიამოვნებით.

ἦιστα adv. – ყველაზე ნაკლებად.

ἦκα, imp. = *aor.* ἦκον, *fut.* ἦξω, *aor. I*

ἦξα, *pf.* ἦκα, *ppf.* ἦκειν – მოვიღვივარ, ἦκα ἐπὶ τοὺς πολεμίους – ვიბრძვი მტრის წინააღმდეგ; ἦκα ἐπὶ στρατεύμα – მოვიღვივარ, რათა დავიქვემდებარო ჯარი; ἦκειν εἰλαύσας – ის მოვიღა ამხედრებული; ἦκει φέρων – მან მოიგანა.

Ἥλιος, εἶα, εἶον - ელეელი.
 Ἥλις, დორ. Ἄλις, ἰδος ἡ - ელიდა,
 პელოპონესის მხარე.
 ἤλεκτρον, ου, τό - ქარვა;
 მბრწყინავი ლითონის შენადნობი,
 შედგება 4/5 ოქროსა და 1/5
 ვერცხლისაგან.
 ἤλιβατος, ου - მიუღვომელი,
 ციყაბო.
 ἤλιθος, ა, ου - სულელი, უგუნური.
 ἡλικία, აς, ἡ - ასაკი,
 განსაკუთრებით მოწიფულობის
 ასაკი 18-დან 50 წლამდე.
 ἡλιος, ου, ὁ - მზე, ἄμα ἡλίφ
 ἀνίσχουτι - მზის ამოსვლასთან ერ-
 თად, ὁ ἡλιος δέσεται - მზე ჩადის.
 Ἥλιος - პელიოსი, მზის ღმერთი.
 ἡλκα ὀβ. ἀλίσκομαι.
 ἡμελημένος adv. უბრუნველად,
 დაუღვევრად.
 ἡμέρα, აς, ἡ - დღე; ἄμα τῆ ἡμέρα -
 განთიადისას, μεθ' ἡμέραν -
 განთიადზე; τῆ δὲ τῆ ἡμέρα -
 სწორედ ამ დღეს; τῆς ἡμέρας -
 დღისით; ἐκάστης ἡμέρας -
 ყოველდღე, ყოველდღიურად;
 ἡμέραν καὶ νύκτα - დღისითა და
 ღამით.
 ἡμερος, ου -1. წყნარი, მოშინაურე-
 ბული; 2. ხეობზე: მსხმოიარე; τὰ
 ἡμερα (δένδρα) - ხეილი.
 ἡμέτερος, ა, ου - ჩვენი; τὰ
 ἡμέτερα - ჩვენი საქმეები.
 ἡμι - (ἡμισυ-ს მავივრად) -
 ნახევარი (ἡμι ἄνθρωπος ὁ).
 ἡμίρωτος, ου - ნახევრად შეჭმუ-
 ლი.
 ἡμιδαρειακόν, ου, τό - ნახევარდა-
 რეიკონი (სპარს. ოქროს მონეტა);
 ოქროს ერთი მონეტა = 20 აგიკურ
 დრახმას.

ἡμιδრής, ἔς - ნახევრად საესე.
 ἡμιόλιος, ა, ου - ერთნახევრიანი;
 ἡμιόλιον οὐ πρότερον - ერთნახე-
 ვარჯერ მეტი, ვიდრე წინათ.
 ἡμιονικός, ἡ, ὄν - ჯორისა, ζένυος
 ἡμιονικόν - ჯორებშებმული ურე-
 მი.
 ἡμίονος, ου, ὁ (ἡμι, ὀνος) - ჯორი.
 ἡμίπλεθρον, ου, τό - ნახევარი
 პლეთრი, 50 ბერძნული ფუტი.
 ἡμισυς, εἶα, υ - ნახევარი; ἡμισυ
 χροῦφ - ნახევარ დროში, ე. ო. ორ-
 ჯერ უფრო სწრაფად; τὸ ἡμισυ,
 τὰ ἡμίσεια - ნახევარი; οἱ ἡμίσεις
 τῶν ὀπισθοφυλάκων - არიერგარ-
 დის ნახევარი.
 ἦν = ἔάν conj. - რომ, თუ, უკეთუ.
 ἦνίκα adv. - როცა, იმ დროს, როცა;
 მას შემდეგ, რაც; რაც შეიძლება
 მალე.
 ἦνίοχος, ου, ὁ - საბრძოლო ეგლის
 მეეტლე.
 ἦνπερ conj. - რათა.
 ἦπερ adv. - ასე რომ, ამგვარად;
 სად.
 Ἡράκλεια, აς, ἡ - პერაკლეა,
 ქალაქი იონიაში.
 Ἡρακλείδης, ου, ὁ - პერაკლეი-
 დესი, მეფე სევთოსის ცბიერი
 ხელქვეითი.
 Ἡρακλεῶτις, ἰδος, ἡ (γῆ) -
 პერაკლეოტიდა, ქალაქ პერაკლეას
 მხარე.
 Ἡρακλῆς, ἔους, ὁ - პერაკლე,
 ზევსისა და ალკმენეს შვილი.
 ἦσυχάζω - ვისვენებ, განვისვენებ,
 არ ვინძრევი.
 ἦσυχῆ - ჩუმად, წყნარად, უხ-
 მაუროდ.
 ἦσυχια, აς, ἡ - სიწყნარე,
 სიმშვიდე, დასვენება; ἦσυχίαν

ἔχειν დასვენება; καθ' ἡσυχίαν -
 წყნარად, მშვიდად.
 ἡσυχος, ον - მშვიდი, წყნარი, ჩუმი.
 ἡσύχως adv. - წყნარად, უხმაუროდ.
 ἦτρον, ον, τό - მუცელი.
 ἦττάομαι - ვღვაჯარ სხვაზე
 ქვემოთ; ვუთმობ სხვას; განვიციდი
 წარუმაგებლობას, ვმარცხლები.
 ἦττον adv. - ნაკლებად.
 ἦττων, ον (*gradus compar.* κακός -
 თვის) ნაკლები, სუსტი (ძალით);
 დამთმობი, დამარცხებული,
 ძლეული.

⊖

θάλασσα = θάλαττα, ης, ἡ - ზღვა,
 θάλαττα ἐπιφέρεται - ზღვა
 ლელაეს.
 θάλπος, εος, τό - სიციხე, ხვატი
 (*იხმარება მრავლობითში*).
 θαμινά (θαμά) adv. - ხშირად.
 θανάτος, ον, ό - სიკვდილი; ἔπι
 θανάτω სასიკვდილოდ.
 θανατώ - სიკვდილს ვუსჯი, ვკლავ.
 θάπτω, aor. 2 pass. ἐτάφη -
 ვმარხავ, დავერძალებ.
 θαρραλέος, α, ον - თავისთავში
 დარწმუნებული, მამაცი, გაბედული.
 θαρραλέως adv. მამაცად, უშიშრად;
 θαρραλέως ἔχειν მამაცობა,
 გულალობა.
 θαρρέω - ვმხნობ, გაებედავ,
 შევბედავ; τὰς μάχας θαρρεῖν -
 ომში მამაცურად წასვლა.
 θάρρος, εος, τό - სიმამაცე,
 გაბედულება.
 θαρσύνω = θαρρύνω - ვამხნეობ.
 θάτερον = τὸ ἕτερον pl. θάτερα -
 მოპირდაპირე მხარე, ἕκ τού ἔπι
 θάτερα - მოპირდაპირე მხრიდან.

θάπτον = θάσσον (*compar.* τα-
 χύς-იდან); *იხმარება როგორც*
adverbium-ი, სწრაფად, მალე;
 მაშინვე.
 θαύμα, ατος, τό - საოცრება;
 განცეიფრება.
 θαυμάζω, fut. θαυμάσομαι, ე.პ. impf.
 θαύμαζον, pf. τεθαύμακα, aor.
 ἐθαύμασα, - მიკვირს (მაოცებს) τί
 და τινός.
 θαυμάσιος, α, ον - საოცარი,
 გასაოცარი; ცული გაგებით -
 საშინელი; ἄ θαυμασώτατε
 ἄσθραπαι - ახირებულ კაცო.
 θαυμαστός, ἡ, όν - საოცარი,
 გამაოგნებელი.
 Θαψακηοί, ἄν, οί -
 თაფსაკენელები, ქალაქ თაფსაკიის
 მცხოვრებნი.
 Θάψακος, ον, ἡ - თაფსაკოსი,
 საეპკრო ქალაქი სირიაში, ეფერაგმე.
 θέα, ας, ἡ - სახე, სანახაობა.
 θεά, ἄς, ἡ - ქალღმერთი.
 θέαμα, ατος, τό - ხელი, სანახაობა.
 θεάομαι fut. θεάσομαι - ვხედავ,
 ვათვალეიერებ, მოვიამრებ.
 θεῖος, α, ον - ღვთიური, ღმერთთა
 წარგზავნილი.
 θέλω, fut. θελήσω - მინდა, მსურს,
 გადავწყვეტ, ვაპირებ.
 Θεογένης, ον, ό - თეოგენე,
 ლხავოსი.
 Θεόπομος, ον, ό - თეოპომოსი,
 ათენელი.
 θεός, ον, ό ἡ - ღმერთი,
 ქალღმერთი; σὺν τοῖς θεοῖς -
 ღმერთთა შემწეობით; τὰ τῶν θεῶν
 - ღმერთთა საქმენი; ღმერთთა
 მსახურება, მსხვერპლმეწივნა.
 Θεοσέβεια, ας, ἡ - საღმრთო მიში,
 ღვთისმოსაობა.

θεραπεύω - ვემსახურები, ეუწევ
სამსახურს (τινά); დავეუყავებ, ვუ-
ვლი, ემზრუნავ ვილაყამე.
θεράπων, οντος, ό - მსახური.
θερίζω - ვაგარებ ზაფხულს.
θερμασία, ας, ή - სითბო.
θερμοπύλαι, αί - თერმოპილე.
θερμόνδων, οντος, ό - თერმოლონი,
მდინარე კაპადოკიაში, ერთვის შავ
ზღვას.
Θεσσαλία = Θετταλία, ας, ή - თე-
სალია, ჩრდილოეთ საბერძნეთის
მხარე.
Θεσσαλοί, άν, οί - თესალიელები.
θέω, fut. θέσω, θέσομαι - გავრბი-
ვარ, მივეშურები: **ἐπί, εἰς, πρὸς τι-
να ან τι** - ვილაყის წინააღმდეგ,
რალაყისყენ.
θεωρέω - ვუყურებ (რალაყას), ვუჭ-
ვრებ; ვათვალყერებ.
θήβαι, άν, αί - თებე, მთავარი ქა-
ლაქი ბეოგიაში.
θηβαῖος, α, ον - თებელი, **ό**
Θηβαῖος - თებელი.
θήβη, ης, ή = **Θήβαι.**
θήρα, ας, ή - ნადირობა.
θηράω, fut. - άσω და άσομαι - ენა-
ღირობ კურდღლებზე - **λαγώς;**
ვაჭყვევებ, ვიგაცებ; შვეიპყრობ,
თაყს ვესხმი.
θερέω, fut. θηρεύσομαι, - ენადი-
რობ.
θηρίον, ον, τό - მხეცი, ცხოველი.
θησαυρός, ον, ό - განძის შესანახი
აღყრი; განძეული; მარაგი, სანო-
ვაზე.
θήχης, ον, ό - მთა პონგოში.
θίβρων, ανος, ό - თიბრონი, ლაკე-
დემონელი მხედართმთავარი.
θήσκα - aor. 2 ἔθισον, fut.
θαισόμεαι, pf. τέθεικα, part.

τεθεικώς და τεθειώς - ვკეღები,
ვიღუკები, ვებმები ბრძოლაში.
θητός, ή, όν - მოკელავი.
θέρσος, ον, ό - ხმაური, არყულო-
ბა, ჩოჩქოლი.
θουρέω - ეხმაყრობ.
Θούριος, α, ον - თურიული, თუ-
რიელი.
Θράκη, ης, ή - თრაკია, საბერძნე-
თის ჩრდილოეთით მდებარე ქვეყა-
ნა.
Θράκιον, ον, τό - თრაკიონი, დიდი
მოყლანი ბიზანგიაში.
Θράκιος, α, ον - თრაკიული.
Θράξ, ακος, ό - **pl. οί Θράκες** -
თრაკიელები, ცხოვრობდნენ ეე-
როპასა და აზიაში.
θρασέως adv. მამაცყრად, მხნედ.
θρασύς, εἶα, ύ - მამაცი, გამბელავი.
θρόνος, ον, ό - დასაბრძანებელი,
საყარძელი, გახგვი, სამეფო გახგვი.
θυγάτηρ, τρός, ή - ქალიშვილი.
θύλακος, ον, ό - გომარა, აბგა, სა-
ფულე (გყავის).
θύμα, ατος, τό (θύω) - მსხვერპლი,
სამსხვერპლო ცხოველი.
Θύμβριον, ον, ό - თიმბრიონი, ქა-
ლაქი ფრიგიაში.
θυμοειδής, ές (θυμός, εἶδος) -
ფიცვი, მგზნებარე, გაბელული, ვე-
ლური.
θυμός, ον, ό - სული, გული; მის-
წრაფება, რისხვა.
θυμός და θυμοίμαι - ემრისხანებ,
განრისხებული ვარ: **τινί** ვილაყამე,
τεθυμαμένος - განრისხებული.
θυνοί, άν, οί - თრაკიელი გომი,
შავ ზღვასთან ახლოს მცხოვრებნი.
θύρα, ας, ή - კარი, კარიბჭე; **αἱ βα-
σιλέως θύραι** - სპარსეთის სამეფო
კარი; **ἐπί ταῖς θύραις τῆς**

Ἑλλάδος - საბერძნეთის
საზღვრებზე.
θύρετρον, ου, τό - კარი, ჭიშკარი.
θύσσια, ας, ἡ - მსხვერპლშეწირვა,
მსხვერპლი.
θύσ - 1. მსხვერპლს ეწირავ, მსხვერ-
პლშეწირვას ვასრულებ; **τυσί** ვი-
ლაციის საპატივეცემლოდ; 2. *med.*
ჩემთვის ანჩემი სახსრებით შეე-
წირავ მსხვერპლს: **ἐπί τυνι** - რა-
ღაც მიზეზით; **θύσσει περὶ** და **σπέρ**
τυσος - მსხვერპლშეწირვა, მომა-
ვლის გასაგებად.
θύρακιζά - შევადარალებ ჯავშნით;
med. აბჯარს ავისხამ.
θύραξ, ακος, ὁ - ჯავშანი, ტყავის
აბჯარი (ბეგთარი).
θύραξ, ακος, ὁ - თორაქსი, ბეო-
ტიელი, ქსენოფონტის მოწინააღმ-
დეგე.

I

ἰάομαι - ვკურნავ, ვმკურნალობ;
pass. ვჯანმრთელდები, ვიკურნები.
ἰασονία, ἡ - იასონია, კონცხი, სი-
ნოპის მახლობლად პონტოში.
ἰατρός, οὔ, ὁ - ექიმი, მკურნალი.
ἰδεῖν inf. aor. ὀράω-დან.
ἴδῃ, ἡς, ἡ - ილა, მაღალი მთა ფრი-
გიაში.
ἰδιος, α, ου - საკუთარი, კერძო; **τὸ**
ἴδιον - კერძო საკუთრება; **ἰδίᾳ adv.**
განცალკევებით, განსაკუთრებით
თავისთვის; პირადად.
ἰδότης, ἡτος, ἡ - განსაკუთრებუ-
ლობა, თავისებურება; **ἡ ἰδότης**
τῆς ἡδονῆς - განსაკუთრებით სა-
სიამოვნო გემო.
ἰδότης, ου, ὁ - ცალკეული
აღამიანი, პიროვნება; უბრალო

ჯარისკაცი, რიგითი; უცოდინარი,
უშეყარი.
ἰδιωτικός, ἡ, ὅν - კერძო, პირადი,
ჩვეულებრივი.
ἰδρώ - ვოფლიანდები.
ἰερεῖον, ου, τό - სამსხვერპლო
ცხოველი; ყოველგვარი საკლავი.
ἰερόν ὄρος, τό - წმინდა მთა თრა-
კიაში.
ἰερός, ἄ, ου - ღმერთისადმი მიძლ-
ენილი, წმინდა; **ἰερόν, τό** - 1. გა-
ძარი; 2. შეწირული ცხოველთა მი-
გნეული; **τὰ ἰερά ἐξήρημένα** - სა-
მისნოდ ამოღებული მიგნეული, მი-
გნეულზე მისნობა, წინასწარმეტყ-
ველება; **τὰ σφάγια** - მისნობა, წი-
ნასწარმეტყველება მოძრაობაზე;
τὰ ἰερά οὐ γίγνεται - უსიამოვნე-
ბის მომასწავებელი ნიშანია.
ἱεράνυσμος, ου, ὁ - პიერონიმოსი,
ერთ - ერთი უხუცესი ლოხაგოსი.
ἱῆμι - ვაგზავნი, ვაგლებ, ვისვრი (**τι-
νά**).
ἱμι imper. εἶμι-დან.
ἱκάνος, ἡ, ὅν - საკმარისი, საკმაო;
შემძლე, მცოდნე, შრომას
მიჩვეული; ყოვლისშემძლე; **ἱκανόν**
ἐπεληλυθέναι - საკმაო მანძილით
დაშორება, დაცილება.
ἱκανώς adv. - საკმარისად, საკმაოდ,
საკმაოდ კარგად.
ἱκετεῖα - ვთხოვ, ვევედრები,
ვეაჯები.
ἱκέτης, ου, ὁ - მფარველობის
მთხოვნელი, მავედრებელი.
ἱκόσιον, ου, τό - იკონიონი,
უძველესი ქალაქი ფრიგიიაში.
ἱλαως = ἱλλας - შემწყალე,
კეთილგანწყობილი.
ἱλη, ἡς, ἡ - ჯგუფი, ცხენოსანთა
რაზმი; მხედრონი.

μάς, αυτος, ό - ლეელი.
μάτιον, ου, ό - ზემოდან
 ჩასაცმელი; მოსასხამი, ლათ.
 pallium.
ίνα conj. - რათა; იმისათვის რათა;
 როგორც, სადაც.
ίπαρχος, ου, ό - ჰიპარხოსი,
 კავალერიის მეთაური.
ίππασία, ας, ή - ამხედრებული
 სიარული; ვარჯიში ცხენოსნობაში.
ίππεία, ας, ή - მხედრობა.
ίππεύς, έως, ό - მხედარი,
 ცხენოსანი მებრძოლი; οί ίππεις -
 კავალერია.
ίππικός, ή, όν - მხედრული,
 δύναμις ίππική - ცხენოსანი ჯარი,
 τó ίππικόν - კავალერია,
 მხედრობა.
ίππόδρομος, ου, ό - იპოდრომი.
ίππος, ου, ό - ცხენი, οί ίπποι -
 მხედრობა, έφ' ίππου - ცხენზე,
 ცხენით.
Ίρις, ιος, ιδος, ό - ირისი, მდინარე
 პაფლაგონიაში, ერთვის შავ მღვას.
ίσθμός, ου, ό - გეოგრაფიული
 ყელი; ό Ίσθμός (Κορινθιακός) -
 კორინთოს ყელი.
ίσόπλευρος, ου - სწორხაზოვანი.
ίσος, η, ου - გოლი, თანაბარი,
 თანასწორი, ίσως τó πλάτος και
 μήκος - თანაბრად ფართო და
 გრძელი; έν ίσῳ και βραδέως -
 თანაბარი და ნელი ნაბიჯით;
 καταβαίνειν εις τó ίσον ήμιν -
 ჩვენთან ერთად მოსვლა და დაღ-
 გომა; ίσους έσμέν - ჩვენ
 ვიმყოფებით ერთნაირ
 მდგომარეობაში.
ίσον - *adv.* ერთნაირად, თანაბრად,
 გოლად.
ίσοχειλής, ές - პირთამდე საესე.

Ίσσοι, άν, οί ღΊσσός, ούν, ή -
 ქალაქი ისოსი კილიკიაში.
ίστημι, fut. στήσω = *στασῶ, impf.*
 ἴστην, *aor.* έστησα - ვდგამ; *aor.* 2
 ვდგები ვდგავარ; άρμα ἴστημι -
 ეგლს ვაჩერებ; τó στράτευμα
 ἴσταναι - ბრძანება ჯარის
 შეჩერებისა; ἴσταμαι - ვჩერდები;
 ვეწინააღმდეგები.
ίστιον, ου, τό - 1. ქსოვილი, ტილო;
 2. იალქანი.
ίσχυρός, ά, όν - ძლიერი,
 ყოლისმემძლე; მაგარი, მტკიცე;
 გამაგრებული, მკაცრი.
ίσχυράς adv. ძლიერად, მაგრად.
ίσχυς, ύος, ή - ძალა, ძალაუფლება,
 სამხედრო ძალა.
ίσχω - ვაკავებ, ვაჩერებ; έν τούτῳ
 ἴσχετο - ამაზე საქმე შეფერხდა; τó
 ἴσχον - დაბრკოლება, შეფერხება.
ίσως adv. - შეიძლება, ალბათ,
 როგორც ჩანს.
Ίταμένης, ου, ό - იტამენე, სპარ-
 სელთა მეთაური კომანიას ციხე-
 სიმაგრეში.
ίτέον adv. *εἰμι*-დან - საჭიროა
 წასვლა.
ίτυς, υος, ή - გარემოცვა, ფარის
 გარშემოწერილობა.
ίχθύς, ύος, ό - თევზი.
ίχθιον, ου, τό - კვალი, ნაკვალევი.
ίχθιος, εος, τό - კვალი.
Ίωνία, ας, ή - იონია, მცირე აზიის
 მხარე.
Ίωνικός, ή, όν - იონიური.

K

καθά adv. = καθ' ἃ - ამიგომ,
 იმიგომ, როგორც.
καθαίρω, fut. καθάρω, *pf.* κεκάθαρκα,
aor. έκάθηρα, *inf.* καθήραι - 1.

ევწმენდ, გაევწმენდ, ვასუფთავებ, ვებან; 2. განწმენდის რიტუალს ვატარებ.

καθάπερ *adv.* (καθ' ἄπερ) – მუსტად ისე, როგორც.

καθαρίζω, **οὐ**, **ὄ** (**καθαίρω**) – 1. განწმენდა; 2. ღმერთისთვის განსაწმენდი მსხვერპლშეწირვის რიტუალი.

καθέζομαι – ეჯდება; ვზივარ, ვესწრები.

καθέλω – ვუშვებ ზღვაში, ეუბიძებ.

καθίσθαι, *fut.* καθίσθησθαι, *impf.* καθίσθηνον, καθίσθηνον, ἐκάθισθον – მძინავს; ვწვევარ; არ ვჩქარობ, უმოქმედლოდ ვარ.

καθηγέομαι – წინ მიედევარ, ემეთაურობ.

καθησπασθῆναι (**κατά**, **ἦδύς**, **πάθος**) – ვულანგავ, ვაცემს სიამოვნებისათვის.

καθίκα – ვერცელები, ვაღწევ (**ἀπό**, **εἰς**, **ἐπί**) καθίκει μοι – მე უნდა... ვალდებული ვარ.

κάθημαι – ვზივარ, ვესწრები, ვიმყოფები.

καθίζω – ესვამ, ვრგავ; καθίζω χῆρις – ვაცალკეევებ, εἰς τὸν θῖρονს καθίζεις – გახტვებ აყვანა.

καθίμι – ვუშვებ, ვაუშვებ, ძირს დაევშვებ: τὰ δῖρα εἰς πρῶσθολῆν – შუბები თავლასხმისათვის.

καθίστημι – 1. ვაყენებ, განვსაზღვრავ; ვნიშნავ; ვიღებ, მიმყავს უკან; 2. ვირჩევ ჩემთვის; განვისაზღვრავ; მოვეწყობი: εἰς τὸ δέον – როგორც საჭიროა ისე; εἰς τῆν μάχην – საბრძოლველად მოწყობა; καταστήσαι εἰς τῆν βασιλείαν – სამეფო გახტვებ ასვლა.

καθοράω – ვემოდან დავეურებ; ვხედავ, ვამჩნევ შორიდან.

καί *conj.* – და, **καί** ... **καί** ... **τῆ** არა მხოლოდ, არამედ; **τῆ** ... **καί** და ... და; **ხშირად ითარგმნება**

სხვადასხვა კავშირებით: და ასე, ამგვარად, ამის გარდა, და კიდევ, და რა თქმა უნდა, ხოლო, სწორედ; **როგორც** *adv.* ერთად, და კიდევ; **ἐπειδὴ καί** – და სხვა მიზეზებით, და იმიტომ, რომ; **καί γάρ οὐκ** – და იმიტომ; **καί ... γέ** – ხოლო, სახელდობრ, ხოლო კიდევ; **καί ... δέ** – მაგრამ მაინც, მაგრამ -ც; **καί ... ἢ** და -ც; **καί ἢ** – სწორედ ახლა; **καί εἰ** – რომც, **καί μή** – და რა თქმა უნდა, მართლაც.

Καίκοσ, **οὐ**, **ὄ** – კაიკოსი, მდინარე.

Καίκου πεδῖον – კაიკოსის ველი, რომელმაც მიედინება მდინარე კაიკოსი.

Καιναί, **ὦν**, **αἰ** – კაინე, დიდი ქალაქი მესოპოტამიაში, გივროსზე.

καίπερ *conj.* – თუმცა.
καίρῶς, **οὐ**, **ὄ** – მოხერხებული დრო, ხელსაყრელი შემთხვევა, დრო; **ἐν καιρῶ** – დროზე; **ἐν τοιοῦτῳ καιρῷ** **ἐσμέν** – ჩვენ ვიმყოფებით ისეთ მდგომარეობაში; **μέγιστον καιρὸν ἔχειν** – ყველაზე დიდი გაელენის, მნიშვნელობის ქონა; **πρῶσθῆρα τὸν καιρὸν** – უფრო შორს, ვიდრე საჭიროა.

καίτοι *conj.* – თუმცა, მიუხედავად ამისა.

καί, *fut.* καύσω – ვანთებ (πῦρ), ვწვავ, ვანადგურებ ცეცხლით; *pass.* ვიწვი.

κακόνοια, **ας**, **ἡ** – მგრობა.

κακόνοος = **κακόνους**, **οὐκ** – მგრული, არასაიმედო.

κακοποιέω (**κακῶς** **ποιέω**) – ცუდად ვიქცევი, ვვნებ **τὸ**სა.

κακός, ἡ, όν – ცული, ბოროტი, ავი; მხლალი, ვერშემძლებელი; **κακίους εἶναι** – უფრო ნაკლებად შემძლე, საშიანო, გამანადგურებელი; **τό κακόν** და **τά κακά** – ბოროტება, უბედურება; **κακόν** და **κακά ποιεῖν τινα** – ვიღაცისათვის ბოროტის ქმნა, **κακόν πάσχειν ὑπό τινος** – ვიღაცისაგან ბოროტების ატანა.

κακουργέω – ვმგრობ, ბოროტებას ჩავედივარ.

Κερασύντιοι, αν, οί – ქ. კერასუნტის მცხოვრებნი პონტოში, შავი ზღვის სამხრეთ სანაპიროზე.

κακούργος, ού, ό (**κακώς, έργον**) – ბოროტი, ბოროტმოქმედი.

κακώ – ცულად ვიქცევი, ვმგრობ, ვაფუჭებ, ვვნებ; *pass.* ვძაბუნდები, ვუძლურდები (**ὑπό τινος**).

κακώς adv. ცულად, ავად, უბედურად; **κακώς ποιῶ τινα** – ვიღაცას ვმგრობ, ვამყირებ, გავნანაწყენებ, თავს ვესხმი, ვაჩანაგებ; **κακώς πάσχω** ვწუხდები, **κακώς έχω** და **πράττω** – უბედური ვარ, ვიმყოფები ცულ მდგომარეობაში.

κάκωσις, εως, ἡ – ცული მოქცევა, უღიერად მოქცევა, დასჯა.

καλάμη, ης, ἡ – ჩალა.

κάλαμος, ου, ό – ლერწამი.

καλέω, fut. καλέσω, *aor.* ἐκάλεσα, *pf.* κέκληκα, *aor. pass.* ἐκλήθην – ვუბმობ, ვეძახი; *med.* ჩემთან ვუბმობ, მოვიწვევ; *pass.* ვიწოდები; **ό καλούμενος** – ვგრეთ წოდებული.

καλιπιδέω – ვასიერნებ, ვსეირნობ.

Κύζικος, ου, ό – კიზიკოსი, ქალაქი ფრიგიასში.

καλλιερéω (καλός, ιερόν) – ვასრულებ მსხვერპლმეწიერვას (კარგი წინასწარმეტყველებით).

Καλλίμαχος, ου, ό – კალიმაქოსი, პოპილიტების წინამძღოლი.

κάλλιτος, η, ου gradus superl. καλός-οταβ.

κάλλος, εος, τό – სილამაზე.

καλλωπισμός, ού, ό – მორთულობა, აღკაშმულობა, შემკულობა.

καλός, ἡ, όν – მშვენიერი, კარგი, იშვიათი, ღიღებული, ღლევრძელი, კეთილი, მშვიდობიანი; (**τά ίερά καλά**); **είς καλόν (χρόνον)** ღროზე.

καλόν (έστί) – კარგია, მშვენიერია, ღიღებულია.

Κάλπη, ης, ἡ ასევე Κάλπης λιμήν – კალპე, ქალაქი ბითონიასში, პროპონტიკაში.

Καλχηδονία, ας, ἡ = Χαλκηδονία – ქალკედონიის მხარე.

Καλχηδών, όνος, ἡ = Χαλκηδών – ქალაქი ბითონიასში, ბოსფორის შესასვლელთან.

καλώς adv. კარგად, ღიღებულად, ბედნიერად. წარმატებით, **καλώς εἶναι, κ. γίγνεσθαι** – კარგად, კეთილად დასრულება, აღსრულება (მსხვერპლზე); **καλώς έχειν** – კარგად ყოფნა.

κάμω, fut. καμοῦμαι, *aor.* 2 ἔκαμον, *pf.* κέκτηκα – ვშრომობ, ვმუშაობ, ვასუსტებ, ვლლი; **κέκτηκα** – ვიღლები; **οί κάμουντες** – დაღლილნი, დამაშვრალნი, ავადმყოფნი.

κάν = καί άν – აგრეთვე რომ; **κάν ...** **რომ არ;** **καί έάν** – რომ ან, რომ, რომც; **κάν = καί έν.**

κάνδυσ, ος, ό – ყურთმაჯებიანი, სპარსული მელა სამოსი.

κάπειτα (καί έπειτα) conj. – და მაშინ, და შემდეგ.

καπηλείον, ου, τό – საწვრილმანე, ლუქანი, სამიკიტნო.

καπίθη, ης, ή - სპარსული საზომი, ფევიერი ნივთიერებისთვის, უდრიდა დაახლ. 2 ლიგრს.

καπνός, ος, ό - კვამლი.

Καππαδοκία, ας, ή - კაპადოკია, მხარე მცირე აზიაში.

Καππάδοξ, οκος, ό - კაპადოკიელი.

κάπρος, ος, ό - გარეული ღორი, გახი.

καρβατινη, ης, ή - უბრალო

გლეხური ფეხსაცმელი

გამოუყვანელი ხარის ტყავისაგან (έκ τών νεοδάρτων βιτών); ტყავის

ნაგლეჯი, ლანჩის მავივრობას

ასრულებდა, ხოლო შემოდან მაგრდებოდა თასმებით.

καρδία, ας, ή - გული, მამაცობა.

Καρδούχειος, α, ος - კარდუხელი.

Καρδούχοι, ας, οί - კარდუხები.

Κάρκασος, ος, ό - კარკასოსი, მღინარე მიმიამი.

καρπαία, ας, ή - სოფლური მიმიკური ცეკვა თესალიაში, რომელშიც მიწათმოქმედი თავს იცავს შეიარაღებული მომხველრისაგან.

καρπούμαι, ούμαι - ვლებულობ ნაყოფს, ვაგროვებ ნაყოფს; ვიღებ შემოსავალს; **καρπούσθαι τήν χώραν** - ქვეყნის გაძარცვა, გამოფიგვა.

καρπός, ος, ό - ნაყოფი (ხეების და მინდვრების); **οί καρποί** - პურეული, მარცვლეული.

Κάρσος, ος, ό - კარსოსი, მღინარე კილიკიაში.

κάρυον, ος, τό - ნიგოზი, კაკალი, თხილი; **κάρυα πλατέα** - წაბლი.

κάρφη, ης, ή - ჩალა (κάρφα - ვახშობ).

κάρφος, εος, τό *იხ.* κάρφη.

Καστωλός, ος, ό - კასტოლოსი, ქალაქი ლიდიამი, სარდელან მომორებით.

Καστουλού πεδιον, τό -

კასტოლოსის დაბლობი, ადგილი სპარსელთა არმიის თავშეყრისა.

κατά प्राερ. cum. gen. - შემოდან

ქვემოთ; ქვეშ, -ში (κατά τής γής

υποδύομαι), პირდაპირ (κατά τούς

έρήμους σταθμούς) -თან (κώμαι αί

κατά Βυζάντιον), შუაში (κατά

μέσον) -პირდაპირ (παίει κατά τό

στέριον). -ზე, -თან (κατά γής,

κατά θάλατταν). -თვის (κατά τόν

τόμον) -საშუალებით, **καθ' ήσυχίαν** -

წყნარად, **κατά σπουδήν** -

აჩქარებით, **κατά κράτος** - მთელი

ძალით, **έχειν κατά κράτος** -

მთელი ძალით დამორჩილება;

აღნიშნავს მთელის ნაწილს; **καθ'**

είνα - თითო - თითოვლ, **κατ'**

έξιγους - მცირე რაზმებით, **κατ'**

έλαυτόν - ყოველწლიურად, **κατά**

μήναν - ყოველთვიურად.

καταβαίνω - ჩავდივარ, ვეშვები,

ვბრუნდები (ქვეყნის შუაგულიდან

ზღვის ნაპირებამდე); **είς άγωνα**

καταβαίνεις - არენაზე გამოსვლა

შეკიბრებისათვის.

κατάβασις, εως, ή - ჩასასვლელი,

ღალმართი, გასასვლელი, გზა **είς**

τό πείδιον; აზიიდან ზღვისპირა

ქვეყნებამდე სვლა, იგივე გზა,

შებრუნება, სპარსეთიდან

დაბრუნება.

καταβλακεύω - ვაფუჭებ

(ვაფუროთხილებლობით).

καταγγέλλω - 1. ვაცხადებ,

განვაცხადებ; 2. დავასმენ თუ

έπιβουλήν τινος.

κατάγειος, ον – მიწისქვეშა, οἰκία
κατάγειοι – მიწური სახლები.
καταγέλα, fut. καταγέλασθαι, *pass.*
aor. καταγέλασθην – დაეცინი,
 მასხრად ვიგდებ.
κατάγνυμι, fut. κατάξω, *aor.* κατέ-
 αξα, *pf.* κατέαγα, *pass. praes.*
 κατάγνυμαι – ვტეხ, ვამსხვრევ.
κατάγω – ქვევით მიმყავს; ნაპირს
 მივადგები; ვაბრუნებ
 გადასახლებიდან სამშობლოში;
med. ვბრუნდები, κατάγεσθαι ἐπὶ
 τὸ στρατόπεδον – ბანაკში შესვლა.
καταδαπανᾶω – ვხარჯავ,
 ვუღანბავ.
καταδειλιάω და – ἄζω – შიში გამო
 უგულებელყოფი, ხელიდან ვუშვებ.
καταδικάζω – განაჩენი გამომაქვს,
 ვასამართლებ, დამნაშავედ ვცნობ.
καταδίσκω – დავლევ; მივლევ,
 ვავაძევებ.
καταδοξάζω – მაქვს ვილაცაზე ცუდი
 წარმოდგენა; ეჭვი მაქვს.
καταδύω – ვგვირთავ, ვბირავ; *med.*
 ვიმალები κατὰ τῆς γῆς ὑπὸ
 αἰσχύνης – სირცხვილისაგან
 მიწაში ვძებრები.
καταθεάομαι – ზემოდან დავყურებ
 რალაცას, ვათვალიერებ.
καταθέω – 1. ჩამოვრბივარ,
 ვაგვრბივარ; 2. თავს ვესხმი; 3.
 ვანადგურებ (χάραυ).
καταθύω – 1. მსხვერპლს ვწირავ,
 2. ვუძღვნი.
καταισχύνω – ვამცირებ τινά.
κατακείνω fut. κατακείνω, *aor.* 2
 κατέκαινον = κατακτείνω – ვკლავ,
 მოვაკვდივებ.
κατακαίω – ვწეავ.
κατακείμαι – ვწევარ, ვდევარ;
 ვმივარ; ვწევარ არხეინად, თავს არ
 ვიწუხებ.

κατακρηύττω ან – ὑσσω – ვაცხადებ
 მაცნის შემეგობით; ვუბრძანებ
 (სიყრს).
κατακτείνω – ვკეტავ, ალყას ვარტყამ,
 ალყაში ვაქცევ.
κατακοντίζω – განვგებირავ, ვკლავ
 შუბით (ლახვრით).
κατακόπτω – (გა)ვაპობ, (გა)ეჭვრი,
 ვჩეხავ, ვკეპავ, ვკუწავ, ვკლავ.
κατακτείνω – ვკლავ.
κατακλίσω – ვუშლი, წინ ველობები;
 კ. ἔξω არ (და)ვუშვებ, არ
 (შე)ვუშვებ.
καταλαμβάνω – (ხელს) ვგატყებ,
 ვიჭერ, ვეუფლები, ვიღებ; ვიპყრობ,
 მივიტაცებ; ავასწრებ, მივუსწრებ,
 თავს წავადგები; მივალწევ
 (რალაცას, რალაცამდე), მოვიპოვებ.
καταλέγω – ვირჩევ, ვკრებ; ვყვები,
 მოვუთხრობ; ვთელი, მივიჩნევ
 რალაცად εὐεργεσίαν.
καταλείπω – ვტოვებ; καταλείπεισθαι
 დარჩენა.
καταλέω – (ჩა)ვქოლავ.
καταλλάττω – ვცვლი, ვარიცვებ; *pass.*
 καταλλάττεσθαι τινι შერიცვება
 (ეურიცდები).
καταλογίζομαι dep. – გამოვთვლი,
 გამოვიანგარიშებ; ვვარაუდობ,
 ვიმედოვნებ, ავწონ-დავწონი,
 განვსჯი.
καταλύω – (გა)ვხსნი; ვანადგურებ,
 ვანგრევ; ვწყვეტ, ვასრულებ (τὸν
 πόλεμον); *med.* ვურიცდები;
 გამოვუშვებ, გამოვხსნი (ἡμίονους,
 ἵππους); ვჩერდები, ვისვენებ.
καταμανθάνω – ვსწავლობ,
 (გა)ვიცებ, მესმის, ვიცი, κατέμαθον
 ἀναστὰς μόλις შეენიშნე, რომ
 ძლივძლივობით ვდგებოდი
 (ადგომა მიჭირდა).

καταμελέω – უკულებელყოფ, არად ვაგდებ, ყურადღებას არ ვაქცევ, დაუღუვრად ვექცევი.

καταμένω – ვერჩები, ვარ, ვიმყოფები, ვერჩები საცხოვრებლად, ვსახლდები.

καταμερίζω – ვყოფ, ვანაწილებ.

καταμηνύω – ვუჩვენებ, მივიტან, მოვახსენებ, (შე)ვაგყოფინებ.

καταμίγνυμι – (შე)ეურევე,
(ჩა)ეურევე; *med.* καταμίγνυσθαι εἰς πόντους ქალაქის
მაცხოვრებლებთან შერევა.

κατανοῶ – შეენიშნავ, განვიხილავ,
(გა)ვიტებ, მესმის, მოვიფიქრებ,
გავიაზრებ.

καταπέμνω – მღვისპირა ქვეყნებში
ვაგზავნი.

καταπετρόω – (ჩა)ეჭოლავ.

καταπηδάω – (ჩამო)ვხტები.

καταπίπτω – ვეცემი;

(ჩამო)ვევარდები,
(გაღმო)ვევარდები, ვიქცევი.

καταπολέμω – ბრძოლით
ვეუფლები, ბრძოლით მოვიპოვებ,
ვამარცხებ ომში.

καταπράττω – ვასრულებ; *med.*
ვიძენ, ვეუფლები.

καταράομαι *dep.* τινί – შევაჩვენებ,
ვწყევლი, სიავეს (ცუღს) ვუსურვებ
ვინმეს.

κατασβέννυμι, *fut.* -σβέσω,
pf. pass. ἔσβεσμαι, *aor.* κατεσβέσθην
ვაქრობ, ვშრეფ.

κατασθεδάνυμι – ვღვრი, ვასხამ;
ვაბნევე, ვყრი.

κατασκέπτομαι – ვუყურებ
რადაცას, ვათვალიერებ.

κατασκευάζω – ვამზადებ,
ვაწესრიგებ, ვაწყობ; ვაგებ,
აღემართავ; (მო)ვაშაგრებ;
κατασκευάζειν χῶραυ მიწის

დამუშაება (მიწას ვამუშაებ);
κατασκευάζειν τοὺς ἵππους εἰς ἱππείας ცხენების მომზადება
ცხენოსანთა ჯარისათვის; *med.*
ეკმზადები, ეეწყობი,
(მო)ვევარდები (მოგვარდება),
κατασκευάζεσθαι ἄς αὐτοῖν ποῦ
οἰκῆσουστας თითქოს
დასასახლებლად (საცხოვრებლად)
მომზადება.

κατασκηνέω – (და)ვბანაკლები,
ბანაკს დაეცემ, ბანაკად დაეღვები.

κατασκηνίζω – (და)ვბანაკლები,
ბანაკს დაეცემ, კარებს ეშლი; εἰς
κῆμας κ. სოფლებში
განვლაგდები(თ) (მოეუწყობით),
დავბანაკლებით.

κατασκοπῆ, ἦς ἡ – (σκέπτομαι)
გამოკეღევა, გამოძიება,
ლათვალღიერება, დამეერვა.

κατασπάω ძირს ვეწევი,
ჩამოვართევე (ἀπό τοῦ ἵππου).

καταστασις, εως ἡ – (καθίστημι)
დაღვენღილება, მღგომარეობა.

καταστησόμενος *partic. fut.*
καθίστημι-დან.

καταστρατοπέδω – სამხედრო
ბანაკს განვლაგებ; *med.*
(და)ვბანაკლები; მოვაწყობ.

καταστρέφω – (მო)ვაბრუნებ,
(მო)ვაგრიალებ; *med.* ვიმორჩღილებ,
ვიკჷრობ.

κατασφάττω – ვკლავ.

κατασχίζω – ვაპობ, ვხლერ,
ვამტკრევე.

κατατείνω – ვაბაძე; ძალას ვაგან,
ცდას არ ვაკლებ; ვცდილობ, რომ
ჩემი ვავღიგანო.

κατατέμνω – ვყოფ, ვკეკეთ;
κατετέμνητο τάφοι არხები იქნა
ვათხრილი.

κατατίθημι – ვადებ; *med.* ვიხსნი, ავიხსნი, ავიყრი (იარაღს); გადავინახავ, გადავადებ (ჩემთვის); ვაუალებ, ვაბარებ; მოვიპოვებ; მოვიხვეჭ.

κατατιρασσω – ვჭრი, ჭრილობას მივაყენებ.

κατατρέχω – ქვევით ჩაერბივარ.

καταυλίζομαι – ვბანაკდები.

καταφαγείν *aor. 2 inf.* κατεσθίω-დან - ვჭამ, ვნთქამ.

καταφανής, ἔς – ხილული, ცხადი, აშკარა.

καταφύγω – ვაფრებოვარ.

καταφρονέω – არ ვაფასებ, პატივს არ ვცემ, უპატიოდ ვყოფ, მეზიზღება.

καταχαρίζω – აღვილს მიუეჩენ, დავაყენებ, ვათავსებ.

κατείδον *aor. 2 καθοράω*-დან.

κάτειμι (εἶμι) – 1. ძირს ჩავდივარ; 2. ვეშვები, მივდივარ.

κατεργάζομαι – აღვასრულებ, მივალწევ; შევიტენ; მივაწოდებ (ვინმეს რამეს).

κατέρχομαι – 1. ჩავდივარ, ძირს ვეშვები; 2. სამშობლოში ვბრუნდები.

κατεσθίω – ვჭამ, ვნთქამ.

κατεθέμην *aor. 2 med.* κατατίθημι-დან.

κατέχω – 1. ვიკავებ, ვინარჩუნებ; 2. შევაჩერებ, ხელს ვუშლი (ἄρκουι κατέχουσι ἡμᾶς) ფიცს გვაბრკოლებს; 3. მიჭირავს, მიწყრია; ვფლობ ვიღებ, ვიყარობ; 4. ნაპირს მივაღვებ.

κατηγορία, ἀς ἡ – ბრალდება.

κατηρεμίζω – ვაწყნარებ, ვამოშინებ.

κατιδεῖν *aor. 2 inf.* κατείδον-იდან; *nb.* καθοράω.

κατοικέω – ვცხოვრობ, ვბინადრობ.

κατοικίζω – დავასახლებ; ქალაქს ვაარსებ.

κατορῦπτα – ვფლავ; ვმარხავ.

κάτω *adv.* – ქვევით, ქვემოთ; *oi* κάτω *adv.* მღვისპირა მცხოვრებნი; *τὸ* κάτω *τὸν* τόνου *მშვილდის* ქვემო ნაწილი.

κάμμα, ατος τὸ (καίω) – სიციხე, პაპანაქება.

κάσμιμος, ον (καίω) – დასაწვავი, დასაწველად განკუთვნილი.

Κάστρος, ου ὀ – კაისტროსი, მდინარე იონიაში, მცირე აზიაში.

Κάστρου πέδιον – კაისტროპელიონი (სიგყვასიგყვით -კაისტროსის დაბლობი), ქალაქი ფრიგიაში.

κάω *nb.* καίω.

κέγχρος, ου ὀ, ἡ – ჭიჭი.

κείμαι, inf. κείσθαι, *impf.* ἐκείμην, *fut.* κείσομαι *ვწევარ, ვდევარ; მკედარი ვგდივარ; τὰ ὄπλα* κείσθαι *გაჩერება.*

Κελαίαι, ὧν αἶ – კელენე, ფრიგიის მთავარი ქალაქი.

κελευσ – ვაქებებ, მოვეუწოდებ; მოვიწვევ; ვთხოვ, ვუბრძანებ.

κενός, ἡ, ὅς – დაუკავებელი, ცარიელი, ἄρματα κενὰ ἦν ἰσχυα ორთვალები მეტელეთა გარეშე; უსაფუძვლო (φόνος κενός უსაფუძვლო შიში).

κενοτάφιον, ου τὸ (κενός, τάφος) – კენოტაფი, ცარიელი საფლავის ყორღანი, აღმართული იმისთვის, ვინც უცხოობაში გარდაიცვალა და სხეული შინ ვერ დააბრუნეს.

κεντέω ვჩხვლებ, ვაწვალებ; ვაწამებ.

Κεντρίτης, ου ὀ კენტრიტესი, მდინარე არმენიაში.

κεράμιον, ου τὸ თიხის ჭურჭელი, ქოთანა.

κεράμιος, α, ον და **κεράμεος, α, ον** თიხისა; πλίνθιοι κεράμια აგურები.

κεραμῶν ἀγορά ἡ – ეერამონაგორა (სიგყვასიტყვით - სამეთუნეო ბაზარი) ქალაქი მისიის საზღვართან.

κεράνυσμι, fut. κερῶ და κεράσω · ვურევ, ღვინოს წყლით ვაზავებ.

κέρας, gen. κέρατος და κέρασ τὸ რქა, რქები; რქა, როგორც სამუსიკო ინსტრუმენტი, κέρατι σημαίνει ბუკის ჩაბერვით სიგნალის მიცემა; ყანწი (κέρατα ὀϊστου); სამხ. ფლანგი, ფრთა; მთის მწვერვალი.

Κερασούντιοι, ἠν οἱ – ეერასუნტელები, ქ. ეერასუნტის მცხოვრებნი.

Κερασούς, ουντος – ეერასუნტი, ქალაქი პონტოს სამეფოში.

κεράτινος, η, ον – რქისა, რქისგან გაკეთებული.

Κεῖβηρος, οἱ – ეერბეროსი, მიწისქვეშა სამეფოს მცველი სამთავიანი ძალი.

κερδαίνα, fut. κερδανῶ, *aor. I inf.* κερδηῖναι (κέρδος) სარგებელს ენახულობ, ვიღებ.

κερδαλέος, α, ον – სარგებლიანი, სასარგებლო.

κέρδος, εὸς τὸ – სარგებელი, მოგება; ჯილდო, გასამრჯელო.

κεφαλαγής, ἐς – თავის ამატკიებელი, თავის ტკივილის მომგვრელი.

κεφαλῆ, ἡς ἡ – თავი.

κηδεμών, ὄνος ὁ (κῆδω) – მზრუნველი, მეურვე.

κῆδομαι, pass. κῆδω-დან – საზრუნავი მაქვს; *med.* ვზრუნავ.

κηρίον, οἱ τὸ – ფიჭა.

κηρύκειον, οἱ τὸ – ღაუნის ან ზეთისხილის ხისგან დამზადებული მაცნის კვერთხი, რომელსაც ორი გველი ჰქონდა შემოხვეული.

κῆρυξ, υκος ὁ – მაცნე, შიკრიკი, ელჩი.

κηρύττω – ვაცხადებ, ვაუწყებ; მაცნის პირით გადაეცემ.

Κηφισόδωρος, οἱ – კეფისოდოროსი, ლობხაგოსი ათენიდან.

Κηφισοφῶν, ὠντος ὁ – კეფისოფონი, ათენელი კეფისოდოროსის მამა.

κίβδιον, οἱ τὸ – ხის ყუთი, ზარდახმა.

Κιλικία, ἠς ἡ – კილიკია, მცირე აზიაში ზღვისპირა მხარე და სამეფო.

Κιλικίας πύλαι, αἱ – კილიკიის ბჰენი, ულელგეხილის გადასასვლელები კილიკიიდან სირიასა და კაპადოკიაში.

Κίλιξ, υκος ὁ – კილიკიელი.

Κίλισσα, ἡς ἡ – კილიკიელი ქალი.
κινδυνεύω – საფრთხეში ვეარდები, საფრთხეში ვარ, განსაცდელში ვარ, *κινδυνεύει + nom.* ან *inf.* = *κίνδυσός ἐστι* – საფრთხილოა.

κίνδυνος, οἱ – საფრთხე, განსაცდელი, ხიფათი; სახიფათო, სარისკო ქმედება; *κίνδυσός ἐστι* საფრთხილოა.

κινῶ – ვამოძრავებ, მოძრაობაში მომყავს, ვაიძულებ დაძვრას; *κινεῖν* τὸ στρατόπεδον დაბანაკებული ჯარის აყრა; *pass.* ვმოძრაობ, მიედივარ.

κιντὸς, οἱ ἡ – სურო.

Κλεαγόρας, οἱ – კლეაგორასი, ფერმწერი ფლიუნტიდან.

Κλεαίνετος, ου ό - კლენეტოსი, ლოხავოსი.

Κλεάνδρος, ου ό - კლენდროსი, სპარტელი, ქ. ბიზანტიონის მმართველი.

Κλεάναρ, ορος ό - კლენაორი არკადიული ორქომენედან, ჯარის წინამძღოლი, რომელიც აგიასის სიკედილის შემდეგ სარდლობდა არკადიულ შობლივებს.

Κλεάρετος, ου ό - კლეარეტოსი, ლოხავოსი.

Κλέαρχος, ου ό - კლეარქოსი, ლაკედემონელი, ერთ-ერთი ყველაზე ნიჭიერი და წარმატებული სტრატეგოსი კიროსის ლაშქარში; **Κλέαρχοι** კლეარქოსის ბადალი ვაჟაკები.

κλείθρον, ου τό - საეკგი, კლიტე.

κλείω - ვეკტავ.

κλέπτω, *fut.* κλέψω, *perf.* κέκκλοφα ვიპარავ, მაღულად ჩავიგდებ ხელში; გადავმაღავ (τά δημόσια); ჩუმად ვაღამაქვს.

Κλεακუმოს, ου ό - კლეონიმოსი, ლაკედემონელი.

κλίμαξ, ακος ή - კიბე.

κλίση, ης ή - სარეცელი, საწოლი; ტახტი, რომელზეც ნადიმობისას იყვნენ წამოწოლილი თანამესუფრენი.

κλοπή, ης ή - ქურდობა.

κλαπέω - ექურდავ, ვიპარავ, ჩუმად ხელით ვიგდებ, მოგყუებით მოვიპოვებ.

κλάψ, **κλαპός** ό - ქურდი, მაროდოორი.

κνέφας, **αος** და **ους** **τό** - წყედიადი, ბინდი.

κνημίς, **ιδος** ή - საბარკული.

κόγχη, ης ή - ორბაკნიანი კუ, ორნაწილიანი ნიჟარა.

κογχυλιάτης, ου ό - იგულისხ.

λίθος ნიჟარიანი მარმარილო.

κοίλος, η, **ον** - გამოჩორკნილი, ამოღრუხნული, ცარიელი, ღრმა; **κοίλη χώρα** დაბლობი ორ მთას შუა.

κοιμάω - საწოლზე ვაწვენ, ვაწყნარებ; *med.* ვწვები, მძინავს, ვისვენებ.

κοινη *adv.* - ერთად, ერთიანად.

κοινός, ή, **όν** - საერთო, საყოველთაო, საზოგადო; **τό κοιόν** საზოგადოება, თემი; უმენაესი საბჭო; **άπό κοινόν** საზოგადო თანხებიდან; ხალხის ნებით.

κοινός - (*acc.-თან*) საზოგადო ეზბი, ვაყსალები; *med.* **κοινύσθαι τιτι** რჩევის მისაღებად ვაცხადება ვინმესთან; მოთათბირება.

κοινωνέω - ემონაწილეობ (რაიმეში); კავშირს ვამყარებ.

κοινωνός, **όν** - მონაწილე, თანამონაწილე, ამხანაგი.

Κοιρατάδης, **ου** - კოირატადესი, თებელი, ბეოგიელების მეთაური.

Κοίται, **ών**, **οί** - კოიტები, ტომი პონაპოს სამეფოში.

κολάζω, *fut.* κολάσομαι ვაკავებ (გარკვეულ) ფარგლებში, ვაოკებ, ვეიყსავ, ვსჯი.

κόλασις, **εως** ή - გამოსწორება, დასჯა.

Κολοσσαί, **ών** **αί** - კოლოსე, დიდი და მდიდარი ქალაქი ფრიგიიამი.

Κόλχις, **ιδος** ή - კოლხეთი, ქვეყანა შავი ზღვის აღმოსავლეთ სანაპიროზე, მცირე აზიამი.

Κολχοι, **ων** **οί** - კოლხები, კოლხეთის მცხოვრებნი.

κοლωνός, **όν** - ბორცვი, გორაკი, სასაფლაო ყორღანი.

Κομανία, **ας** ή - კომანია, სიმაგრე მისიაში.

κομινή, ἡς ἡ – სასურსათო მარაგის მიტანა, შეესება, მომარაგება.
κομίζω – ვზრუნავ, თან მიმაქვს, დაეაგარებ; *med.* ვმოგზაურობ, ღვლაზე ვცურავ (*κατὰ θάλατταν*).
κοινατός, η, ου – კირთი დაფარული; *λάκκος κοινατός* (ღვინის შესანახი) სარდაფი, ჭა.
κοιλορτός, οῦ ὅ – მგერის ღრუბელი.
κόπος, ου ὅ – დაღლილობა, დაღლა.
κόπρος, ου ἡ – ნაკელი, ნეხვი, განაეალი, სკორე; სიბინძურე.
κόπτω – 1. ვურტყამ, ვეშ; ვკვეთ, ვჭრი; 2. ვაკაეუნებ; (და)ვჭრი, ვკლავ.
κόρη ἡ – გოგონა, ქალწული.
Κορσική, ἡς ἡ – კორსოტე (დიდი დაყარიელებული ქალაქი მესოპოტამიაში).
Κορύλλας, α ὅ – კორილასი, პაფლაგონიის დამოუკიდებელი მფლობელი.
κορυφή, ἡς ἡ – მთის წვერი, თხემი.
Κορώνεια, ας ἡ – კორონეა, ბეოტიის ქალაქი.
κοσμέω – ვაგებ, ვაწყობ; ვმართავ, ვხელმძღვანელობ; ვამკობ.
κόσμιος, α, ου – მნებორივი, თავმდაბალი, დამჯერი, წესიერი.
κόσμος, ου ὅ – წესრიგი; აგებულება, წყობა, წყობილება; სამკაული.
Κοτύωρα, ας τὰ – კოტიორა, სავაჭრო ქალაქი პონტოში.
Κοτυαρίτης, ου ὅ – კოტიორელი, ქ. კოტიორაში მცხოვრები.
κούφος, η, ου – მსუბუქი, არამძიმე.
κούφως adv. – მსუბუქად, სწრაფად, მარდად, მკვირცხლად.
κράζω, fut. κερράξομαι, *pf.* κέρραγα, *aor.* ἔκραγον – ვყვირი, ვჩხავი.

κράνος, εος τό – ჩაფხუგი, მუზარადი.
κρατέω – ძლიერი ვარ, ძალაუფლებას ვფლობ; ვიმარჯვებ, ვკობნი; οἱ κρατοῦντες გამარჯვებულები; οἱ κρατούμενοι დამარცხებულები; ვმართავ, განვაგებ, ვბრძანებლობ ტινός; ვეუფლები; ვიცავ, ვინარჩუნებ ტινά.
κρατήρ, ἡρος ὅ – კრაგერი (თასი, რომელშიც ღვინოს აზაეებდნენ).
κράτιστα adv. საუკეთესოდ; ერთობ მამაკურად.
κράτιστος, η, ου superl. ἀγαθός-ისათვის – უძლიერესი, საუკეთესო, უმათესი; οἱ κράτιστοι წარჩინებულები.
κράτος, εος τό – ძალა; ძალაუფლება; κατὰ κράτος მთელი ძალებით; ἀνὰ κράτος ἐλάσσει მთელი ძალით (ოთხით) გაჭენება.
κραυγή, ἡς ἡ (κράζω) – 1. ყვირილი, 2. საომარი ყიჟინა, ხმაური.
κρέας, ας το – ხორცი, τὰ κρέα *gen.* κρέων ხორცის ნაჭრები.
κρείττωσ, ου compar. ἀγαθός-ისათვის – უკეთესი; უფრო სასარგებლო, უფრო ძლიერი; ძლევამოსილი, გულადი.
κρεμάννυμι – ვკიდებ, *pass.* მკიდებენ; *med.* ვკილივარ, ვქანაობ, ვირხვევი.
κρηγή, ἡς ἡ – წყარო.
κρηπῖς, ἰδος ἡ – ფხსაემელი; ვუნდამენტი, საძირკველი.
Κρής, Κρητός ὅ – კრეტელი, კ. კრეტის მცხოვრები.
κρηθή, ἡς ἡ – ქერი; αἱ κρηθαί ქერის მარაგი.
κρίθισος, η, ου – ქერისა; κρίθισος ἰσος ლული.

κρίνω – 1. გამოოყოფ, გამოვარჩევ; გავარჩევ, განვსჯი; 2. ვწყვეტ; მივიჩნევ ვინმეს რამედ; *pass.* სასამართლოში მიძახებენ, მასამართლებენ, *κριθείς* მსჯავრდადებული.
κριός, ὁ ἢ – ცხვარი.
κρίσις, εως ἢ – სამსჯავრო, სასამართლო; სასჯელი, განაჩენი; სასამართლო განხილვა.
κρόμμυον, οὐ τό – ხახვი.
κρότος, οὐ τό – ხმაური; გამოსცემა; მოწონება, თანხმობა.
κρούω – ეურტყამ, ვუკაკუნებ.
κρύπτω – ვმალება, ვუმალება *τινά τι* ვინმეს რამეს; ვფარავ, ვჩქმალავ.
κρωβύλος, οὐ ὅ – ქოჩორი; ფაფარი, (მუმარაღზე).
κτάομαι, fut. κτήσομαι, pf. κέκτημαι შევიძენ, მოვიპოვებ; *pf.* ვფლობ, მაქვს; ვინმეს (*τινά*) კეთილ განწყობას მოვიპოვებ; მყავს ვინმე რამედ (*Καρβούχους πολέμους*).
κτείνω, fut. κτενῶ, pf. ἔκτονα – ვკლაბ.
κτήμα, ατος τό – ქონება, საკუთრება, სიმდიდრე.
κτήνος, εως τό – ქონება, სიმდიდრე, მამული; საქონელი, *pl.* შინაური პირუტყვი.
Κτησίας, οὐ ὅ – ეგესიასი, ცნობილი ისტორიკოსი და ექიმი არტაქსერქსე მწემონისა.
κυβερνήτης, οὐ ὅ – მესაპე.
Κύνθος, οὐ ὅ – კიდნოსი, მდინარე კილიკიაში.
κυζικηρός, οὐ ὅ – ოქროს მონეტა ქ. კიზიკოსიდან.
Κύζικος, οὐ ἢ – კიზიკოსი, ქალაქი ფრიგიასში.
κύκλος, οὐ ὅ – 1. წრე, გარშემოწერილობა; 2. ქალაქის

კედელი; 3. მოგროვილი ხალხი; ἢ *κύκλῳ χῶρα* შემოგარენი; *κύκλῳ πορεύεσθαι* წრეზე სიარული (ისე, რომ ფარი ფარს ებჯინება).
κυκλόω – წრეს შემოვარტყამ, გარშემოვერტყმები, *med.* *κυκλοῦσθαι* გარშემო დაყენება.
κύκλωσις, εως ἢ – გარშემოტყმა; გარემოცვა.
κυλινδῶ – ვაგორებ; *med.* ვგორდები.
κύμα, ατος τό – გალლა.
Κυνίσκος, οὐ ὅ – კინისკოსი, ლაკედემონელი მხედართმთავარი.
κυπαρίσσιος ἀβρίττινος, ἢ, οὐ – კვიპაროსისა.
κύπτω – (და)ვიხრები.
Κυρεῖος, α, οὐ – კიროსისა; τὸ *Κυρεῖον στρατόπεδον* კიროსის ბანაკი; οἱ *Κυρεῖοι* კიროსის საკუთარი მემორები; τὸ *Κυρεῖον στρατεύμα* კიროსის ბერძნული ლაშქარი.
κύριος, α, οὐ – მთავარი, მნიშვნელოვანი, გაღამწყვეტი, *κύριον εἶναι* ძალი, ძალაუფლების ქონა, შეძლება.
Κύριος ὁ ἀρχαῖος ან **ὁ παλαιός** – კიროს უფროსი, კამბისესა და მანდანას ძე, სპარსეთის მონარქის დამაარსებელი, ძვ.წ. 560-529.
Κύριος ὁ νεώτερος – კიროს უმცროსი, ძე დარიოს II-ისა და პარისაგისისა, არტაქსერქსე მწემონის ძმა.
Κυτῶνιον, οὐ τό – კიტონიონი, ქალაქი მიზიაში.
κύων, κυνός ὅ, ἢ – ძაღლი.
κωλύω – ვაბრკოლებ, ხელს ვუშლი; ვუკრძალავ; *οὐδὲν κωλύει* დაბრკოლება არ არსებობს.

κωμάρχης, ου ὁ (κώμη, ἄρχα) – სოფლის მსაჯული, მამასახლისი.
κώμη, ης ἡ – სოფელი.
κωμήτης, ου ὁ – სოფელი,
სოფლის მცხოვრები.
κώπη, ης ἡ – ნიჩაბი.

Λ

λαγχάνω, fut. λήξομαι, **aor.** ἔλαχον, **pf.** εἶληχα – ვიღებ, წილად მხვდება.
λαμβάνω, fut. λήψομαι, **aor.2** ἔλαβον, **pf.** εἶληφα – ვიღებ, ხელში ვგაყვებ; გყვედ ამყავს, ხელში ვიღებ; τοὺς ἄρχοντας; ვიჭერ სტრომბόν; გამოვიჭერ, წაევასწრებ საქმეზე κλέπτουτα; ἀπαρασκεύαστου; გამოვართმევ, წაევართმევ (σῖτου); ვიპყრობ (ἄκραν πόλιν); დავიჭირავებ (ἄνδρας Πελοποννησίους), (მი)ვიღებ (μισθόν, δῶρα).

λαμπρός, ἄ, ὄν – ბრწყინვალე, ნათელი, მომხიბლავი, მშვენიერი, ტურფა, დიდებული.

λαμπρότης, ητος, ἡ – ბრწყინვა, ელვარება, კაშკაში, დიდებულება, მშვენიერება.

λάμπα და **λάμπομαι** – ვანათებ, ვბრწყინავ.

Λαμψακηνός, οὔ, ὁ – ლამფსაკიელი.

Λάμψακος, ου, ἡ – ქალაქი ლამფსაკოსი მიდიაში, სახელგანთქმული თავისი შესანიშნავი ღვინით.

λανθάνω, fut. λήσω და λήσομαι, **aor.** 2 ἔλαθον, **pf.** ἔλεθη – ვიმალები, ვრჩები შეუმჩნეველი; *მზნიმელით ითარგმნება როგორც* – შეუმჩნეველად, იღუმალად, საიდუმლოდ, ფარულად; ἔλαθον

προσελθόντες – შეუმჩნეველად მიუახლოვდნენ.

Λάρισσα, ἡ – ლარისა, ქალაქი ასირიაში, გივროსის მარცხენა ნაპირზე.

λάσιος, α, ου – ბანკველიანი, ხშირი; τὰ λάσια – ბუჩქნარი, ჩირვცნარი.

ლაφυροπαλέω – ვყიდი ალაფს, ნადავლს.

ლაφυροπάλης, ου, ὁ – 1. ნადავლის, ალაფის გამყიდველი, 2. ნადავლის ამკრეფი მოხელე.

λάχος, εος, τό – წილი, ხვედრი.

λαχών, part. aor. 2 – *ახ. λαγχάνω.*

λέγω, pf. εἶρηκα, **aor.1.** ἔλεξα, **aor.2.**

εἶπον, **indic. aor. pl.** εἶπατε – ვამბობ, ვბრძანებ, ევბრძანებ;

ყეები, ვფიქრობ; ვუწოდებ,

ვასახელებ; λέγειν εἰς τινα –

ვიმბესთვის თქმა; ἐν τινι – ვინმეს წინაშე; περί τινος – რაზე, რის შესახებ; πρὸς τινα – ვის; πρὸς τι –

რაიმეს წინააღმდეგ ყოფნა; ὑπέρ

τινος – ვინმესთვის; ἐλπίδας λέγω

– იმედს ვაძლევ; λέγεται –

ამბობენ, რომ; ὁ λεγόμενος –

ევგრეთ წოდებული.

λεία, ας, ἡ – ნადავლი, ალაფი

(აღამიანების, საქონლის).

λειμών, ὄνος, ὁ – მდელო, მიწლო-რი, სათიბი.

λείος, α, ου – სწორი, გლუვი,

მოშიშველებული.

λείπω, pf. ἔλειπα, **aor. 2** ἔλιπον –

ვგოვებ, ვიშვავ; **pass.** და **med.**

ვრჩები, ჩამოვრჩები; **λείπεσθαι**

ჩამოვრჩები, ვინმეზე სუსტი ვარ.

λεκτέος, α, ου adj. *მზნიდან* λέγω,

λεκτέον ἐστί – სათქმელი.

Λεοντῖνοι, ὄν, οἱ – ლეონგინური,

ლეონგინელი.

λευκοθώραξ, ακος, ό - თეთრი
ჯავშნის მაგარებელი,
გილოსაბჯრიანი.
λευκός, ή, όν - ბრწყინვალე,
ნათელი, თეთრი.
λήγω - ვამთავრებ, თავს ვანებებ,
ვწყნარდები.
λήζω და λήζομαι - ნადავლისათვის
მივიღვარ, ვძარცვავ; **λήζομαι**
ζην - ნაქურდალით ცხოვრება.
λήρος, ου, ό - 1. ყებლობა; 2.
წერილმანი, უმნიშვნელო ამბავი.
ληστεία, ας, ή - გაძარცვა,
ყაჩაღობა, თარეში.
ληστής, ου, ό - ყაჩაღი, მძარცველი.
λίαν adv. - საესებით, ძალზედ,
ძლიერ.
λίθινος, η, ου - ქვისა.
λίθος, ου, ό - ქვა, **οί λίθοι** - ქვის
სროლა.
λιμήν, ένος, ό - ნავსაყუდელი,
ზღვის უბე.
λιμός, ου, ό - შიმშილი.
λιούς = λίνους - სელისა, გილოსი.
λογίζομαι - ვთვლი, მიმაჩნია,
ავწონი, ვფიქრობ, ვმსჯელობ.
λόγος, ου, ό - სიტყვა, მეგყველება,
ლაპარაკი; **είς λόγους έρχεσθαι**
τινι - მოსალაპარაკებლად
გამგზავრება, ვინმესთან მოლაპა-
რაკება; ხმა, ამბავი, წიგნი, **ό έμπρο-**
σθεν λόγος - მოწმობა, საბუთი.
λόγχη, ης, ή - შუბი.
λοιδορέω - ვლანძლავ, ვკიცხავ **τινά**.
λοιτός, ή, όν (λείπων) - დარჩენი-
ლი, ცოცხლად დარჩენილი; **τό**
λοιπόν - დარჩენილი ნაწილი; **τό**
λοιπόν, τοῦ λοιπού (χρόνου) -
მომავალში, მომავალ დროს;
λοιπόν (μοί) έστι ისლადამრჩენია.

Λοκρός, ου, ό - ლოკრელი,
ლოკრიდის მცხოვრები
(საბერძნეთში).
Λουσιάτης, ου და **Λουσιεύς, εως,**
ό - ლუსიელი, ქალაქის (ლუსოსის)
მცხოვრები.
Λουσοί და **Λουσσοί, ών, οί** -
ლუსოსი, ქალაქი არკადიაში.
λόφος, ου, ό - კისერი, ქელი,
საქონლის კისერი; ბორცვი,
გორაკი, მწვერვალი; ფაფარი,
ცხენის ფაფრისაგან გაკეთებული
თავსამკაული.
λοχαγέα - მიმყავს რაზმი, ვხელ-
მძღვანელობ.
λοχαγός, ου, ό - ცალკეული რაზმის
ხელმძღვანელი (**λόχος**), ასისტავი.
λοχίτης, ου, ό - თანარაზმელი.
λόχος, ου, ό - რაზმი 80 - 100 კაცის
შემაღგენლობით, ასეული.
Λυδία, ας, ή - ლიდია, ნაყოფიერი
ქვეყანა მცირე აზიაში, მთავარი
ქალაქი - სარდე.
Λυδός, η, ου - ლიდური.
Λυδός, ου, ό - ლიდელი.
Λύκαιον, ου, τό - ლიკონი, მთა
არკადიაში, სადაც ყოველ წელს
გარდებოდა ღვესისადმი
მიძღვნილი დღესასწაულები.
Λύκαια, τά (sc. έρά) - ღვესისადმი
მიძღვნილი დღესასწაული
შეჯიბრებებით.
Λυκάονες, αν, οί - ლიკონელები,
ლიკონის მცხოვრებნი.
Λυκαονία, ας, ή - ლიკაონია, მხარე
მცირე აზიაში, კაპადოკიის
ჩრდილოეთით.
Λύκειον, ου, τό - ლიკონი,
სამოგადოებრივი ადგილი
შეჯიბრებებისათვის ათენში,
შესანიშნავი ბალებით ლიკიელი
აპოლონის გაძრის მახლობლად.

Λύκιος, ου, ό - ლიკოსი, ათენელი.
Λύκος, ου, ό - ლიკოსი, მდინარე
 პაულაგონიაში.
λύκος, ου, ό - მგელი.
Λύκων, ωνος, ό - ლიკონი, აქაველი.
λυμαίνομαι - ვაბრაბებ, ვუშავებ;
 ვაწყენინებ, ვაფუჭებ.
λυπέω - გულს ვწყვეტ,
 მევეურაცხეყოფ, ვუშავებ (τυνά);
 მეძ. ვნაღვლობ.
λύπη, ης, ή - სევდა, მწუხარება.
λυπηρός, ή, όν - სევდიანი,
 უბედური, მგანჯველი.
λυσιτελέω - სარგებლობა მომაქვს,
 ვებმარებ, ლუსიტელენ
 სასარგებლოა.
λύττα, ης, ή - მძვინვარება,
 გააფთრება.
λύω - ვხსნი, ვათავისუფლებ
 ბორკილებისგან; ვშლი (γέφυρα),
 ვარღვევ (βρικος), ვანადგურებ
 (βύριον), ვსპობ (ἀπόφραξιν), λύνειν =
 λυσιτελεῖν სარგებლობის მოგანა,
 ὁν δοκεῖ λύνειν - გამოუსადეგარი
 ჩანს, მეძ. გამოვისყიდი (λύπον).
λυτωφάγοι, ων, οί - ლოტოსის
 მჭამელი ხლხი (ლოტოსი - ტკბილი
 ნაყოფი, რომელმაც მოხიბლა
 ოდისევსის მეგობრები).
λυφάω და λυφάω - ვისვენებ;
 წყლებს; ὁί λιθοί λυφάωσι - ქვების
 სროლა წყდება.
λύων = λύων gradus comparat.
 άγαθός-ისა - უკეთესი.

M

μά - უკუთქმითი ნაწილაკი (μή),
 გამოიყენება წართქმითი ფაგებით
 ფიცის დროს (საფიცარი ღვთაების

სახელი დგას acc.-ში), მაგ: μά τόν
 Δία - დიახ, ფუციცა მევეს!
μάγαις, ιδος, ή - მაგადისი,
 ლიდიელების ოცსიმიანი
 ინსტრუმენტი.
Μάγνητος, ός - მაგნესიელი,
 თესალიის ქალაქ მაგნესიის
 მცხოვრები.
Μαίανδρος, ου, ό - მეანდროსი,
 მდინარე იონიასა და ფრიგიაში.
μαίνομαι, fut. μαινομαι, aor. 2
 έμάνην, pf. έμέγηα - ცეყოლები,
 ჭკუიდან ვიშლები, ვვიქლები; გივი
 ვარ.
Μαισάδης, ου, ό - მესადესი,
 თრაკიელი.
μακαρίζω - ბედნიერად მივიჩნევ.
μακαριστός, ή, όν - ბედნიერი;
 სახარბიელო, სამურველი; πολλοίς
 - ბევრისათვის.
Μακίστιος, ου, ό - მაკისტიელი, ქ.
 მაკისტიის მცხოვრები.
μακράν adv. - შორს; ხანგრძლივად,
 დიდ ხანს.
μακρός, ή, όν - გრძელი, დიდი;
 μακρῶ gradus comparativus და
 gradus superlativus-თან = ლათ.
 longe, გაცილებით, ბევრად უფრო.
Μάκρων, ωνος, ό - მაკრონი.
Μάκρωνες οί - კოლხური გომი,
 მაკრონები = მეგრელები, ჭანები:
 პონტოსთან მცხოვრებნი.
μάλα adv. - ძალიან, ძლიერ; ὁν μάλα
 - სრულიად არ; μάλ' αὐτίκα -
 მაშინვე, μάλα καιρός -
 ხელსაყრელი შემთხვევა; καί μάλα
 - participium-ის წინ: თუმცა,
 მიუხედავად იმისა.
μαλακίζομαι - ვზარმაცობ,
 μαλακίζόμενος - ზარმაცი.
μάλιστα (superlat. μάλα-დან)
 ყველაზე მეტად, განსაკუთრებით,

უპირატესად; რიცხვით სახელებთან
-დაახლოებით.

μάλλον (*comparat.* μάλα-დან) უფრო
მეტად, უკეთ, უფრო ძლიერად,
უფრო სწრაფად; μάλλον ἢ - უფრო
მეტად, ვიდრე; οὐδὲν μάλλον -
ოღნავ მეტადაც არ; πολλὸν μάλλον -
გაცილებით მეტად, μάλλον τι -
ცოტა მეტად.

μανθάνω, *aor.* 2 ἔμαθον, *fut.* μαθή-
σομαι, *pf.* μεμάθηκα - ვსწავლობ,
παρά და ἕκ τινος ვინმესგან; ვიგებ,
ვხვდები, ვიცი, ვინმესგან შევიტყობ.

μαντεία, *as*, ἡ -
წინასწარმეტყველება, ორაკულის
პასუხი.

μαντεύομαι -
ვწინასწარმეტყველებ, ვმისნობ;
ვეკითხები ორაკულს.

μαντευτός, ἡ, ὄν -
ნაწინასწარმეტყველები
(ორაკულის მიერ).

Μαντιεῖς ἕως, οἱ - მანგინელი,
არკადიის ქალაქმანგინეის
მცხოვრები.

μάντις, *ewas*, ὁ -
წინასწარმეტყველი, მისანი; იგი
წინასწარმეტყველებდა მომავალს
ცხოველთა შიგნეულობისა თუ
ჩიტიების ფრენის მიხედვით, კლავდა
სამსხვერპლო ცხოველებს,
აღასრულებდა ჯარის განწმენდას.

Μάρδοι, *aw*, οἱ - მარდების მეომარი
გომი მიდიასა და არმენიაში.

Μαριαδμοῖς, ὄν, οἱ -
მარიანდინები, ხალხი ბითონინიაში,
ევქსინის პონტოს ნაპირებზე;
მაკრონთა მეზობლები.

μάρισπος, *ow*, ὁ - გომარა.

ΙΜαρσύας, *ow*, ὁ - მარსიასი,
სატირი, ოლიმპიასის შვილი; მან
იპოვა ათენას მიერ გადაგდებული

ფლეიგა, შეეჯიბრა აპოლონს,
მავრამ აპოლონმა იგი დაამარცხა
და სიციცხლეს გამოასალმა.

ΠΜαρσύας, *ow*, ὁ - მარსიასი,
მდინარე ფრივიანში, მის
მახლობლად ჩატარდა შეჯიბრი
მარსიასისა და აპოლონს შორის.

μαρτυρέω - ვამოწმებ, ვლაპარაკობ
(ვინმეს τινί სასარგებლოდ).

μαρτύριον, *ow*, τό - მოწმობა,
მტკიცება.

μάρτυς, *uros*, ὁ - მოწმე.

Μαρώνεια, *as*, ἡ - მარონია,
ქალაქი თრაკიაში, ცნობილი
ღვინით.

Μαρόνιτης, *ow*, ὁ - ქ. მარონიის
მცხოვრები.

Μάσκας, *a*, ὁ - მასკასი, მდინარე
მესოპოტამიაში, ეფრატის შენაკადი.

μαστεύω - ვეძებ; ვპოულობ,
აღმოუჩენ; მივისწრაფვი,
ვედილობ, მოვისურვებ.

μαστιγῶν - ვამათრახებ, ვსჯი.

μάστιξ, *iyos*, ἡ - მათრახი, ἵππο
μαστίγῳν - მათრახქვეშ ანუ
ცემა-გყეპის ქვეშ.

μαστός, *ow*, ὁ - მკერდი; ბორცი,
გორაკი.

μάταιος, *a*, *ow* - ქარაფშუტა,
სულელი, მაგყუარა; უსარგებლო,
ამაო, ფუჭი.

μάτην *adv.* ამაოდ, ფუჭად, გყუილად,
ტყუილებრალოდ.

μάχαιρα, *as*, ἡ - დიდი დანა
მსხვერპლის დასაკლავად; მოკლე
მახვილი მტრის განსაგმირად..

μαχάριον, *ow*, τό - საშუალო ზო-
მის დანა; საშუალო ზომის
მოხრილი ხმალი.

μάχη, *ns*, ἡ - ბრძოლა, μάχης ἕκαστος
- ბრძოლის მოგება.

μάχιμος, η, ον – ომისათვის გამო-
სადეგი, მეომარი, მებრძოლი.

μάχομαι, fut. μαχέσομαι და **μα-
χοῦμαι** – ვიბრძვი, **τινί, πρὸς τινα** –
ვინმეს წინააღმდეგ, **περὶ τίνος**
რაიმესთვის, ვინმესთვის; ვექიშ-
ები.

Μεγάβυζος, ου, ὁ – არგემისის ქუ-
რუმი ქ. ეფესოში.

μεγαληγορέω (μέγας, ἀγορεύω) –
ვგრძობ, თავს ვიქებ.

μεγαλοπρεπής, ἑς (μέγας, πρέπω)
– ამაღლებული, კეთილშობილი;
ბრწყინვალე, საუცხოო.

μεγαλοπρεπῶς adv. შესანიშნავად,
უხვად, გულუხვად.

μεγάλως adv. ძალიან, ძლიერ.

Μεγαρεύς, ἑως, ὁ – მეგარელი,
ქალაქ მეგარას მცხოვრები.

μέγας, μεγάλη, μέγα, gen.
μεγάλου, μεγάλης, μέγαλου –
დიდი, დიადი (**πόλις**), მაღალი
(**γυνή**), სახელგანთქმული (**ὄνομα**),
აღელვებული (**θάλαττα**), ღრმა
(**βάθρος**), ხმამაღალი (**βοή**), ძლიერი;
οἰωνός μέγας – რაიმე დიდებული
ამბის მკუწყებელი ფრინველი; **τὰ
μεγάλα** – დიდი (მნიშვნელოვანი)
საქმეები; **περὶ τὰ μέγιστα ἐξ-
άμαρτάνειν** – ყველაზე წმინდა
მოვალეობების წინაშე შეყოლება;
τὸ μέγιστον – მთავარი, ყველაზე
მნიშვნელოვანი; **gradus comparat.**
μείζων, μείζον, superlat. μέγιστος.

Μεγαφέρνης, ου, ὁ – მეგაფერნესი,
დიდგვაროვანი სპარსი და მეფის
კარის წარჩინებული მოხელე.

μέγεθος, εος, τό – სიდიდე, *მდი-
ნარის შესახებ* – სიგანე.

μέγιστος, η, ον gradus superlat.
μέγας-იღაბ.

μέδιμνος, ου, ὁ – მედიმნოსი,
ფივიური მასალის საზომი
ერთეული, შედგება 48 **χοίσικες** –
სიგან = 52,53 ლ.

μεθίημι – ხელიდან ვუშვებ.

μεθίστημι – გადავადგილებ, ვცუ-
ლი; **med.** და **intrans.** გამოვლივარ,
ეცილები, მოვლივარ; **aor. I**
ვაშორებ.

Μεθυδριεύς, ἑως, ὁ –
მეთიდრიელი, არკადიის ქალაქ
მეთიდრიონის მცხოვრები.

μεθῶ – მთვრალი ვარ.

μείζων, ον gradus comparat.
μέγας-იღაბ.

μειλίχος, η, ον – მშვიდი, წყნარი,
თიხიერი, კეთილგანწყობილი,
მოწყალე; **Ζεὺς μειλίχιος** –
მოწყალე ღმერთი.

μειράκιον, ου, τό – ბიჭი, ყმაწვილი,
ჭაბუკი (14-დან 20 წლამდე); **εἰς τὸν
μειράκιον ἄν** – სიყმაწვილის წლე-
ბიდან, ყმაწვილობიდან.

μείωμα, ατος, τό (μείω) – შემ-
ცირება, ნაკლებობა.

μείων, ον – (**compar. μικρός, ὀλίγος-**
ისა: **πᾶγαρον, μίτρον, ცოγα**); **χρήματα
μείονα ποιεῖν** – სახსრების შემცირ-
ება, გალევვა, **μείον ἔχειν** – წარუ-
მატებლობა (ბრძოლაში), უარეს
დღეში ყოფნა; **οὐ μείον** – არანაკ-
ლები; **οὐ μείον ἐξήκοντα σταδίων**
λαοὺ μείον ἢ πέντε παρασάγγας.

Μελανδίται, ὡν, οἱ – მელანდი-
ტები, ხალხი თრაკიაში.

μελανία, ας, ἡ – სიშავე; შავი ღრუ-
ბელი.

**μέλας, μέλαινα, μέλαν (gen. μέ-
λανος, μελαίνης, μέλανος)** – შავი,
მუქი.

Μέλας, Μέλανος (*sc.* ποταμός) - შავი მდინარე, მელასი (თესალიაში).

μελετάω - ვზრუნავ (τινός), ვვარჯიშობ.

μελετηρός, ή, όν - მონღომებული, ბეჯითი; გულმოდგინედ რომ ვარჯიშობს.

μελίμη, ης, ή - ჟეგვი (*panicum miliaceum*); *მრ.* რიყეში ჟეგვის მინდვრები.

Μελισσοθάγοι, ας, οί (Θράκες) - მელინოფაგები (ჟეგვის მჭამელნი), თრაკიული ტომი, ბიზანტიონის ჩრდილო-დასავლეთით.

μέλλω - ვაპირებ, მინდა; მოვალე ვარ; ვაყოვნებ, ვგომინობ, τὸ μέλλον - მომავალი.

μέμνησαι *pf.* μιμηήσκα-დან.

μέμφομαι - ვეცხავ, ვგმობ, ვძრახავ, ვსაყვედურობ (τινί τι), ვადაწმავლებ (τινὰ εἰς τι - რაღაცასთან დაკავშირებით).

μέν (μήν) - დადასტურებითი ნაწილაკი: ჭეშმარიტად, ნამდვილად, მართლაც, რა თქმა უნდა, რასაკვირველია, უეჭველად, ალბათ, ცხადია, ἔγώ μέν - მე უეჭველად; ἀλλά μέν - მაგრამ ნამდვილად, καὶ μέν - და ნამდვილად, μὲν δὴ - ნამდვილად, მართლაც, *δὲ-სთან ერთად μὲν აერთებს ὅრ წინადადებას, რომლებიც უპირისპირდებიან ერთმანეთს:* μὲν... δὲ მართლაცა, რასაკვირველია... მაგრამ; არა მხოლოდ, ... არამედ, -ც. ὁ μὲν - ὁ δὲ - ერთი - მეორე; *δὲ ნაწილაკის ნაკვალავს ევაჭვს ხშირად.* μὲν - ἀλλά, μὲν - ὅμως და სხვა.

μέντοι *adv.* - ნამდვილად,, მართლაც, რასაკვირველია,

ჭეშმარიტად; მაგრამ, მაინც, და მაინც.

μένω, pf. μεμένηκα - ვრჩები; ველოლები τινά.

Μένων, ονος, ό - მენონი, კიროსის ერთ-ერთი სტრატეგოსი.

μερίζω - ვყოფ, ვანაწილებ; *med.* ვიყოფ ვინმესთან ერთად.

μέρος, εος, τό - ნაწილი, წილი, ადგილი რიგში, მწყობრში, ἔν τῷ μέρει - თავის ადგილზე, რიგრიგობით, ერთი მეორის შემდეგ; παρὰ τὸ μέρος - რიგის გარეშე, κατὰ μέρος - რიგრიგობით.

μεσομβρία, ας, ή (μέσσιος, ήμέρα) - შუაღლე; სამხრეთი.

μεσόγειος, α, ον - ქვეყნის შიგნით მდებარე; ἡ μεσογεία - შიდა მხარე, διὰ μεσογείας - ქვეყნის შიგნით ან შუაში.

μέσσιος, η, ον - შუა; ἔν μέσῃ τῇ πόλει - ქალაქის შუაში; μέσσι σὺκτης - შუალამე; μέσσιον ἡμέρας - შუაღლე; τὸ μέσσιον - შუაღელი; ἔν μέσῳ - შუაში.

μέσση - შუაში ვიყოფები, μεσσισα ἡμέρα - შუაღლე.

Μέσπιλα, ης, ή - მესპილა, დიდი ქალაქი ასირიაში.

μεστός, ή, όν - საესე, გავსებული (τινός).

μετά *praep.* 1. *cum gen.* -თან, -ურთ, -მორის, შუა (μετὰ τῶν ἄλλων), მეშვეობით (ἐτιμαροῦσθαι μεθ' ὑμῶν), საშუალებით, მეოხებით; μετὰ ἀδικίας - უსამართლოდ, არასამართლიანად; μετὰ τινος εἶναι, ἰέναι - ვინმეს მხარეზე ყოფნა, ვინმესთვის დახმარება; οἱ μετὰ Κύρου - კიროსის მებრძოლნი; 2. *cum. acc.* შემდეგ; μετὰ τοὺς θεοὺς, μετὰ τὸ δέιπνον,

μετὰ ταῦτα - ამის შემდეგ; μεθ' ἡμέραν - დღისით.

μεταβάλλω - გადავადგებ; მოვაცვლი; μεταβάλλεσθαι τὰ ὄπλα - ფარის მურგზე გადაება, ბურჯის ქსევა, უკან დახევა.

μεταγινώσκω - მოგვიანებით შევიცნობ, შევიცნობ; ვიცვლი შეხედულებას, ვცვლი გადაწყვეტილებას.

μεταδίδωμι - ვარგუნებ, ვუნაწილებ (τινὶ τινος ἄντι).

μεταμέλει μοι - ვინანობ.

μεταξὺ *adv.* - შორის, შუალედში, შუაში; οὐ πολλοὺ χρόνου μεταξὺ γενομένου - ცოტა მოგვიანებით; μεταξὺ (λέγοντος) ὑπολαβῶν - ლაპარაკის შეწყვეტინება ვინმესთვის; μεταξὺ τοῦ ποταμοῦ καὶ τῆς τάφρου - მდინარესა და არხს შორის.

μετάπεμπτος, ον - მიწვეული, მიპატივებული.

μεταπέμω *ლა* **μεταπέμπομαι** (τινα) - 1. ვინმეს მოსაყვანად ვაგზავნი; 2. ვიწვევ, ვეპატივებ, ვეძახი ჩემთან, ჩემთან მოუხმობ.

μεταστρέφω - ვაბრუნებ, ვაგრივლებ, μεταστρέφεσθαι πικρὰ - ხშირად მოგრივლება.

μεταχωρέω - გადავიფარ, გავცვლები.

μέτιμι (εἰμί) -- მონაწილეობას ვიღებ; μέτεστί μοι τινος ვმონაწილეობ რაიმეში.

μέτιμι (εἰμί) - მიყვები, მივსდევ.

μετέχω (τινός) - ვმონაწილეობ რაიმეში, ვიღებ ნაწილს, წილს.

μετέωρος, ον - გეაწვეული, ზემოთ აწვეული, ატანილი, μετέωρος ἐξέκμισαν τὰς ἀμάξας - მათ აწიეს ოთხთვალეები და ამოიგანეს (ამოათრიეს).

μετρέω - ვზომავ, ვალავზომავ.

μετρίως *adv.* - ზომიერად, უბრალოდ, მოკრძალებით.

μετρόν, ον, τό - საზომი.

μέχρι = *ხმოვნის წინ* μέχρις *adv.*, *მაგრამ ხშირად როგორც praep.* cum *gen.* - თან-მდე; μέχρι τῆς μάχης, μέχρι οὐ - იმ ადგილამდე, სადაც, μέχρι οὐ - მანამდე, სანამ არ; μέχρι τριάκοντα ἔτων - 30 წლის ასაკამდე; *conj.* მანამ (არ).

μη - *უარყოფის ნაწილაკი*: არა, არ; *კავშირი*: რომ, არ.

μηδμή *adv.* - არანაირად, არაფრისილებით; არსად, არსაით.

μηδμᾶς *adv.* - არანაირად.

μηδὲ *adv.* - ასევე არ, ლა არ; ...ც არ.

Μήδεια, ας, ἡ - მედეა, მიდიელი მეფის ასტიავგოსის მეუღლე.

Μήδεια *ლა* **Μηδία, ας, ἡ** - მიდია, ნაყოფიერი ქვეყანა ამიავში, კასპიის ზღვის სამხრეთი.

μηδεῖς, μηδεμῖα, μηδέν - არც ერთი, არავინ, *μηδέν* - სასვებით არ, სულ არ.

μηδέποτε *adv.* არასდროს.

μηδέτερος, α, ον - არც ერთი ორიდან, არც ერთი, არც მეორე.

Μηδίας τείχος, τό - მიდიის კელელი, ბაბილონელების მიერ აშენებული მდ. ეფურატისა და გივროსის შორის, მიდიელთა შუკრისაგან დასაცავად.

Μηδοί, αω, οἱ - მიდიელები, მიდიის მცხოვრებნი.

Μηδοκος, ον, ὁ - მელოკოსი, თრაკიელების მეფე.

Μηδος ἰβ. *Μηδοί.*

Μηδοσάδης, ον, ὁ (*Μηδοσάδης*) - მელოსადესი, თრაკიელი.

μηκέτι *adv.* - მეტი აღარ, ამიერიდან, ამის იქით აღარ.

μήκιστος, η, ον *superlat.* μακρός-იდან.

μήκος, εως, τό - სიგრძე, მანძილი; τὰ μήκη τῶν ὀδῶν - დიდი მანძილები.

μήν *adv.* - დიას, ცხადია, რასაკვირველია, სწორედ, მუსტად; ἀλλὰ μήν - მაგრამ მაინც; καὶ μήν - ნამდვილად, მართლაც; მაგრამ; οὐ μήν - რა თქმა უნდა არ, ἢ μήν - აუცილებლად.

μήν, μηνός, ὁ - თვე; τοῦ μηνός - ყოველთვიურად.

μῆσιδής, ἐς (μῆν, εἶδος) - (ნახევარ)მთვარისებური.

μηυσά - მიეუთითებ, ვამკლავებ, ვააშკარავებ, მოვახსენებ, შევაგყობინებ.

μήποτε *adv.* - არასდროს, არასოდეს.

μήπω *adv.* - ჯერ არ.

μηρός, οὔ, ὁ - ბარბაყი, წვივი, კანჭი.

μήτε *adv.* - და არც; μήτε - μήτε არც - არც; μήτε - τε (ἀν καὶ) არა მარტო არ - არამედ... ც.

μήτηρ, μητρός, ἡ - დედა.

μητρόπολις, εως, ἡ - მეტროპოლისი, მთავარი ქალაქი.

μηχανάομαι - ვიგონებ, ვთხზავ, გამოვიგონებ; ვცდილობ.

μηχανή, ἡς, ἡ - იარაღი, საშუალება, μηχανή σπηραίας - გადარჩენის საშუალება, πᾶσθι τέχνη καὶ μηχανή - ყველა საშუალებითა და ხერხით.

μία *nb. εἷς.*

μίσυς, μίσυμι - ვურევ, შევერევ, შევაზავებ.

Μίδας, α და **οὔ, ὁ** - მიდასი, ფრიგიელების მეფე.

Μιθριδάτης, οὔ, ὁ - 1. მითრიდატე, კაპადოკიისა და ლიკაონიის სატრაპი, კიროს უმცროსის მომხრე; 2. პონტოს მეფე.

μικρός, ἄ, ὅν - პატარა, სუსტი; μικρὸν ἄργύριον - ცოტაოდენი ფული, μικρὰ ἄμαρτηθέντα - მცირე შეცდომები; μικρὸν τι - არც თუ შორს, ცოტა; κατὰ μικρὸν - მცირე ნაწილებად; μικρὸν *adv.* - ძლიეს (კინაღამ).

Μιλήσιος - მილეტური; მილეტელი, მილეტოსის მცხოვრები.

Μίλητος, οὔ, ὁ - მილეტოსი, დიდი მღვისპირა და სავაჭრო ქალაქი მცირე აზიაში, იონიაში.

Μιλτοκύθη, οὔ, ὁ - მილტოკითენი, წარჩინებული თრაკიელი, კუნაქსასთან ბრძოლის შემდეგ იგი სპარსელების მეფეს მიემხრო.

μῖέομαι - ვბაძავ (τινά).

μῖμνήσκω, fut. μνήσω, *aor.* ἔμνησα, *fut.* μνήσομαι, *pf.* μέμνημαι - ვახსენებ, ვაგონებ; *med.* ვიხსენებ, მახსოვს მოვიგონებ, ვცდილობ.

μισέω - მძულს, მძავს, მეზიზღება.

μισθοδοσία, ας, ἡ (μισθός, δίνωμι) - ხელფასის გადახდა.

μισθοδοτέω - ვაძლევ ხელფასს.

μισθόδοτης, οὔ, ὁ - ხელფასის მიმცემი, გადამხდელი.

μισθός, οὔ, ὁ - ჯილდო, ხელფასი, ჯამაგირი, ქირა.

μισθοφόρα, ας, ἡ - ქირა.

μισθοφορία, ας, ἡ = მισθοφόρα.

μισθοφόρος, οὔ, ὁ - მოჯამაგირე, დაქირავებული.

μισθῶ - ვიქირავებ ჩემთვის (საკუთარი თავისთვის).

μνᾶ, ἄς, ἡ - მნა, ფულის ერთეული = 100 დრაქმას.

μνήμα, ης, ή - სსონა, გახსენება, მოგონება.
μνημειών - მოვიგონებ, მახსოვს (τινός).
μνημονικός, ή, όν - კარგი მეხსიერების მქონე, კარგი მახსოვრობის მქონე.
μνησικακέα - გულვლრძობა, უბედურებისაგან გაბოროტებული ვარ.
μόγως adv. = **μόλις** - ძნელად, ძლივს; **μάλα μόλις** - დიდი ჯაფის შედეგად.
μολιβδία, ίδος, ή - ცყვიის ბურთულა, ბურთი; ცყვია (ლითონი).
μόλιβδος, ου, ό - ცყვია.
μοναρχία, ας, ή - მონარქია; უზენაესი ხელისუფლება; ერთპიროვნული სარდლობა ჯარისა.
μοναρχή adv. - მხოლოდ, მარტოდენ.
μονή, ής, ή (μένω) - ყოფნა, შეჩერება, გაჩერება.
μονόξυλος, ου (ξύλος) - ერთი ხისგან გამოთლილი, **μονόξυλον πλίσον** - ერთი ხისგან გამოთლილი ნაეი.
μόνος, η, ου - ერთი, ერთადერთი; მხოლოდ ერთი; **μόνον adv.** - მხოლოდ, მარტოდენ.
μόσσυ, υνος, ό - *dat.* მოსსύνους - ხის კოშკი.
Μοσσύνοικοι, αυ, οί - მოსინიკები, კოლხური გომი (შავ ზღვასთან).
μόσχειος, ου - ხბოსი, κρέα
μόσχεια - ხბოს ხორცი.
μοχθέω - ვირჯები, ვშრომობ (περί τι).

μοχλός, ού, ό - ურდული, **μοχλός έμβάλλειν** - ურდულის გადაწევა, ურდულით ჩაკეცვა.
Μυγδύνοι, αυ, οί - მიგლონიელები, ხალხი მესოპოტამიაში.
μύζα - ეწოვ.
Μυρίασδος, ου, ή - მირიანდოსი, ქალაქი სირიაში.
μυριάς, άδος, ή - ათი ათასი.
μυρίοι - ათი ათასი, მაგრამ: **μυρίοι** - აურაცხელი, ძალიან ბევრი, **μυρίοις ΰππος** 10 000 მხედარი, **άσπίς μυρία** 10 000 პოპლიტი.
μύρον, ου, τό - მურგის წვენი; სურნელოვანი მალამო, სურნელოვანი მეთი, მირონი.
Μυσία, ας, ή - მისია, ქვეყანა მცირე აზიაში.
Μυσός, ού, ό და **Μυσοί, άυ, οί** - მისიელები, მისიის მცხოვრებნი.
μυχός, ού, ό - სახლის მივარდნილი კუთხე - კუნჭული, მთის შორეული ადგილები; ხეობა.
μυρός, ή, όν - სულელი, გონებაჩლუნგი.
μυρώς adv. - უამროდ, ბრიყველად, სულელურად, ტუტუკურად.

N

ναί partic. (*თანხმობისა და დასტურის*) დიახ, სწორედ, ნამდვილად, ჭეშმარიტად.
νας, ού, ό = νείας - გაძარი.
νάπη, ης, ή - ცყიანი ხეობა, ცყიანი ხევი.
νάπος, εος, τό = νάπη.
νασαρχέω - ემართაე გემს, ეხელმძღვანელობ, ემეთაურობ გემს, ფლოტს.

ναύαρχος, ου, ό – აღმირალი, ფლოტის უფროსი.
ναύκληρος, ου, ό – გემის მფლობელი, რომელსაც ან თვითონ გადაჰყავდა ხალხი და გადაჰქონდა საქონელი, ან აქირაუვებდა; გემის კაპიტანი.
ναύλον, ου, τό – გადასახადი გემით საქონლის გადაზიდვისათვის.
ναυπηγήσιμος, ου (ναύς, πήγυσμι) – გემთმშენებლობისათვის გამო-საყენებელი, ვარგისი.
ναύς, ή – *gen. νεώς, gen. pl. νεών* – გემი, ხომალდი.
ναυσίπορος, ου – სანაოსნო.
ναυτικός, ή, όν – ხომალდისა, გემისა, საზღვაო (δύναμις).
νεανίσκος, ου, ό – ჭაბუკი; ახალ-გაზრდა, ძლიერი ადამიანი.
νεκρός, ου, ό – გვამი; მკვდარი, მოკლული, გარდაცვლილი.
νέμω, fut. νεμώ, aor. ένευα, med. fut. νεμούμαι, pf. νενέμηκα; 1. ვყოფ; *κρέα νενεμημένα* – ნაჭრებად დაჭრილი ხორცი; *τήν άξίαν νέμω* – მიეუზღავ დამსახურებისამებრ; **2.** ვაძოვებ; *med. ვძოვ; pass. τό όρος νέμεται αίξί* – მთაზე ძოვენ თხები.
νεόδαρτος, ου (νεός, δέρω) – ახლად გაგყავებული, ახალთახალი.
Νέον τέλιχος, τό – ქალაქი და ციხე-სიმაგრე თრაკიაში, ზღვის მახლობლად.
νεός, α, ου 1. ახლადგაზრდა, ყმაწვილი, **2.** ახალი, ქორთა; *στίνος* – წლევანდელი ხორბალი.
νεύμα, άς, ή – თავისი კანგური, დათანხმება.
νεύρον, ου, τό – ძარღვი, სიმი, შურდულის თასმა, ღარი (მშვილდისა).
νεφέλη, ης, ή – ღრუბელი.

νέω – ვაგროვებ, ვასვავებ;
νεημένος – მოგროვებული.
νέω, fut. νεύσομαι და νευσούμαι, aor. ένευσα – ვეყურავ, მივეყურავ.
νεκόςρας, ου, ό (νεώς, κορέω) – გაძრის მცველი.
Νέων, ατος, ό – ნეონი, მხედართმთავარი, ქსენოფონტის მოწინააღმდეგე.
νεώριον, ου, τό – ნავსაშენი, საზღვაო არსენალი; ადგილი, სადაც აშენებენ ხომალდებს, ადგილი, სადაც ინახავენ გემის მოწყობილობას.
νεώς, ά, ό *nb. ναός* – გაძარი.
ნეωστί *adv.* ახლახან, ამას წინათ.
νή *partic.* – დადასტურებითი, *acc. -თან, νή Δία* – ღიახ, ვფიცავ შეგს; *nb. ναί* და *μά*.
νήστος, ου, ή – კუნძული.
Νίκανδρος, ου, ό – ნიკანდროსი, ლაქედემონელი.
Νικαρχος, ου, ό – ნიკარხოსი, არკადიელი.
ნიკάω – ვიმარჯვებ, მაქვს უპირატესობა, **ó νικήσας** – გამარჯვებული; *νικάν τήν μάχην* – ბრძოლის მოგება.
νίκη, ης, ή – გამარჯვება.
Νικόμαχος, ου, ό – ნიკომაქოსი, თესალიელი.
ნიόω – ვხედავ, ვამჩნევ, ვფიქრობ, ვაზროვნებ.
ნიόσος, η, ου – უკანონოდ შობილი, ბუში, ნაბიჭვარი.
ნიός, ής, ή (νέμα) – 1. საძოვარი; 2. ფარა.
ნიμίჯω = ნიმიένμει (νόμος) – ვალიარებ ჩვეულებად; ჩვეულებად მაქვს; ვალიარებ, ვთვლი, მივიჩნევ, ვფიქრობ; *νιμίჯεται* – ჩვეულებად დაρწმობა *αὐτῶ τοὺς κληθέντας*;

dat. -*თან*: ὡσπερ νομίζεται ἀνδράσι
ἀγαθῶν, τὰ νομιζόμενα - კანონი-
ერი, სათანადო; ჩვეულებრივი
ხელუასი.

νόμιμος, η, ον - კანონიერი,
ჩვეულებრივი, ჩვეულებათა
შესაბამისი, კანონით დადგენილი.

νόμος, ου, ό - 1. ჩვეულება, მნე,
კანონი; ὁ νόμος αὐτοῖς -
როგორც მათი ჩვეულებაა; 2. გონი,
მელოდია, პარმონია.

νόος = νοῦς, gen. νοῦ და νόου, *dat.*

νόῦ და νόῦ - გონება, ჭკუა; აზრი;
νοῦς προσέχειν - ყურადღების
მიქცევა; ἐν νόῳ ἔχειν -
განმრახვის ქონა.

νοσέω - ავად ვარ, ვიგანჯები, ცუდ
მდგომარეობაში ვიმყოფები; ვიშ-
ლები, ვნადგურლები.

νόσος, ου, ή - ავადმყოფობა.

νότος, ου, ό - სამხრეთის ქარი.

νοσηνία, ας, ή = νοσηνία (νόσος,
μήν) - ახალი მთვარე.

νοῦς *sb.* νόος.

νυκτερεύω - უხიზლად ვაგარებ

ღამეს, უხიზლობ.

νυκτοφύλαξ, κος, ό - ღამის

დარაჯი, გუშაგი.

νύκτωρ *adv.* - ღამით.

νῦν *adv.* - ახლა, ამჟამად, νῦν δὴ -
სწორედ ახლა, τὸ νῦν εἶναι - ახ-
ლა, ὁ νῦν χρίστος - აწმყო დრო; ὁ
νῦν βασιλεὺς - ახლანდელი მეფე;
καὶ νῦν - ასე რომ, ასეთ
ვითარებაში.

νῦν *adv.* ენკლიტიკ. - ἴθις - პოდა,
პოდა ახლა.

νῦν *adv.* - სწორედ, ახლა, მუსტად.

νύξ, νυκτός, ή - ღამე; τῆς νυκτός -
ამ ღამეს, ამ ღამამ, ამ ღამით
(განსაზღვრული ღამის შესახებ),
διὰ νυκτός - ღამით, ღამის

განმავლობაში; καὶ νύκτα, καὶ
ἡμέραν - ღლე და ღამე, ἡμέραν καὶ
νύκτα - ერთ ღლეს და ერთ ღამეს,
ღლე და ღამე; μέσαι νύκτες -
შუაღამე, περὶ μέσας νύκτας -
დაახლოებით შუაღამით.

νῦτον, ου, τό - ზურგი.

Ξ

Ξανθικλής, έους, ό - ქსანთიკლესი,
აქველი, ერთ-ერთი ბერძენი
სტრატეგოსი.

ξενία, ας, ή -

სტუმართმოყვარეობა,
მასპინძლობა, მეგობრობა.

Ξενίας, ου, ό - ქსენიას არკადიელი,
პოპლიტა მეთაური.

Ξενίζω - გულითადად ვმასპინძლობ,
ვიღებ, ვუმასპინძლები.

Ξενικός, ή, όν - სტუმრის საკუთ-
რება; τὸ ξενικόν = ξένοι
μισθοφόροι - დაქირავებული
ჯარი.

Ξένιος, α, ου - სტუმართმოყვარე;

Ξένος, ένιος - ზესი, სტუმართა და
სტუმართმოყვარეობის მფარველი;
τὸ ξένιον (δῆριον) - მასპინძლის
საჩუქარი სტუმრებისათვის; ἐπὶ
ξενία (τραπέζῃ) δέχεσθαι καλεῖν -
გულითადად ვამასპინძლება.

Ξένος, ου, ό - სტუმარი, მეგობარი
(τῖνι), ტისის; დაქირავებული
მეომარი.

Ξενομαί, οῦμαι - 1. *med.* ვუმას-
პინძლები ვინმეს, მეგობრობას
ვამყარებ ვინმესთან; 2. *pass.*
სტუმართმოყვარედ მიღებენ,
გულითადად მიმასპინძლებიან.

Ξενοφάν, ὠντος, ό - ქსენოფონტი,
ცნობილი მხედართმთავარი და
ისტორიკოსი.

Ξέρεις, ου, ό - ქსერქსე,
სპარსელთა მეფე 486-465.
Ξεστός, ή, όν - გაპრიალბული,
გათლილი.
Ξηραίνω - ვაშრობ.
Ξηρός, ά,όν - მშრალი.
Ξίφος, εος τό დიდი ორღესული
ხმალი, რომლითაც კვეთღნენ და
ჩხვეღტღნენ.
Ξοάνων, ου, τό - 1. ჩუქურთმა, ხეღვე
კვეთა; 2. ქანღაკეღბა, ღვთაეღბათა გა-
მოსახუღება.
Ξήλη, ης, ή - ლაკეღღემონღეღების
მოკღღე, მოხრიღლი ხმაღლი.
Ξυλίζομαι - შემას ვაღროვებ /
ვღვიღღებო.
Ξύλιος, η, ου - ხისა.
Ξύλον, ου, τό - 1. ხე, ნაღობი, მეღშა,
2. სახღლის კოჭეღბი; 3. შუღბისღარი.
ξύς *nb.* σύς.

Ο

ό, ή, τό არღტიკღლი; თავღდაღიღრეღღად,
pron. demonstrat.: ό μέν ან ό δέ -
ხოლო იღგი, ეს; ის კი; οί μέν ან οί δέ -
ისინი კი; ό μέν - ό δέ ერთი -
მეორე; τά μέν - τά δέ ნაწი-
ლობრიღვ - ხოლო ნაწილობრიღვ.
*როგორღე წინაღდაღების წერი აღ-
ნიშნავს ცნობიღღ, განსაღმღღვრულ
საგანს; მოგჯერღ გამოხაღგავს გა-
ნაწიღღებას:* τού μηγός - ყოვეღღთ-
ვიურღღ; *იხმარეღბა ნაეკეღღასხეღღ-
თან, მეღღსართავ სახეღღთან, მიმ-
ღღეღობასთან ერთაღღ:* ό βουλόμειος
- ყოვეღღლი მსურვეღლი, *inf.*-თან: τό
σέ άπιστείν - მეღნი უნღღობღღობა;
adverb.-თან: οί άνω, οί ένδεν და
სხეღა; *gen.*-ში დასმულ არსეღბით სა-
ხეღღთან τά τών στρατωτών, τά
τών θεών და სხეღა. *არსეღბითი სახ-*

ღღლის წინ წინღღეღულით: οί έκ τής
άγοργās - ვაჭრეღბი და სხეღა.
όβελίσκος, ου, ό - *demin.* όβελός
მომცრო შუღბი.
όβλος, ον, ή - ობოღლი, მონეღბა,
ფუღლის უმციროესი ერთეუღლი,
გროში.
όγδοήκοντα - ოთხმოკი.
όγδοος, η, ου - მეღრვე.
όνε, ήδε, τόνε (τουνδε, τήσθε,
τουνδε) - ეს; ჰდე ή ჰმეღრა - ღღე-
ვანღღელი ღღე; τήღენ - ამ აღღღიღას
ან ამღგეღარაღღ.
όνεω (όνός) - მივეღღივარ, გაეუღღელი,
ვმოგზაურღობ..
όνειπορέω - მივეღღივარ, გაევიღღელი,
ვმოგზაურღობ..
όνειποιέω - გზა გაემყავს, გზას
ვაკეთებ.
όνός, ον, ή - 1. გზა; 2. სეღლა, პროცე-
სია; 3. საშუაღღება, ხერხი.
'Οδρύσση, ου, ό *plur.* οί 'Οδρύσαι -
ოღღრისეღბი, ძღღიერი ხაღღბი თრაკიაში.
'Οδυσσεύς, έως, ό - ოღღისეღვისი,
ლაერღღის ძე, თრაკიის მეფე, გროას
ომის ერთ-ერთი გმირი.
όζω, *ful.* όζήσω, *aor.* άζήσω, *pf. II* =
praes. όζαω - გამოეცემ სურნელს.
όθεν *adv.* - საიღდან(აღც), ვისგან(აღც).
όθενπερ *adv.* - კერძოღღ, ზუსტაღღ
საიღდან(აღც).
οί *adv.* - საით(აღც).
οίκαδε *adv.* - სახღღში, სამშობღღლოში,
მამულში; ή οίκαδε όნός - გზა
სახღღისაკენ.
οίκείως, ა, ου - შინაური, ნაცნობი,
მონათესაეღვე; οί οίκαίνοι - ნათე-
საეღბი.
οίκείως *adv.* - მეგობრულაღღ.
οίκέτης, ου, ό - შინაური, ოჯახის
წვერი; მოსამსახურე, მონა, გყვე.

οἰκία - ვეცხოვრობ, ებინადრობ, ეწვევარ, ვიმყოფები; πῶς οἰκισμένη - დასახლებული, ხალხმრავალი ქალაქი.

οἰκία, ατος, τό - საცხოვრებელი, სამყოფელი.

οἰκία, εως, ἡ - საცხოვრებელი, სახლი.

οἰκία, ας, ἡ - სახლი, საცხოვრებელი.

οἰκίζω - სახლს ვაშენებ, ქალაქს ვაარსებ, ვასახლებ (დავასახლებ) (χαρισίον).

οἰκοδομέω - ვაშენებ (სახლს, ქალაქს).

οἰκοθεν *adv.* - სახლიდან.

οἰκοι *adv.* = ἐν οἰκῶ - სახლში, სამშობლოში, οἱ οἰκοι - თანამემამულენი; τὰ οἰκοι - ცხოვრება და მდგომარეობა სამშობლოში.

οἰκισμός, ου, ὁ (οἰκος, νοιμέω) - მმართველი, მამასახლისი, მეპატრონე.

οἰκος, ου, ὁ - სახლი, საცხოვრებელი ბინა; პროვინცია, ოლქი, არე.

οἰκτεῖρα - მეცოდება, მებრალება, თანაეუგრძნობ.

οἰνος, ου, ὁ - ღვინო; φοινίκων οἶνος - ფინიკის პალმის ნაყოფისაგან დამზადებული ღვინო; οἶνος κριμιστός - ლუდი.

οἰνοχοῖός, ου, ὁ (χῶ) - ღვინის მწლე, მერიქიფე.

οἶσαι = οἶμαι, *fut.* οἰήσομαι, *impf.* ᾤσμαι და ᾤσμαι, *aor.* ᾔθην - ვუიქრობ, ვთვლი, მიმაჩნია; ἔγμαι = ἔγω οἶμαι.

οἰσέμεν და οἰσέμεναι - *ეკ. inf. fut.* ფერა-დან.

οἰσθῆς, εἶσα, ἐν *part. pass. aor.* ფერა-დან.

οἶος, α, ου - როგორი(ც), რანაირი(ც); ἐν οἶοις ἔσμεν - როგორ მდგომარეობაშიც ვიმყოფებით; οἶος τῆ εἰμι *infin.*-თან. შემთხვევა (რაიმეს კეთება); οἶος τῆ ἔσται - შესაძლებელია; მოსახერხებელი (რაიმეს საკეთებლად): ᾠρα οἶα τὸ πένθιον ἄρδεις - მოსარწყავად ხელსაყრელი დრო; *gradus superlat.*- თან. ძალიან, რაც შეიძლება...

οἶσπερ - სახელდობრ რომელი(ც), οἷαπερ *adv.* - მუსგად როგორც.

οἶς, ὁ და ἡ - *gen.* οἶος - ცხვარი.

οἶστός და οἶστος, οἶ, ὁ (*dat.* οἶν, *acc.* οἶν, *pl.* οἶες, οἶων, οἶσίν, οἶς) - ისარი.

οἶταιός, α, ου - თიგეური, არს. საბ. თიგეელი, თესალიის οἶτη მთების მცხოვრები.

οἶχομαι, *fut.* οἰχθήσομαι, *pf.* ᾤχημαι

1. მივიღვარ, გავეულები; ხშირად *particip.*-თან; οἶχ. πλέσας - გაყურვა, გამგზავრება (წყლით), οἶχ. ἀπλευσῶ - გამგზავრება;
2. ექრები, ვკელები, ვიღუპები.

οἶσνός, οἶ, ὁ - ყოველგვარი გარეული ფრინველი (ძერა, ქორი, არწივი), რომელთა ფრენის, ხმის (ყვილის) და მოძრაობის მიხედვითაც მკითხაობდნენ, წინასწარმეტყველებდნენ; რაიმეს მომასწავებელი ნიშანი; ჩიგებზე მკითხაობა.

οἶσ *ზოლოდ fut.* οἶσθ და οἶσμαι - ფერა-დან.

οἶσ = οἶσμαι - ვუიქრობ.

οἶκῆλα - 1. ნაპირთან მივეურავ; გამოვირიყები ნაპირზე, 2. ვიმსხერევი, ვიმგვრევი, ვიძირები გემთან ერთად.

ὀκλάζω - მუხლებზე ვდგები, ვეშვები, მუხლს მოვიყრი, ვკლები (ჩაჯკლები).

ὀκνέω - ვზომინობ, ვყოყმანობ, ვერ ვბედავ, ვშიშობ.

ὀκνηρός, ἄ, ὄν - გადაუწყვეტელი, ზომინა.

ὀκνηρῶς *adv.* - ნელა, უხალისოდ.

ὀκνος, ου, ὄ - სიძნელე, სიზანტე, უხალისობა, მოთენთილობა. სიზარმაყე.

ὀκτακισχίλιοι - რვა ათასი.

ὀκτακόσιοι - რვაასი.

ὀκτώ - რვა.

ὀκτωκαίδεκα - თვრამეტი.

ὀλεθρος, ου, ὄ - დაღუპვა, უბედურება, დამარცხება.

ὀλίγος, η, ου - *compar.* ὀλιγώτερος, ὀλείζω, μείω, ἐλάσσω; *superlat.*

ὀλίγιστος, ἐλάχιστος - ჰაგარა, მცირელი; ὀλίγοι - მცირენი; ὀλίγας (πληγὰς) παίειν - ძალიან მცირელი დარცყმის მიყენება; κατ' ὀλίγου - მცირე რაზმებით.

ὀλίγον - *adv.* მცირედ; ὀλίγον ἕστερον ცოტახნის შემდეგ.

ὀλισθήναι *αδ* - აინა -, *ful.*

ὀλισθήσω, *aor.* 2 ἄλισθον - ვსრიალეხ, ჩამოვსრიალდები.

ὀλισθηρός, ἄ, ὄν - სრიალა, გლუვი, სწორი.

ὀλκός, ἄδος, ἦ - საგვირთო გემი.

ὀλοίτροχος, ου, ὄ, ἦ - მრგვალი ქვა, კლდის ნატეხი.

ὀλοκαυτέω *და*- τῶν (δλος, καίω) - მსხვერპლს მთლიანად ვწვავ.

ὄλος, η, ου - მთელი, მთლიანი.

Ὀλυμπία, *ας, ἦ* - ოლიმპია (ელიდაში).

Ὀλύμπιος, *α, ου* - ოლიმპიური.

Ὀλύθιος, *α, ου* - ოლინთიური; *არს. საბ.* ოლინთიელი, მაკედონის ქალაქ Ὀλυθιος მცხოვრები.

ὀμαλής, ἔς - სწორი, გლუვი; ὀμαλῆς ἶναι - სწორ გზაზე სიარული.

ὀμαλῶς *adv.* სწორად, თანაბრად, თანაბარი ნაბიჯით.

ὀμηρον, *ου, τό* - მძევალი, გირაო.

ὀμιλέω - მივმართავ ვინმეს, მაქვს ურთიერთობა, ნაცნობობა, ახლოს ვარ (ვინმესთან τινί).

ὀμίχλη, *ης, ἦ* - ბურუსი, ჯანღი.

ὀμμα, *ατος, τό* - თვალი, მზერა.

ὀμμασι *და* ὀμνῶ - *ful.* ὀμῶμαι,

ὀμῶσα, *aor.* 2 ἄμωσα, *pf.* ὀμῶμοκα - *acc.* -თან ვფიცავ, θεοὺς πάντας καὶ πάσαν - ვფიცავ ყველა ღმერთსა და ქალღმერთს.

ὀμοιος, *α, ου* - მსგავსი; τὸ ὅμοιον - ერთნაირი, ერთიანი; οἱ ὅμοιοι τῶν Λακεδαιμονίων - სპარტელები, რომელთაც თანაბარი უფლებები ჰქონდათ მართვა-გამგეობაში მონაწილეობისათვის.

ὀμοίως *adv.* - მსგავსად; ὀμοίως ἄσπερ - თითქოსდა.

ὀμολογέω - 1. ვეთანხმები, ვპირდები, ვალიარებ; ὀμολογεῖται - აღასტურებენ, ცნობენ, ალიარებენ, παρὰ და πρὸς πάντων - ყველასაგან ერთხმად ალიარებით; 2. ვეთანხმდები, ხელშეკრულებას ველებ.

ὀμολογουμένως *adv.* - თანახმად; უჭველად; ὁ ἐκ πάντων - ყველას აზრით.

ὀμομήτριος, *α, ου* (ὀμός, μήτηρ) - ერთი დედისაგან შობილი, ღვიძლი (და, ძმა და ა. შ.).

ὀμοιοῦν - ერთი აზრის ვარ, ვეთანხმები.

ὀμοπάτριος, α, ον (ὀμός, πατήρ) – ერთი მამის მყოფი, ღვიძლი (და, ძმა...).

ὀμοσέ *adv.* – ერთი და იმავე ადგილისაკენ, ὀμοσέ θείν *ან* χορεῖν – წინააღმდეგ წასვლა, მგერზე თავდასხმა, შეტაკება; ხელჩართულ ბრძოლაში ჩართვა; ერთი მიზნისკენ სწრაფვა.

ὀμορος, α, ον – მოსაზღვრე.

ὀμοτράπεζος, ον – ერთ სუფრასთან მჯდომი, თანამეინახე; ὀμοτράπεζος γενομένος – თანამეინახედ ქექუელი; სადილზე მოწვეული; ὀμοτράπεζοι – სპარსელ მეფეებთან და საგრაპებთან ერქვით მათ, რომელნიც გამოირჩეოდნენ ერთგულებით და ჰქონდათ პატივი მეფეებთან ერთად სუფრაზე მსხდარიყვნენ; მეფეთა და საგრაპთა ახლო მეგობრები.

ὀμοῦ *adv.* – ერთად (ὀμοῦ γίγνεσθαι – შეყრა, შეერთება); ერთსა და იმავე დროს; *როცხვებთან*: თითქმის, დაახლოებით.

ὀμφαλός, ον, ὀ – ჭიკი; ფარის ამოზურცული ნაწილი.

ὀμωσ *adv.* – მაგრამ, მაინც.

ὄναρ, τό – სიზმარი; κατ' ὄναρ – ძილში.

ὄνειρατα τὰ nom. pl. ὄνειρος = ὄναρ – სიზმრები.

ὄνειρον, ου, τό და **ὄνειρος, ου, ὀ** – სიზმარი (ὄνειρόλος, ου, ὀ – სიზმრის ამხსნელი).

ὀνίνημι, impf. ἀφέλουσ, *fut.* ὀνήσῃ, *aor.* ἄνησα – ვეზმარები, სარგებლობა მომაქვს, დახმარებას აღმოუვჩენ (τινά, τινά τι); *pass.* ὀνίναμαι – სარგებლობა მაქვს;

ὀνηθῆναι τι – სარგებლობას ვიღებ, ვსარგებლობ.

ὄσιμα, atos, τό – 1. სახელი; ὄσιματι და ὄσιμα – სახელად; 2. ღიღება, სახელგანთქმულობა, პატივი.

ὄσιμάζω – ვეძახი სახელით, ვუწოდებ.

ὄσιμαστῖ *adv.* – სახელად.

ὄσιος, ου, ὀ – ვირი, სახელარი; ὄσιος ἀλέτης – დოლაბი.

ὄსიჯ, ὄსიჯოს, ὀ – ბრჯყალი.

ὄსτινασῖν = ὄსτισσῖν, ἤτισσῖν, ὀτισῖν – ესა თუ ის.

ὄსτως *adv.* – ნამდვილად, მართლაც.

ὄξος, εος, τό – ღვინის ძმარი; მეკვე სასმელი; ὄξος ἐψήτοσ ἀπό φοινίκων – მომკავო ღვინო, ფინიკებისაგან დამზადებული, οἶσος φοινίκων – ფინიკისაგან დაწურული გკბილი ღვინო.

ὄξუს, εῖα, ὕ – ცხარე, მეკვე (φακή, οἶσος).

ὄπη *adv.* – სად, საითკენ, როგორ, რანაირად.

ὄπισθεν *adv.* – უკან, უკნიდან; ἐκ τοῦ ὀπισθεν – უკნიდან; ποιήσασθαι ὀπισθεν τὸν ποταμόν – მდინარის ზურგს უკან დატოვება; οἱ ὄπισθε – უკანანი, უკან მდგომნი, არიერგარდი; τὸ და τὰ ὄπ. – ზურგი, არიერგარდი, ბოლო რიგები, *cum. gen.* – უკან, ὄπ. τῶν ὑποδუსγῖων.

ὄπισθοφυλακῆ – წინ ეუძღვი არიერგარდს; შევადგენ არიერგარდს.

ὄπισθοφυλακία, as, ἡ – არიერგარდის წინამძღოლის თანამდებობა; არიერგარდი.

ὄπισθοφύλαჯ, akos, ὀ – არიერგარდის მებრძოლი; οἱ ὄπ. არიერგარდი.

ὀπίσω *adv.* - უკან.

ὀπλίζω - ვაიარალებ; *pass., med.*

ვიარალები, ἄπλισμένους -
შეიარალებული.

ὀπλισις, εως, ἡ - შეიარალება,
იარაღი.

ὀπλιτέω - ვმსახურობ მძიმედ
შეიარალებულთა რიგებში,
ვმსახურობ ჰოპლიტად.

ὀπλίτης, ὄν, ὅ - ჰოპლიტი, მძიმედ
შეიარალებული (მისი იარაღებია:
ფარი ἀσπίς, მუზარაღი κράσις,
ჯავშანი θώραξ, საბარკული
κνημίδες, შუბი δόρυ და მახვილი
ξίφος).

ὀπλιτικός, ὄν - ჰოპლიტებისგან
შემდგარი, τὸ ὀπλιτικόν -
ჰოპლიტთა ჯარი, ჰოპლიტები.

ὀπλομαχία, ας, ἡ - ბრძოლა მძიმე
შეიარალებით; მძიმე შეიარალებით
ბრძოლის ხელოვნება; სამხედრო
ხელოვნება, ტექტიკა.

ὄπλον, ὄν, τὸ *pl.* ὄπλα - იარაღი; τὰ
ὄπλα = ὄπλιται; πρὸ τῶν ὄπλων -
ბანაკის წინ, ἐπὶ τὰ ὄπλα ἔλθειν -
ბანაკში გამგზავრება; εἰς τὰξιν τὰ
ὄπλα τίθεισθαι - საბრძოლო წესით
მოწყობა.

ὀπόθεν *adv.* - საიდან(აც).

ὀποι - სად(აც), საითკენ(აც).

ὀποις, α, ὄν - როგორც კი; ὀποῖον
τί ἐστιν - რაც ნიშნავს; οὐκ
αἰσθάνομαι σὺν ὀποῖον νόμιμον
λέγεις - მე არ მესმის შენი, რომელ
წესდებაზე ლაპარაკობ.

ὀπόταν *conj.* - როცა კი; ყოველთვის,
როდესაც; როგორც კი.

ὀπότε *conj.* - როცა, იმ დროს
როდესაც; ἢ ὀπότε - ზოგჯერ;
ὀπότε - 1. ყოველთვის, როცა; 2.
რადგან.

ὀπότερος, α, ὄν - *relat.* ორიდან
რომელი.

ὀπου *adv.* - *relat.* სადაც; *დროის შე-*
სახებ: როცა; ὀπου τις λόγος
γένετο περὶ Σπαρτιανῶν - როცა
სიგევა სპარტელების შესახებ
იწყებოდა; ὀπου ἄν - სადა არ.

ὀπουπερ *adv.* - ყველგან.

ὀπτάω - ეწევა, ვაცხობ (ἄρτους,
κρέα).

ὀπτός, ἡ, ὄν - შემწვარი, დამწვარი;
გამომწვარი: ὀπτῆ πλίνθος -
აგური.

ὀπῶς *adv.* - *relat. ეპ. კოლ.* ὀπῶς,
იონ. ὄκωσ - როგორც,
რანაირადაც; οὐκ ἔσθ' ὀπῶς -
არანაირად, არასდროს; οὐκ ἔσθ'
ὀπῶς ὄν - შეუძლებელია, რომ არ,
ყოველი შემთხვევისათვის; *conj.* -
რომ, რათა.

ὀράω = ὀρᾶ = ὀρόω = ὀρέω - *impf.*
ἔδραν, *pf.* ἔδρακα, *fut.* ὄψομαι, *ეპ.*
იონ. ὄπαπα, *aor.1* ἄψθη, *aor. 2*
εἶδον - ვხედავ, კვლავ ვხედავ;
ვპოულობ; ვცნობ.

ὀργή, ἡς, ἡ - მრისხანება,
გულისწყრომა, რისხვა, ბრძაბი.

ὀργῆ *adv.* - მრისხანებით.

ὀργίζομαι - ვბრძაბვები (τινί).

ὀργισιά, ἄς, ἡ - ორგია, სიგრძის
ერთეული; შეესაბამება გაშლილ
ხელებს შორის მონაკვეთის
სიგრძეს.

ὀρέω - ვაწვდი, ვაწოდებ; ვაძლევ,
მივართმევ (αὐτῷ κέρως).

ὀρειος, ὄν = ὀρεινός.

ὀρεινός, ἡ, ὄν - მთიანი; მთიელი,
მთაში მცხოვრები.

ὀρθιός, α, ὄν - ციყაბო, სწორი;
ὀρθιον ἵκναι - მთაზე ასვლა; ὀρθιოს
λόχοι - კოლონებად დაწყობილი
რაზმები, კოლონები.

ἦδη - მალე, ἔφ' ὅτι - იმდენად, რამდენადაც; ὅσῳ - τοσοῦτ' ῥამდენადაც - იმდენად.
 ὅσοιπερ - სახელდობრ რომელიც, რომელიც არ, რამდენადაც ალარ;
 ὅσοιπαρ - ყველა, რომლებიც.
 ὅσπερ, ἥπερ, ὅπερ - სწორედ ის, რომელიც; ვინც არ.
 ὅσπριον, οὐ, τό - პარკოსანი მყენარის ნაყოფი.
 ὅστις, ἥτις, ὅτι - რომელიც; ვინც კი; *gen.* οὐτινος = ὅτου, *dat.* ἄτισι = ὅτῳ; ἔξ ὅτου - მას შემდეგ, რაც.
 ὀσφραίνομαι, *fut.* ὀσφρήσομαι, *aor.* ὀσφρήσῃ - ვყნოსავ, ვგრძნობ.
 ὅταν *conj.* - როცა; იმ დროს, როცა; ყოველთვის, როცა; ἔσθ' ὅτε - ზოგჯერ.
 ὅτι *conj.* - რომ; იმიტომ, რომ; ὅτι τάχιστα - რაც შეიძლება სწრაფად; ὅτι μὴ - გარდა;
 ὅτου = οὐτινος, *gen.* ὅστις-იდან.
 οὐ *თანხმობენის წინ*, οὐκ - სუსტი ფშვინვის მქონე ხმოვნის წინ, οὐχ - ხმოვნის წინ, ძლიერ ფშვინვასთან - არ, არა; οὐ μὲν γὰρ - რა თქმა უნდა, არ.
 οὐ, οἷ, ἔ *pron.* - (*მხ. რ. აქვს მხოლოდ ირიბი ბრუნვები*) მისი, მას, ის; *pl.* σφῆς, σφῆα - ისინი; σφῶν, σφῖσι(ν), σφῆς (σφῆα).
 οὐ *adv.* ἔφ' οὐ τόπον - სად(აც).
 οὐδαμῆ *adv.* - არსად; არანაირად.
 οὐδαμῶθεν *adv.* - არსაიდან.
 οὐδαμοῦ *adv.* - არსად, არსაითკენ.
 οὐδέ *conj.* - არც; მაგრამ არ; და არც, ასევე არ; არც კი.
 οὐδέεις, οὐδέμια, οὐδέν - *gen.* οὐδενός, οὐδεμίας, οὐδενός - არც ერთი, არავინ; οὐδέν - სულაც არ,

ცოტათითაც არ; οὐδέν τι - არანაირად.
 οὐδέποτε *adv.* - არასდროს.
 οὐδέπω *adv.* - ჯერ არ.
 οὐκέτι *adv.* - მეტი ალარ.
 οὐκουν *adv.* კითხვისას: მართლა არ? კითხვის გარეშე: მაშ, არა; რა თქმა უნდა, არა; სულაც არ.
 οὐκὺν ასე არ არის? ასე რომ, ამგვარად.
 οὐν *adv.* - მართლაც, ჭეშმარიტად, ნამდვილად, რა თქმა უნდა, ყოველი შემთხვევისათვის; ამიტომ, ასე რომ, ამგვარად, καὶ γὰρ οὐν - და ამიტომ.
 ὅπερ *adv.* - სად(აც), სახელდობრ სად(აც).
 ὅποτε *adv.* - არასდროს.
 ὅπω *adv.* - ჯერ არ; ὅπω δὲ πολλοὺ χροῖον - უკვე დიდი ხანია არ.
 ὅπῃποτε *adv.* - არასდროს.
 ὅρᾶ, ἄς, ἦ - კული; სამხედრო მწყობრში: ბოლო ასეული; არიერგარდი, მურგი.
 ὅραγός, οὐ, ὀ (ὄρα, ἄγα) - ადგილის მიხედვით ბოლო ჯარისკაცი τοῦ λόχου, მწყობრში ბოლო; ყველა ὄραγοῖ ერთად ქმნის τῆν ὄραν - არიერგარდს.
 ὄρανός, οὐ, ὀ - ცა.
 ὄσς, ὄτός, τό - ყური.
 ὄτε *adv.* - და არც; ὄτε - ὄτε არც - არც; ὄτε - ὀბნ არ - და არც.
 ὄτοι *adv.* - სულაც არ, არანაირად.
 ὄτος, αὐτῆ, τοῦτο *gen.* τοῦτου, ταύτης, τοῦτου - ეს; *ხშირად აქვს adverbium-ის მნიშვნელობა*: πολλὰ δὲ ὄρᾶ ταῦτα πῶρᾶτα - აქ მრავალ ცხვარს ვხედავ; καὶ ταῦτα - გარდა ამისა, ამასთან.
 ὄτοσίν, αὐτῆν, τοῦτῖν - აი ეს.

οὐτῶς და οὐτῶς *adv.* - ასე, ამგვარად;
intens. οὐτῶσι (*v*).

οὐτῶσι *adv.* = οὐτῶς.

οὐχί *adv.* - არ, არა.

ὀφείλω - მოვალე ვარ, მმართველს;
ὀφείλεται μισθός τοῖς
στρατιώταις - - ჯარისკაცების
მართებდათ; ვალდებული ვარ;
aor. 2 ἄφελον - ოპ, ნეგაე! (ვა-
მოხატავს სურვილს).

ὀφελος, εὐος, τό - (*მხოლოდ nom.,
acc. sing*) მოგება, სარგებლობა.

ὀφθαλμός, οὐ, ὀ - თვალი; ἔν
ὀφθαλμοῖς ἔχειν - თვალის ჭერა,
თვალთახევიდან არ გაშვება;
ὀφθαλμοὶ βασιλέως - მეუის მრჩევე-
ელნი.

ὀφθῆναι *aor. inf.* ὀράω - დაბ.

ὀφλισκάνω - *fut.* ὀφλήσω, *pf.*
ἠφληκα, *aor.* 2 ἠφλον - დამნაშავე
ვარ, იძულებული ვარ გადავიხადო.

Ὀφρύσιον, οὐ, τό - თფრინიონი,
ქალაქი ტროადაში.

ὀχέτος, οὐ, ὀ - არხი, ღარი.

ὀχέω - მომაქვს; ὀχέομαι - მოვლი-
ვარ, მოვექრივარ; ἴππῳ, ἔφ' ἴππου -
ცხენით ვმგზავრობ.

ὄχημα, ატოს, τό (ὀχέω) - ყვე-
ლაფერი, რაც ატარებს გვიროს,
გვიროთის მაგარებელი =
ოთხთვალა, გემი; ἔφ' ἀσφαλιστέ-
ρου ὀχήματός ἐσμεν - უფრო
მყარად ვდგავართ.

ὄχησις, εὐας, ἡ - გადაგანა.

ὄχηθι, ἡς, ἡ - მთა, ამალელებული აღ-
გილი.

ὄχλος, οὐ, ὀ - ბრბო, ხალხი; ἔν ὄχλῳ
- ყველას თანდასწრებით; (*ჯარის
შესახებ*) ალალი; წუხილი, სიმძიმე,
სიბნელე, ὄχλον παρέχειν - დატ-
ვირთვა, დამძიმება (Τινί).

ὄχυρος, ἡ, ὄν (ἔχω) - მაგარი,
ძლიერი, τὰ ὄχυρά -
მიუწევლომელი, გამატრელებული
აღვილები.

ὀψέ *adv.* - გვიან; გვიან საღამოს.
ὀψεσθαι *inf. fut.* ὀράω-დაბ.

ὀπίσσω - გვიან მოვლივარ, ვივლიანებ.
ὀπίς, εὐας, ἡ - 1. თვალის სინათლე,
მხედველობა, 2. გარეგნობა, შესა-
ხელობა, სანახაობა.

ὀψομαι *fut.* ὀράω-დაბ.

II

παγκρατής, ἔς - უძლიერესი, ყოვე-
ლის შემძლე.

παγκράτιον, οὐ, τό - პანკრატიონი
ანუ ორთაბრძოლა, რომელიც
აერთიანებს ჭილაობას და კრივს.

παγχάλεπος, οὐ - საკმაოდ მძიმე,
ძნელი.

παγχάλεπας *adv.* - მძიმედ, ძნელად;
παγχάλεπας ἔχειν - ძალიან
გაბრაზება.

πάθημα, ატოს, τό - უბედურება,
განჯვა, ვნება.

πάθος, εὐოს, τό - 1. უბედურება,
2. მოვლენა, 3. თავგადასაუვალი.

παθών *aor.* 2 *part.* πάσχω-დაბ.

παιανίζω (παιάν) - ვმღერი
საბრძოლო სიმღერას ან ჰიმნს
ღმერთების პატივსაცემად (παιάνῳ
ποιεῖσθαι).

παιδεία, ას, ἡ - აღზრდა, განათ-
ლება, კულტურა.

παιδραστής, οὐ, ὀ - ბიჭების მოყ-
ვარული, პედერასტი.

παιδῆς - ვზრდი, (აღ)ვზრდი, ვას-
წაველი (παιδευτής, οὐ, ὀ - მას-
წავლებელი, აღმზრდელი).

παιδικά, ἠν, τὰ - (*pl. = sing.*) საყ-
ვარული.

παιδίον, ου, τό - ბავშვი, ბიჭი, გოგონა.
παιδισκη, ης ή - გოგონა, ქალიშვილი, ახალგაზრდა ქალი.
παῖς, παιδός, ό, ή - ვაჟიშვილი, ქალიშვილი; έκ παιδων - ბავშვობიდან, აღრეული ასაკიდან.
παίω, fut. παίσω = παιήσω - ვეცემ, ვარგყამ, ვჭრი.
πάλαι adv. - აღრე, ძველად; και πάλαι - უკვე დიდი ხნის წინ, აღრე.
παλαιός, ά, όν - ძველი, ძველებური; τό παλαιόν adv. - ძველად, აღრე.
παλαιά - ვიბრძვი.
πάλη, ης, ή - ორთაბრძოლა, ჭილაობა.
πάλιν adv. - უკან (ἀγειν, ἔρχεσθαι, θείν), კვლავ, ისევ (συνελθείν, ἄρχεσθαι, λαμβάνειν).
παλλακίς, ίδος, ή = παλλακή, ης - ხარჭა, მხვეალი.
παλτόν τό - შუბი.
παμπληθής, ές - მრავალრიცხოვანი, ყველა (παμπληθεις' Αρκάδες).
πάμπολυς (παμ - β, μ, π, φ - სთან = παν), πόλλη, πολυ - მრავალრიცხოვანი, დიდი რაოდენობით რამე, γέρρα πάμπολλα - ძალიან შორი, επί πάμπολυ - ძალიან შორს, დიდ მანძილზე. compar. παμπλείων.
παμπόνηρος, α, ον - ძალიან ბილწი, ყველაზე გამოუსადეგარი.
πανουργία, ας, ή - სიუშმაკე, ცბიერება, ვერაგობა.
πανουργος, ον - ყველაფრის ჩამღეფნი, ვერაგი, ცბიერი, მზაკეარი, ეშმაკი.
παντάπασιν adv. - მთლიანად, სრულად, სამოგადოდ; განსაკუთრებით, რასაკვირველია (παντάπασιν γε).

πανταχή adv. - ყველგან.
πανταχού adv. - ყველგან; ყოველგვარად.
παντελώς adv. - საბოლოოდ, მთლიანად.
πάντη adv. - (სად? საითკენ?) ყველგან, ყოველი მხრიდან; მთლიანად, სრულიად, სავსებით.
παντοδαπός, ή, όν - სხვადასხვაგვარი, ყოველგვარი.
παντοθεν adv. - ყოველი მხრიდან.
παντοίος, α, ον - ყოველგვარი, სხვადასხვაგვარი.
παντοσε adv. - ყოველ მხარეს, ყველგან.
πάντως adv. - სრულიად, სავსებით, ყოველ შემთხვევაში.
πάνυ adv. - სავსებით, სრულიად, მართლაც.
πάομαι - ვიძენ (inf. aor. πάσασθαι); pf. πέπαμαι - ვფლობ.
παρά praep. 1. cum gen. - დან, - გან: ό παρά τινος - ვინმესგან წარგზავნილი; τὰ παρά βασιλέως - მეფის წინადადება ან მოთხოვნა; τὰ παρά τών' Ελλήνων - ბერძენთა პასუხი ან წინადადება; აღების, მიღების, თხოვნის აღმნიშვნელ მშენებთან (τυγχάνειν, αἰτεῖν), ასევე გავების, სწავლის, ცნობის აღმნიშვნელ მშენებთან (μαθαίνει, πυσθάνεσθαι); ენებით გვართან: παρά πάντων όμολογείται - ყველა ერთხმად აღიარებს; 2. cum dat. ახლოს, გვერდით, - თან: παρ' έαυτῷ - თავისთან, თავის ქვეყანაში, τὰ παρ' έμοί - ჩემი საქმეები, მღვთმართობა, οί παρ' ήμιν άνθιρασι - ჩვენი თანამედროვენი; 3. cum acc. - თან, გასწვრივ, - კენ, წინააღმდეგ (παρά τόν ποταμόν, παρά τήν όδόν); დროსთან დაკავშირებით:

განმავლობაში (παρά βίον), παρ' ἑκάστων ἡμέραν - ღლიდან ღლეშღ.

παραβαίω - გავდივარ,

გაღმოვებიჯებ; ვარღვევ, ვშლი (ῥήκους, σποινδάς).

παράβασις, εως, ἡ - გადასვლა.

παραβιοθῆω - მოვდივარ საშველად, ვშველი, ვეხმარები.

παραγγέλλω - ვაუწყებ, ვაცხადებ (τί τιαι), ვბრძანებ; εἰς τὰ ὄπλα

παραγγέλλειν - მოწოდება იარაღისკენ; κατὰ τὰ παρηγελέμια -

ბრძანების თანახმად, შესაბამისად.

παράγγελσις, εως, ἡ - ბრძანება,

განკარგულება, მოწოდება; ἀπό παραγγέλλσεως - ზეპირი

ბრძანების მიხედვით;

παραγίγνομαι - მივდივარ

საშველად, ვცხადდები, ვიმყოფები (ἐν τῇ μάχῃ).

παράγω - ვაყილებ, მიმყავს,

მომყავს, გამყავს, მოვაცილებ;

საზვე ვაყენებ, ვაწყობ (τοὺς λόχους).

παραγιγνώσκω = παραγινώσκω - ვაგყუებ, ვაბნევ (ὑπέρ τινος).

παραγωγή, ἡς, ἡ - მარშირება;

ნაპირის გასწვრივ ცურვა.

παράδεισος, ου, ὁ - ბაღი, პარკი,

სამხეცე, ნაკრძალი.

παράδινδωμι - გადავცემ, ვიძლევი,

ვუშვებ, ვაუწყებ (πოდინდωμι -

გავცემ, ვლაღატობ).

παραδόντες part. aor.

პარადინდამი-ღად

παραδέχομαι - ვიღებ.

παραθαρρύνω - ვაქებებ, ვამხნევებ

(τοὺς στρατιώτας).

παραθῆω - გვერდზე ჩავეურბენ

ვინმეს, ვასწრებ (τινα).

παραινῶ - ვარწმუნებ, ვურჩევ,

ვამხნევებ, παρῆναι θαρρύνω

τοῖανδε - ის ლაპარაკობდა, რათა ისინი გაემხნევებინა.

παραίτιομαι (impr. παρητούμαι) ვა-

მოვითხოვ, ვშუამღვთობ ვინმესთვის, περί τινος ვითხოვ ვინმეს გამო,

τινά τι მოვითხოვ ვინმესგან რამეს.

παρακαλέω - მოეუწოდებ,

მოვუხმობ საშველად, ვეპატივები

ἐπί τι, შვევავთებ, ვამხნევებ ტინა.

παρακαταθήκη, ἡς, ἡ - ვინმესთვის

ჩაბარებული ფული.

πράκειμαι - გვერდზე,

მახლობლად ვწევარ (τινί).

παρακελεύομαι - ვამხნევებ,

ვაქებებ, ვურჩევ.

παρακέλευσις, εως, ἡ - წაქებება,

წახალისება, დარწმუნება,

შეგონება.

παρακολουθῶ (τινί) - ვინმესთან

ერთად მივდივარ, თან ვახლავარ,

მიყვები.

παραλαμβάνω, fut. παραλήψομαι,

იონ. παραλάμψομαι, aor.

პარელაβონ - ვიღებ, ვღებულობ (τὰ

χρήματα), თან მიმყავს (τοὺς

ἄλλους στρατηγούς); ეისაკუთრებ.

παραλείπω, pf. παραλέλοιπα -

ვუშვებ, ყურადღების გარეშე

ვტოვებ.

παρασπῶ - ვაწყენინებ, ხელს

ვუშლი, ვაბრკოლებ.

παραλύνω - ვხსნი; ვითვისებ; ვუშვებ

(κύνα).

παραμείβω - ვეცილი, სხვა ადგილას

გაღამაქვს; გადავდივარ, გვერდს

ვუვლი.

παραμελέω - არ ვმრუენავ, გული არ

შემტკივავ, უგულებელვყოფ (τινός).

παραμένω - ვრჩები, ვიმყოფები

ვინმესთან ერთად.

παραμυρδισος, ου (παρά, μυρός) – თქმის რომ ეხება; τὰ παραμυρδισια – აბჯარი, რომელიც ფარავს თუბებს.

παραπέμω – ვგზავნი; ეგზავნი (τινὰ εἰς τι).

παραπλέω – მივეურავ რაიმეს გასწვრივ (εἰς τι).

παραπλήσιος, ου – მსგავსი.

παραρῥέω – მიველინები რაიმეს გვერდით, ჩამოველინები, ვუერთლები, ვერთვი.

παρασάγγης, ου, ὀ – პარასანგი, სპარსული სივრძის ერთეული = 3750 ნაბიჯს, დაახლოებით 5,5 კმ. = 30 სტადიონს.

παρασκευάζω – ვამზადებ, ვაიარაბლებ; *med.* ვიმზადებ (χίλδον, ἀμάξας); რაიმესათვის ვემზადებ (εἰς τὴν ἀφοδον, θυσίαν), ვიარაბლები (ἐπὶ πολέμους, εἰς μάχην), ვითვისებ (τὴν γυνάμην).

παρασκευή, ἡς, ἡ – მომზადება, შეიარაღება.

παρασκευάω = παρασκευάζω – ბანაკს დავცემ ვინმეს მახლობლად (τινὶ).

παράσχοιμι optat. aor. 2 παρῆχα-*დაბ.*

παράταξις, εως, ἡ – წყობა, საბრძოლო სამზადისი.

παρτείνω – ვიწვლი; გავწვლიავ, გავშლი (φάλαγγα), რაიმეს გასწვრივ (παρά τι), *pass.* განვეფინები.

παρτίθημι – ვთავაზობ, მივართმევ; წინ ვიყენებ, ახლოს ვიღებ.

παρτρέχω – სწრაფად მოვირბენ; εἰς და ἐπὶ τί გვერდით მივრბივარ, ჩავურბენ.

παραχρήμα adv. – მაშინვე; παραχρήμα διδόναι – ნაღდი ფულით გადახდა.

παρεγγισάω – გადავცემ, ვაუწყებ; წაეხალისებ.

παρεγγυή, ἡς, ἡ – უწყება, ბრძანება, მოწოდება.

πάρειμι (εἶμι) – 1. ვესწრები; 2. დასახმარებლად მოვდივარ, ვეხმარები, ვცხადლები, მოვდივარ (εἰς τι); πάρειστί μοι – ჩემზეა დამოკიდებული; τὰ παρόντα παράματα – საქმეთა ნამდვილი ვითარება; ἐν τῷ παρόντι – ამაჟამად, *part.* παρόν – ისე, როგორც ნებადართულია, შესაძლებელია.

πάρειμι (εἶμι) – 1. მოვდივარ, ეუახლოვები; 2. მივდივარ, გვერდს ვუვლი, მივდივარ რაიმეს გასწვრივ.

παρελάσσω – გავდივარ, გვერდით (გა)ვაჭვინებ, გვერდზე (ჩა)ვუვლი.

παρέρχομαι – 1. გვერდზე მივდივარ, ვუვლი, გავივლი, მიველინები, ვუსწრებ, დავწინაურლები, 2. მოვდივარ, გამოვდივარ, ვარ.

παρέχω – მომაქვს, ვაძლევ; παρέχω φόβον – შიშს ვგვრი; აღვძრავ (ὑποψίαν); παρέχειν τινα ταπεινόν – ვაჭყვევებ, ვიმორჩილებ ვინმეს.

Παρθένιον, ου, τό – პართენიონი, ქალაქი მისიაში, პერგამონის მახლობლად; ალგილი ექქინის პონტოსთან.

Παρθένιος, ου, ὀ – პართენიონის, მდ. პაულაგონიაში, რომელიც შავ ზღვაში ჩაედინება.

παρθένος, ου, ἡ – ქალწული.

Παριασός, ὧν, οἱ – პარიანელები, პარიონის მცხოვრები.

παρήμι – ვუშვებ, ნებას ვრთავ.

Πάριον, ου, τό – პარიონი, ქ. მისიაში.
παρίστημι – ახლოს, მახლობლად, ედგამ; ჩემს მახლობლად ედგამ (τὰ ἱερέα); παρασθῆναι და παρασθῆναι – თანდასწრება, მახლობლად დგომა.
πάριδος, ου, ἡ – გასასუელი.
παροινέω – მთერალ მდგომარეობაში ვაწყენინებ ვინმეს, ცუდად ვიქცევი.
παροίχομαι – გვერდით ჩაუეული; τὰ παροίχόμενα წარსული.
Παρρασία, ας, ἡ – პარასია, ქალაქი არკადიაში.
Παρράσιος, α, ου – პარასიელი; პარასიელი.
Παρύσατις, ιδος, ἡ – პარისაგისი, არგაქსერქსე I-ის ქალიშვილი, არგაქსერქსე II-ისა და კიროს უმცროსის დედა.
πάς, πάντα, πάν – *gen.* παντός, πάσης, παντός – მთელი, მთლიანი, ყოველი; *plur.* πάντες – ყველა; *πάσα* ἡ ὄνός – მთელი გზა; *πάντα* ὄνός – ყოველგვარი გზა; *ἐν* πάνσιν ἀφθύοις – მთელი სიუხვით; τὸ πᾶν – მთელი; ἡ ἀρχὴ τοῦ παντός – უზენაესი მმართველობა, მთავრობა; οἱ πάντες ὀπλῖται – ყველა პოპლიტი ერთად, οἱ πάντες ἀσθραποι – მთელი კაცობრიობა; διὰ παντός πολέμου ἵνα – ყოველგვარი ომის გამოვლა; ὄσπρια πάντα – ყველა ჯიშის, ყოველგვარი პარკოსანი; ἐπὶ πᾶν ἔρχεσθαι – ყოველგვარი საშუალების ხმარება; πάντα = πάντας – მთლიანად; διὰ παντός – მუდამ, ყოველთვის.
Πασίαν, ανος, ὁ – პასიონი, 700 პოპლიტის წინამძღოლი.

πάσχα, fut. πείσομαι, *aor.* 2 ἔπαθον, *pf.* πέποιθα – 1. ვანეცილი, ვიგანჯები, ვითმენ; 2. ვკვლები, ვილუპები; ἐν πάσχα – ვიღებ წყალობას; κακῶς πάσχα ὑπὸ τιος – უსამართლობას განვიცილი (ვინმესგან); ὄτι ἂν δέη πείσομαι – რაც არ უნდა იყოს, ყველაფერს მოვიტმენ.
πατάσσω – განევმირავ, ვჭრი.
Πατηγύας, α, ὁ – პატეიასი, წარჩინებული სპარსელი, კიროსის მეგობარი.
πατήρ, πατρός, ὁ – მამა, მშობელი.
πάτριος, α, ου – მამისეული, მამათაგან დაგოვებული, ბუნებრივი, πατριον φρόνημα – თანდაყოლილი სიმამაცე.
πατρίς, ιδος, ἡ – სამშობლო, მამული.
πατρῶς, φά, φν – მამისეული, წინაპართაგან დაგოვებული (χάρα).
παῦλα, ης, ἡ – დამთავრება, დასასრული.
παῦσ – 1. ეწყევტ, ვანადგურებ, დავში (τῆς φάλαγγα); ლაპარაკს თავს ვანებებ; ეწყევტ (τιός), 2. *med.* ეწყნარდები, ვისვენებ; 3. ვიჭერ, ვაფერხებ, ხელს ვუშლი.
Παφλαγονία, ας, ἡ – პაფლაგონია, ქვეყანა მცირე აზიაში.
Παφλαγονικός, ἡ, ὄν – პაფლაგონური.
Παφλαγᾶν, ὄνος, ὁ – პაფლაგონელი.
πάχος, εος, τό – სისქე.
παχύς, εἶα, ὅ – სქელი, მკერივი.
πέδη, ης, ἡ – ბორკილი.
πεδῖον, ου, τό – ველი, მინდორი, ბარი, ვაკე.
πεδινός, ἡ, ὄν – სწორი, გლუვი.

ΠΕΖΕΨΑ - ფეხით მიედივარ, ხმელეთზე ვმოგზაურობ.

ΠΕΖΗ *adv.* ფეხით, ხმელეთით.

ΠΕΖΟΣ, ἤ, ὄν - ქვეითი, οἱ ΠΕΖΟΙ და ΠΕΖΗ ΔΝΣΑΜΙΣ - ქვეითი ჯარი, ქვეითი რაზმი (ძალა).

ΠΕΙΘΑΡΧΕΩ (ΠΕΙΘΑ, ἈΡΧΗ) - უფროსობასთან ვალიარებ, გამოვყვლები.

ΠΕΙΘΑ - ვარწმუნებ, *med.* ვაჯერებ; გულს მოვუღობ (ΒΑΣΙΛΕΑ), ვრწმუნდები, ვმორჩილდები, მივყვები, მივღევ, მჯერა, ვენდობი.

ΠΕΙΝΑΨ, inf. ΠΕΙΝῆ - ვშიმშილობ.

ΠΕΙΡΑ, as, ἡ - ცდა, გამოცდა, ΠΕΙΡΑΝ ΤΙΝΟΣ λαμβάνειν - ცდის ჩატარება, ვინმეს გამოცდა; ΠΕΙΡΑΝ ΛΑΒΕΙΝ ἘΝ ἘΑΥΤῷ - ცოდნა საკუთარი გამოცდილებით; ΠΕΙΡΑΝ ἔχειν ΤΙΝΟΣ - გამოცდილებით ცოდნა; ἔν ΠΕΙΡΑ ΤΙΝΟΣ γένεσθαι - ვინმესთან ნაცნობობა.

ΠΕΙΡΑΨ და ΠΕΙΡΑΐομαι - ვცდილობ; ხელს ვკიდე, წამოვიწყებ, გამოვცდი, ცდას ვატარებ (ΤΙΝΟΣ), გამოვიკვლევ.

ΠΕΙΣΟΜΑΙ fut. Πάσχω-*დან.*

ΠΕΙΣΟΜΑΙ fut. Πείθομαι-*დან.*

ΠΕΙΣΤΕΟΣ (Πείθω-*დან*); ΠΕΙΣΤΕΟΝ - უნდა დამორჩილდეს.

ΠΕΛΆΖΩ - ვუახლოვდები.

Πελοποννήσιος, a, on - პელოპონესური, პელოპონესელი.

Πελληγεύς, έως, ó - პელენელი, აქაიის ქალაქ პელენეს (Πελλήνη) მცხოვრები.

Πελοπόννησος, ou, ἡ - პელოპონესი, საბერძნეთის სამხრეთი ნაწილი, პელასგთა ოლინდელი სამკვიდრებელი.

ΠΕΛΤΆΖΩ - მსუბუქად შეიარაღებული მეომარი ვარ, პელტასტი ვარ = ΠΕΛΤΑΣΤΗΣ εἶμι.

Πέλται, ou, ai - პელტე, ქალაქი ფრიგიასში.

ΠΕΛΤΑΣΤΗΣ, ou, ó - პელტასტი, მსუბუქად შეიარაღებული მეომარი. *კერძოდ*, შეიარაღებული მსუბუქი ფარით (πέλτη), მოკლე შუბით (ἀκόντιον) და აგრეთვე მახვილით;

ΠΕΛΤΑΣΤΙΚόν, ou, τό - მსუბუქად შეიარაღებულთა ჯარი, პელტასტთა რაზმი.

Πέλτη, ης, ἡ - სამუქლო ზომის მსუბუქი ფარი, წნელით დაწნილი და გაყვავდაკრული.

Πεμπταίος, a, on - ხუთდღიანი.

πέμπτος - მესუთე.

πέμπω, fut. πέμψω, *aor.* ἔπεμψα - ვაგზავნი; βέλος πέμπειν - ისრის სროლა; πέμπομαί τινα - ვიწვევ, ვეპატივებ.

πένης, ητος, ó - ღარიბი.

Πενία, as, ἡ - სიღარიბე.

Πένομαι (*მხოლოდ praes.* და *impf.*) - ღარიბი ვარ, გაჭირვებული ვარ, ვმუშაობ.

Πεντακόσιοι - ხუთასი.

πέντε - ხუთი.

Πεντεκάινδεκα - თხუთმეტი.

Πεντήκοντα - ორმოცდაათი.

Πεντηκοντήρ, ἡρος, ó - ორმოცდაათკაციანი რაზმის ხელმძღვანელი.

Πεντηκόντορος, ou, ἡ (*ναύς*) - ორმოცდაათნიზიანი ხომალდი.

Πεντηκοστής, ύος, ó - ორმოცდაათი ჯარისკაცისაგან შემდგარი რაზმი = ½ τοῦ λόχου.

Πεπαμένος *sb.* πάομαι.

πέπανται *sb.* πάομαι.

πέρ = *περ particul.* – ენკლიტიკური ნაწილაკი. სიტყვას, რომელსაც ახლავს, ანიჭებს განსაკუთრებულ გამომხატველობას, მგ.: *καίπερ, ὡσπερ, εἰπερ, ἔάνπερ, ὅσπερ, οἷσπερ.*

πέρα *adv.* შემდეგ, მერე, იქით, იმის იქით, მეორე მხარეს; *οὐκέτι πέρα* – მეტი აღარ; *praep. cum gen.* *πέρα μεσοῦσης ἡμέρας* – შუადღის შემდეგ.

περαίνω – ვასრულებ, ვამთავრებ, შევასრულებ.

περαιῶν, (*πέραν*), *fut.* *περανέω* = *περανῶ*, *aor.* *ἔπερανα* – მდინარის გაღმა გამყავს, ზღვით გადამყავს; *pass.* ვიძულე მდინარის გაღმა გადაყვანას; გადავდივარ.

πέραν *adv.* გადაღმა; *τὸ πέραν τοῦ ποταμοῦ* – მდინარის მეორე ნაპირი.

περάω – გადავდივარ (*τὸ ἔνδρα*).

Πέργαμος, *ου, ἡ*
Πέργαμον, *ου, τό* – პერგამონი.
πέρδιξ, *ικος, ὄ, ἡ* – კაკაბი.

περί *praep.* 1. *cum gen.* მახლობლად, გარშემო, გამო (*μάχεσθαι περί τινος*), ფიხისათვის *περί τινος* – მიში ვინმეს გამო; *ποιεῖσθαι περί πολλῶν* – მაღალი შეფასების მიცემა; *თქმის, მოწოდების, ფიქრის აღმნიშვნელ მძნებთან (λέγειν, ἀπαγγέλλειν, βουλεύειν):* *περί τινος* – ვინმეს შესახებ; *πέμπειν* *περί τινος* – რაიმე მიზნით, რაღაცის გამო გაგზავნა; *გამოიყენება იმ საგნის გამოსახატავად, რომლის გამოც რაიმე კეთდება:* *περὶ Ὀρόντα* – ორონტესთან დაკავშირებით; 2. *cum dat.* გარშემო, თან; 3. *cum acc.* ირგვლივ, მახლობლად, თან (*περὶ*

τῆν σκηνήν), *οἱ περὶ Κύρου ἄριστοι* – კიროსის ამაღლა, მიმდევარნი, ერთგულნი; *οἱ περὶ Ξεινοφῶντα* – ქსენოფონტი და მისი ლაშქარი; *περὶ τι εἶναι, ἔχειν* – რაიმეზე მრუხება; *δროისა* *ლა სიერციხის შესახებ* – დაახლოებით, *περὶ μέσας νύκτας* – შუალამისას.

περιβάλλω – გარს ვეწვები, ვეხვევი, ვეკერი; გარს ვერცხვი, ვიპყრობ, ვეუფლები; *πολλὰ πρόβατα περιεβάλοντο* – მათ ალაფად მრავალი ცხვარი წაიყვანეს; *περιβάλλεσθαι ὄπισθεν* – შურგზე გადავადება, გადავიღება.

περιγίνομαι – ვჯობივარ, ალევმატები, (ვინმეზე) ვიმარჯვებ (*τινός τινι*).

περιεῖλω – ვახვევ, ვკრავ *τὶ* *περὶ* *τι*.

περιεῖμι (*εἶμι*) – ალევმატები (*τινός τινι* ვინმეს რაიმეთი), ვიმარჯვებ (ვინმეზე ან რამეზე).

περιεῖμι (*εἶμι*) – გარს ვუვლი, შემოვუვლი, შემოვლაზე ვარ.

περιέλκω, *fut.* *περιέλξω* – აქეთ-იქით ვეწვევი, წინ და უკან დამყავს.

περιέρχομαι, *fut.* *περιελεύσομαι*, *aor.* 2 *περιήλθον*, *pf.* *περιελήλυσθα* – გარშემოვუვლი (*τινά*); – გარს ვერცხვი; *περιήλθεν ὁ ἔλαιαυτός* – დრო გადის.

περιεῖλω, *fut.* *περισχίσω*, *aor.* 2 *περιέσχον* – გარს ვერცხვი, ვეწვები.

περιίστημι, *aor.* 1 *περιέστησα* – გარშემო ვაყენებ, გარს ვარცხავ; *περιστήμαι* – გარშემო დგომა, დადგომა, *οἱ περιεστῶτες* – გარს მომდგარნი, გარს შემორცხმულნი.

περικυκλῶ (*κύκλος*) – გარს შემოვუვლები, ვერცხვი (*τινά*).

περιλαμβάνω, *ful.* περιλήψομαι - გულში ვიკრავ (τὸν παῖδα).

περιμένω - ველოდები τινά, იმავე ადგილას ვრჩები.

Περιπλοῦς, **οὐ**, **ὄ** - პერიპლოუსი, ქალაქ Πέριπλοუს-ის მცხოვრები.

Πέριπλος, **οὐ**, **ὄ** - პერიპლოსი, ქალაქი თრაკიაში.

πέριξ 1. *praep. cum gen.* გარშემო; 2. *adv.* მახლობლად, გარშემო (οἱ πέριξ οἰκούντες - მემობლები, მახლობლად მცხოვრებნი).

περίοδος, **οὐ**, **ὄ** - პერიოდი, გარშემოწერილობა, პერიმეტრი.

περιοικέω - გარშემო ვცხოვრობ, მახლობლად ვცხოვრობ.

περίοικος, **οὐ** *adj.* მემობელი, οἱ περίοικοι - პერიოიკები, ლაკედემონიის ქალაქთა ძველი მცხოვრებნი, რომელთაც არ ჰქონდათ პოლიტიკური უფლებები, მაგრამ იყვნენ პიროვნულად თავისუფალნი, ეწეოდნენ ვაჭრობასა და მიწათმოქმედებას; ომში ისინი პოპლიგებისა და მსუბუქად აღჭურვილების როლში გამოდიოდნენ.

περιοράω - ყურადღებას არ ვაქცევ, უგულებელვყოფ; ვუშვებ, უფლებას ვაძლევ.

περιοίω, *ful.* περιφέρω-დან.

περιουσία ἢ - სიჭარბე (ἐκ περιουσίας).

περιπατέω - ვსეირნობ (ὄλην τὴν ἡμέραν).

περίπατος, **οὐ**, **ὄ** - ვასეირნება, სასეირნო ადგილი.

περιπέτομαι - გარშემო ვფრენ, გარს ვუფრენ.

περιπήγυμαι - მივეყიანები, მთლიანად ვიყიანები.

περιπίπτω, *ful.* περιπεσοῦμαι - ვეარდები რაიმეზე; ვინმეს ვეცემი, მივეარდები, თავს ვესხმი τινί.

περιπόλεω - გარს შემოუვული (τὴν χῆραν).

περιπλέω - ვცურავ, გარშემო ვუვლი გემით.

περιπτύσσω - გარს შემოვარგყავ.

περιρρέω - მივედინები, გარს შემოვუვლი; *pass. (act.- ის მნიშვნელობით)* ვეარდები, ვეშვები.

περισταυρόω - მესერს ვამაგრებ, ირგვლივ ვამაგრებ.

περιστερά, **ἀς**, **ἡ** - მტრელი.

περιπτεύω - რიცხვით აღვემატები (τίνος), ვჯობნი.

περιπτός, **ἡ**, **ὄν** - ზომამე მეტი, რაოდენობრივად მეტი, მედმეტი; τὸ περιπτόν - დანარჩენი; მედმეტი.

περιτυγχάνω - შემთხვევით მოვიღვარ, ვხვდები (τίνι).

περιφάνω *adv.* სრულიად ნათლად, ამკარად.

περιφέρω - გარშემო ვატარებ, ირგვლივ ვატარებ, ყველგან ვატარებ.

περίφοβος, **οὐ** - ფრიად შემინებელი.

Πέρσης, **οὐ**, **ὄ** - სპარსი.

περσίζω - ვლაპარაკობ სპარსულად; სპარსელთა მხარეზე ვარ.

περυσινός, **ἡ**, **ὄν** - წინა წლისა.

πεσειν *inf. aor.* 2 πίπτω-დან.

πέταλον, **οὐ**, **τό** - ფოთოლი.

πέτομαι - ვფრენ.

πέτρα, **ας**, **ἡ** - კლდე, ფრიალო კლდე, კლდის ნამსხვრევი, დიდი ქვა.

πετροβλία, **ας**, **ἡ** - ქვების სროლა.

πεφύλαγμένως - 1. ფრთხილად, 2. უსაფრთხოდ.

πή = πῆ (ლორ. πᾶ) *particul.*
როგორმე, სადმე.
πηγή, ἦς, ἡ - წყარო.
πήγυσσι, *fut.* πῆξω, *pf.* 2 πέπηγα -
1. ვამაგრებ; 2. ვყინავ, სიცივით
კვლავ; πήγυσμαι - ვიყინებო.
πῆδάλιον, *ου, τό* - საჭე.
πηλός, *οὔ, ὁ* - ჭაობი, ცალახი,
ლაფი.
πῆχυς, *εως, ὁ* - იდაყვი, სიგრძის
ერთეული.
Πίγρης, *ητος, ὁ* - პიგრესი,
კიროსის თარჯიმანი.
πιέζω - ეუჭვრ, ვავიწროვებ,
ვთვუნავ; *pass.* თავს მესხმინან,
მავიწროვებენ, ვითრგუნები.
πικρός, *ᾶ, ὄν* - ცხარე, მწარე.
πίμπλημι, *fut.* πλήσω, *pf.* πέπλησμαι,
aor. ἐπλήσθην - ვავსებ (τί τινος).
πίνω, *fut.* πίομαι, *aor.* 2 ἔπιον, *pf.*
πέπωκα, *pf. pass.* πέπομαι, *aor.* 1
pass. ἐπόθην - ვსვამ.
πιπράσκω, *pf.* πέπρακα, *pf. pass.*
πέπραμαι, *aor.* 1 *pass.* ἐπράθην,
fut. 3 πεπράσομαι - ვყილი.
πίπτω, *fut.* πεσοῦμαι, *aor.* 2 ἔπεσον,
pf. πέπτωκα - 1. ვეცემა, ბრძოლაში
ვეცემა; 2. მიმშლილსაგან ვვარდები;
ვვარდები, ჩავვარდები, εἰς πολλά
καὶ ἀμήχανα πέπτωκα - მრავალი
გადაულახავი დაბრკოლება
მეშხვდა; *მეხის შესახებ:* ეცემა.
Πισίδαι, *ῶν, οἱ* - პისიდიელები,
გულადი და მებრძოლი ხალხი
მცირე აზიაში.
πιστεύω - მწამს, მჯერა, ვენდობი
τινί τι ვინმეს რამეში; *pass.*
ნდობას ვიმსახურებ ὑπό τινος.
πίστις, *εως, ἡ* - ერთგულება;
ნდობა; რწმენა; πίστεις ἔνεκα -
მისი ერთგულებისათვის (ანუ მასზე
დაკვირვებისათვის); πίστεις -

ერთგულების საწინდარი,
თავდებობა.
ΠΙΣΤΟΣ, *ἡ, ὄν* - სანდო, ერთგული;
οἱ πιστοί - ერთგული მეგობრები;
τὰ πιστά - თავდებობა, τὰ πιστά
διδόναι καὶ λαμβάνειν -
ურთიერთისთვის ერთგულების
ფიცის მიცემა; τὰ πιστά ἐγένετο -
შეთანხმება დადებულ იქნა.
ΠΙΣΤΟΤΗΣ, *ητος, ἡ* - ერთგულება,
სამართლიანობა, პატიოსნება.
πίτυς, *σος, ἡ* - ფიჭვი.
πλάγιος, *α, ου* - გარდვიგარდმო,
განვი, ირიბი; τὰ πλάγια -
ფლანგები; εἰς τὰ πλάγια -
მარცხნივ და მარჯვნივ, εἰς τὰ
πλάγια παραγαγεῖν - ორივე
ფლანგისაკენ მისვლის იძულება.
πλαίσιον, *ου, τό* - ქვეითი ჯარის
საბრძოლო წყობა, მარტკუთხედის
ფორმით, ἰσὸπλευρον πλαίσιον
(*საშბ.*) კარე; πλαίσιον τῶν ὀπλιτῶν -
პოპლიტებისაგან შემდგარი
კოლონა.
πλανάομαι - 1. ხეციალობ, 2. მიზანს
ვერ ვაღწევ.
πλάτος, *εως, τό* - სიგანე.
πλάττομαι - ვივონებ (πλάττω,
πλάσσω-დან), ვჭერწავ.
πλατύς, *εἶα, ὅ* - განიერი, ბრგყელი.
πλεθριαῖος, *α, ου* - ერთი პლეთრის
სიდიდისა.
πλέθρον, *ου, τό* - პლეთრი, სიგრძის
ერთეული.
πλείστος, *η, ου* - *superl.*
πολύς-იდან; ყველაზე დიდი,
მრავალრიცხოვანი (τὰ) πλείστα -
ყველაზე მეტად; πλείστοι - ძალიან
ბევრი, οἱ πλείστοι - უმეტესი
ნაწილი, მრავალნი.
πλείων და πλέον - *comparat.*
πόλυς-დან: უფრო მეტი, უმრავლესი.

πλέκω - ვწნავ, ვქსოვ, ვხლართავ, ამოვახვევ, ვახვევ.

πλέων - მეტად.

πλεονεκτέω = **πλέων** ἔχω - მაქვს მეტი, მაქვს მეტი წილი, მაქვს უპირატესობა, აღვემატები (τινός τινι).

πλευρά, ἄς, ἡ - გვერდი, მხარი.

πλέω, fui. **πλεύσομαι** და **πλευσοῦμαι**, *aor.* ἔπλευσα, *aor. pass.* ἐπλεύσθην, *pf.* ἐπέπλευσαι - მივეურავ, გემით მივემგზავრები.

πληγή, ἦς, ἡ - დარცხმა, ჭრილობა. **πληθος, εος, τό** - ბრბო,

რაოდენობა (ἀνθρῶπων, βελῶν), სიძრავლე, რიცხვი (τῶν ἐξιόντων), უმეტესობა (τῶν ὀπλιτῶν), უბრალო ჯარისკაცები; სივრცე, სიფართოვე (τῆς χώρας), გზის სიგრძე, დროის სიდიდე.

πλήθη (*pf.* = *praes.* **πέπληθα**) ვივსები (πλήθισσα ἀγορά, ἡ - დრო დღის 9-დან 12 სთ.-მდე; ბერძნები დღეს 4 ნაწილად ჰყოფდნენ: πρωί, πλήθισσα ἀγορά, μεσημβρία და δειλίη).

πλήν - *praep. cum gen.* გარდა; *adv.* გამოკლებით.

πλήρης, ες - სავსე, ავსებული (τινός).

πλησιάζω - ვუახლოვდები (τινί).

πλησιός, α, ον - მახლობელი; ὁ πλησίον (ἄν) გვერდით მდგომი, ყველობელი; ὁ πλησιαίτατος - ყველაზე მახლობელი.

πλήττω, fut. **πλήξω, pass. aor.** 2 **ἐπλήγην** - ვეებ, ვურცხამ, (და)ეკრავ, ვემირავ, ვჯახბნი, ვჭრი.

πλίνθινος, η, ον - აგურისა, აგურისაგან აშენებული.

πλίνθος, ου, ἡ - აგური.

πλοῖον, ου, τό - გემი, ხომალდი, საგვიროთო გემი; **μακρὰ πλοῖα** - საბრძოლო გემები.

πλόος, ου, ὁ = **πλοῦς** - ცურვა; ნაოსნობა; **πλοῦς ἔστιν** - მღვაოსნობისათვის ხელსაყრელი დროა; მურგის ქარია.

πλοῦς *sb.* **πλόος**.

πλούσιος, α, ον - მდიდარი.

πλουσίως *adv.* მდიდრულად.

πλουτέω - მდიდარი ვარ (τινός).

πλουτίζω - ვამდიდრებ (τινά).

πνεῦμα, ατος, τό - 1. სული;

სუნთქვა; 2. ქარი, ჰაერი; **καλὸν πνεῦμα** - მურგის ქარი.

πνέω, fut. **πνεύσομαι** და **πνευσοῦμαι**, *aor.* ἔπνευσα, *aor. pass.* ἐπνεύσθην - ვუბერავ.

πνίγω - ვახრჩობ, ვჭყლეკ; *pass.* ვიხრჩობი (წყალში).

ποδαπός, ἡ, ὄν - რომელი

ქვეყნიდან? საიდან?

ποδηρης, ες (πούς, ἄρω) -

ფეხებამდე დამხებული, გრძელი (ἀσπίς); *sb.* **χιτῶν** - შოღირი, გრძელი ჩასაცმელი.

ποδίξω - ფეხებს ვუკრავ (πεποδισμένοι Ἴπποι).

πόθεν *adv.* საიდან?

ποθέν *adv.* საიდანმე.

ποθέω - მსურს, ვნაგრობ, მწაღია.

πόθος, ου, ὁ - სურვილი, წაღილი, მონაგრება.

ποι - *enkli.* სადმე.

ποιέω - ვაკეთებ, ვამზადებ; ვქმნი, ვაღილებ (მოცულობით), ვაწყობ (δρόμον, θυσίαν); შევაკეთებ (ἄσους ἀλέτας); ვეღამ, აღვმართავ (βωμόν); ვუნერგავ (φῶβον τινί); ვღებ (σπουδᾶς); ვნიშნავ ვინმეს რამედ (σὲ βασιλέα), ვიქცევი: **μαρῶτατον** ძალიან სულელურად;

σχολαίως ποιέω ვაყოვნებ; ჩემთვის ვიკეთებ; ვიძენ (τινά φίλον, σύμμαχον); πορεύαν ποιεῖσθαι = πορεύεσθαι, μάχην π. = μάχεσθαι, ποίαν κατηγορίαν τίνος – ვინმესთვის ბრალის დადება; δόγμα π. დადგენილების გამოცანა; ვთელი, ვაფასებ, περί παντός π. ყველაზე მაღალი შეფასება, περί πολλοῦ, περί πλείονος, περί πλείστου π. ძალიან, უფრო მეტად, ყველაზე ძალიან დაფასება, δεινὰ ποιεῖσθαι – გაკვირვება; εἴρημα π.- მიგნებად, მონაპოვრად მიჩნევა.

ποιητέος, έα, έον – *adj. verb.*
ποιέω-დან; ποιητέον έστι – უნდა გაკეთდეს, გასაკეთებელია.

ποικίλος, η, ον – ჭრელი, მრავალფერი; ποικίλοι τὰ νῶτα – აჭრელებული შურგით.

ποίος, α, ον – როგორი.

πολεμέω, fut. med. πολεμήσομαι და *fut. 3* πεπολεμήσομαι – ომს წარემართავ, ვიბრძევი, ვეომებო (τινί, έπί და πρὸς τινα, περί τίνος).

πολεμικός, ή, όν – საბრძოლო საქმეში გაწაფული; საომარი, მტრული; τὸ πολεμικόν – საბრძოლო შეძახილი; ნიშანი ბრძოლისა (ბრძოლის მაუწყებელი ნიშანი); τὰ πολεμικά – საომარი საქმე, ომი; πολεμικῶτατα έχειν – გადამტვრება.

πολέμιος, α, ον – მტრული, არაკეთილგანწყობილი; ή πολεμία (χώρα) – მტრის მიწა; τὰ πολέμια – საომარი საქმენი.

πόλεμος, ου, ό – ომი; πόλεμος θεῶν – ლმერთთა რისხვა; δινὰ παντός

πολέμου ίνάαι αὐτοῖς – ყველა ხერხით ბრძოლა მათ წინააღმდეგ.
πολιζά – დასახლებებს ვაშენებ, ვაარსებ კოლონიებს.
πολιορκέω – გარს ვერგყმი, ალყაში ვაქცევ (ქალაქს).
πόλις, εως, ή – ქალაქ-სახელმწიფო, მოქალაქენი; ἀκρόπολις – ციხესიმაგრე.
πόλισμα, ατος, τό – ქალაქი, დაბა.
πολιτεύω – ვცხოვრობ, ვიქცევი როგორც მოქალაქე; οἱ πολιτεύοντες – მოქალაქენი.
πολιτεία, ας ή – სახელმწიფო წყობა, სახელმწიფო.
πολίτης, ου, ό – მოქალაქე.
πολλάκις *adv.* ხშირად.
πολλαπλάσιος, α, ον – გაყილებით მეტი, უფრო მეტი.
πολλαχί *adv.* ბევრგან, ხშირად.
πολλαχού *adv.* ბევრ ადგილას, ხშირად, ბევრჯერ.
πολυάνθρωπος, ον – ხალხმრავალი, დასახლებული.
πολυαρχία, ας, ή – მრავალხელის უფლებიანობა, მრავალთა მმართველობა, მრავალთა უფროსობა.
Πολυκράτης, ους, ό – პოლიკრატესი, ათენელი.
πολυκρατής, ές – გაბეღული, ძლიერი.
Πολύσικος, ου, ό – პოლინიკე, ლაკედემონელი.
πολυπραγμονέω – ბევრი საქმით ვარ დაკავებული, სხვის საქმეებში ვერევი, ყველაფერში ვერევი.
πολύς, πολλή, πολύ – *gen.* πολλοῦ, ής, ον – ბევრი, მრავალრიცხოვანი, ღიღი (χώρα, όδος, φόβος); ხანგრძლივი (χρόνος); οἱ πολλοί – ბრბო,

უმრავლესობა; τὸ πολὺ - დიდი ნაწილი, მთავარი ჯარი; ὡς τὸ πολὺ - უმეტესწილად; ἕκ πολλοῦ - შორს (წინ); πολὺν, πολλὰ *adv.* - ბევრჯერ, ხშირად, ძლიერ; πολὺν *ლა* πολλὰ *grad. compar.* - თან: გაყილებით; ἐπὶ πολὺν - შორს, დიდხანს, ხშირად; ὡς ἐπὶ πολὺν, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺν - უმეტესწილად.

Πολύστρατος, ου, ὁ - პოლის-ტრატი, ათენელი.

πολυτελής, ες - ძვირფასი, შესანიშნავი, მდიდრული (παρασκευαί).

πόμα, ατος, τό - სასმელი (*αἶθ. ὁ* πῶμα, ατος, τό) (πίω-ღამ).

πομπή, ἡς, ἡ - საშვიმოსვლა, პროცესია.

πονέω - ვეშვობ, ვირჯები; **πονέω** χρήματα - ფულის გამოუმუშავება შრომით; τὰ πειποιημένα - გადატანილი ჯაფა.

πονηρός, ἄ, ὄν- არამზადა, ბოროტი, ავი.

πονηρῶς *adv.* - ცუდად, უკუნურად, ძნელად.

πόνος, ου, ὁ - შრომა, გარჯა, ძნელი სამუშაო, სიმძიმე, სიმძნე, ტანჯვა; შრომის ნაყოფი, შრომის გასამრჯელო.

πόντος, ου, ὁ **Εὐξείνους** - შავი ზღვა, ევქსინის პონტო.

πόντος, ἡ - პონტო, ქვეყანა მცირე აზიაში, შავი ზღვის სამხრეთ სანაპიროზე.

πορεία, ας, ἡ - მოგზაურობა, ლაშქრობა, გზა.

πορευτέον *adj. verb.* **πορεύω** - ღან; წასასვლელია.

πορεύω - მიმაქვს, **πορεύομαι** მივდივარ, მივემგზავრები, ვმოგზაურობ; **πορεύεσθαι ἐπὶ τινα** -

ვინმეს წინააღმდეგ მოძრაობა, წასვლა; ἀπὸ τινος - ვინმესგან დაბრუნება (მოსვლა).

πορθέω - ეანგრევ, ეაოხრებ, ეანაღგრევ.

πορίζω - მომაქვს, ვშოულობ; *med.* ვშოულობ ჩემთვის, ვიძენ.

πόρος, ου, ὁ - გასასვლელი (მდინარეზე), ფონი; საშუალება.

πόρρω *adv.* წინ, შორს, მოშორებით, πόρρω τινός - რაიმესგან შორს.

πορφύρεος, ἔα, ὄν = πορφυροῦς, ἄ, ὄν - მეწაპული.

πόσος, η, ὄν - რამდენად დიდი, როგორი, რამხელა? πόσον - რამდენად შორს, რამდენი?

ποταμός, ὄν, ὁ - მდინარე.

ποτέ - *enclit.* ოდესღაც, ერთხელ; (*წარსულსა და მომავალში*).

πότερος, α, ὄν - ორიდან რომელი? πότερον (πότερα) - ἡ ეს თუ ის?

πότερως *adv.* როგორ?

ποτήριον, ου, τό - თასი.

ποτόν, ὄν, τό - სმა, ღრეობა.

πού *adv.* სად?

πού *enclit. adv.* სადმე, როგორმე; იქნებ; მახლობლად.

πούς, ποδός, ὁ - 1. ფეხი; 2. ფუტი; τὰ πρὸ ποδῶν უახლოესი; ἐπὶ πόδα ἀναχωρεῖν - შერგშეუქცეველად უკან დახევა.

πράγμα, ατος, τό - საქმე, საქმიანობა, სამუშაო; τὰ πράγματα - სახელმწიფო საქმეები, სახელმწიფოს მდგომარეობა; მნიშვნელოვანი საქმე, ძნელი საქმეები, გაძნელებული ვითარება; **πράγμα ἔστι** - ბევრს ნიშნავს; **οὐδέν ἔστι πρᾶγμα** - არაფერს ნიშნავს; **πράγμα** - წინააღმდეგობა; **σὺν πράγμασι** - ძნელად; **ἀνευ πραγμάτων** - წინააღმდეგობის გარეშე; **πράγματα**

παρέχειν - სამრუნავის გაჩენა, დაბრკოლების წამოჭრა; παράγματα παρέχειν τῆ χάρα - თავდასხმების მოწყობა, ქვეყნის განადგურება.

πραγματεύομαι - საქმეებით ვარ დაკავებული, ვსაქმიანობ.

πρᾶνής, ἔς - წინ დახრილი, ციცაბო; κατὰ τοὺν πρᾶνον ἄνδρα ბორცვის ქვემოთ, მთის ქვეშ, εἰς τὸ πρᾶνές პირდაპირ ქვემოთ.

πράξις, εἰς, ἡ - საქმე, საქმიანობა.

πράττω, pf. πέπραχα, pf. 2 πέπραγα, pass. fut. 1 πραχθήσομαι, fut. 2 प्राγήσομαι, aor. 1 ἔπραχθην, aor. 2 ἔπράγην - ვაკეთებ, ვმოქმედებ, ვასრულებ; πρᾶττειν τιὰ χρήματα - ფულს ვახდევინებ ვინმეს; πρᾶττειν τινί τι ვინმესთვის მიყენება (καλόν τι), ἔν, καλῶς πρᾶττειν - ჯანმრთელად, ბედნიერად ყოფნა, კარგ მღვთვარებაში ყოფნა; καλῶς πράξας გეგმის წარმატებით შემსრულებელი; πολλὰ καὶ ἀγαθὰ πρᾶττειν - დიდი ქონების შეძენა; πρ. περί τινος - ვინმეზე ზრუნვა.

πράυς, εἶα, ὅ - ასევე: πρᾶος, πρᾶεία, πρᾶόν - წყნარი, მშვიდი, მომიხიზრებული.

πράως adv. მშვიდად, წყნარად, აუღელვებლად.

πρέπει - მუფერის.

πρεσβεία, ἀς, ἡ - საელჩო, ელჩობა.

πρεσβεύω - ელჩად მივემგზავრები, ელჩად მივემგზავრები, πρεσβεύεις παρὰ βασιλέως - მეფისგან ელჩად წარგზავნა; ὁ πρεσβεύων - უფროსი.

πρεσβευτής, ὁ - ელჩი.

πρέσβυς, οὗς, ὁ - ძველი; მოხუცი.

πρέσβυς, εἰς ὁ - ელჩი; οἱ πρέσβεις - ელჩები.

πρεσβύτατος, ἡ, οὗ - ყველაზე უფროსი.

πρεσβύτης, οὗ, ὁ - მოხუცი, πρεσβύτερος - უფრო მოხუცი.

πρίσθαι, aor. ἔπρισθην - ეცილე (*praes. ἀνείσθαι* - ყიღვა).

πρίν adv. აღრე; *conj.* მანამდე, სანამ.

πρό praep. cum gen. 1. უწინ, წინ; 2. წინააღმდეგ; 3. დასაყვად; 4. აღრე; მღე; პრო τῆς ἡμέρας - გათენებადღე; 5. -თვის, რაიმეს სასარგებლოდ.

προαγορεύω - ვაქვეყნებ, ვაუწყებ, ვაცხადებ.

προαγορεύω - ვინმეს სახელით ვლაპარაკობ.

προάγω - წინ მიყავს (τὸ στρατεύμα), ἑαυτὸν წინ მივდივარ, წინ მივუძღვები.

προαιρέω - ვირჩევ, უპირატესობას ვანიჭებ, ვამჯობინებ.

προαισθάνομαι - მანამდე ვამჩნევ; წინასწარ ვგრძნობ, წინასწარ ეჭვრეხ.

προαποτρέπω - წინასწარ ვიცილებ; *med.* წინასწარ ვერიალდები (*προαπειράποντο δίκουτες*).

προάρχομαι - ვიწყებ.

προβαίνω, fut. προβήσομαι - წინ მივდივარ, წინ ვამოვიდვარ.

προβάλλω - 1. ვაგდებ წინ; 2. *med.* მიჭირავს წინ (τῆς ἀσπίδα); τὰ ὄπλα - იარაღის მომარჯვება ანუ თავდასაცვად ფარის მომარჯვება, ხოლო თავდასასხმელად - მახვილის; 3. არჩევანისთვის ვთავაზობ.

πρόβατον, οὗ, τό = τὰ πρόβατα - საქონელი, ჯოგი, უპირატესად, წვრილფეხა საქონელი, ცხვარი.

προβιολή, ἦς, ἡ – მოძრაობა იარაღის მოსამარჯვებლად.
προβουλεῖν – წინასწარ ვსათბირობ; საბჭოში პირველი ხმის უფლება მაქვს; ვინმემე ვზრუნავ (τυλός).
πρόγονος, ου, ό – წინაპარი, იმ πρόγονοι – წინაპრები.
προδίνωμι – წინასწარ გავცემ, გადავცემ, ვაძლევ; ვლაღატობ.
προδινάω – დაეუღვენები.
προδότης, ου, ό – მოლაღატე.
προδριμῆ, ἦς, ἡ – წინ სირბილი, წინ გამობტომა.
προείδων aor. 2 προορά-დან.
პრეიმი (εἶμι) – წინ მივლივარ, წინ მივიწევ, გავლივარ.
προείπον aor. 2 προαγορεῖ-დან, ვაცხადებ, ვბრძანებ.
προελαύω – წინ მივერეკები, ვაჭენებ; მივემგზავრები.
προεργάζομαι – წინასწარ ვაკეთებ, ვასრულებ მანამდე, ვიძენ; *pass.*-ის მნიშვნელობით: **προεργασμῆτη δόξα** – აღრე შეძენილი ღიღება.
პრეერეა – ვაცხადებ.
პრეერხოμαι – წინ მივლივარ, მივიწევ, მივემართები, გამოვლივარ.
პრეეჩა – უპირატეობა მაქვს, აღვემატები (τυνά τυλι).
პროეეოμαι – წინ მივეუძღვი და გზას ვუჩვენებ (δόνος).
პროეორეა – სხვისი სახელით ვლაპარაკობ, ვიცავ.
პრომეა – წინ მივრბივარ, წინ მივლივარ.
პრომეოμαι – მზად ვარ, ღიღი სურვილი მაქვს, გულით მსურს, ვცდილობ, ვირჯები.
პრომეია, აς, ἡ – გულმოდგინება, მზაობა (მზადყოფნა),

ეთილგანწყობილება, ერთგულება (περί τινα – ვინმესადმი).
პრომოს, ου – მონღომებული, ბეჯითი, გულმოდგინე, ხალისიანი, ბრძოლისუნარიანი, ვაკეცური.
პრომუაძ ადვ. გულმოდგინედ, მონღომებით, ბეჯითად; გაბედულად.
პროიმი – წინ ვაგზავნი; ნებას ერთავ (τυλί); *med.* ვაძლევ, გადავცემ (καί χρήματα και πόνεις); ვინმეს ვბარდები; თავიდან ვიშორებ; ვლაღატობ, გავცემ; **პროიხეი** **ესერეიად** – ეთილის ქმნა, ღახმარების ვაწევა.
პროისტეიმი – წინ ვაყენებ; მოქმედებას წარვმართავ, ვხელმძღვანელობ.
პროკალეა – გამოვუხმობ, ვუხმობ ჩემთან, ვეპატივები, ვეძახი.
პროკათმეა – წინ მივიჩქარი.
პროკათაკაი – წინასწარ ვწევა.
პროკათალამბან – წინასწარ ვიპყრობ, მანამდე ვისაკუთრებ.
პროკათალიჰომენოს – *fut. -nl particip.* პროკათალამბან-დან.
პროკეიმი – რაიმეს წინ ვწევარ, განვეფინები, მოთავსებული ვარ.
პროკინდუსეა – საფრთხეში ვიგდებ თავს (ὑπέρ τινος – ვინმეს გამო); ვიცავ.
პროკლიჰს, ეოს, ό – პროკლე, სპარტელი მეფე. მან პირველმა აუწყა ბერძნებს კიროს უმცროსის გარდაცვალების შესახებ.
პროკრინა – ვამჯობინებ, ვარჩევ; ვირჩევ (ἀρχοντα), წინასწარ განვსჯი.
პროლეა – ვაცხადებ, ვბრძანებ (τυλι ἀπίναςი).
პრომახეა, ἄნოს, ό – გამაგრება, ბასტიონი, მიწაყრილი.

προμεταπίδισον, ου, τό – შუბლის ზელანაწილი; საშუბლე, ცხენებისათვის განკუთვნილი საშუბლე ჯავშანი.

προμαόμαι – ვითხოვ ვინმეს გამო.

προμνάει – ვზრუნავ (τις).
πρόνοια, ας, ή – წინდახედულება, მზრუნველობა, გრუნვა.

προνομή, ής, ή – ალაფის მოპოვება; ნადავლი.

προξένω – ვეზმარები, ემონაწილეობ; **προξένω κίνδυνον** – საფრთხეს ეუქმნი ვინმეს.

Πρόξενος, ου, ό – პროქსენოსი, თებდან, კიროსისა და ქსენოფონტის მეგობარი, პოპლიტა ჯარის უფროსი.

πρόξενος, ου, ό – ამა თუ იმ სახელმწიფოს რწმუნებული, მრჩეველი, რომელიც საკუთარ ქვეყანაში იცავს მის ინტერესებს (*კონსული*).

προοράω – წინასწარ განვკვრებ; შორიდან ვხედავ; *med.* მეშინია, ეექვობ.

προπέμπω – წინ ვაგზავნი, ვამგზავრებ, ვაცილებ; *med.* – ჩემგან ვგზავნი, ეუშვებ.

προπίσω – საღვეგრძელის ვსვამ, სმის დროს ვასაჩუქრებ.

προπούνω – ვმუშაობ, ვმრომობ ვინმემე მეტად (τινος) – **πούνειν πρό τινος.**

πρός *praep.* 1. *cum gen.* რაიმე მიმართულებით, პირდაპირ, **ἐκφεύγει πρὸς τὴν Ἑλλάδα** + ბერძნებისაგან გაქცევა, *intrans.* და *pass.* მძნებთან = ὑπό: **ὁμοιογεῖται ὑπὸ πάντων** ყველასაგან აღიარებული; მხრივ: **πρὸς ἡμᾶς** – თქვენგან; თანახმად, შესაბამისად: **πρὸς τοῦ Κύρου τρόπου** – კიროსის

ხასიათის შესაბამისად; წინაშე: **πρὸς θεῶν καὶ ἀνθρώπων** – ღმერთთა და ხალხთა წინაშე; *ფიცის, თხოვნისა და დარწმუნებისა*: **πρὸς θεῶν** – ვფიცავ ღმერთებს, ღმერთების გულისათვის; – თან, მასლობლად: **πρὸς ποταμῶν** – მდინარისკენ, მდინარის მახლობლად, **მდინარესთან**; 2. *cum dat.* – თან, -ზე, – მახლობლად; **πρὸς τοῦτοις** – ამას გარდა; 3. *cum acc.* – თან, -ში, -ზე: **πρὸς ἡμέραν** – განთიადისას (მახლობლად); შესაბამისად, თანახმად, მიხედვით: **πρὸς φίλων** – მეგობრულად, **πρὸς αὐτὸν** – ფლეიგის ხმის თანხლებით; წინააღმდეგ: **ἰέναι πρὸς τοὺς πολεμίους** – მგერთა წინააღმდეგ წასვლა; რაიმესთან კავშირში, რაც შეეხება: **τὰ πρὸς τὸν πόλεμον**, – რაც შეეხება ომს, **πρὸς τοῦτο** – ამ მიზნით, **πρὸς τὸ ἐπιδραμεῖν** – თავდასხმებისათვის; *რიცხვით სახელთან*: დაახლოებით, თითქმის.

προσάγω, fut. προσάξω, *aor.* 1 **προσῆξα**, *aor.* 2 **προσῆγαγον** – მომყავს, ვინმეს წინააღმდეგ მიმყავს (τὸ στρατεύμα), გამოვიყენებ ვინმეს წინააღმდეგ (φόνους); *intrans.* ვუახლოვდები.

προσαίτεω – კვლავ ვითხოვ, კვლავ მოვითხოვ (τί τινα), **μισθὸν προσαίτεῖν** – ხელფასის გაზრდის თხოვნა.

προσαναλίσκω – ასევე ვფლანგავ, ვხარჯავ (χρήματα).

προσαναίτειν inf. aor. 2 *მზნისა* **προσαναγορεύω** – ვამატებ, უფრო მეტს ვლაპარაკობ.

προσβάλλω (ἐμαυτόν) – თავს ვესხმი.

προσβατός, ἡ, ὄν - ხელმისაწვდომი, მისაღწევი.

προσβολή, ἡς, ἡ (προσβάλλω) - თავდასხმა: εἰς προσβολήν καθίεναι - თავდასასხმელად მომზადება.

προσγίγνομαι - მოვლივარ, ვუერთლები (τινί).

προσδανείζω - დამატებით ეძილევ სესხს; *med.* კვლავ ვსესხვობ.

προσδίδει - კვლავ საჭიროა.

προσδέομαι - ამასთანავე ვსაჭიროებ რამეს (τινός); ვითხოვ, ვისურვებ, ვესწრაფი (ἀρχῆς).

προσδίδωμι - კვლავ ვაძლევ, ვუმატებ (πλείω).

προσδοκάω - მოველი, დაეუშვებ, ვიმედოვნებ, ვმიშობ.

πρόσειμι (εἶμι) - ვუახლოვდები, მივდივარ (τινί, πρὸς τινα - ვინმესთან).

προσελάυνω - ვუახლოვდები, მივემართები ამხედრებულს.

προσέρχομαι - მოვდივარ, მოვუახლოვდები (τινί და εἰς τι); მაგ.: εἰς ἐπήκοον - იმხელა მანძილზე, საიდანაც ხმის გაგება შეიძლება.

προσεύχομαι - ელოცვლობ, ვევედრები (θεοῖς).

προσέχω (σῶσω) τινί - რაიმეს ვაქვეყნურადლებას; προσέχειν τῆ μόνῃ - ვფიქრობ დარჩენას; ἡ τὸν τινα προσέχειν - ნაკლებად ვძრუნავ რაიმეზე, ნაკლებად ვცემ პატივს; ὀλίγους προσέχειν - ცოტას ვირჯები ვინმესთვის.

προσῆκω - მოვდივარ.

προσῆκει - საჭიროება მოითხოვს, მიღებულია ასე, საჭიროა; οὐδέν μοι προσῆκει τινός - ეს მე არ

მეხება, არაფერი მაქვს საერთო; γένει προσῆκων - ნათესავი.

πρόσθεν *adv.* - წინ, უწინ; τὸ (τὰ) πρόσθεν - ფრონტი, პირველი რივი; εἰς τὸ πρόσθεν - წინ, εἰς τὸ πρόσθεν τῶν ὄπλων - ბანაკის წინ; ὁ πρόσθεν λόγος - წინა ამბავი.

προσθῆω - მივრბივარ, მივირბენ.

προσίημι - ვუშვებ, *med.* ვიღებ, ვღებულობ; μὴ προσίεσθαι τινα εἰς ταῦτ' ἡμῖν αὐτοῖς - ჩვენთან ვინმეს არ მოშვება.

προσκαλέω - მოვიხმობ; *med.* ჩემთან მოვიხმობ.

προσκτάομαι - *dep.* შევიძენ (ჩემს შემთხვევაში).

προσκυνέω - თაყვანს ვცემ (τὸν θεόν).

προσλαμβάνω, *fut.* προσλήψομαι, *aor.* 2 προσέλαβον - ვღებულობ, მივიღებ მისგან, ვიმხრობ, ვიძენ სμῦμαχον, ვეხმარები.

πύρινος, ἡ, ὄν - ხორბლისა.

πυρός, οὐ, ὄ - ხორბალი.

Πυρρίαι, οὐ, ὄ - პირიისი, რაშმის უფროსი (არკადიიდან).

πυρρίχη, ἡς, ἡ - საომარი ცეკვა, ცეკვა იარაღით.

πυρσεύω - ვაძლევ ნიშანს ცეცხლით.

πῶ encli კიდევ, ოღესმე, როგორმე.

παῖθῶ - ვყიდი.

πῶλος, οὐ, ὄ - კვიცი.

Πῶλος, οὐ, ὄ - ლაკედემონის ფლოგის უფროსი.

πῶμα, ατος, τό - სასმელი.

πῶποτε *adv.* - ოღესმე.

πῶς *adv.* როგორ, რაზნაირად?

πῶς encli *adv.* როგორმე; τεχνικῶς

πῶς - რომელიღაც ხელობით;

ἄλλως πῶς - რომელიმე სხვა სახით;

κατὰ μέσον πῶς - თითქმის შუაში;

ἄνδ' πῶς - დაახლოებით ასე.

Р

ῥάδιος, α, ον – მსუბუქი; ადვილი.
compar. ῥάων, ῥάον, *superlat.* ῥάσ-
τος, ῥάσστη, ῥάστων, *adv.* ἄς ῥάστα
– რაც შეიძლება მსუბუქად.

ῥადίως *adv.* – ადვილად,
ძალდაგანების, შრომის გარეშე.

Ραθίης, ου, ό – რათინესი (ჯარის
უფროსი).

ῥαθυμέω – არ დავეძებ, არ ვზრუნავ,
ვეხოვრობ უზრუნველად.

ῥαθυμία, ας, ή – ქარაფშუგობა,
უზრუნველობა, უმოქმედობა.

ῥάθον *adv.* ადვილად.

ῥάστος, η, ον *superl.* ῥάδιος-იდან.

ῥάστώνη, ης, ή (ῥάδιος, ῥάστος) –
სიმსუბუქე; უმოქმედობა, სიზარმა-
ცე, სიმშვიდის სურვილი, διὰ ῥάστώ-
την – დასვენებისათვის.

ῥέω, fut. ῥέυσσομαι, *aor.* ἔρρευσα, *aor.*
2 *pass.* ἔρρηην, *fut. pass.* ῥήσσομαι –
მიველინები.

ῥήτρα, ας, ή – დადგენილება,
გადაწყვეტილება.

ῥήγος, εος, τό – სიცივე.

ῥιπτέω – ვაგდებ, განვაგდებ.

ῥίπτω, aor. pass. ἔρριψην და
ἔρριψην – ვისვრი, ვიხდი, ვიძრობ
(τοὺς πάνδους).

ῥίς, ῥίνος, ή – ცხვირი.

Ῥόδιος, α, ον – როდოსელი;
როდოსის მცხოვრები.

ῥοφέω – ვხვრეკ, ვყლაპავ.

ῥσθμός, ον, ό – რიგში, გაქტი; ἔν
ῥσθμῶ, ῥσθμοὺς σαλπίζεις.

ῥύμα, ατος, τό – ლარი, ἔκ τόξου
ῥύματος – გასროლის მანძილზე,
ისრის გაფრენის მანძილზე.

ῥάμη, ης, ή – ღონე, სიძლიერე;
საომარი ძალები.

ῥάνυσμι, fut. ῥάσω – ვამაგრებ,
ვაძლიერებ; ἔρρωμαι – ძლიერი
ვარ; τὸ ἔρρωμένον – ეპქეალობა.
Ῥωπάρης, α, ό – როპარასი,
ბაბილონის ნაევალი.

Σ

σάγαρις, εως, ή – ორპირა,
ორღესული საბრძოლო ცული,
სკივთების იარაღი.

σακίον, ου, τό – მომცრო გომარა.

Σαλμδησός, ου, ό – სალმიდესი,
ქალაქი თრაკიაში.

σαλπικτής და σαλπικτής, ον, ό –
მესაყვირე, მებუქე.

σάλπιγξ, ιγγος, ή – საყვირი, ბუკი.

σαλπίζω – ვუკრავ საყვირზე,
ვაძლევ ნიშანს საყვირით; ἔπει
ἔσάλπιγγε – როცა (მესაყვირემ)
ჩაბერა, ანუ როცა მიცემული იყო
ნიშანი საყვირით.

Σάμιος, α, ον – 1. სამიოსი,
სპარტელი ნაეარქოსი; 2.
სამოსელი; კუნძულ სამოსზე
მცხოვრები.

Σαμόλας, α, ό – სამოლასი,
აქაველი, ჯარის უფროსი.

Σάρδεις, εως, αί – სარდე, ლიდიის
მთავარი ქალაქი.

σατραπεύω – ვარ საგრაპი,
ვმართავ როგორც საგრაპი (τινός
αντί) ანუ მხარის მმართველი.

σατράπης, ου, ό – საგრაპი ანუ
მხარის მთავარმმართველი, მეფის
ნაცვალი.

Σάτυρος, ου, ό – სატიროსი, ათენე-
ლი ოცდაათ გირანთაგან ერთ-ერ-
თი.

σαυτοῦ = σεαυτοῦ – თვითონ შენი.

σαφής, ἔς – ნათელი, σαφές ἔστι –
ნათელია, გასაგებია.

σαφώς *adv.* ნათლად, ნამდვილად, უჭველად.
σεαυτῶν = **σαυτῶν**.
Σελινούς, ὄνυκτος, ὄ - მღინარე სელინუნგი, იონიამი.
Σελινούς ἢ - ქალაქი სიცილიასთან.
Σεύθης, οὐ, ὄ - სევთე, თრაკიის მეფე.
Σηλσβρία, ας, ἢ - სელიბრია, ქალაქი თრაკიამი.
σημαίνω - 1. ვამძლევი ნიშანს, სიგნალს: τῆ σάμπιγγι საყვირით, τῶ κέρατι - რქით; τὸ πολεμικόν - შეჯევის ნიშნის მიცემა; *ლუთაებაზე*: მიჯანიშნებ, ვაცხადებ; 2. ვბრძანებ.
σημεῖον, οὐ, τὸ - ნიშანი, ნაკვეთი, (τῆς καταβάσεως); სიგნალი (ἀπὸ τοῦ σημεῖου); ალაბი (τὸ βασίλειον σημεῖον).
σησάμινος, η, ον - გაკეთებული სესამისაგან.
σήσαμον, οὐ, τὸ - სესამი, ქუნჯუთი (*sesamum orientale*), პარკოსანი მცენარე, რომლის ყვითელ თესლს იყენებენ საკვებად; მისგან მზადდება მეთი, რომელიც გემოთი ნუშის მეთის მსგავსია.
σιγάζω - ვაიძულებ ღუმელს.
σιγάω - ვღუმეარ.
σιγή, ἦς, ἢ - ღუმელი, სიჩუმე; **σιγή** - ღუმელით, სიჩუმეში.
σίγλος, οὐ, ὄ - სიგლი, სპარსული მონეტა = 7,5 აგიკურ ობოლს.
σιδηρεία, ας, ἢ - რკინის საბადოების დამუშავება.
σιδήρεος, α, ον (**σιδηροῦς, ἄ, ὄν**) - რკინის, ფოლადისა.
Σικωνίος, α, ον - სიკონელი, ქალაქ სიკონის (პელოპონესში) მცხოვრები.

Σιλανός, ὄν, ὄ (**Ἀμβρακιάτης**) - სილანოსი, წინასწარმეტყველი ამბრაკიიდან.
Σιλανός, ὄν, ὄ (**Μακέστιος**) - სილანოსი, ჭაბუკი პელოპონესის მაკესტიიდან, რომელმაც თრაკიელთა ღამეული თავდასხმის დროს გადაარჩინა ქსენოფონი.
σίνομαι - ვვებ, მიანს ვაყენებ.
Σινοπέυς, ἔως, ὄ - სინოპელი, ქალაქ სინოპის მცხოვრები.
Σινώπη, ἦς, ἢ - სინოპე, ქალაქი პაფლაგონიაში, ევქსინის პონტოს სამხრეთ სანაპიროზე.
σίος = θείος *ლაკონ.* **ναί τῶ σίῶ** - ვუთყავ დიოსკურებს, ე. ი. სპარგის მფარველებს.
σιταγωγός, ὄν - პურის მომგანი.
Σιτάκη და Συττάκη, ἦς, ἢ - სიტაკე, ქალაქი ბაბილონში.
Συτάκας, οὐ, ὄ - სიტაკასი, თრაკიის მეფე; სიმღერა სიტაკასის სადიდებლად.
ΣΙΤΟΥΣ, ἦ, ὄν - გამოკვებილი.
ΣΙΤΗΡΕΙΟΝ, οὐ, τὸ - ჯარისკაცის ყოველდღიური ულუფა, მენახვის ფული, საკვები ფული.
σιτίον, οὐ, τὸ - საჭმელი პური; საკვები მარაგი.
σίτος, οὐ, ὄ - ხორბალი, პური, მარცვალი; გამომცხვარი პური; საკვები, *მრ.* **σίτα** - სურსათი.
σιωπάω - ვღუმეარ.
σκεδάνυσσι, fut. **σκεδάσω** და **σκεδῶ, aor.** **ἐσκέδασα, pf.** **ἐσκέδασμαι** - ვფანტავ, ვყრი (ვაგლებ); *med.* ვიფანტები.
σκέλος, εὐς, τὸ - წვივი.
σκέπασμα, ατος, τὸ - გადასაფარებელი, საბანი.
σκεπτέον *adiect. verb.* გადასასინჯი; საჭიროა გადახედვა, მოფიქრება.

σκέπτομαι – ვუყურებ, განვიხილავ, აეწონ-დაეწონი, ვიძიებ, ვიკვლევ.
σκευάζω – ვამზადებ, ვამაგრებ; ვრ-
თავ.
σκευή, ἦς, ἡ – ტანსაცმელი,
მორთულობა.
σκεύος, εὸς, τό – ჭურჭელი, იარა-
ღი, τὰ σκευή – სამხედრო ბარგი,
აღალი.
σκευοφορέω – მიმაქვს ბარგი.
σκευόρος, ον – ბარგის მზიდველი,
მებაარგული, ὁ σκευοφόρος –
მზიდავი; τὰ σκευοφόρα –
საპალნიანი საქონელი, ურემი.
σκηνάω და **σκηέω** – ვცხოვრობ
კარავში, ვეწყობი ბანაკად;
ენადიმობ.
σκηπή, ἦς, ἡ – კარავი, ბარაკი
ბანაკში, ბანაკი, სახლი,
თავშესაფარი სოფლად.
σκηόω – ვაგებ კარავს, დავეცემ
ბანაკს; ვცხოვრობ ბანაკში, ღამეს
ვათუევ.
σκήψαμα, ατος, τό – კარავი,
საცხოვრებელი.
σκηπτός, οἷ, ὅ – ელვა.
σκηπτούχος, οἷ, ὅ –
სკიპტრისმფლობელი,
მბრძანებელი, მნიშვნელოვანი
პირი სპარსეთის სამეფო კარზე.
Σκιλλῖνος, οἷντος, ὅ – სკილუნგი
ქალაქი ელიდაში.
σκιμπος, ποδῖος, ὅ – გასამლეი,
საეელე სკამი; დაბალი საწოლი,
ტახტი.
σκληρός, ἄ, ὅν – მშრალი, მაგარი,
მკაცრი; დაუნდობელი, σκληρῶς –
მკაცრად.
σκόλοψ, ὀπος, ὅ – მესერი,
მარჯილი.
σκοπέω – ვუყუქვრი, ვუთვალთვალებ;
med. ვიამზრებ, განვსჯი,

მოვიფიქრებ; მხედველობაში ვიღებ
(πρὸς τι).
σκοπός, οἷ, ὅ – მსგოვარი,
მხვერავე, ჯამუში.
σκόροδος, ὀ, τὸ – ნიორი.
σκοταίος, α, ὀ, ὀν – ბნელი, σκοταῖος
προσίοντες – სიბნელეში მოსვლა;
σκοταίους διελθεῖν – გავლა
სიბნელეში.
σκότος, ὀ, ὅ და **σκότος, εὸς, τὸ** –
სიბნელე, უკუნი; დაფარული
ადგილი.
Σκυθῖνός, ἄν, οἷ – სკეითინები.
Σκύθης, ὀ, ὅ სკეითი, **Σκύθαι** –
ჩრდილოეთ შავიზღვისპირეთის
მომთაბარე ხალხების საერთო
სახელი.
σκυλεύω – განვიაარადებ (ვხდი
აბჯარს).
σκύταλον, ὀ, τὸ – ჯოხი.
σκύτινος, ἦ, ὀ, ὀν – ტყავის.
σμήνος, εὸς, τὸ – სკა.
Σμίκρης, ἦτος, ὅ – სმიკრესი,
არკადიის მხედართმთავარი.
Σόλος, ἄν – ზღვისპირა ქალაქი
კილიკიაში.
σός, ἦ, ὀ, ὀν – შენი; τὰ σά – შენი
საქმეები, შენი მღგომარეობა.
Σούσα, ἄν, τὰ – სუსა, ძველი
სპარსეთის პროვინციის, სუსიანეს
(Σουσιανῆ) მთავარი ქალაქი,
სპარსთა მეფის მამთრის
რეზიდენცია. მღებარეობს
თანამედროვე ერაკში.
Σοφίαινετος, ὀ, ὅ **Στυμφάλιος** –
სოფიანეტოსი სტიმფალისიდან
(არკადიაში), 1000 კომპლიგის
მეთაური.
σοφία, ἄς, ἡ – ცოდნა, სიბრძნე;
მუსიკა.
σοφός, ἦ, ὀ, ὀν – ჭკვიანი, ბრძენი.

σπανίζω – მაკლია, ნაკლებობას განვიციდი (τινός).
σπάνιος, α, ον – იშვიათი, მცირერიცხოვანი.
σπάνις, εως, ή – ნაკლებობა.
Σπάρτη, ης, ή – სპარტა, ლაკედემონელთა მთავარი ქალაქი პელოპონესში.
Σπαρτιάτης, ου, ό – სპარტელი.
σπάρτον, ου, τό – თოკი.
σπάω – ვათრევ, ამოვათრევ, ვაშიშვლებ; ἔσπασμένοι τὰ ξίφη – შიშველი მახვილებით.
σπείρω, fut. σπερῶ, pf. ἔσπαρμαι, aor. pass. ἔσπαρην – ვთესავ.
σπένδω, fut. σπείσω – ვღერი ბელაშეს; *med.* ვღებ ხელშეკრულებას (πρός τινα ვინმესთან; τινί – ვილაყისათვის); σπονδᾶς σπένδεισθαι – ზავის დაღება.
σπένδω – ვაჩქარებ; სწრაფად გავივლი; მივისწრაფვი; ვჩქარობ, ვეშურები; დროზე ადრე ვასრულებ (δόνον).
Σπιθριδάτης, ου,, ό – სპითრიდატესი, მხედართმთავარი.
σπολάς, άδος, ή – რკინის აბჯარი.
σπονδή, ης, ή – მელაშეს დაღვრა, ან σπονδᾶν – მელაშეს დაღვრის რიტუალის აღსრულებისას დაღებული სამშვიდობო ხელშეკრულება, მოლაპარაკება, კავშირი, შერიგება.
σπονδάζω – ვმუშაობ გულმოღვინედ, ცედილობ.
σπονδαιολογέομαι ვსაუბრობ (ვესაუბრები) მნიშვნელოვან საქმეებზე.
σπονδαίος, α ον – ბეჯითი.

σπουδή, ης, ή – სიჩქარე; გულმოღვინება; σπουδῆ, κατά σπουδῆν – სწრაფად.
στάνδιον, ου, τό pl. τὰ στάνδια დაიწი ოტანდისი, სიგრძის საომო ერთეული = 600 ბერძნულ ფუტს = 125 ნაბიჯს, დაახლოებით 185 მეტრს; ასპარები, სარბიელი; ὀτάνდισ ἄγασίჯესθαι – შეჯიბრება სირბილში.
σταθμός, οῦ, ό (ἰσθημ) – გასაჩერებელი ადგილი, ბინა, სადგური; მგზავრობის დღე, ერთი დღის სავალი.
στασίαζω – აღვდგები, ვუჯანყდები, აღვშოთდები (πρός ἀρχοντα); არ ვარ თანახმა, არ ვეთანხმები (τινί).
στάσις, εως, ή – შფოთი, ჯანყი, უთანხმოება, ჩხუბი.
σταυρός, οῦ, ό – მარგილი, მესერი.
σταύρωμα, ατος, τό – მესრით, მარგილით გამაგრებული ადგილი, სანგარი, საფარი.
στέαρ, ατος, τό – ქონი, ცხიმი, კარაქი.
στέγασμα, ατος, τό – გადასაფარებელი; გყავი კარავთა გადასაფარებლად.
στέγη, ης, ή – სახურავი, სახლი, საცხოვრებელი.
στειίω – ვქელავ, ვთეიბმენაი ობიწ – გადაქელილი სავალი გზები.
στέλλα, fut. στελέω, aor. ἔστειλα, pf. ἔσταλκα – მწყობრში ვაყენებ, მომყავს წესრიგში, ვამზადებ, ვაგზავნი; *pass.* ვემზადები; *med.* ვიარაღდები; მივემგზავრები, მივცურავ.
στενός, ή, όν – ვიწრო; τὰ στενά – ვიწრო გასასვლელი, ვიწრობები.
στενοχωρία, ας, ή – ვიწრო გასასვლელი, ვიწრობი.

στέργω, fut. στέρξω, aor. ἔστερξα, pf. ἔστοργα – 1. მიყვარს, 2. ვითმენ.
στερέω, fut. στερήσομαι, aor. ἔστερήθη – ვაკლებ, ვართმევ (τινά τινος), *pass.* ვკარგავ, მაკლდება, მერთმევა.
στέριον, ου, τό – მკერდი.
στέρομαι – მაკლდება, მაკლია, წამერთვა (τινός).
στερρῶς adv. მაგრად, მტკიცილ.
στέφανος, ου, ό – გვირგვინი.
στεφανώ – ვეულები, ვრთავ გვირგვინით; *med.* ვირთვები გვირგვინით.
στήλη, ης, ή – სვეტი, სტელა კანონთა გამოსატყუვენებლად.
στίβος, ου, ό (στίβω) – გათელილი ბილიკი; ნაკვალევი.
στίξω, inf. στίξειν, aor. στίξω – დაეჩხვლევ, სვირინგს ვაკეთებ.
στιγμή ή – წერტილი.
στίφος, εος, τό – მეომართა, მხედართა რაზმი.
στλεγγίς, ίδος, ή – საფხეკი, სახეხი, რომლითაც სუფთავებდობნენ აბანოში და საჭიდაო ასპარეზზე მტერისაგან, ოფლისაგან ან მეთისაგან; მოოქროვილი ბალთა, თავის მოსართავი.
στολή, ης, ή – კაბა.
στόλος, ου, ό – მზადება ლაშქრობისათვის, ლაშქრობა, გზა, მგზავრობა, ლაშქარი.
στόμα, atos, τό – 1. პირი, ხერელი, შესასვლელი, 2. მდინარის შესართავი, 3. ჯარის წინა ხაზი; *oi κατά στόμα* – მოწინააღმდეგე, პირისპირმყოფი.
στρατεία, as, ή – ლაშქარი, ჯარი.
στράτευμα, atos, τό – ლაშქარი, ბანაკი.

στρατεύω – მივდივარ ლაშქრობაში, მივდივარ ომით, ვებრძვი, ემონაწილეობ ლაშქრობაში.
στρατηγέω = στρατηγός είμι – ეხელმძღვანელობ, ვწინამძღვრობ, (τών ξένων), **στρατηγίαν** **στρατηγείν** – წინამძღოლობა, უფროსობა ლაშქრობაში; მიმყავს, ვმართავ, მიემართავ.
στρατηγία, as, ή – ჯარის უფროსობა, მხედართმთავრის გეგმა, მხედართმთავრის თანამდებობა.
στρατηγιά – მსურს მხედართმთავრობა, ველტვი მხედართმთავრის თანამდებობას, მივისწრაფვი სტრატეგოსობისაკენ.
στρατηγός, ου, ό – სტრატეგოსი, სარდალი, მხედართმთავარი, წინამძღოლი; პროვინციის უფროსი სპარსელებთან.
στρατιά, as, ή – ჯარი, არმია (ლაშქრობისას); მოპლიგთა ლაშქარი (საპირისპიროდ მხედრობისა).
στρατιώτης, ου, ό – რიგითი მებრძოლი, უბრალო ჯარისკაცი.
στρατοκλής, εους, ό – სტრატოკლე, მემურდულების უფროსი.
στρατοπεδείω – ვბანაკები, ცხოვრობ ბანაკში; *στρατοπεδείσεισθαι παρά τινι* – გადასვლა ვინმესთან.
στρατόπεδον, ου, τό – სამხედრო ბანაკი; ჯარი.
στρατός, ου, ό – ჯარი.
στρεπτός, ου, ό (κύκλος) – ყელსაბაში.
στρέφω – ვაბრუნებ, ვატრიალებ, *intrans.* ვტრიალებ ვინმესკენ (πρός τινά).

στρουθός, οὔ, ὁ μέγας და **ἡ μεγάλη** – სირაქელმა; ὁ στρουθός (μέγας-ის გარეშე) ბელურა.
στρωματόδεσμος, οὐ, ὁ (στρώμα) – ქვეშაგების შესანახი ოჯახის ან გილოს გომარა.
στρυγός, ἡ, ὄν – საძაგელი; მტრული; პირქუში; ὄραν στρυγός – პირქუშად მშენა.
Στυμφάλος, ἡ, ὄν – სტიმფალისური, სტიმფალისელი, ქალაქ Στύμφα-ლოს-ის მცხოვრები, არკადიაში.
σῦ – შენ.
συγγένεια, ας, ἡ – ნათესაობა.
συγγενής, ἑς – ნათესაური; მონათესავე.
συγγίγνομαι – ვიწყობები ვინმესთან; მოვდივარ ვინმესთან; მაქვს კავშირი, ურთიერთობა ვინმესთან; ვუერთდები.
συγκάθημαι – ვესწრები; ვზივარ (ვინმესთან ერთად).
συγκάλεω – მოვუხმობ, ვკრები.
συγκάμπτω – ვხრი, ვლუნავ.
συγκατακαίω – ერთად ვწვავ.
συγκαταστρέφομαι – ვინმესთან ერთად (τινί) ვიპყრობ, ვეხმარები დაპყრობაში.
σύγκειμαι – ვინმესთან ვწევარ; დევს რაიმესთან; (როგორც *pass.* συντίθημι-სა), κατά τὰ συγκείμενα – მოლაპარაკების თანახმად; τὸ συγκείμενον χορὶον დათქმული აღვლი.
συγκλείω – ვკეტავ.
συγκομίζω – ვკრები; ერთ აღვილას მომაქვს; *med.* ვაგროვებ ჩემთვის, ვშოულობ ჩემთვის (σῖτον).
συγκύπτω – ვიხრები, ვვიწროვლები, გადავაღვილდები.
συγχάρω – ვუერთდები; ვუთმობ, ვეთანხმები.

σύειος, α, ὄν (σύς) – ღორისა.
Σύννευσις, εως და ἰος, ὁ – კილიკიელი მუფის სახელი.
σύκον, ὄν, τὸ – ლეღვი.
συλλαμβάνω – ვიღებ, ვტაცებ (ხელს), ვაბყვავებ.
συλλέγω – ვაგროვებ, ვუხმობ კრებაზე; *med.* ვგროვებ(თ).
συλλόγη, ἡς, ἡ – მოგროვება, სულლოγη ποιείσθαι – ჯარის მოგროვება.
σύλλογος, ὄν, ὁ – კრება, ყრილობა, თავყრილობა.
συμβαίνω – ვხვდები; აღმოვჩნდები; τὰ συμβάντα – მომხდარი შემთხვევა. *med.* συμβαίνει ხდება.
συμβάλλω – ვაგროვებ; *med.* შემეძებს **χρήματὰ τινι**; ვუთანხმდები, ვუნიშნავ **τί**, ვამყარებ კავშირს; განვსჯი, ვსაუბრობ.
συμβάς partic. aor. 2 **συμβάλλω-დან**.
συμβεβλημένος part. pf. **συμβάλλω-დან**.
συμβοάω – ვეძახი, ვუხმობ; **συμβοᾶν ἀλήλους**.
συμβοιθῶ – სხვებთან ერთად მოვდივარ საშველად, ვეშველები.
συμβολή, ἡς, ἡ – შეხვედრა, შეტაკება.
συμβουλεύω τινί – ეურჩევ, ეთათბირობ ვილაყასთან, რჩევას ვეკითხები ვინმეს.
συμβουλή, ἡς, ἡ – რჩევა.
σύμβουλος, ὄν, ὁ – მრჩეველი.
συμμαθῶ – ვინმესთან ერთად ვსწავლობ; *partic. aor. 2* **συμμαθῶν** – მიჩვეული.
συμμαχῶ და **συμμαχῶμαι dep.** ვიბრძვი; ვეშველები ომში, მოკავშირე ვარ.
συμμαχία, ας, ἡ – დახმარება ომში, საომარი კავშირი.

σύμμαχος, ον – მოკავშირე, დახმარე ბრძოლაში; οἱ σύμμαχοι – მოკავშირენი; τὰ σύμμαχα – დახმარე საშუალებები.

συμμάγνυμι – ვურე; ვხვდები, ვეკურობი (ვინმეს), ვუერთდები; ურთიერთობას ვამყარებ; ბრძოლაში ვებმები.

συμπαρασκευάζω – ვინმესთან ერთად ვამზადებ, ვიმარაგებ; მოვიპოვებ.

συμπαρέχω – ვინმესთან ერთად მომაქვს, συμπαρέχω φόντον – ამავე დროს ვამინებ.

σύμπας, πασα, παν – მთლიანად; τὸ σύμπαν – საერთოდ.

συμπέπω – ვინმესთან ერთად ვეგავნი.

συμπίπτω – ვეცემი, ვიშლები, ვინგრევი.

συμπλεωσ, ων – ბოლომდე ავსებული, გავსებული τινός.

συμποδίζω – ეუკრავე ფეხებს; *თოვლზე*: ვაშემებ, ვყინავ.

συμπολεμέω – ვეხმარები ომში (τινί).

συμπορεύομαι – მივემგზავრები.

συμποσίαρχος, ος, ὁ – ლხინის განმგებელი.

συμπράττω – ვეხმარები, ხელს ვუწყობ (τινί τι).

σμπρεσβυς, εως, ὁ – მონაწილე ელჩობაში.

συμπροθυμέομαι – ხელს ვუწყობ, გულმოდგინებას ვიჩენ; ვცდილობ.

συμφέρω – ვაგროვებ ერთ ადგილას (τοὺς νεκρούς), გადამაქვს, ხელს ვუწყობ, მომაქვს სარგებლობა.

συμφέρει μοι – ჩემთვის სასარგებლოა, συμφέρον ἔστί – სასარგებლოა.

σύμφημι, fut. συμφήσω, *aor. 1* συσέφησα, *aor. 2* συσέφηγ – ვეთანხმები, ვამტკიცებ, ვამოწმებ.

σύμφορος, ον – სასარგებლო.

σύν praep. cum dat. – თან, ერთად; οἱ σύν τινι – ვიდაყის ამხანაგები; Μέγαν καὶ οἱ σύν ἀντῶ – მენონი და მისი ხელქვეითები; σὺν θεοῖς – ღმერთთა დახმარებით; σὺν τῷ δικαίῳ καὶ καλῶ – მშვენივრად და სამართლიანად.

συναγείρω – ვკრებ, ვაგროვებ.

συνάγω – ვაგროვებ (τοὺς στρατιώτας), ვუხმობ (ἐκκλησίαν), თავს ვუყრი.

συναδικέω – წყენას ვაყენებ, ვაწყენინებ, უსამართლოდ ვიქცევი.

συναθροίζω – ვაგროვებ; *med.* ვგროვდები(თ); ვუერთდები.

συναίνεω ვაქებ; ვეთანხმები, ვპირდები.

συναίρω – ვამოკლებ; ἄς συσέλντι εἰπεῖν – მოკლედ რომ ვთქვათ.

συνακολουθέω – მიყვები, თან ვახლავარ (τινί).

συνακοῦω – მესმის.

συναλίζω – ვაგროვებ.

συναλλάττω – ვარიგებ; *med.* ვურიგდები (πρὸς τινα).

συναναβαίνω – ავიღვარ, მივემგზავრები ვინმესთან ერთად (τινί).

συναναπράττω – ვეშველები ამოვლებამი τὴν παρά τινος.

συνανίστημι – ვაყენებ ერთად.

συναντάω – ვხვდები (τινί), პირისპირ ვეგებები.

συνάπειμι (εἶμι) – მივლივარ ვინმესთან ერთად, ვმორდები.

συναπολαμβάνω – ვიღებ ვინმესთან ერთად (τὸν μισθόν).

συνάπτω - ვაერთებ; μάχησ
συνάπτειν - ბრძოლის დაწყება.
συνάρχω - ვმართავ, ვხელმძღვანელობ.
σύνδειπνος, ου, ό - თანამეინახე,
σύνδειπνον ποιείσθαι τινα -
ვინმეს მოწვევა სადილად.
συνδιαβαίνω - გადავდივარ.
συνδιαπράττομαι *med.* ვაწარმოებ
მოლაპარაკებას, ვეხმარები
მოლაპარაკებაში.
συνδοκέω - ვეთანხმები; **συνδοκέι
μαι** - მომწონს, მგონია, თანახმა
ვარ.
σύνδωο - ორ-ორად.
συνείληφα *nb.* **συλλαμβάνω**.
σύνειμι (είμι) - ვიმყოფები
ვინმესთან, მაქვს კავშირი, οί
συνόντες - ხელქვეითები,
ნაცნობები.
σύνειμι (είμι) - შევდივარ,
ვუერთდები.
συνεισέρχομαι - შევდივარ
ვინმესთან ერთად.
συνεισπίπτω - ვვარდები, ვიჭრები.
συνεκβαίνω - გამოვდივარ,
ამოვდივარ (ἐπί τὸ ὄρος).
συνεκβιβάζω - ვეხმარები
გამოტანაში.
συνεκκόπτω - ვეხმარები ჩხვებაში.
συνεκπίνω - ვსვამ ვინმესთან
ერთად.
συνεκπορίζω - მომაქვს, ვეხმარები
მიგანაში.
συνελήλυθα *nb.* **συνέρχομαι**.
συνελών *particip. aor. 2*
συναίρῳ-დან.
συνενηγεγμαι - შეგროვებული *nb.*
συμφέρειν.
συνεξέρχομαι - გამოვდივარ
(ვინმესთან ერთად).
συνεπαίνεω - ვაქებ, ვიწონებ.

συνεπεύχομαι - *dep.* ვინმესთან
ერთად ვლოცულობ; აღვუთქვამ
(სხვა ღმერთებსაც).
συνεπιμελέομαι - *dep.* სხვებთან
ერთად ვმრუნავ.
συνεπισπένδω - ვაჩქარებ,
ვეშველები.
συνεπιτρέβω - ვანადგურებ.
συνέπιομαι - მივყვები, ვახლავარ
(τινί).
συνεπόμνυμι - ვიფიცები, ვამოწმებ
ან ვამტკიცებ ფიცით (ვინმესთან
ერთად).
συνεργός, όν - დამხმარე,
თანამონაწილე.
συνέρχομαι - ვინმესთან ერთად
მივდივარ; ვეწყობი, ვუერთდები;
ვიკრიბები(თ) სათათბიროდ.
συνεφέπιομαι - მივყვები,
ვახლავარ.
συνέχω - ვაყოვნებ, ვიჭერ, ვაერთებ,
ვიცავ (τὸν ὄλον κόσμον).
συνήγαγον *aor. 2* **συνάγω** - დან.
სυηγήσθαι - მიხარია, ვულოცავ
(τινί ὄτι).
συσθεάομαι - *dep.* ეუყურებ,
ვათვალეირებ (ვინმესთან ერთად).
συσθημα, ατος, τό (συστήμημι) -
შეთანხმებული სიტყვა, პირობა,
შეთანხმება.
სυσθηράω - ვნადირობ მასთან
ერთად.
συσιδεῖν *aor. nb.* **συσιοράω**.
სუსήμη - მესმის.
სუსίστημι - ერთად ვაყენებ;
ვაერთებ, ვაცნობ, წარვუღვენ. *med.*
ვიკრიბები(თ).
σύσσιδος, ου, ή - კრება,
თავყრილობა; შეხვედრა, შეგაკება.
συσσιολίζω, fut. - ღიამი - ვცოლებ,
ვევირობ.

συνομιολογία – ვეთანხმები *τινί*
ვინმეს, *τί* რამეში; უპირღები.
συνορά – 1. ვხელავ; *ἀλλήλους*
სხედრას – ისინი ერთმანეთს
უქერღენ; სხედრას *ἀλλήλους* –
მათ ერთმანეთს ნიშანი მისცეს;
2. ვამხნევ, ვცნობ, მესმის.
συνουσία, **ας**, **ή** (**σύνειμι**) –
ურთიერთობა, თანხმობა, საუბარი,
გაცნობა.
συντάττω – ვაყენებ, ვაწყობ,
ვაწესრიგებ.
συντίθημι – ვადგენ, ვაერთებ;
ვეკავშირღები; *φιλίαν*
ვეუქვობრღები; უეთანხმღები.
συντομος, **ον** – მოკლე (ბნძს).
συντράπεζος, **ον** – თანამეინახე,
სტუმარი.
συντριβή – ვამგვრევ; *ἀνθραπιον*
συντετριμμένοι πλευράς –
ადამიანები დამგვრეული
ნეკნებით.
συντυχάνω – ვხვდები (*τινί*).
συνωφελής – მომაქეს სარგებლობა,
ვეხმარები (*είς τι*).
Συρακόσιος და **Συρακούσιος** –
სირაკუღელი.
Συρία, **ας**, **ή** – სირია.
Σύριος, **α**, **ον** – სირიული.
Σύρος, **ου**, **ό** – სირიელი.
συρρέω – ჩამოვეღინები.
σῦς, **σῦός**, **ό**, **ή** – ღორი, ტახი.
συσκευάζομαι – *med.* ვალაგებ
ბარგს, ვემზადებ
(გასამგზავრებლად).
σύσκηπος, **ον** – მცხოვრები ერთ
კარავში ვინმესთან ერთად; *οἱ*
σύσκηπος – კარვის მეგობარი.
συσπία – ვჭიზავ, ვეკრავ.
συσπειράω – ვამჭიდროვებ;
συσσειραμένη ἰππείαν τάξις –

ცხენოსანთა შემჭიდროებული
რამზი.
συσπινάω – თავეგამოღებით
ვეხმარები.
συστρατεύομαι – *dep.* მივიღვარ
ომში (ვინმესთან ერთად),
ემონაწილეობ ლაშქრობაში.
συστρατηγός, **ου**, **ό** – ამხანაგი,
დამხმარე (*τοῦ στρατηγού*).
συστρατίωτης, **ου**, **ό** – თანამებრ-
ძოლი.
συστρατοπεδεύομαι – *dep.*
ვხანკაღები ვინმესთან ერთად.
συχχός, **ή**, **όν** – 1. ხშირი,
მრავალრიცხოვანი; *συχχῶς*
მრავალნი; 2. გრძელი, *χρῶσυχχῶ*
ὑστερον – დიდი ხნის შემღევ;
συχχῶς adv. შორს; დიდ მანძილზე.
σφαγιάζομαι *med.* მსხვერპლს
ეწირავ; დავკლავ საქონელს.
σφάγιον, **ου**, **τό** – მსხვერპლი,
გვარაკი.
σφαιροειδής, **ές** – მრგვალი,
ბურთისებრი.
σφάλλα, *aor. pass.*
έσφάλλη – დავაგღებ, დავეკმ;
უბედურებას შევამთხვევ; *pass.*
ვეარღები უბედურებაში.
σφάττω, *aor. pass.* *έσφάγγω* –
ეკლავ; *σφάττω εἰς ἀσπίδα* –
ცხოველს ყელს ვლადრავ და ფართო
მივიღებ მის სისხლს.
σφείς, **σφέα** – ისინი.
σφεινδονά – ვისერი შურღულით.
σφειნδῶνι, **ης**, **ή** – შურღული;
შურღულით ნასროლი ქვა.
σφεινδωνήτης, **ου**, **ό** – მეშურღულე.
σφῶδρα *adv.* – საკმაოდ, მაგრად;
გულმოდგინედ, სიამოვნებით.
σφιδῶν, **ά**, **όν** – ძლიერი, მძიმე,
დიდი (*ένδεια*).

σχεδία, ας, ἡ – პატარა გივი, ნავეტიკი: σχεδίαι διφθερῶν – გივეები თხისა და ცხერის გყაუებისაგან.
σχεδόν *adv.* – თითქმის.
σχέτιος, α, ον – საშინელი.
σχήμα, ατος, τό (σχειν) – გარეგნობა, შეხედულება, წყობა.
σχιζ – ვჩეხავ, ვაპობ; ვყოფ; *pass.* ვიყოფი.
σχιλάζ – უქმად ვარ, მოცილილი ვარ; არ ვსაქმიანობ, ვისვენებ.
σχολαίος, α, ον – მშვიდი, ნელი, σχολαίαν ἐποίουν τῆν πορείαν – ისინი ნელა ასრულებდნენ გზას.
σχολαίως *adv.* – ნელა.
σχολή, ἡς, ἡ – მოცლა, მოცალებობის ეამი.
σχολή *adv.* – ნელა, ზომინით.
σῶζ – გადაეარჩენ, ვისხნი. *med.* თავს ვშველი. *pass.* გადავრჩები.
Σωκράτης, ους, ὁ – სოკრატე, ცნობილი ათენელი ფილოსოფოსი.
Σωκράτης, ους, ὁ Ἀχαιοὺς – აქავეელი სოკრატესი, სარდალი, კიროს უმცროსის მეგობარი.
σῶμα, ατος, τό – სხეული; τὰ ἑαυτῶν σῶματα – მათი სიცოცხლე; σῶματα (ἀνδρῶν) = ἄνδρες.
σῶος, η, ον = σῶς და **σῶν** – ჯანმრთელი, უვნებელი, ხელუხლებელი.
Σῶσις, ιος, ὁ – სოსისი, პოპლიგთა უფროსი.
σωτήρ, ἦρος, ὁ – მხსნელი, მფარველი.
σωτήρια, ας, ἡ – გადარჩენა, ხსნა, შენახვა; ბედნიერად დაბრუნება, სიკეთე.
Σωτηρίας, α, ὁ – სოგერიდასი სიკიონიდან, შეუპოვარი მეომარი.

σωτήριος, ον – გადამრჩენი, მხსნელი; τὰ σωτήρια (ἑσρά) – სამადლობელი შესაწირი გადარჩენისათვის.
σωφορῶν – საღად გამზროვნებ, გონიერულად ვიქცევი.
σωφορῶσθη, ἡς, ἡ – კეთილგონიერება, საღი აზროვნება; მომიერება, თავმდაბლობა.

T

τάλαντον, ου, τό – ტალანტი, ფულის ერთეული.
ταμῖομαι – *med.* განვაგებ; განვეკარგავ ჩემი შეხედულებებისამებრ.
Ταμῶς, ὄ, ὁ – გამოსი, ეკვიპტელი, კიროსის ფლოტის უფროსი.
τάναντία *οἰ. ἐναντίας.*
ταξίαρχος, ους, ὁ – წინამძღოლი τῆς τάξεως – 200 კაციანი რაზმის უფროსი.
τάξις, εως, ἡ – წესრიგი, წყობა; τὰ περὶ τὰς τάξεις – ტაქტიკა; თითოეულის განსაზღვრული ადგილი; მებრძოლთა რაზმი.
Τάοχοι, ας, οἱ – გაოხები (გაოს ქვეყნის მცხოვრები, თანამედროვე ოლთისის მხარე, ურარტული წყაროები გაოხებს ღიაუხის სახელით იცნობენ, ასურულ წყაროებში ღიაინის უწოდებენ).
ταπεινός, ἡ, ὄν – დაბალი; მორჩილი.
ταπεινώ – ვამცირებ, ვიმორჩილებ.
τάπης, ιδος, ἡ – ხალიჩა, გადასაფარებელი.
τάπιτῆδαι *οἰ. ἐπιτήδειος.*

ταράττω - ვალელებ, ვაშფოთებ, ალვაშფოთებ.
τάραχος, **ου**, **ὀ** - უწესრიგობა, შფოთი.
ταριχέω - ვამარილებ.
Ταρσοί, **ων**, **οί** - გარსოსი, დიდი და ხალხმრავალი ქალაქი კილიკიაში.
τάττω, *fut.* **τάξω**, *aor.* **ἔταξα** - ვაყენებ მწყობრში, საბრძოლოდ; ეუბრძანებ, ენიშნავ; *med.* მწყობრში ვდგები.
ταύρος, **ου**, **ὀ** - კამეჩი, ხარი.
ταύτη (**ὄν**) - ამ გზით, ამ სახით; აქ, იქ; **οἱ ταύτη** - ამ ქვეყანაში მცხოვრებნი.
τάφος, **ου**, **ὀ** - საფლავი.
τάφος, **ου**, **ὀ** - თხრილი.
τάχα *adv.* - სწრაფად, ჩქარა, მაშინვე; იქნებ.
ταχέως *adv.* - სწრაფად.
τάχος, **εος**, **τό** - სისწრაფე, ἀπό **τάχους ἀποφύγειν** - გაქცევა მთელი სისწრაფით.
ταχύς, **εἶα**, **ύ** - სწრაფი, ჩქარი.
ταχύ *adv.* - სწრაფად, მაშინვე; **βάδην ταχύ** - სწრაფი ნაბიჯით; **διὰ ταχέων** - სწრაფად; **ὄτι** **δᾶς** **τάχιστα** - რაჲ შეიძლება სწრაფად, როგორც; **τῆς ταχίστης** - ძალიან სწრაფად; **τῆς ταχίστης ὄδον** - უმოკლესი გზით.
τέ *enclit. conj.* და; **τέ** - **τέ** ხან - ხან, **τέ** - **καί** არა მხოლოდ - არამედ -**υ**.
τέθριππον, **ου**, **τό** - (ἄρμα) ოთხცხენშებმული ვეღი, სამიღარი.
τείνω - ვწელავ; ვჭიმავ; **τείνω ἄνω** - მივიღივარ, ვჩქარობ, მივიჩქარი.
τεινίζω - კედელს ვაგებ, ვამაგრებ.
τείχος, **εος**, **τό** - კედელი, ქალაქის კედელი; სიმაგრე, ქალაქი.

τεκμαίρομαι, *fut.* **τεκμαιοῦμαι**, *aor.* **ἔτεκμηράμην** - განვსჯი, ვფიქრობ, ვასკენი, ვეარაუდობ.
τεκμήριον, **ου**, **τό** - ნიშანი, მტკიცებულება.
τέκνον, **ου**, **τό** - ბავშვი, შვილი.
τελέθω - ვხლები, წარმოვდგები = **γίγνεσθαι**; **ἐκ τῶν παρόντων ἀνδρας ἀγαθούς τελέθειν** - არსებული მდგომარეობიდან მამაც ვაქცევადავ გამოსვლა.
τελευταίος, **α**, **ον** - საბოლოო, რიგით უკანასკნელი; **τελευταῖοι λόχοι** და **τελ. τάξεις** - რეზერვი.
τελευταῖα - ვასრულებ, ვამთავრებ, *intrans.* ვკვდები; **τελευτᾶν** (**βίον**) - სიკვდილი.
τελευτή, **ῆς**, **ῆ** - 1. ბოლო, დასასრული; 2. სიკვდილი, აღსრულება.
τελευτῶν *adv.* - საბოლოოდ.
τελέω, *aor.* - **γ**. **τέλεσσα** - ვასრულებ, აღვასრულებ; ვიხილ.
τέλεισις, **εως**, **ῆ** - დასასრული, აღსასრული, აღსრულება.
τέλος, **εος**, **τό** - 1. დასასრული, ბოლო, გამოსავალი; **τέλος ἔχειν** - დამთავრება, **τέλος** *adv.* - საბოლოოდ; **διὰ τέλους** - ბოლომდე, დასასრულამდე, მუდამ; 2. მაღალი მდგომარეობა; **οἱ ἐν τέλει ὄντες** - ხელისუფლება, ხელისუფლებაში მყოფნი; **τὰ τέλη** - უფროსობა, ხელისუფლება.
τέμαχος, **εος**, **τό** (**τέμνω**) - დამარილებული თევზის ნაჭკერი; დამარილებული თევზი.
τέμνω, *fut.* **τέμω**, *aor.* 2 **ἔτεμον** და **ἔταμον**, *pf.* **τέτηκα**, *pf. pass.* **τέτημαι**, *aor. pass.* **ἔτηθη** - ვკვეთ, ვჭრი, (გა)ვკვეთ.

τέναγος, εος, τό - მეზხერი წყალი, ფონი.

τερμίνθινος, η, ον (χρίσμα τερμίνθινου) - მალამო, ზეთი.

τέρπω - ვხარობ,

τέρσω - ვაშრობ.

τεσσαράκοντα და **τετταράκοντα** - ორმოცი.

τέσσαρες = τέτταρες, τέτταρα - ოთხი.

τέταρτος - მეოთხე.

τέττιξ, ιγος, ό - ჰრიჭინა.

τετρακισχίλιοι - ოთხასი.

τετραμοίρια, ας, ή (μοίρα) -

4-ჯერ მეტი, ოთხი ნაწილი.

τετραπλοῦς - 4-ჯერ მეტი, ოთხჯერადი.

Τευθρανία, ας, ό - გევთრანია, ქალაქი მიზიაში.

τεύχος, εος, τό (τεύχων) - ჭურჭელი.

τεχνάζω - ვიყენებ ხელოვნებას, ხერხს, ვიქცევი ეშმაკურად.

τεῦ = τίσος.

τέχνη, ης, ή - ხელოვნება, ეშმაკობა, მოხერხება, ხერხი, საშუალება.

τεχνικῶς adv. - ოსტატურად, მოხერხებულად.

τέως adv. - იმ დრომდე; მანამდე, სანამ; ამ დროს; დროის რაღაც მონაკვეთში.

τῆ dat. *ή-დან როგორც adv.* **τῆ, μέν**
τῆ δέ - ნაწილობრივ, ერთი მხრივ - მეორე მხრივ.

τῆδε adv. - აქ; ამგვარად.

τήκω - ვაღნობ; *pf.* **τέτηκα** - ვღნობი.

τηλόθι - შორს.

Τηλεβόας, α, ό - გელებოასი, ეფურაგის შენაკადი.

τῆμερον adv. - დღეს; *ή* **τῆμερον**
ἡμέρα - დღეებანდელი დღე.

Τημύτης, ου, ό - ქალაქ Τήμνος-ის მცხოვრები.

τηρικαῦτα adv. - ამ დროს, მაშინ.

Τήρης, ους, ό - გერესი, მეფე თრაკიაში (ძვ. წ. V-IV ს.).

τιάρα, ας, ή - გიარა, თავის მოსართავი, ჩალმა, წარჩინებულ სპარსთა ქელი; **τιάρα** ბრμη - სწორი, ბოლოწვეტიანი გიარა.

τιαιοειδής, ές - გიარას ფორმის მქონე, გიარას მსგავსი.

Τιβάρησιν, ἄν, οἱ - გიბარენები.

τίθημι - ვღებ, ვღებამ, ვაღებ;

ვაწყობ, ვაწესებ, ვალაგებ; **τιθέναι**
δύνασθαι - შეჯიბრების მოწყობა.

τίκτω - ვშობ, ვბადებ.

Τιμασίαν, ανος, ό - მხედართმთავარი.

τιμάω - ვაფასებ, პატივს ვცემ, ვეთაყვანებ, (გან)ვასხვავებ.

τιμή, ης, ή - ფასი; მოგება გაყიდვის შემდეგ (*τῆς* **λείας**); ღირსება, პატივისცემა, პატივი.

Τιμασίθεος, ου, ό - მთარგმნელი ტრაპიზონიდან.

τίμιος, α, ον - დაფასებული, პატივიცემული, პატივცემული; ძვირფასი.

τιμαρῶω - ვსჯი; *pass.* ვისჯები; *med.* შურს ვიძიებ (**τιμᾶ** **τιμოს**).

τιμαρία, ας, ή - შურისძიება, სასჯელი.

Τιρίβαζος, ου, ό - გირიბადოსი, სატრაპი არმენიიდან.

τίς, τί gen. **τίσος** - ვინ? რა? რატომ, რისთვის, რის გამო?

Τισσαφέρης, ους, ό - გისაფურნესი, სპარსი სატრაპი.

τιτρώσκα, fut. **τρώσω, pf.** **τέτρωκα, pass.** **τέτρωμαι, aor. pass.** **έτρώθην** - ვჭრი, (და)ვჭრი. **τετρωμένος, η, ον** - დაჭრილი.

τλήμων, ονος, ό, ή (τλάω) -
უბელური, საცოლავი, (ვა)განჯული.
τοί *ენკლ. partic.* ამიგომ, ნამღვი-
ლად, რა თქმა უნდა.
τοί = σοί - მენ.
τοιγαρούν *adv.* - ასე, რომ; ამიგომ.
τοιούτος, α, ον - ასეთი; ამგვარი;
τοιούτων *οὐδέν* - არაფერი ამის
მსგავსი; *έν τῷ τοιούτῳ* - ასეთ
მდგომარეობაში; *έν τοιούτῳ τοῦ*
κινδύνου εἶναι - ასეთ საფრთხეში
ყოფნა; *τά τοιαῦτα* - ამგვარი
საქმენი.
τοίχος, ου, ό - კედელი (კოშკი).
τολμάω - ვებდავ.
Τολμίδης, ου, ό - გომიდეკი.
τόξευμα, ατος, τό - ისარი.
τοξεύω - ისარს ვისვრი, ვკლავ
ისრიით.
τοξική, ής, ή ანუ *τέχνη* - მშვილდ-
ისრის სროლის ხელოვნება,
მშვილდოსნობა.
τόξον, ου, τό - სასროლი, მშვილდი.
τόξότης, ου, ό - მოისარი,
მშვილდოსანი.
τόμος, ου, ό - ტემვა-დან: ნატეხი,
ნატყერი, ნაწილი.
τοσόσδε, τοσήδε, τοσόνδε - ასე
დიდი; იმდენი; მრავალფეროვანი.
τοσούτος, τοσαύτη, τοσούτο(ν)
ამოღენა, ამხელა; **τοσούτος όπόσου**
- იმდენად - რამდენადაც;
τοσούτος - რამდენად.
τότε *adv.* - მაშინ.
τότε *adv.* - მოგჯერ, *τοτέ μέν -*
τοτέ δέ - ხან - ხან.
τούλάχιστον = *οἱ. ἐλάχιστος.*
τοῖπισθεν = *τό ὀπισθεν.*
τράγημα, ατος, τό - პირის
ჩასატყობარუნებელი, ნუგვარი
სატყმელი (ფინიკი, ნუში, ქიშხიში).

Τράλλεις, εως, αί - გრალისი,
ქალაქი კარიამში.
Τρανίψαι, ών, οί - თრაკიული
წარმოშობის ხალხი.
τράπεζα, ης, ή - მაგიდა.
Τραπεζούς, ούντος, ή -
გრაკემუნგი = გრაპიზონი,
ცნობილი სავაჭრო ქალაქი
პონგოში.
τραῦμα, ατος, τό - ჰრილობა.
τράχλος, ου, ό - კისერი, კეფა.
τραχύς, εἶα, ύ - 1. ხორკლიანი,
უსწორმასწორო, 2. ქვიანი, მკაცრი,
ბასრი, პირქუმი; **τραχύς τή φωνή -**
უხეში ხმით.
τρίς, τρία - სამი.
τρέπω - ვაბრუნებ, ვატრიაებ,
მივმართავ; *εἰς φυγήν τρέπειν -*
გავექევე (სიყვებნისთვის:
მივმართავ გასაქეველად); *τάς*
γνώμας τρέπειν - აზრის შეცვლა,
სხვა მიმართულების მიცემა; *pass.*
τέτραμαι - მიბრუნებული ვარ;
med. ვეძლევ (ἐπί τήν ῥαθυμίαν);
მივუბრუნდები, მივემართავ
(ვინმეს); უკუვიქევი.
τρέφω, fut. θρέψω, *pf.* τέτροφα, *pass.*
τέθραμαι, *aor.* 2 ἔτράφη -
ვეკვებავ, ვინახავ.
τρέχω, fut. θρέξομαι და θραμοῦμαι,
aor. 1 ἔθρεξα, *aor.* 2 ἔθραμον -
მივიჩქარი, დაეობივარ.
τρέω, fut. τρέσω - ვეკანკალებ,
ეკატაკვებ, მეშინია, შეშინებული
გავრბივარ.
τριάκοντα - ოცდაათი.
τριάκοντορος, ου, ή -
ოცდაათნიჩიანი სამხელრო გემი.
τριάκοισι - სამასი.
τριβή, ής, ή (τρίβω) - სავარჯიშო.
τριήρης, εως, ή ანუ *ναῦς -*
სამწყება, სამიარუსიანი ნიჩბიანი

გემი, სამხედრო ხომალდი (ტრიერა).
τριηρίτης, ου, ή - მებღეაური ტრიერაზე, *οί* τριηριται - ხომალდის ეკიპაჟი.
τριπήχυσ, υ, εος - სიგრძით სამი წყრთა.
τριπλεθρος, ου - სიგრძით 3 πλέθρα = 300 ბერძ. ფუგო.
τριπόους, οδος, ό, ή - სამფეხა მაგილა.
τρις - სამჯერ, სამგზის.
τρισασμένος, η, ου - *adv.*-ის მნიშვნელობით. დიდი სიამოვნებით, ვასამკეცებელი სიამოვნებით.
τρισκαίδεκα - ცამეტი.
τρισμήριοι - ოცდაათი ათასი.
τριταίος - მესამე დღეს.
τρίτος - მესამე, τὸ τρίτον მესამედ; τρίτη - მესამე დღე.
τρίχα *adv.* - სამ ნაწილად.
τριχῆ *adv.* - სამგვარად; სამ ნაწილად; სამად; τριχῆ ποιεῖσθαι - სამ ნაწილად გაყოფა.
τρίχλος, η, ου (θρίξ) - თმისაგან, ბეწვისაგან დამზადებული, თმიანი (χιτώνες).
τριχοίνικος - სამი ხოინიკის შემცველი = 33 ლ.
τρόπαιον, ου, τό - ალაფი, ნალავლი.
τροπή, ἡς, ή (τρέπω) - გაქცევა, დამარცხება.
τρόπος, ου, ό - საშუალება, ჩვეულება, ნირი, ხერხი; სახე; τῷ αὐτῷ τρόπῳ - ამგვარადვე; κατὰ πάντα τρόπον, ἐκ παντὸς τρόπου - ყველანაირად; τὸν τρόπον τινά - რაღაცნაირად, ძლივს, ძლიეძლიობით.
τροφή, ἡς, ή - საკვები, საზრდო.

τροχάζω - მიერბივარ, მივიჩქარი.
τροπάω - ვხვრეგ, τὰ ἄτα
ΤΕΤΡΑΠΗΜΕΝΟΣ - გახვრეტილი ყურებით.
Τρῶας, ἄδος, ή (γῆ) - ტროადა, ტროას მხარე.
τρωκτός, ή, όν (τρώγω) - საკვებად გამოსაღები, τὰ τρωκτά - მწიფე ნაყოფი (კაკალი, ნუში, ვაშლი).
τρωτός (τιτρώσκω) - დაჭრილი (ΤΕΤΡΑΜΕΝΟΣ).
τυγχάνω, pf. τεύξομαι, aor. 2 ἔτυχον, pf. τετύχηκα - (მიზანში) ვახვედრებ; ვხვდები; *part.* -თან ითარგმნება როგორც: ხდება, აღმოჩნდება.
Τυριάειον, ου, τό - ქალაქი მცირე აზიაში.
τυρός, ος, ό - ყველი.
τύρσις, ιος და εας, ή - კოშკი.
τύχη, ἡς, ή - შემთხვევა, ხვედრი, ბედი (კარგი ან ცუდი).
τυχόν, part. aor. 2 τυγχάνω-დან; adv. შემთხვევით, იქნებ.

Υ

ύβριζά - 1. ექედმაღლობ, 2. შეურაცხყოფა, ვაწყენინებ (τινὰ) δεινὰ
τινὰ ύβριζειν - დაუნდობლად მოქცევა ვინმესთან, (გა) წვალება, თვითნებობა.
ύβρις, εας, ή - ქედმაღლობა, ძალაღობა, კალნიერება, შეურაცხყოფა, თავხედობა.
ύβριστός, ή, όν - თავხედი, ზვიადი, ქედმაღალი.
ύσις - ჯანმრთელი ვარ (ύγιεια ή - ჯანმრთელობა).
ύγρότης, ἡτος, ή - სისველე, სინოტივე, სირბილე, მოქნილობა.
ύβριφορέω - მომაქვს წყალი.

ἄνδροφóρος, ον – წყლის მომგანი, მერწყული.
ἄνδρ, ἄνδρoς, τό – წყალი; ἄνδρ ἔξ οὐρανὸν – წვიმა.
αἰδῶς, οἰ, ὄ – შვილიშვილი, შთამომავალი.
αἰός, οἰ, ὄ – ვატიშვილი.
ἄλγ, ἦς, ἡ – ტყე, ბუჩქნარი.
ἄμέτερος, α, ον – თქვენი; τὰ ἄμετερα – თქვენი საქმენი, თქვენი მდგომარეობა.
ἄπάγω (ἑαυτὸν) – ნელა ვუტევე, წინ მივდივარ; *med.* ვიტყუებ, (შე)ეიტყუებ, მზაკვრულად ვარწმუნებ.
αἰπίριος, ον (αἰπίρια) – ღია ცის ქვეშ მყოფი.
ἀπακούω – ვისმენ, ἀπακούειν καλοῦνταν – მოწვევის მიღება, ვისმენ, ვემორჩილები.
ἀπαντάω – ვეგებები, ვხვდები.
ἀπαντιάζω – ვეგებები.
ἀπαρχος, ον, ὄ – საგრაპი, საგრაპიის რალაც ნაწილის მმართველი; კიროსის ლევატი.
ἀπάρχω – ვიწყებ, შევუდგები (რაიმეს კეთებას); მზად ვარ; ვიმყოფები; გამოვირჩევი.
ἀπασπιστής, οἰ, ὄ – ფარის მტარებელი, იარაღის მქონე.
ἀπείκω – ვუთმობ, ვემორჩილები.
ἀπειμι (εἰμί) – ქვეშ ვიმყოფები.
ἀπελάυνω – მივეარდები, მივაჭენებ.
ἀπέρ praep. 1. *cum gen.* -ზე, მაღლა (ὄ ἄπέρ τῆς κώμης γήλοφος), იქით, იმ მხარეს (τὰ ἄπέρ τοῦ λόφου); თვის, გამო (ἄπέρ τῆς Ἑλλάδος); მაგივრად, სახელით, ნაცვლად; 2. *cum. acc.* რაიმეზე აღმაგებით.
ἀπεράλλομαι – (გადა)ვახტები (τοὺς σταυρούς).

ἄπερβαίνω – გადავდივარ, (გადა)ვაბიჯებ (τὰ ὄρη, εἰς τῆς πόλιν).
ἀπερβάλλω – გადავდივარ (τὸ ὄρος); τὸ ἄπερβαλλον τοῦ στρατεύματος – ჯარის ის ნაწილი, რომელიც მთით გადადის.
ἀπερβολή, ἦς, ἡ – გადასასვლელი, გადასვლა; სიმაღლე, მთებზე გადასასვლელი; უღელტეხილი; ἔς τῆ ἄπερβολῆ – სიმაღლეზე.
ἀπερβένξις, ον – ხელმარჯვნივ მაღლა მდებარე, τὰ ἔρυσμνά ἄπερβένξις – გამაგრებული სიმაღლეები.
ἀπερέρχομαι – გადავდივარ, მივდივარ, რაიმეს იქით (გზას ვავრძელებ).
ἀπερέχω – გამოვირჩევი, ალევმაგები; ვმაღლდები.
ἀπερθεῖν adν. გემოდან, გემოთ, -ზე.
ἀπεραπθέν – ძალიან განვიცდი, სასოწარკვეთილი ვარ.
ἀπερόριος, ον (ὄρος) – სამღვრებს იქით, სხვა ქვეყნის, უცხო: ἡ ἄπερορία (γῆ) ქვეყანა, ატიკის სამღვრებს იქით, უცხო მხარე.
ἀπερῦψηλος, ον – უმაღლესი (ὄρη).
ἀπερχομαι – (შე)მოვდივარ, შეუმჩნეველად გადავდივარ, მივდივარ, *pf. inf.* ἄπεληსθῆναι.
ἀπέχω – ვუძლებ; ἀπέχω δίκην ვისკები, ვზღავ.
ἀπήκοος, ον – დამჯერე, მორჩილი; ხელქვეითი (τὸν ἰ და τὸν ὄς), ქვეშევრდომი.
ἀπηρέτης, ον, ὄ – მსახური, დამხმარე.
ἀπισχνέομαι, aor. 2 ἄπισχόμεν, *pf.* ἄπισχημαι – ეპირდები.
ἄπνος, ον, ὄ – 1. ძილი, 2. სიზმარი.

ὑπό *prae*p. 1. *cum gen.* ქვემოდან, ქვეშიდან, -დან; მიერ, -გან, -ზე, იქით, თვის, მიზეზით; 2. *cum.* *dat.* ქვეშ, ახლოს, მახლობლად, თან (აქ ὑπό τὸ ὄρος κῶμαι); 3. *cum acc.* ქვეშ, ქვევით (ὑπὸ τὰ δένδρα); *δროσι* შესახებ: დაახლოვებით.

ὑποδέρξω, ἔς – პატარა, დაბალი; **ὑποδέρστερος** *τινος* – ვინმეზე უფრო დაბალი წარმოშობის.

ὑποδένικνυμι – აღმოვიჩენ, აღვნიშნავ, შევამჩნევ.

ὑποδέχομαι – ვიღებ.

ὑποδένω – ვიბამ, ვიკრავ, იმ ὑποδენεμένω – ფეხზე ჩაცმული.

ὑπόδημα, ατος, τό – ლანჩა, ფეხსაცმელი, სანდალი.

ὑποζύγιον, ου, τό – საულე, სასაპალნე საქონელი, სიმძიმეთა გადასაზიდად (ვირები, ცხენები, ხარები).

ὑποκαταβαίνω – ნელ-ნელა ჩამოვივარ.

ὑπολαμβάνω – (მი)ვიღებ (მფლობელობაში ან მფარველობაში); ὑπολαμβάνει τὸν λόγον ვπასუხობ; μεταξὺ ὑπολαμβάνει (τὸν λόγον) სიგყვას შევაწყვეტინებ.

ὑπολείπω – ვტოვებ, *pass.* ჩამოვრჩები რაღაც მანძილზე.

ὑπολόχαγος, ου, ὅ – დამხმარე, ლოხაგოსი.

ὑπολίσσω – ვხსნი, *med.* მოვიხსნი, ვიხდი სანღლებს.

ὑπομαλακίζομαι – ვრბილდები, ვლბები, ὑπομαλακίζόμενος λέγω – ვსაუბრობ უფრო რბილად.

ὑπομένω – ვდგავარ მტკიცედ, ვრჩები, ველოდები.

ὑπόμνημα, ατος, τό – მოგონება, გახსენება.

ὑπόπεμπτos, ου, ὅ – მოგზავნილი, მსტოვარი.

ὑποπέμπω – (შე)უევგზავნი, მივევგზავნი (ჩემად).

ὑποπλάω – ცოტას ესვამ, ვთვრები; ὑποπλεακῶς – ცოტაოდენ ნასვამი.

ὑποπτεῖν – ვეჭვობ, ვვარაუდობ; წინათგრძნობა მაქვს.

ὑποστῆναι *ob.* ὑπίστῃμι.

ὑποστρατηγία = ὑποστράτηγος **εἶμι** – ჯარის უფროსის თანამემწე ვარ.

ὑποστράτηγος, ου, ὅ – ჯარის უფროსის დამხმარე.

ὑποστρέφω – ვაბრუნებ; *intrans.* ვბრუნდები; ვგრიადლები.

ὑπουργός, ου – დამხმარე.

ὑποφαίνω – შეუმჩნევლად ვჩნდები; ἡμέρα ὑποφαίνει – თენდება.

ὑποφειδόμεαι – ცოგათი, ვუფრთხილდები, დავინდობ.

ὑποχείριος, ου – ხელქვეითი, დამორჩილებული.

ὑποχως, ου (ἔχω) – ხელქვეითი.

ὑποχάρῶ – ეუთობ, ვემორჩილები, ვიხევ, მივიღივარ, შეუმჩნევლად წინ ვიწევ.

ὑποψία, ας, ἡ – ეჭვი, უნდობლობა, *plur.* ὑποψίαι – ეჭვის აღმძვრელი მღვთმარეობანი, პირობები.

Ἵρκάσιος, ου, ὅ – პირკანიელი, მცირე აზიაში, პირკანიის მცხოვრები.

ἴς, ἴσος, ὅ, ἡ = *σὺς* – ღორი.

ἵστεραϊος, α, ου – შემღვობი, მომღვენო, ἡ ἵστεραία (ἡμέρα) შემღვეი დღე; τῆ ἵστεραία – მომღვენო დღეს.

ἵστερέω – ვიგვიანებ.

ἵστερίζω = ἵστερέω.

ἵστερον *adv.* მეგრე, შემღვე.

ὑστερος, α, ον – მოგვიანო, შემდე-
გო.

ὑφειμένως (ὑπίημι) – *adv.*

მორჩილად, თავმდაბლად, ჩუმად.

ὑπήγχομαι – მივიღივარ წინ; მიმყავს
წინ.

ὑπίημι – (და)ეუშვებ; *med.* ეტოვებ,
ესუსტლები, სულით ვეცეპი,
ვემორჩილები.

ὑπίστημι – 1. უყენებ; ვღებები (ქვეშ,
ვიღებ ჩემს თავზე ἀρχήν); განცდა,

2. ხელს ვკიდებ, 3.

ვეწინააღმდეგები, 4. ვჩერდები.

ὑπόραα – ვუძეპერი ეჭვით, ეჭვი
მაქვს.

ὑπηλός, ή, όν – მაღალი,
ამაღლებული; τός ὑπηλός –
სიმაღლე; *adv.* ὑψηλα, ὑψηλός –
მაღლა.

ὑψος, εος, τό – სიმაღლე,
მწვერვალი.

Φ

φαγεῖν – *aor. inf.* (έσθω – ვჭამ)
ჭამა.

φαιδρός, ή, όν – სუფთა, ნათელი,
მანათობელი; მბრწყინავი,
მხიარული.

φαῖνω – 1. ვანათებ, ვაჩენ, ვაჩვენებ,
წარმოვადგენ; 2. *pass.* ვცხადლები,
(აღმო)ეჩნდები, ვხდები ხილული;
φαῖνομαι – ვჩანვარ (ვეჩვენები),
ეჭანთეხ – ვეჩვენები; *aor.* 2
εჭანθη, *part.* - *თან* ნათელია.

φάλαγγ, αγγος, ή – ფალანგი,
საბრძოლო ხაზი, საბრძოლო
წყობა; ჯარი (დანაკად).

φάται *sb.* ფაქი.

φανερός, ά, όν – ხილული, ნათელი,
ამკარა; *ხშირად part.* - *თან*:
φανερός εἰμι πειρώμενός τι –

ცხადია, რომ მივილტვი; φανερός
εἰμι παρασκευάζμενος – ცხადია,
კარგად ვარ შეიარაღებული; τός
φανερός – თელახაჩინო, მაღალი
ადვილი; εἰς τός φανερός
καθίσταται – მაღალ პოსტზე
დასმა; ἐν τῷ φανερώ – საჯაროდ.

φανερώς *adv.* – ნათლად, ღიად.

φάρετρα, ας, ή – კაპარჭი.

φάρμακον, ον, τό – 1. საშუალება,
2. წამალი, შხამი.

φαρμακοποιεία, ας, ή – წამლის,
საწამლაგის მიღება; ἐκ
φαρμακοποιείας – წამლის მიღების
შედეგად.

Φαρνάβαζος, ον, ό – საგრაპი.

Φάσις, ιδος და ιος, ό – ფაზისი,
მღინარე კოლხეთში.

φάσκω = φημι – ვამტკიცებ, ვამბობ.

φάσλος, η, ον – ცული, უმნიშვნელო.

φέρω, *fut.* οἶσθα, *aor.* 1 ἤνεγκα, *aor.* 2
ἤνεγκον, *pf.* ἐνήνοχα, *pass.*

ἐνήνεμαι, *aor. pass.* ἤνεγκον

1. ვატარებ (δπλα, ἀσπίδα);

2. ვაღამაქვს, ვიჭან(პόνოს);
βαρέως φέρω, χαλεπῶς φέρω –
უკმაყოფილო ვარ, 3. მომაქვს,
ვაძლევ (τιμῆν), მიმაქვს.

φέσυω, *fut.* φεύξομαι და φεύξομαι,
aor. 2 ἔφυγον, *pf.* πέφευγα – 1. მიე-
რბივარ, გავრბივარ, 2. ვცხოვრობ
ვალასახლებამი; ό φεύγω –
ვანდევილი, ლტოლვილი.

φημι – 1. ვლაპარაკობ, ვყვები;
ვამბობ; 2. ვამტკიცებ, ვირწმუნები
(ან ვარწმუნებ), 3. ვფიქრობ; ὅς
φημι – უარყოფო, ვამბობ, რომ არ.

φθάνω, *fut.* φθήσομαι, *aor.* 2 ἔφθην,
pf. ἔφθακα – ვასწრებ.

φθάσω – φθάνω – დაწ.

φθέγγομαι – ვლაპარაკობ, ვყვირი,
ხმას გამოვყვებ.

φθείρω, *fut.* φθερῶ, *pf.* ἔφθαρκα -
ვაზიანებ, ვლუპავ, ვანადგურებ.
φθονέω - მშურს (τινί τινος).
φθόνος, *ου, ό* - შური.
φάλη, *ης, ή* - ჭილა.
φιλανθρωπία, *ή* - კაცთმოყვარეობა.
φιλέω - მიყვარს, ეეფერება.
Φιλήσιος, *ου, ό* - ფილესიოსი,
სარდალი.
φιλία, *ας, ή* - სიყვარული,
მეგობრობა, πρὸς φιλίαν -
მეგობრობით, φιλία τῆ σῆ -
შენთან მეგობრობით; δία φιλίας
ίναί - მეგობრობის გზით
სიარული.
φιλικός, *ής, όν* - მეგობრული,
სამეგობრო.
φιλικῶς *adv.* - მეგობრულად.
φίλιος, *α, ου* - მეგობრული; φιλία
(χώρα) - მეგობრული ქვეყანა.
φίλιππος, *ου* - ცხენების
მოყვარული, ცხენოსნობის
მოყვარული.
φιλίσθηρος, *ου* - ნადირობის
მოყვარული.
φίλοκερδέω - ანგარებიანი ვარ.
φίλοκίνδυνος, *ου* - საფრთხის
მოყვარული, გაბედული.
φιλομάθης, *ες* - ცნობისმოყვარე.
φίλωνικία, *ας, ή* - შეჯიბრება.
φιλόξενος, *ου, ό* -
სტუმართმოყვარე.
φίλος, *η, ου* - 1. საყვარელი;
2. კეთილგანწყობილი,
თავდადებული; ძვირფასი; *ό* φίλος
- მეგობარი, საყვარელი.
φιλόσοφος, *ου, ό* - ფილოსოფოსი.
φίλοστρατιώτης, *ου, ό* -
ჯარისკაცთა მოყვარული.
φιλοτιμέομαι - პატივმოყვარე ვარ;
φιλότιμος - პატივმოყვარე.

φιλοφρονέομαι - კეთილგანწყობას
ვაქვებ; მეგობრულად ვხვდები,
(მი)ვიღებ, (მი)ვესალმები.
Φίλιαστος, *α, ου* - ფილიასელი.
φლარέω - ვხუმრობ, ვლაყბობ.
φლარία, *ας, ή* - ლაყბობა,
სისულელის როშვა.
φοβερός, *ά, όν* - საშინელი,
საზარელი.
φοβέω - ვაშინებ, შევაშინებ; *pass.*
მეშინია (τινά); φοβείσθαι περί
τινος.
φόβος, *ου, ό* - შიში.
Φοινίκεος *οθ.* Φοινικους.
Φοινίκη, *ης, ή* - ფინიკია (*ღორ.*
Φοινικά ή).
φοινικιστής, *ου, ό* - წარჩინებულ
სპარსი მეწამული ფერის სამოსით
მოსილი.
φοινικους, *σῆα, ουν* = Φοινίκεος -
წითელი, მეწამული (χιτῶνες).
I φοίνιξ, *ικος, ό* - ფინიკის პალმა;
οἶνος φοινίκων - ღვინო.
II φοίνιξ, *ικος, ό* - პორფირი,
მეწამული საღებავი.
Φολότη, *ης, ή* - ფოლოე, მთა
არკადიასთან.
φόνος, *ό* - მკვლელობა.
φορέω = φέρω - ვატარებ.
φόρος, *ου, τό* - 1. გვიროთი, 2. გადა-
სახადი.
φορτίον, *ου, τό* - სიმძიმე, τὰ
φορτία სავაჭრო საქონელი.
φράζω, *aor.* ἔφρασα, *γ.* φράσα, *pf.*
πέφρακα - მივეთითებ (τῆν ὀδόν),
ვაცნობებ, ვუბრძანებ, ვამბობ,
ვსაუბრობ.
φρέαρ, *ατος, τό* - ჭა.
φρονέω - ვაზროვნებ, მესმის, ვიგებ,
ვფიქრობ; μέγα φροσεῖν ვამაყობ
(ἐπί τινα - რაიმეთი).

φρόνημα, ατος, τό - ეკეკობა, გაბელულება, სიამაყე.
φρόσιμος, ου - გონიერი, მახვილგონიერი, შორსმჭვრეტელი (περί τινος).
φρονίζω - ეწუხვარ, ვზრუნავ.
φρουράρχος, ου, ό - მცველთა უფროსი, გარნიზონის კომენდანტი = φρουράρχης, ου, ό.
φρουρέω - ვიყავ, ვდარაჯობ; φρουρούμενόν τινα ἔχειν - ვინმეს მძევლად ყოლა.
φρουρίον, ου, τό - ციხე, სიმაგრე, გარნიზონი.
φρουρός, οὔ, ό - დარაჯი, მცველი; οἱ φρουροί - გარნიზონი.
φρύγανον, ου, τό - ფიხხი.
Φρυγία, ας, ἡ - ფრიგიია, მცირე აზიის მხარე.
Φρύξ, υγός, ό - ფრიგიელი = გროელი.
φυγάς, άδος, ό (φεύγω) - გაქეუელი, განღეენილი.
φύλαξ, ακος, ό - მცველი, დარაჯი; გარნიზონი.
φυλάττω - ვდარაჯობ, ვდგაეარ სადარაჯოზე, ვიყავ, თვალს ვადეენებ, ვუთვალთვალებ.
φυσάω - ეუბერავ, ებერავ.
Φύσκος, ου, ό - ფისკოსი, ტიგროსის შენაკალი.
Φοκαίς, ιδος, ἡ - ფოკეელი.
φωγή ἡς, ἡ - ბგერა, ხმა; სიგყეა, საუბარი, ყვირილი; დიალექტი.
φῶς, φωτός, τό - სინათლე; φῶς γίγνεται - ნათდება.

X

χαίρω, fut. χαίρησά, aor. ἔχαρην, pf. κεχάρηκα - ეხარობ; კმაყოფილი ვარ, ბედნიერი ვარ; χαίρωσა გახარებული, ბედნიერი;

სიხარულით; οὐ χαίρωσ - სიამოენების გარეშე.
Χαλδαίσι, αν, οἱ - ქალღეის მცხოვრებნი, ჭანების ერთ-ერთი ტომი; ქალღები - სანნებსა და გიბარენებს შორის მოსახლე ტომი, აღრინღელი ხალიბები; μισმიფორი - დაქირავებული.
χαλεπαίνω - უემყოფილო ვარ, ვზრამობ; χαλεπαυθῆναι - სიბრამე, გაჯავრება.
χαλεπός, ἡ, όν - მძიმე; ძნელი (πορεία), საშიში (πρόσοδος); შეუეელი (χαρίς); დაუნღობელი (ἔχθρος); ავი (κύσ); τὰ χαλεπάτα - ყველაზე მძიმე ტანჯვანი; τὸ χαλεπὸν τοῦ πνεύματος - ქარის სიმძაფრე.
χαλεπῶσ adv. - ძნელად, მძიმედ; χαλεπῶσ ἔχειν πρὸς τινα - გაეცხლება ვინმეზე, χαλεπῶσ φέρειν - უემყოფილება რითიმე.
χαλινός, ου - ლაგამს ვეღბ (τόν ἵππον).
χαλκός, οὔ, ό - ბრინჯაო, სპილენძისა და კალის ნაერთი; სპილენძი; სპილენძის იარაღი.
χάλκωμα, ατος, τό - სპილენძის ჭურჭელი.
Χάλος, ου, ό - მღინარე ხალოსი (სირიაში).
Χάλυβες, αν, οἱ (sing. Χάλυβ) - ხალიბები, მეგალურფიით სახელღვანთქული პელასგურ-კოლხური ტომი; კომეროსის პალიბები, პალიბონები, ალიბეს მკვიღრნი; ჭარბონის დროინღელი ქალღები; ჭანური ტომი, რომლის კეალი ჩანს მღინარე ფაზისის აუმიღან ჭოროხამღე ძე. წ. II ათასწლეულში.
χαράδρα, ας, ἡ - ხრამი, ხევი.

χαρίεις, ιεσσα, ιεν - სასიამოვნო, საყვარელი, მშვენიერი, გონებაშახვილი; **χαρίεν** ἔνθμμημα - გონებაშახვილური აზრი.

χαρίζομαι - ვეჭყევი კეთილგანწყობილად, მეგობრულად; ვუკეთებ სიკეთეს, ვაამებ, ვასიამოვნებ; **χαρίζεσθαι** τῷ θμμῷ - გააცეხლება.

χάρις, ιτος, ἡ - მშვენიერება, სიკეთე, მაღლიერება, **χάρις ἀποδιδῖναι** - მაღლობის გადახდა.

Χαρμάνδη, ἡς, ἡ - ხარმანდე, დიდი, აყვავებული ქალაქი ვეფრატის მარჯვენა ნაპირზე.

Χαρμῖνος, ου, ὁ - ხარმინოსი, ლაკედემონელი.

χειμῶν, ἄνος, ὁ - წვიმიანი ამინდი, ქარიშხალი, სიცივე, ზამთარი.

χείρ, χειρός, ἡ - ხელი; **ἐκ χειρός** ახლოს, სიახლოვეს; **ἐκ χειρός** ἴθμθი ხელით ნასროლი ქეები (და არა შურდულით); **οἱ ἐκ χειρός** βάλλουτες - შუბის მგყორენელი.

Χειρίσοφος, ου, ὁ - ქეირისოფოსი, სპარტელი, კიროსის ერთი სტრატეგოსთაგანი.

χειροπληθής, ἐς - ხელში დასაჭერი; **λίθος** ქეები, რომელთა ჳერაც შეიძლება ხელში.

χειροποιήτος, ου - ხელით ნაკეთები.

χειρῶν - ვიმორჩილებ, ვიკყრობ, ვამარცხებ, ვიმარჯვებ.

χειρῶν, ου - *grad. compar.* **κακός**-იდან.

Χερρόνησος, ου, ὁ - ნახევარკუნძული ჳელესპონგთან.

χῆν, χηρός, ὁ და **ἡ** - ბაგი.

χθές *adv.* - გუშინ.

χῆλιοι - ათასი.

χιλός, ὄν, ὁ - ბალახი; **χιλός** ξηρός - თივა.

χιλῶ - ვერეკები საძოვარზე, ვმწყემსავ.

χίτων, ἄνος, ὁ - ქიგონი, მაგყლის ან სელის, გრძელი ჳერანგი ძველ საბერძნეთში.

χῖν, ὄνος, ἡ - თოვლი.

χλαμύς, ὄნος, ἡ - ქლაშიდი, საბრძოლო მოსასხამი.

χόινυξ, ικος, ἡ - ქოინიქსი, მარცველულის საწყაო, რაც ბერძნების დღიურ ულუფას შეაღვენდა, ადამიანის დღიური სამყოსი.

χοίρειος, ა, ου - ღორისა, **κρέα χοίρεια** - ღორის ხორცი.

χοῖρος, ου, ὁ - გოჭი.

χορεύω - ვეყევა.

χορός, ὄნ, ὁ - ფერხული.

χράομαι, fut. **χρήσομαι, impf.** **ἐχράμην, aor.** **ἐχρησάμην, pf.** **κέχρημαι, inf.** **χρησθαι** - ვიყენებ, ვხმარობ, ვსაჭიროებ.

χρῆ - საჭიროა, უნდა (*impers.* **χράω**-დან).

χρήζω - მიხდა, მსურს, მჭიორდება, მაქვს საჭიროება (**τινός**).

χρήμα, აτος, τό - მონაგარი, ქონება, განძი; ფარა, მონაგები; ფული, ჳამაგირი, სიმღიდრე.

χρηματιστικός, ἡ, ὄν - სიმღიდრის მომასწავებელი (**οἰσῶς**).

χρήσιμος, ἡ, ου - სასარგებლო, გამოსადეგი.

χρῖσμα, აτος, τό - ჳეთი, საცხებელი; **χρῖσμα** **σύειον** - ღორის ქონი.

χρῖω - ვცხებ, ჳეთით ვმელ; *med.* ვიყებ.

χρόνος, ου, ὁ - დრო; **ἡμίσει** **χρόνω** - ნახევარ დროში, ორჯერ

სწრაფად; πολλοὺς χρόνους - დიდი ხნის წინ; χρόνῃ συχνῇ ὕστερον - დიდი ხნის შემდეგ; χρόνιον τινά - რაღაც დროის განმავლობაში; πάντα χρόνους - უმეტესად.

Χρῦσεος, α, ον (χρυσσῶν) - ოქროსი, მოოქროვილი.

Χρυσίου, ου, τό - ოქროს მონეტა, ფული.

Χρυσόπολις, εως, ἡ - ქრისტოპოლისი, გამაგრებული ადგილი ბოსფორთან.

Χρυσός, οὔ, ό - ოქრო.

Χρυσσῶς = χρῦσεος.

Χρυσοχάλινος, ον - ოქროს ლაგამიანი, ავეირიანი.

Χώρα, ας, ἡ - სიერცე, ადგილი, მცირე ალაგი; აღნიშნული, განსაზღვრული ადგილი; ἕκ τῆς χώρας ἀρμᾶν - გამოსვლა გამაგრებული ადგილიდან; მიწა, ქვეყანა; მდგომარეობა.

Χωρῶν - ვიგე, მოვიცავ; გავდივარ, (შე)ვალწევ, მივდივარ, ვჩქარობ, მივრბივარ.

Χωρίζω - ვაყალკეებ; κεχωρισμένος - გამოყოფილი ვარ, განვსხვავდები (τινός).

Χωρίον, ου, τό - 1. სიერცე, ადგილი; ἔν ὅλγῃ χωρίῳ მცირე ადგილზე; 2. მთის წვერი, 3. მამული, დაბა, გამაგრებული ადგილი, სიმაგრე, დასახლება.

Χωρίς adv. - ცალკე; *praep. cum gen.*-თან, გარეშე, განცალკევებულად.

Χῶρος, ου, ό - ადგილი, ალაგი, ნაკვეთი მიწისა.

Ψ

Ψάρος = Σάρος, ου, ό - მდინარე კილიკიაში.

Ψέγῃ - ვემობ, ეკიცხავ.

Ψέλιον, ου, τό - მაჯა, სამაჯური.

Ψευδένδρα, ας, ἡ (ψέδῃ, ἔνδρα) - ცრუ ალყა.

Ψευδής, ἔς - მაგყურა, ცრუ; τῆ ψευδῆ - გყუილი, სიცრუე.

Ψέδῃ - ვიგყუები, ვაგყუებ; *pass.* ეგყუელები, ვცლები.

Ψηφίζομαι - ვაძლეე ხმას, კენჭს ვუყრი, ვაღვენ, ვწყეებ.

Ψήφος, ου, ἡ - კენჭი, ქვა; ხმა, გადაწყვეტილება.

Ψιλός, ἡ, όν - შიშველი, გახდილი, დაუცველი; οἱ ψιλοὶ - მსუბუქად შეიარაღებული ჯარი (σφεδονήται, τοξόται და ἄκοντισταί).

Ψιλόω - ვაშიშველებ, ვართმეე; *pass.* ვშიშველდები, ვთავისუფლდები.

Ψιόφῃ - ვხმაურობ, ხმას გამოეყე.

Ψιόφος, ου, ό - ხმაური, ხმა.

Ψυχῆ, ἡς, ἡ - სუნთქვა; სიცოცხლე, სული; ἕκ τῆς ψυχῆς φίλος - გულითაღი მეგობარი.

Ψύχος, εος, τό - სიცეე.

Ω

ώ - *interj.* ὦ! ὦი, ὦჰ.

ώδε att. intens. ὦν adv. ამგვარად, ასე, ὦνέ πας - ὠთაქმის ასე.

ώδη, ἡς, ἡ - სიმღერა, მღერა.

ώθῃ, fut. ὠθήσῃ და ὠσῃ, aor. ἔωσα, impf. ἔθῃσῃ - ხელს ვერავ, ხელის კვრით (გა)ვაგდებ.

ώμισμός, οὔ, ό - ჭყლეტა.

ώμοιβείος, α, ον - ნელლი, დაუმუშავებელი ხარის გყავიანი.
ώμοιβῆος, ἡ, ον = ὠμοβῆος.

ἄμος, ου, ό - მხარი.

ἄμός, ή, όν - ნედლი,

დაუმწიფებელი; ἄμὸν καταφαγεῖν
τινα - ვინმეს ცოცხლად შეჭმა,
გადაყლაპვა; მკაცრი,
დაუნდობელი.

ἀνέομαι - ვყიდულობ.

Ἰνπις, ινις, ή - ოპისი, ქალაქი
სირიაში.

ἄρα, ας, ή - გარკვეული დრო,
საათი, წლის დრო, მოსახერხებელი
დრო.

ἄραϊος, α, ου - დროული; მწიფე; τὰ
ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἄραϊα - მიწის
ნაყოფი; ἄραϊα τρακτά - ხის მწიფე
ნაყოფი.

ἄς - *adv.* როგორც, რანაირადაც და
სხვ; *partic.* - *თან:* თითქოს, იმიტომ,
რომ; *grad. superl.* - *თან:* ἄς τάχιστα
- რაც შეიძლება სწარაჟად;
რიცხვით სახელთან: ἄς διςχίλιοι -
დაახლოებით ორი ათასი; ἄς ἐπὶ τὸ
πολὺν - მეტწილად.

ἄς - *adv.* = οὕτως ასე, ამგვარადვე.

ἄσαιτως *adv.* - ასევე, მუსგად ასე.

ἄσει *adv.* - თითქოს, დაახლოებით.

ἄσπερ - როგორც; ისე, როგორც;
თითქოს; ἄσπερ ἔξόν - თითქოს
ნებადართულია.

ἄστε *coni.* ასე რომ, ამიტომ;
იმისთვის, რომ.

ἄτειλή, ής, ή - ჭრილობა, იარა.

ἄφελῶ - 1. ვეხმარები, მომაქვს
სარგებლობა; 2. *pass.* ვიღებ
სარგებლობას, დახმარებას.

ἄφέλιμος, η, ου - სასარგებლო.

ქსენოფონტის ენა

ატიკური დიალექტი

ატიკური დიალექტი იონიურთან, დორიულთან და ეოლიურთან ერთად ბერძნული კულტურის კლასიკურ პერიოდში (ძვ. წ. IX-IV საუკუნეებში) უმთავრეს დიალექტს წარმოადგენდა. იგი იონიური დიალექტიდან მომდინარეობს და ძველი წელთაღრიცხვის V საუკუნიდან დამკვიდრდა ატიკაში. ამ დიალექტზეა დაწერილი ესქილეს, სოფოკლეს, ქსენოფონტის, თუკიდიდეს, დემოსთენეს ნაწარმოებები, და საერთოდ, ანტიკური მწერლობის ძველთა უდიდესი ნაწილი. რაც მთავარია, ატიკური დიალექტის საფუძველზე ჩამოყალიბდა ელინური კოინე და შემდეგ კი ბიზანტიური ხანის ბერძნულიც.

ამ ნაწილში თანმიმდევრობითაა წარმოდგენილი ფონეტიკა და მორფოლოგია.

ბგერათა კლასიფიკაცია

ძველ ბერძნულ ენაში მოქმედებდა კვანტიტეტის კანონი ანუ: განირჩეოდა გრძელი და მოკლე ხმოვნები. ϵ და \circ მოკლე ხმოვნებია, η და α გრძელი ხმოვნებია, ხოლო α , ι , υ – დიქრონებია ანუ ხან გრძელია და ხან მოკლე; მამასადამე, სულ შვიდი მარტივი ხმოვანი ანუ მონოფთონგია. მარტივი ხმოვნების გარდა ძველ ბერძნულში რთული ხმოვნები ანუ დიფთონგებია. ისინი მახვილისათვის და ფშვინისათვის ერთ მარცვლად ითვლება.

გვაქვს საკუთრივ დიფთონგები და შეკუმშული დიფთონგები. საკუთრივ დიფთონგების მიღებაში α , ϵ , \circ , ι , υ მონაწილეობენ, ანუ ხდება მავარი და რბილი ხმოვნების შეხვედრა. საკუთრივ დიფთონგს ქმნის მოკლე მარტივი ხმოვანი + ι ან υ . ესენია: $\alpha\iota$ – აი, $\epsilon\iota$ – ეი, $\circ\iota$ – ოი, $\alpha\upsilon$ – აუ (აუ), $\epsilon\upsilon$ – ეუ (ეუ), $\circ\upsilon$ – უ. ბერძნული ენის დიალექტში გვხვდება ე. წ. გრძელხმოვნიანი დიფთონგები – $\eta\upsilon$ (ეუ), $\alpha\upsilon$ (ოუ) და ასევე გვაქვს $\upsilon\iota$, რომელიც მხოლოდ ხმოვნის წინაა მოსალოდნელი. მაგ. $\eta\upsilon\lambda\omicron\upsilon\varsigma$, $\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$ = $\alpha\upsilon\tau\omicron\varsigma$, $\mu\upsilon\varsigma\alpha$. დიფთონგები $\alpha\iota$ და $\circ\iota$ ზოგჯერ მოკლე ხმოვნებად ითვლება. თუ ι და υ დიფთონგს ვერ ქმნის წინამდებარე ხმოვანთან, მათ დაესმის ორი გამყოფი წერტილი ანუ *puncta diaeresis*: $\delta\mu\pi\omicron\upsilon\varsigma$ – უძილო (აიპნოს), $\delta\iota\varsigma$ – ცხვარი (ოის).

შეკუმშული ანუ არასაკუთრივ დიფთონგებია: $\alpha\iota$, $\eta\iota$, $\Omega\iota$ – დიდ ასოს, მთავრულს, გვერდით დაესმის იოგა (*iota adscriptum*), α , η , ω – პატარა ასოს, ნუსხურს, ქვეშ მიეწერება იოგა (*iota subscriptum*). მამასადამე, შეკუმშულ დიფთონგს ქმნიან გრძელი ხმოვნები α , η , ω იოგასთან პოზიციით. არც *iota subscriptum*-ი და არც *iota adscriptum*-ი არ გამოითქმის, ის შეკუმშულია: $\delta\mu\eta\rho$ – სიმღერა (ოდე) = $\delta\mu\eta\rho$ (ოდე).

ხმოვანთა მონაცვლეობა

1. მოკლე ხმოვანი გრძელდება ანუ იცვლება ხმოვნის რაოდენობა: $\tau\mu\alpha\delta\alpha$ პატივს ვცემ (ახლა) – $\tau\mu\alpha\rho\varsigma\alpha$ პატივს მივავებ (მომავალში); $\pi\omicron\iota\epsilon\alpha$ ვაკეთებ (ახლა) – $\pi\omicron\iota\rho\varsigma\alpha$ გავაკეთებ (მომავალში).

2. ხმოვნის თვისობრიობის ცვლა, იგივე აბლაუტი. ხმოვნები α , ϵ , \omicron ხშირად ენაცვლებიან ერთნაირი წარმომავლობის სიგყვებში; ძირითად ხმოვნად ითვლება: $\tau\rho\acute{\epsilon}\alpha$ – ვაბრუნებ, $\acute{\epsilon}\tau\rho\alpha\pi\omicron\nu$ – მოვაბრუნე; $\tau\rho\acute{\omicron}\rho\omicron\varsigma$ – სახე.

3. შენაცვლებითი დაგრძელება (მეტათემის კენტიგაგის) – სიგყვაში თანხმოვანი ამოვარდა, სანაცვლოდ – ხმოვანი დაგრძელდა: $\acute{\epsilon}\sigma\mu\acute{\iota}$ > $\acute{\epsilon}\iota\mu\acute{\iota}$.

4. რედუქცია მოკლე ხმოვნის ამოვარდნა სიგყვის შიგნით: $\gamma\upsilon\gamma\acute{\epsilon}\sigma\iota\mu\alpha\iota$ > $\gamma\acute{\iota}\sigma\iota\mu\alpha\iota$ – ვიქმნები.

თანხმოვანთა შეხვედრა

1. ასიმილაცია, 2. დისიმილაცია, 3. თანხმოვანთა ამოვარდნა (რედუქცია).

$\gamma + \tau\{\}$	$\beta + \tau\{\}$
$\kappa + \tau\{ = \kappa\tau$	$\pi + \tau\{ = \pi\tau$
$\chi + \tau\{\}$	$\phi + \tau\{\}$
$\gamma + \delta\{\}$	$\beta + \delta\{\}$
$\kappa + \delta\{ = \gamma\delta$	$\pi + \delta\{ = \beta\delta$
$\chi + \delta\{\}$	$\phi + \delta\{\}$
$\gamma + \theta\{\}$	$\beta + \theta\{\}$
$\kappa + \theta\{ = \chi\theta$	$\pi + \theta\{ = \phi\theta$
$\chi + \theta\{\}$	$\phi + \theta\{\}$
$\gamma + \sigma\{\}$	$\beta + \varsigma\{\}$
$\kappa + \sigma\{ = \xi$	$\pi + \varsigma\{ = \psi$
$\chi + \sigma\{\}$	$\phi + \varsigma\{\}$
$\gamma + \mu\{\}$	$\beta + \mu\{\}$
$\kappa + \mu\{ = \gamma\mu$	$\pi + \mu\{ = \mu\mu$
$\chi + \mu\{\}$	$\phi + \mu\{\}$
$\delta + \mu\{\}$	
$\tau + \mu\{ = \sigma\mu$	
$\theta + \mu\{\}$	

ς -ისა და κ -ს წინ ღენტალეები δ , θ , τ ელიდირდება (მაგ. $\lambda\alpha\mu\pi\alpha\delta$ + ς > $\lambda\alpha\mu\pi\alpha\varsigma$, $\pi\acute{\epsilon}\iota\theta\alpha$ > $\pi\epsilon\pi\epsilon\iota\theta$ + $\kappa\alpha$ > $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\kappa\alpha$).

δ , θ , τ ანუ ღენტალეები ღენტალეებთან გვაძლევს σ -ს. მაგ. $\omicron\iota\delta$ + $\theta\alpha$ > $\omicron\iota\sigma\theta\alpha$, $\pi\acute{\epsilon}\iota\theta\alpha$ > $\pi\epsilon\pi\epsilon\iota\theta$ + $\tau\alpha\iota$ > $\acute{\pi}\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\sigma\tau\alpha\iota$, $\acute{\epsilon}\pi\epsilon\iota\theta$ + $\theta\eta\upsilon$ > $\acute{\epsilon}\pi\acute{\epsilon}\iota\sigma\theta\eta\upsilon$. ხდება σ -ს ამოვარდნა, გამარტივება. მაგ: $\tau\epsilon\acute{\iota}\chi\omicron\varsigma$ > $\tau\epsilon\acute{\iota}\chi\epsilon\sigma$ + $\sigma\iota$ > $\tau\epsilon\acute{\iota}\chi\epsilon\sigma\iota$, $\acute{\epsilon}\sigma$ + $\sigma\omicron\mu\alpha\iota$ > $\acute{\epsilon}\sigma\omicron\mu\alpha\iota$.

ინტერეუკალურ პოზიციასში ამოვარდება სიგმა: $\tau\delta$ $\gamma\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma$ ($\gamma\epsilon\nu\epsilon\sigma$ + $\omicron\varsigma$ > $\gamma\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma\varsigma$), მაგრამ მეორეული წარმოშობის სიგმა არ ამოვარდება. მაგ: $\pi\alpha\iota\delta\epsilon\sigma\varsigma\alpha$.

ν -სთან და ρ -სთან სიგმა ამოვარდება, ხოლო მის წინ მდებარე ხმოვანი დაგრძელდება. მაგ: $\phi\theta\acute{\epsilon}\rho\alpha$ > $\acute{\epsilon}\phi\theta\acute{\epsilon}\rho\sigma\alpha$ > $\acute{\epsilon}\phi\theta\acute{\epsilon}\rho\alpha$. სიგყვის დასაწყისში სიგმა ზოგჯერ ძლიერ ასპირაციასში გაღადის ხმოვნის წინ. მაგ: $\sigma\acute{\epsilon}\rho\omicron\mu\alpha\iota$ > $\acute{\epsilon}\rho\omicron\mu\alpha\iota$.

ν თანხმოვანი ბაგისმიერთა წინ გვაძლევს μ-ს: ἔν + πειρος > ἔμπειρος.

ν თანხმოვანი λ, ρ, μ თანხმოვნების წინ სრულ ასიმილაციას განიცდის: σπν + λέγω > σπλλέγω.

ხშირად σ-ს წინ ν ამოვარდება წინმდებარე ხმოვნის დაგრძელების გარეშე, მაგრამ დაგრძელება ხდება ზოგიერთ სიტყვაში. მაგ: ἔν - σ>ἐνς (ერთი). εὐνδς, εὐმς, εὐτς კომპლექსები გვაძლევენ εἰς (τἰθςετς > τἰθςἔς), οὐτς კომპლექსი > οὐς (ὀδοντς > ὀδόνς), αὐτς კომპლექსი > ας(γἰγαιτς > γἰγας).

სიტყვის ბოლოს მეკეთრი თანხმოვანი ფშინიერიად იქცევა, თუ მომდევნო სიტყვა ძლიერი ასპირაციის მქონე ხმოვნით იწყება: κατ' ἡμέραιν > καθ' ἡμέραιν.

გაორმაგების (რედუპლიკაციის) დროს ფშინიერი თანხმოვანი მეკეთრად იქცევა: θι + θη + μι > τἰθἡμι. ზოგჯერ ძლიერი ასპირაცია, იმის გამო, რომ მომდევნო მარცვლი ფშინიერი თანხმოვნით იწყება, სუსტად იქცევა, ანუ: ნაცულად spiritus asper-ისა, გვაქვს spiritus lenis-ი: σε + χω > ἔ + χω > ἔχω.

ბერძნულში სიტყვას თანხმოვანთაგან ბოლოში შეიძლება ჰქონდეს ν, ρ, σ, ξ, ψ ანუ, დანარჩენ შემთხვევებში გვაქვს მარტივ ხმოვნებზე ან ღიფთონგებზე დაბოლოებული სახელები. გამონაკლისია ὀσκ, ὀσχ და ἔκ.

მოკლე და გრძელი მარცვლები

ბუნებით (φύσει) მოკლეა: ε, ο, ἄ, ἱ, ὦ, გრძელია: η, α, ἄ, ἱ, ὦ. მდებარეობით (θέσει) გრძელია: 1. თუ მოკლე ხმოვანს ორი ან მეტი თანხმოვანი მოსდევს, ან რთული თანხმოვნები (ζ, ξ, ψ). 2. თუ მოკლე ხმოვანს ორი ისეთი თანხმოვანი მოსდევს, რომელთაგან ერთი ხშულია, მეორე ნარნარა (λ, ρ, μ. ν), ასეთი ხმოვნის შემდეგ მარცვლი შეიძლება მოკლედ იყოს და გრძელიც (syllaba anceps). 3. რთულ სიტყვებში თუ ხშული თანხმოვანი პირველი სიტყვის ბოლოკიდურია, ხოლო ნარნარა – მეორე სიტყვის თავკიდური, მარცვლი უთუოდ გრძელია: ἔκ-λέγω. ასევე, გრძელია მარცვლი ისეთ შემთხვევებში, როცა β, γ, δ თანხმოვნებს მოსდევს λ, μ, ν თანხმოვნები (βἰβλος).

მახვილი

ბერძნულ ენაში სამი სახის მახვილია: **მეკეთრი**, **ბლაგვი** და **შემოსილი** (ცირკუმფლექსი). **მეკეთრი** მახვილი ბოლოდან პირველ, მეორე ან მესამე მარცვალზეა. სიტყვას ბოლოდან პირველზე მეკეთრი მახვილით ეწოდება ოქსიგონონი, ბოლოდან მეორეზე მეკეთრი მახვილით ეწოდება პაროქსიგონონი, მესამეზე – პროპაროქსიგონონი. **შემოსილი** მახვილი სიტყვას აქვს ბოლოდან პირველ ან მეორე მარცვალზე. პირველს ეწოდება პერისპომენონი, მეორეს – პროპერიისპომენონი. **ბლაგვი** მახვილი სიტყვას დაესმის ბოლოდან პირველ მარცვალზე მეკეთრი მახვილის ნაცვლად, თუ ამ სიტყვას მოსდევს სხვა სიტყვა კავშირის გარეშე, უშუალოდ. გამონაკლისია კითხვითი ნაცვალსახელები τίς და τί. ისინი ყოველთვის ინარჩუნებენ მეკეთრ მახვილს. რთულ სიტყვებში, რამდენადაც შესაძლებელია, მახვილი ბოლოდან დამორებული მარცვალზეა. ისეთ

სიგყვას, რომელსაც მახვილი ბოლოდან პირველ მარცვალზე არა აქვს, ბარიტონონი უქვია. გვაქვს უმახვილო სიგყვები: ენკლიტიკები და პროკლიტიკები.

უნდა გვახსოვდეს: 1. ენკლიტიკური სიგყვა კარგავს თავის მახვილს, თუ წინამდებარე სიგყვას მკვეთრი მახვილი აქვს ბოლოდან პირველ მარცვალზე, ე. ი. ოქსიტონონია – მკვეთრი მახვილი ბლაგვით არ შეიცვლება: σιφόνς ἔστιν – ბრძენია. 2. თუ წინამდებარე სიგყვა პერისპომენონია, ენკლიტიკური სიგყვა უკვალოდ კარგავს თავის მახვილს: εὖ ἔστιν – კარგია. 3. ერთმარცვლიანი ენკლიტიკები კარგავენ თავიანთ მახვილს, თუ წინამდებარე სიგყვა პაროქსიტონონია, ხოლო ორმარცვლიანები ინარჩუნებენ: φίλος μου – ჩემი მეგობარი; λόγιος τινὲς – რომელიღაც სიგყვები. 4. ენკლიტიკური სიგყვა თავის მახვილს გადასცემს წინამდებარეს, თუ არის პაროქსიტონონი ან პროპერისპომენონი. წინამდებარე სიგყვას ექმნება ორი მახვილი – ერთი საკუთარი, მეორე – ენკლიტიკური სიგყვისაგან შეძენილი მკვეთრი. არსისი, ხმის ამაღლება შეძენილ-მახვილზე: βέβαιος εἶσιν – მტკიცენი არიან; δᾶρτον τι – რაიმე საჩუქარი. თუ წინამდებარე სიგყვა პროპერისპომენონია და ბოლოვდება ἄ ან ψ თანხმონებზე, მომდევნო ერთმარცვლიანი ენკლიტიკური სიგყვა მას თავის მახვილს გადასცემს, ორმარცვლიანი კი – არა: κήρσξ ἔστιν – მაცნება; κλῖμδξ τι – რაიმე კიბე. 5. ენკლიტიკური სიგყვა გადასცემს წინამდებარე ატონა (უმახვილო სიგყვას) თავის მახვილს: οὐ φήσιν – არ ამბობს. 6. თუ ენკლიტიკური სიგყვა წინადადების თავშია, მაშინ ის ინარჩუნებს მახვილს: ἔστι μεδς – ღმერთი არსებობს. 7. თუ ენკლიტიკურ სიგყვაზე ლოგიკური მახვილია, შენარჩუნებული იქნება მახვილი: σὲ λέγω – შენზე ვამბობ. 8. თუ ენკლიტიკური სიგყვა ელიდირებულ სიგყვას მოსდევს, ასევე შეინარჩუნებს თავის მახვილს: καλδς δ' ἔστιν = καλδς δὲ ἔστιν – მშვენიერი არის. 9. ენკლიტიკური ἔστι(ν) მახვილს მიიღებს ბოლოდან II მარცვალზე, ანუ ოქსიტონონი პაროქსიტონონი ხდება წინადადების დასაწყისში, თუ წინ უძღვის სიგყვები οὐκ, μῆ, καὶ εἰ (οὐκ ἔστιν, εἰ ἔστιν).

პროკლიტიკები ისეთი ერთმარცვლიანი სიგყვებია, რომლებსაც საკუთარი მახვილი არ გააჩნიათ. ესენია: არტიკლები, წინდებულები (εἰς, ἐν, ἐκ(ἐξ), καემირები (ἐί, ἄς), უარყოფითი ნაწილაკი (οὐ, οὐκ, οὐχ).

მთავარი ფონეტიკური კანონები

ბერძნული ენის ატიკური დიალექტი გაურბის პიატუსს, ლიაობას. ანუ: სიგყვის ბოლო ხმოვანმა და მომდევნო სიგყვის თავკიდურმა ხმოვანმა რომ არ გამოიწვიოს პირის ლიაობა გარკვეული დროის მანძილზე, ატიკურში შემუშავდა ამის თავიდან ასაცილებელი საშუალებები. ასეთებია: 1. **კონტრაქცია** ანუ *შეკუმშვა*, 2. **ელიზია**, რომლის დროსაც ელიდირებული, ამოვარდნილი ხმოვნის ადგილზე დაისმის აპოსტროფი; 3. **კრასისი** ანუ *შერევა*. კრასისის ნიშანია **კორონისი** [']; 4. **აფერესისი** ანუ elisis inverse – მებრუნებული ელიზიაა. აქ მომდევნო სიგყვის თავკიდური მოკლე ხმოვანი იკარგება წინმდებარე სიგყვის ბოლოკიდურ გრძელ ხმოვანთან, მაშინ, როცა ელიზიის დროს იკარგება წინმდებარე სიგყვის ბოლოკიდური მოკლე ხმოვანი მომდევნო სიგყვის თავკიდურ

ხმოვანთან; 5. **ვეფონიური თანხმოვანი** ანუ კეთილხმოვანებისათვის სიგყვის ბოლოს ე. წ. „მოთრეული ო“.

ასპირაცია ანუ **ფშვინვა**. ხმოვნით დაწყებულ ყოველ სიგყვას ბერძნულში აქვს ასპირაციის ნიშანი. ასპირაცია შეიძლება იყოს ძლიერი – ე. წ. spiritus asper ['] და სუსტი – ე. წ. spiritus lenis ['], ანუ : თუ ხმოვანს ძლიერი ფშვინვის ნიშანი აქვს, ის გამოითქმის გაძლიერებულად, გაფშვინვიერებულად, რაც ქართულ კ-ს უგოლდება. ხოლო თუ ხმოვანს სუსტი ფშვინვის ნიშანი აქვს, ის წაკითხვაში იგ-ნორირებულია, ე. ი. იწერება ნიშანი, მაგრამ ის ხმოვანი ჩვეულებრივი კითხვა;

სასვენი ნიშნები: სასვენ ნიშანთაგან აღსანიშნავია: 1. წერტილი ზემოთ ['] ე. წ. კოლონი. მნიშვნელობით უდრის წერტილ-მძიმეს ან ორ წერტილს; 2. წერტილ-მძიმე ბერძნულში [;] კითხვის ნიშანია.

არსებითი სახელი

არსებითი სახელი (იგივე ὄνομα ὑποστατικόν ბერძნულად და ლათინურად nomen substantivum) ბერძნულ ენაში სამი სქესის შეიძლება იყოს: **მამრობითის** – γένος ἀρσενικόν, იგივე genus masculinum, **მდედრობითი** – γένος θηλυκόν, იგივე genus femininum და **საშუალო** – γένος ὑνδέρπον, იგივე genus neutrum.

მამრობითი სქესისაა როგორც მამრობითი სქესის ცოცხალ არსებათა სახელები, ასევე: მდინარეთა, ქართა და თვეთა სახელები.

მდედრობითი სქესისაა როგორც მდედრობითი სქესის ცოცხალ არსებათა სახელები, ასევე: ხეების, ქვეყნების, კუნძულების, ქალაქთა სახელები.

საშუალო სქესისაა კნინობითი სახელები, აბსტრაქტულ სახელთა გარკვეული ნაწილი.

არტიკლი ანუ ართრონი დაერთვის განსამღერულ სახელებს.

ბრუნვა ანუ πᾶσις = casus ხუთია. ესენია:

ὄνομαστικῆ	nominativus	სახელობითი
γενικῆ	genetivus	ნათესაობითი
δοτικῆ	dativus	მიცემითი
ἀίτιατικῆ	accusativus	ბრალდებითი
κλητικῆ	vocativus	წოდებითი

რიცხვი ანუ ἀριθμός = numerus სამია:

ἑνικός	singularis	მხოლობითი
δυσικός	dualis	ორობითი
πληθυντικός	pluralis	მრავლობითი

არტიკლის ბრუნება

singularis

	მამრ. სქესი	მდედრ. სქესი	საშ. სქესი
nom.	ὁ (ჰო)	ἡ (ჰე)	τό (ტო)
gen.	τοῦ	τῆς	τοῦ
dat.	τῷ	τῇ	τῷ
acc.	τόν	τήν	τό
voc.	ὦ	ὦ	ὦ

dualis

nom.	τῶ	τῶ (τά)	τῶ
gen.	τοῖν	τοῖν (ταῖν)	τοῖν
dat.	τοῖν	τοῖν (ταῖν)	τοῖν
acc.	τῶ	τῶ	τῶ
voc.	ὦ	ὦ	ὦ

pluralis

nom.	οἱ	αἱ	τά
gen.	τῶν	τῶν	τῶν
dat.	τοῖς	ταῖς	τοῖς
acc.	τούς	τάς	τά
voc.	ὦ	ὦ	ὦ

სახელთა ბრუნება

სახელთა ბრუნების სამი ჯგუფი ანუ სამი კანკელდობაა ფუძეთა მიხედვით. I კანკელდობას განეკუთვნებიან ა-ფუძიანი სახელები ანუ ის სახელები, რომელთა ფუძის ბოლოკიდურია ა (გრძელი ან მოკლე). II კანკელდობას განეკუთვნებიან ის სახელები, რომელთა ფუძეც ბოლოვდება ო-ზე, ანუ ო მიკრონზე დაბოლოებული სახელები; III კანკელდობა კი აერთიანებს თანხმოვანფუძიან, მარტივ ხმოვნებზე დაბოლოებულ სახელებსა და დიფთონგებზე დაბოლოებულებს. ვინაიდან სახელის ფუძე ხშირად შეცვლილი სახითაა, რასაც სხვადასხვა ახსნა აქვს, ამიტომ აუცილებელია ვიცოდეთ სახელის ნომინატივი და გენეტივი. ძველი ბერძნულის ატიკურ დიალექტში თითოეული ფუძისათვის, იქნება ეს ა ფუძიანი, ო – (ო მიკრონზე) – ზე დაბოლოებული თუ თანხმოვანფუძიანები, ჩამოყალიბდა ბრუნვათა თავისებური დაბოლოებები.

I კანკელდობა

I კანკელდობას განეკუთვნებიან მდედრობითი და მამრობითი სქესის ის სახელები, რომელთა ფუძეც ბოლოვდება ა-ზე. ა purum-ია, წმინდაა, სუფთაა ანუ ძლიერია, თუ მას წინ უძღვის ε, ι, ρ, დანარჩენ შემთხვევაში ა impurum-ია, ანუ არასუფთაა, არაწმინდაა, სუსტია. თუ სუსტ ა-ს წინ უძღვის σ, σσ (ττ), λλ, ζ, ξ, ψ,

αιν – ასეთი α უცვლელი იქნება მხოლობითი რიცხვის ნომინატივში, აკუმატივსა და ვოკატივში. რაც შეეხება გენეტივსა და დატივს, ამ ბრუნებში α გრძელდება და გეაძლევს η-ს (α > η). სხვა შემთხვევაში ფუძისეული α მხოლობითი რიცხვის ნომინატივშივე დაგრძელდება და გეაძლევს η-ს, რაც გაპყეება ყველა ბრუნვაში მხოლობითი რიცხვისა. მრავლობითსა და ორობით რიცხვში I კანკლედობის ყველა სახელი, იქნება ის α purum-იანი თუ α impurum-იანი, ერთნაირად იბრუნვის.

ქვემოთ წარმოვადგენთ I კანკლედობის სახელთა ყველა გიჟს, როგორც დაბლოების თვალსაზრისით, ასევე მახვილის თვალსაზრისითაც.

α purum-იანი მდ. სქესის სახელები:

singularis

	ქალღმერთი	ღღე	ქვეყანა	მახვილი	ბურთი
nom. voc.	θεά	ἡμέρα	χώρα	μάχαιρα	σφαίρα
gen.	θεᾶς	ἡμέρας	χώρας	μαχίρας	σφαίρας
dat.	θεᾷ	ἡμέρᾳ	χώρα	μαχίρᾳ	σφαίρᾳ
acc.	θεᾶν	ἡμέραν	χώραν	μάχαιραν	σφαίραν

pluralis

nom. voc.	θεαί	ἡμέραι	χώραι	μάχαιραι	σφαίραι
gen.	θεῶν	ἡμερῶν	χωρῶν	μαχίρων	σφαιρῶν
dat.	θεαῖς	ἡμέραις	χωραῖς	μαχίραις	σφαιραῖς
acc.	θεάς	ἡμέρας	χωρας	μαχίρας	σφαιρας

dualis

nom. acc. voc.	θεά	ἡμέρα	χώρα	μαχίρα	σφαίρα
gen. dat.	θεαῖν	ἡμέραιν	χωραῖν	μαχίραιν	σφαιραῖν

α impurum-იანი მდ. სქესის სახელები:

singularis

	საფუძველი	ზღვა	მუზა
nom. voc.	ρίζα	θάλαττα	Μοῦσα
gen.	ρίζης	θαλάττης	Μούσης
dat.	ρίζῃ	θαλάττῃ	Μούσῃ
acc.	ρίζαν	θάλατταν	Μοῦσαν

pluralis

nom. voc.	ρίζαι	θάλατται	Μοῦσαι
gen.	ριζῶν	θαλαττῶν	Μουσῶν
dat.	ρίζαις	θαλάτταις	Μούσαις
acc.	ρίζας	θαλάττας	Μούσας

dualis

nom. acc. voc.	ρίζ̄α	θαλάττα	Μούσα
gen. dat.	ρίζαιν	θαλάτταιν	Μούσαιν

singularis

	და	ხელოვნება	სარგველი
nom. voc.	ἀδελφή	τέχνη	ζώνη
gen.	ἀδελφῆς	τέχνης	ζώνης
dat.	ἀδελφῇ	τέχνῃ	ζώνῃ
acc.	ἀδελφήν	τέχνην	ζώνην

pluralis

nom. voc.	ἀδελφαί	τέχναι	ζῶναι
gen.	ἀδελφῶν	τεχνῶν	ζωνῶν
dat.	ἀδελφαῖς	τέχναις	ζῶναις
acc.	ἀδελφάς	τέχνας	ζώνας

dualis

nom. acc. voc.	ἀδελφά	τέχνᾱ	ζῶνᾱ
gen. dat.	ἀδελφαῖν	τέχναιν	ζῶναιν

მამრობითი სქესის სახელები:

singularis

	ჭაბუკი	პოეტი	მშვილდოსანი
nom.	νεανίας	ποιητής	τοξότης
gen.	νεανίου	ποιητοῦ	τοξότου
dat.	νεανίᾳ	ποιητῇ	τοξότη
acc.	νεανίαν	ποιητήν	τοξότην
voc.	νεανίᾱ	ποιητᾶ	τοξότα

pluralis

nom. voc.	νεανίαι	ποιηταί	τοξόται
gen.	νεανίων	ποιητῶν	τοξοτῶν
dat.	νεανίαις	ποιηταῖς	τοξόταις
acc.	νεανίας	ποιητάς	τοξότας

dualis

nom. acc. voc.	νεανίᾱ	ποιητά	τοξότᾱ
gen. dat.	νεανίαιν	ποιηταῖν	τοξόταιν

singularis

	ჯარისკაცი	ატრევის ძე (ატროლი)
nom.	στρατιώτης	Ἄτρείδης
gen.	στρατιώτου	Ἄτρείδου

dat.	στρατιῶτη	'Ατρείδη
acc.	στρατιῶταν	'Ατρείδην
voc.	στρατιῶτᾶ	'Ατρείδη

pluralis

nom. voc.	στρατιῶται	'Ατρείδαι
gen.	στρατιῶτῶν	'Ατρείδῶν
dat.	στρατιῶταις	'Ατρείδαις
acc.	στρατιῶτάς	'Ατρείδας

dualis

nom. acc. voc.	στρατιῶτᾶ	'Ατρείδᾶ
gen. dat.	στρατιῶταιν	'Ατρείδαιν

I შერწყმული კანკელობა (დაბოლოებები: aa > ᾶ, ea > ῆ, eas > ῆς).
ამ სახელებს მხოლოდ მხოლოდითი აქვთ.

singularis

	ათენა	მიწა	ქერმესი
nom.	'Αθηνᾶ > 'Αθηνᾶ	γῆα > γῆ	'Ερμῆς
gen.	'Αθηνᾶς > 'Αθηνᾶς	γῆας > γῆς	'Ερμού
dat.	'Αθηνᾶ > 'Αθηνᾶ	γῆᾶ > γῆ	'Ερμῆ
acc.	'Αθηνᾶν > 'Αθηνᾶν	γῆαν > γῆν	'Ερμῆν
voc.	'Αθηνᾶν > 'Αθηνᾶ	γῆα > γῆ	'Ερμῆ

II კანკელობა

ამ კანკელობას განეკუთვნებიან მამრობითი სქესის სახელები (უმეტესწილად), მდედრობითისა (მცირე რიცხვი) და საშუალო სქესის სახელები, რომელთაუ ნომინატივში აქვთ *ov*, მამრობითსა და მდედრობითს აქვთ *os*. მრავლობითი რიცხვის ნომინატივში *oi* დაბოლოება მოკლეა, ასევე ვოკატივშიც. ქვემოთ წარმოვადგენთ II კანკელობის სახელთა ყველა ტიპს, მახვილისა და დაბოლოებების გათვალისწინებით.

singularis

	ძმა	მეგობარი	ალამიანი	კუნძული
nom.	δῆλφος	φίλος	ἀμθρᾶπος	νησος
gen.	δῆλφοῦ	φίλου	ἀμθρᾶπου	νησοῦ
dat.	δῆλφῷ	φίλῳ	ἀμθρᾶπῳ	νησῳ
acc.	δῆλφόν	φίλον	ἀμθρᾶπον	νησόν
voc.	δῆλφέ	φίλε	ἀμθρᾶπε	νησε

pluralis

nom. voc.	ἀδελφοί	φίλοι	ἄνθρωποι	νήσοι
gen.	ἀδελφῶν	φίλων	ἀνθρώπων	νήσων
dat.	ἀδελφοῖς	φίλοις	ἀνθρώποις	νήσοις
acc.	ἀδελφούς	φίλους	ἀνθρώπους	νήσους

dualis

nom. acc. voc.	ἀδελφῶ	φίλω	ἀνθρώπω	νήσῳ
gen. dat.	ἀδελφῶν	φίλων	ἀνθρώπων	νήσων

singularis

nom. acc. voc.	ἕρτα	შვილი	თეატრი	სახეუქარი
gen.	πτερόν	τέκνον	θεάτρον	δῶρον
dat.	πτεροῦ	τέκνου	θεάτρου	δώρου
acc.	πτερῶ	τέκνω	θεάτρω	δώρω

pluralis

nom. acc. voc.	πτερά	τέκνα	θέατρα	δώρα
gen.	πτερῶν	τέκνων	θεάτρων	δώρων
dat.	πτεροῖς	τέκνοις	θεάτρους	δώροις

dualis

nom. acc. voc.	πτερῶ	τέκνω	θεάτρω	δώρω
gen. dat.	πτεροῖν	τέκνοις	θεάτρους	δώροις

Π კანკელეობას განეკუთვნება შერწყმული სახელები მამრ. სქესისათვის ოს დაბოლოებით, ხოლო საშუალო სქესის სახელები ოს დაბოლოებით, პირველის ფუძე ბოლოვდება ო-ზე, მეორისა – ე-ზე.

შერწყმული ბრუნების მაგალითები:

singularis

	ნაოსნობა	ბვალი
nom.	πλόος > πλοῦς	ὄστειον > ὄστοῦν
gen.	πλόου > πλοῦ	ὄστέ-ου > ὄστοῦ
dat.	πλόῳ > πλωῖ	ὄστέω > ὄστω
acc.	πλόον > πλοῦν	ὄστέον > ὄστον
voc.	πλόε > πλοῦ	ὄστέον > ὄστον

pluralis

nom.	πλό-οι > πλοῖ	ὄστέα > ὄστᾱ
gen.	πλόων > πλῶν	ὄστέων > ὄστῶν
dat.	πλόοις > πλοῖς	ὄστέοις > ὄστοῖς
acc.	πλόους > πλοῦς	ὄστέα > ὄστᾱ
voc.	πλόοι > πλοῖ	ὄστέα > ὄστᾱ

dualis

nom. acc. voc.	πλὼν > πλῶ	ὀστῆα > ὀστᾶ
gen. dat.	πλῶνιν > πλωῖν	ὀστῆων > ὀστοῖν

შენიშვნა: მარტივ შერწყმულ სახელებს პერისპომენონი აქვთ შერწყმის მედეგად მიღებული ხმოვანზე, გარდა ღუალისის ნომინატივის, აკუზატივისა და ვოკატივისა; რთულ სიტყვებს კი მახვილი არა აქვთ შემოსილი; მკვეთრი აქვთ ბოლოდან II მარცვალზე (πῆρι-πλοῦς გარშემოყურე).

II კანკელობას განეკუთვნებიან აგრეთვე ძირითადად მამრობითი სქესის სახელები ოს-ით, ანუ: ოს-ზე დაბოლოებული სახელები წინმდებარე ε-ით. ეს კომ-პლექსი εω მახვილისათვის ერთ მარცვლად ითვლება; ამ გიპის სახელები ატი-კური კანკელობით იბრუნვის:

singularis

	გაძარი	მენელაოსი
nom. voc.	νῆς	Μενέλαος
gen.	νῆς	Μενέλαω
dat.	νῆϊ	Μενέλαω
acc.	νῆσιν	Μενέλαον

pluralis

nom. voc.	νῆες
gen.	νῆων
dat.	νῆσιν
acc.	νῆσιν

I და II კანკელობის ზედსართავი სახელები

მამრობითი სქესის ზედსართავი სახელები ოს-ით არიან წარმოდგენილი, მდელრობითი სქესის სახელები ა-თი (თუ წინ უძღვის ε, ι, ρ) ან η-თი (დანარჩენ შემთხვევებში), ხოლო საშუალო სქესის სახელები ოს-ით. მახვილის წესი ზედსართავ სახელებში იგივეა, რაც არსებითებში, იმ განსხვავებით, რომ ზედსართავ სახელებს, მდელრობით სქესში, მრავლობითი რიცხვის ნომინატივსა, გენეტივსა და ვოკატივში მახვილი ექნებათ იმავე მარცვალზე, რომელზედაც აქვთ მამრობითი სქესის სახელებს. მამრობითი და საშუალო სქესის სახელთა ბრუნება II კანკელობით წავა, მდელრობითი სქესის სახელები კი იბრუნვის I კანკელობით. მაგალითები:

singularis

	მამრ.	მდელრ.	საშუალო	
nom.	δίκαιος	δικαία	δίκαιον	სამართლიანი
gen.	δικαίου	δικαίας	δικαίου	
dat.	δικαίῳ	δικαίᾳ	δικαίῳ	

acc.	δίκαιον	δικαίᾱν	δίκαιον
voc.	δίκαιε	δικαίᾱ	δίκαιον

pluralis

nom. voc.	δίκαιοι	δίκαια	δίκαιᾱ
gen.	δικαίων	δικαίων	δικαίων
dat.	δικαίοις	δικαίαις	δικαίαις
acc.	δικαίους	δικαίᾱς	δίκαιᾱ

dualis

nom. acc. voc.	δικαίῳ	δικαίᾱ	δικαίῳ
gen. dat.	δικαίοιν	δικαίαιν	δικαίοιν

ახვევ:

singularis

nom.	καλός	καλή	καλόν	ლაშაში
gen.	καλοῦ	καλῆς	καλοῦ	
dat.	καλῷ	καλῇ	καλῷ	
acc.	καλόν	καλήν	καλόν	

pluralis

nom.	καλοί	καλαί	καλά
gen.	καλῶν	καλῶν	καλῶν
dat.	καλοῖς	καλαῖς	καλαῖς
acc.	καλοῦς	καλάς	καλά
voc.	καλοί	καλαί	καλά

dualis

nom. acc. voc.	καλῷ	καλά	καλῷ
gen. dat.	καλοῖν	καλαῖν	καλοῖν

ზოგიერთ მელსართავ სახელს მამრობითი და მდედრობითი სქესის ფორმები საშიარო აქვთ; ასეთი სახელებია: ἄθανατος (მამრ; მდელრ.) – უკვდავი, ἄθανατον (სამ. სქ.); ἄτεκνος, ἄτεκνον – უშვილო; βάρβαρος, βάρβαρον – უცხოელი; λάλος, λάλον – მოლაპარაკე და ა. შ.

თუ მელსართავი სახელის ფუძე ბოლოვდება εο-ზე ან οο-ზე, ბრუნების დროს ხდება მათი შერწყმა და მამრობითი სქესის მელსართავი სახელები ნომინატივში წარმოდგენილნი არიან ος და ბოლოებით, მდედრობითი შესაბამისად α-თი ან η-თი და საშუალო სქესის სახელები ουν-ით.

singularis

	მამრ.	მდელრ.	საშუალო
nom.	χρυσός	χρυσή	χρυσόν ოქროსი
gen.	χρυσού	χρυσῆς	χρυσού

dat.	χρυσῶ	χρυσῆ	χρυσῶ
acc.	χρυσοῖν	χρυσῆν	χρυσοῖν

plurals

nom.	χρυσοῖ	χρυσαῖ	χρυσᾶ
gen.	χρυσῶν	χρυσῶν	χρυσῶν
dat.	χρυσοῖς	χρυσაῖς	χρυσοῖς
acc.	χρυσοῖς	χρυσᾶς	χρυσᾶ

მენიშენა: დუალისი შერწყმულ სახელებში შესაძლებელი ფორმაა და არა აუცილებელი.

ზოგიერთი მედსართავი სახელი ატიკური ბრუნებით (კანკელობით) იბრუნ-ვის. მაგალითად:

singularis

	მამრ. – მდედრ.	სამშუალო	
nom.	ἴλεως	ἴλεω	მონწყალე
gen.	ἴλεω	ἴλεω	
dat.	ἴλεω	ἴλεω	
acc.	ἴλεω	ἴλεω	

plurals

nom.	ἴλεω	ἴλεᾶ
gen.	ἴλεω	ἴλεω
dat.	ἴλεω	ἴλεω
acc.	ἴλεω	ἴλεᾶ

III კანკელობა

1. არსებითი სახელები

მესამე კანკელობით იბრუნვის სამივე სქესის არსებითი სახელები, როგორც თანხმოვანფუძიანები, ასევე მარტივ ხმოვნებზე და დიფთონგებზე დაბოლოებული. ამ სახელებს **სუფთა ფუძე აქვთ მხ. რ. გენეტივში**, რამდენადაც ნომინატივი უმეტესწილად შეცვლილია ფონეტიკური პროცესის შედეგად. მხოლოდითი რიცხვის ნომინატივი შემდეგი დაბოლოებებითაა წარმოდგენილი: ρ, ν, σ, ξ, ψ, α, ι, υ, ω.

ბრუნვის ნიშნები

singularis

	მამრ. – მდედრ.	სამშუალო
nom. voc.	-ς	სუფთა ფუძე ან შეცვლილი
gen.	-ος	-ος

dat.	-l	-l
acc.	-ǎ ან Ⴎ	როგორც ნომინატივი

pluralis

nom. voc.	-ეს	-ǎ
gen.	-ას	-ას
dat.	-სი(Ⴎ)	-სი(Ⴎ)
acc.	-ǎს	-ǎ

dualis

nom. acc. voc.	-ე	-ე
gen. dat.	-ის	-ის

თუ სახელის ფუძე ბოლოვდება გუგურალურ თანხმოვნებზე (γ, κ, χ) ან ლაბიალურზე (β, π, φ), ასეთი სიტყვების ნომინატივი სიგმატური წარმოებისაა ანუ: ნომინატივიში γ, κ, χ + s = ξ, β, π, φ + s = ψ.

დენტალფუძიანებს ნომინატივში ექნებათ სიგმა. დენტალი სიგმასთან ამოეარდება. აქედან გამომდინარე, მრავლობითი რიცხვის დატივში ხორხის-მიერებთან ანუ გუგურალურზე დაბოლოებულებთან გვექნება – ξი, ლაბიალურზე ანუ ბაგისმიერზე დაბოლოებულებთან გვექნება – ψი, ხოლო დენტალეებთან ანუ კბილისმიერებთან – სი.

III კანკელდობის სახელები ცდილობენ მახვილი დაიტოვონ იმ მარცვალზე, რომელზედაც ჰქონდათ მხ. რიცხვის ნომინატივში, რამდენადაც ეს შესაძლებელია კვანტიტეტის კანონით – მარცელის სიგრძე-სიმოკლით. რაც შეეხება ერთ-მარცელიან სიტყვებს, მათ ყველა რიცხვის გენტივისა და დატივში მახვილი აქვთ ბოლოდან I მარცვალზე; მოკლე მარცვალზე – მკვეთრი, გრძელზე – შემოსილი (პერისპომენონი).

გუგურალურფუძიანი

singularis

	მცველი	თხა	თმა, ბეწვი
nom. voc.	ფύλαξ	აίξ	θίξ
gen.	φύλακ-ος	αίγ-ός	τριχ-ός
dat.	φύλακ-ι	αίγ-ι	τριχ-ι
acc.	φύλακ-ǎ	αίγ-ǎ	τριχ-ǎ

pluralis

nom. voc.	φύλακ-ες	αίγ-ες	τριχ-ες
gen.	φύλακ-ων	αίγ-ων	τριχ-ων
dat.	φύλαξι(Ⴎ)	αίξι(Ⴎ)	θριξι(Ⴎ)
acc.	φύλακαῖς	αίγ-αῖς	τριχ-αῖς

dualis

nom. acc. voc.	φύλακ-ε	αἶγ-ε	τρίχ-ε
gen. dat.	φυλάκ-οις	αἰγ-οῖν	τριχ-οῖν

შენიშვნა: მხ. რიცხვის ნომინატივში და მრავლობითი რიცხვის დატივში χ-ზე დაბოლოებული სახელი ბრუნვის ნიშან ს-სთან გვაძლევს ჯ-ს, ხოლო თაკიდური ტდისმილაციით გვაძლევს მ-ს. იხ. მრჯ.

ლაბიალურ ფუძიანი:**singularis**

	ძერა	არაბი
nom. voc.	γύψ	*Αραβ
gen.	γυπ-ός	*Αραβ-ος
dat.	γυπ-ῖ	*Αραβ-ῖ
acc.	γυπ-ᾶ	*Αραβ-ᾶ

pluralis

nom. voc.	γυπ-ες	*Αραβ-ες
gen.	γυπ-ῶν	*Αράβ-ων
dat.	γυψῖ(ν)	*Αραψι(ν)
acc.	γυπ-ᾶς	*Αραβ-ᾶς

dualis

nom. acc. voc.	γυπ-ε	*Αραβ-έ
gen. dat.	γυπ-οῖς	*Αράβ-οις

დენტალურ ფუძიანი:**singularis**

	მირაღდანი	ფარი	ტანსაცმელი
nom. voc.	λαμπάς	ἄσπῖς	ἔσθῆς
gen.	λαμπάδ-ος	ἄσπιδ-ος	ἔσθητ-ος
dat.	λαμπάδ-ι	ἄσπιδ-ῖ	ἔσθητ-ι
acc.	λαμπάδ-α	ἄσπιδ-ᾶ	ἔσθητ-α
voc.		ἄσπί*	

pluralis

nom. voc.	λαμπάδ-ες	ἄσπιδ-ες	ἔσθητ-ες
gen.	λαμπάδ-ων	ἄσπιδ-ων	ἔσθητ-ων
dat.	λαμπάσῖ(ν)	ἄσπίσῖ(ν)	ἔσθησῖ(ν)
acc.	λαμπάδ-ᾶς	ἄσπιδ-ᾶς	ἔσθητ-ᾶς

dualis

nom. acc. voc.	λαμπάδ-ε	ἄσπιδ-ε	ἔσθητε
gen. dat.	λαμπάδ-οις	ἄσπιδ-οις	ἔσθητ-οις

* *შენიშვნა:* ძთარს-ის voc. იქნებაძთარ იმიტომ,რომ სნ უუპიანია.

singularis

	ფრინველი	შური	ფეხი	ღამე
nom.	ბრსა	ჭრს	პოსა	საწ
gen.	ბრსათ	ჭრბ-ათ	პობ-ბა	საქტ-ბა
dat.	ბრსათ	ჭრბ-ა	პობ-ა	საქტ-ა
acc.	ბრსა*	ჭრს	პობ-ა	საქტ-ა
voc.	ბრსა	ჭრ	პოსა	საწ

pluralis

nom.	ბრსათ	ჭრბ-ბა	პობ-ბა	საქტ-ბა
gen.	ბრსბ-ბა	ჭრბ-ბა	პობ-ბა	საქტ-ბა
dat.	ბრსბ(ა)	ჭრბ(ა)	პობ(ა)*	საწ(ა)*
acc.	ბრსბ-ბა	ჭრბ-ბა	პობ-ბა	საქტ-ბა
voc.	ბრსბ-ბა	ჭრბ-ბა	პობ-ბა	საქტ-ბა

dualis

nom. acc. voc.	ბრსბ-ბა	ჭრბ-ბა	პობ-ბა	საქტ-ბა
gen. dat.	ბრსბ-ბა	ჭრბ-ბა	პობ-ბა	საქტ-ბა

შენიშვნა: *მხ. რიცხვის აკუმბატივი ს-ზე და ა-ზე დაბოლოებულ სახელებს აქეთ -ა იმ შემთხვევაში, თუ მახვილი არ მოუღით ბოლოდან პირველ მარცხალებზე (სხვა შემთხვევაში ა აქეთ).

*ფუძიდან პობ ნომინატივი ნაწარმოებია სიგმატურად და ფუძისეული ხმოვნის დაგრძელებით (o > ou): პობ + ა = პოსა „ფეხი“, მაგრამ ეს დაგრძელება არ ხდება მრავლობითის დატივი: პობ-ბა(ა) > პობ(ა) (მხოლოდ დენტალი ამოვარდება).

* რაც შეეხება საწ-ს, აქ ფუძეა საქტ, ჯერ ამოვარდა ტ და შემდეგ კ-მ სიგმასთან მოგეყა, ანუ: საქტ + ა = საწ.

singularis

	ბავშვი, შვილი	არტიმისი
nom.	პაის	ἄρτεμις
gen.	პაიბ-ბა	ἄρτεμιδ-ბა
dat.	პაიბ-ბა	ἄρτεμιδ-ბა
acc.	პაიბ-ბა	ἄρτεμι-ბა
voc.	პაი	ἄρτεμι

pluralis

nom. voc.	პაიბ-ბა
gen.	პაიბ-ბა
dat.	პაიბ(ა)
acc.	პაიბ-ბა

dualis

nom. acc. voc.	პაიბ-ბა
gen. dat.	პაიბ-ბა

შენიშვნა: $\pi\alpha\iota\varsigma$ ერთმარცვლიანი სიტყვაა, მაგრამ მრავლობითი რიცხვის გენეტივში და ორობითის გენეტივსა და დატივში მახვილი არ გადმოიწევს I მარცვალზე (რაც, წესისამებრ უნდა მომხდარიყო) და ბოლოდან II-ზე აქვს მკვეთრი მახვილი.

საშუალო სქესის სახელები:

singularis

	სხეული	ჯარი
nom. acc. voc.	σάμα*	στράτεσμα
gen.	σάματ-ος	στρατέσματ-ος
dat.	σάματ-ι	στρατέσματ-ι

pluralis

nom. acc. voc.	σάματ-α	στρατέσματ-ᾶ
gen.	σάματ-ων	στρατέσματ-ων
dat.	σάμασι(ν)	στρατέσμασι(ν)

dualis

nom. acc. voc.	σάματ-ε	στρατέσματ-ε
gen. dat.	σάματ-οισ	στρατέσματ-οισ

შენიშვნა: * საშუალო სქესისაა ის სახელები, რომელთაც მხ. რიცხვის ნომინატივში აქვთ –μα, გენეტივში –ματ.

ν ფუძიანები

ეს სახელები უმეტესად მამრობითი სქესისაა. ნომინატივს ასივმატურად აწარმოებს და ν-ს წინმდებარე მოკლე ხმოვანი გრძელდება, ხოლო თუ გრძელია, მაშინ ასეთი სახელების ნომინატივი სუფთა ფუძით წარმოგვიდგება. მრავლობითი რიცხვის დატივში ფუძისეული ν იკარგება.

singularis

	წინამძღოლი	თვე	შეჯიბრება, აგონი
nom.	ήγεμν	μην	ἀγών
gen.	ήγεμν-ος	μην-ός	ἀγών-ος
dat.	ήγεμν-ι	μην-ι	ἀγών-ι
acc.	ήγεμν-α	μην-ᾶ	ἀγών-ᾶ
voc.	ήγεμν	μην	ἀγών

pluralis

nom. voc.	ήγεμν-ες	μην-ες	ἀγών-ες
gen.	ήγεμν-ων	μην-ων	ἀγών-ων
dat.	ήγεμνσι	μησιν(ν)	ἀγώνσι(ν)
acc.	ήγεμν-ᾶς	μην-ᾶς	ἀγών-ᾶς

dualis

nom. acc. voc.	ήγεμν-ε	μην-ε	ἀγών-ε
gen. dat.	ήγεμν-οισ	μην-οισ	ἀγών-οισ

ρ ფუძიანები

ρ ფუძიანები უმეტესად მამრობითი სქესისაა. ნომინატივს ასიგმატურად აწარმოებენ და ρ-ს წინმდებარე მოკლე ხმოვანი გრძელდება. თუ გრძელია, მაშინ ნომინატივი სუფთა ფუძეს წარმოადგენს. ამ სახელთა ეოკატივი უღრის ფუძეს, თუ სიტყვას მახვილი არა აქვს ბოლოდან პირველ მარცვალზე ანუ თუ ბარიტონია; ხოლო თუ სიტყვა ოქსიტონონია, მაშინ ეოკატივი უღრის ნომინატივს. არის ამ წესიდან გადახვევებიც.

singularis

	ორატორი	გაბაფხული	
nom.	ῥήτωρ	ῥᾶρ	
gen.	ῥήτορ-ος	ῥᾶρ-ος	
dat.	ῥήτορ-ι	ῥᾶρ-ι	singularia tantum
acc.	ῥήτορ-α	ῥᾶρ	
voc.	ῥήτορ	ῥᾶρ	

pluralis

nom.	ῥήτορ-ες
gen.	ῥητόρ-ων
dat.	ῥήτορ-σι(ν)
acc.	ῥήτορ-ας
voc.	ῥήτορ-ες

dualis

nom. acc. voc.	ῥήτορ-ε
gen. dat.	ῥητόρ-οισι

ρ ფუძიანი სახელები მრავლობითი რიცხვის დატივში ფუძისეულ ρ-ს ინარჩუნებენ.

ντ ფუძიანი სახელები

singularis

	მოხუცი	ვიგანტი	ქანდაკება
nom.	γέρων	γίγας	ἀνδρᾶς
gen.	γέροντ-ος	γίγαντ-ος	ἀνδρᾶντ-ος
dat.	γέροντ-ι	γίγαντ-ι	ἀνδρᾶντ-ι
acc.	γέροντ-α	γίγαντ-α	ἀνδρᾶντ-α
voc.	γέρον	γίγαν	ἀνδρᾶς

pluralis

nom. voc.	γέροντ-ες	γίγαντ-ες	ἀνδρᾶντ-ες
gen.	γερόντ-ων	γίγαντ-ων	ἀνδρᾶντ-ων

dat.	γέρουσι(ν)	γίγασ(ν)	ἀνδριᾶσ(ν)
acc.	γέροντ-ας	γίγαντ-ας	ἀνδριᾶντ-ας

ντ – ფუძიანი სახელები, რომელთაც მახვილი ბოლოდან I მარცვალზე არ მოუდით, ე. ი. ბარიტონა სიტყვები, ეოკატივში წარმოადგენენ სუფთა ფუძეს τ-ს მოკვეცილობო თუ მახვილი ბოლოდან პირველ მარცვალზეა, მამინ მისი ნომინატივი უდრის ეოკატივს.

თუ ფუძეში ντ კომპლექსს წინ უძღვის გრძელი ხმოვანი ა, მამინ ნომინატივში τ მოიკვეცება. მაგალითად:

nom.	Ξεινοφῶν ქსენოფონტი
gen.	Ξεινοφῶντος
dat.	Ξεινοφῶντι
acc.	Ξεινοφῶντα
voc.	Ξεινοφῶν

ι ფუძიანი სახელები

singularis

	ქალაქი	ძალა
nom.	πόλι-ς	δύναμ-ις
gen.	πόλι-ως	δυσάμ-εως
dat.	πόλει	δυσάμ-ει
acc.	πόλι-ν	δύναμ-ιν
voc.	πόλι	δύναμ

pluralis

nom. acc. voc.	πόλεις	δυσάμεις
gen.	πόλι-ων	δυσάμ-εων
dat.	πόλι-σιν(ν)	δυσάμ-ε-σιν(ν)

dualis

nom. acc. voc.	πόλει	δυσάμ-ει
gen. dat.	πολέ-οις	δυσάμ-εί-οις

υ ფუძიანი სახელები

singularis

	თევზი	ფიჭვი	ლორი
nom.	ἰχθύς	πίτῃ-ς	σῦ-ς
gen.	ἰχθύ-ος	πίτῃ-ος	σῦ-ός
dat.	ἰχθύ-ι	πίτῃ-ι	σῦ-ι
acc.	ἰχθύ-ν	πίτῃ-ν	σῦ-ν
voc.	ἰχθύ	πίτῃ	σῦ

pluralis

nom. voc.	ἰχθῆ-ες	πῖτῆ-ες	σῆ-ες
gen.	ἰχθῆ-ων	πῖτῆ-ων	σῆ-ῶν
dat.	ἰχθῆ-σι(ν)	πῖτῆ-σι(ν)	σῆ-σι(ν)
acc.	ἰχθῆς	πῖτῆς	σῆς

dualis

nom. acc. voc.	ἰχθῆε	πῖτῆ-ε	σῆ-ε
gen. dat.	ἰχθῆ-οισι	πῖτῆ-οισι	σῆ-οῖσι

singularis

nom.	ქალაქი
gen.	ἄστῃ
dat.	ἄστῃ-ας
acc.	ἄστῃ
voc.	ἄστῃ

pluralis

nom. acc. voc.	ἄσται
gen.	ἄστῃ-ων
dat.	ἄστῃ-σι(ν)

მრავლობითის ნომინატივში ε + α = η.

dualis

nom. acc. voc.	ἄστῃ
gen. dat.	ἄστῆ-οισι

ი და ა ფუძიანი სახელები**singularis**

	ღარწმუნება	გმირი	განთიადი
nom.	πειθᾶ	ἥρω-ς	ἕως
gen.	πειθῶς	ἥρω-ος	ἕω
dat.	πειθῶι	ἥρωι	ἕωι
acc.	πειθᾶ	ἥρω-ᾶ, ἥρω	ἕω
voc.	πειθῶι	ἥρω-ς	

pluralis

nom. voc.	ἥρω-ες
gen.	ἥρω-ων
dat.	ἥρω-σι(ν)
acc.	ἥρω-ας, ἥρωας

dualis

nom. acc. voc.

ἦρα-ε

gen. dat.

ἦρά-οις

ეს, ავ, ოვ ფუძიანი სახელები**singularis**

	ბასილევსი (მეფე)	მობუცი ქალი	ხარი
nom.	βασιλῆ-ς	γρᾶ-ς	βῶ-ς
gen.	βασιλῆ-ως	γρᾶ-ός	βῶ-ός
dat.	βασιλῆι	γρᾶ-ῖ	βῶ-ῖ
acc.	βασιλῆ-ᾶ	γρᾶ-ῦ	βῶ-ῦ
voc.	βασιλ-εῦ	γρᾶῦ	βῶ

pluralis

nom. voc.	βασιλῆις	γρᾶυ-ες > γρᾶ-ες	βῶ-ες
gen	βασιλῆ-ων	γρᾶ-ῶν	βῶ-ῶν
dat.	βασιλῆ-σιν(ν)	γρᾶυ-σῖν	βῶυ-σῖ(ν)
acc.	βασιλῆ-ᾶς	γρᾶ-ῦς	βῶ-ῦς

dualis

nom. acc. voc.	τὼ βασιλῆ-ε	γρᾶ-ε	βῶ-ε
gen. dat.	τοῖν βασιλῆ-οις	γρᾶ-οῖς	βῶ-οῖς

მენიშენები: ფუძეა βᾶσιλευς, უძველეს ატიკურ დიალექტში მრავლობითი რიცხვის ნომინატივის დაბოლოებაა ἦς (βᾶσιλῆς). დუალისის ნომინატივში, აკუზატივისა და ვოკატივში = βᾶσιλῆι.

ov და av ფუძიან სახელებში ხმოვანთა წინ ს-ს ჯერ დიგამა F შეენაცვლა, ხოლო შემდეგ ამოვარდა. მაგ. βῶυ > βῶF და ამგვარადვე მივიღეთ: γρᾶυ < γρᾶF-ός.

ეს ფუძიანი არსებითი სახელები

ეს სახელები სამუქალო სქესისაა. აბლაუტის შედეგად ფუძის დაბოლოება ეს შეცვლილია ὄς-ით.

singularis

	გვარი, ჯიში	კედელი
nom. acc. voc.	γένος	τείχος
gen.	γένους	τείχους
dat.	γένει	τείχει

pluralis

nom. voc. acc.	γένη	τείχη
gen.	γενῶν	τείχῶν
dat.	γένεσιν(ν)	τείχεσιν(ν)

dualis

nom. acc. voc.	γένει	τείχει
gen. dat.	γενσίν	τειχσίν

ბრუნების დროს ფუძისეული σ ორ ხმოვანს შორის (ინტერვოკალურ კომბინაციაში) ამოვარდება და ხდება შერწყმა: $\epsilon + o = ou$, $\epsilon + i = ei$, $\epsilon + a = \eta$, $\epsilon + \omega = \omega$, $\epsilon + \epsilon = ei$, $\epsilon + oi = oi$.

ეს დაბოლოებული საკუთარი სახელები**singularis**

nom.	Περικλῆς > Περικλῆς*	Σωκράτης
gen.	Περικλεεσος > Περικλέους	Σωκράτους
dat.	Περικλέεσι > Περικλεῖ	Σωκράτει
acc.	Περικλέεσα > Περικλέα	Σωκράτη, Σωκράτην
voc.	Περίκλεες > Περίκλεις	Σώκρατης

შენიშვნა: ფუბეა Περικλεες.

III კანკლედობის თავისებურად ბრუნებადი სახელები**singularis**

	მამა	დედა	ქალიშვილი	კუჭი	დეშეტრე
nom.	πατήρ	μήτηρ	θυγάτηρ	γαστήρ	Δημήτηρ
gen.	πατρ-ός	μητρ-ός	θυγατρ-ός	γαστρ-ός	Δήμητρ-ος
dat.	πατρ-ῖ	μητρ-ῖ	θυγατρ-ῖ	γαστρ-ῖ	Δήμητρ-ι
acc.	πατέρ-ᾱ	μητέρ-ᾱ	θυγατέρα	γαστέρα	Δήμητρ-ᾱ
voc.	πάτερ	μήτερ	θύγατερ	—	Δήμητερ

pluralis

nom. voc.	πατέρ-ες	μητέρ-ες	θυγατέρ-ες	γαστέρ-ες
gen.	πατέρ-ων	μητέρ-ων	θυγατέρ-ων	γαστέρ-ων
dat.	πατρά-σι(ν)	μητρά-σι(ν)	θυγατρά-σι(ν)	γαστρά-σι(ν)
acc.	πατέρ-ᾱς	μητέρ-ᾱς	θυγατέρ-ᾱς	γαστέρ-ᾱς

dualis

nom. acc. voc.	πατέρ-ε	μητέρ-ε	θυγατέρ-ε
gen. dat.	πατέρ-οισι	μητέρ-οισι	θυγατέρ-οισι

singularis

	(ვაე)კაცი	ქალი	ხომალდი	ხელი
nom.	ἄνθρωπος	γυνή	ναῦ-ς	χείρ
gen.	ἄνθρω-ός	γυναικ-ός	νε-ώς	χειρ-ός
dat.	ἀνθρ-ῖ	γυναικ-ῖ	νη-ῖ	χειρ-ῖ

acc.	ἄνδρ-ᾶ	γυναῖκ-ᾶ	ναῦ-ν	χείρ-α
voc.	ἄνερ	γύναι	-	-
pluralis				
nom. voc.	ἄνδρ-ες	γυναῖκ-ες	νῆ-ες	χείρ-ες
gen.	ἄνδρ-ῶν	γυναικ-ῶν	νε-ῶν	χείρ-ῶν
dat.	ἄνδράσι(ν)	γυναίξι(ν)	ναυ-σῖ(ν)	χερ-σῖ(ν)
acc.	ἄνδρ-ᾶς	γυναῖκ-ᾶς	ναῦ-ς	χείρ-ᾶς

dualis

nom. acc. voc.	ἄνδρ-ε	γυναῖκ-ε	-	χείρ-ε
gen. dat.	ἄνδρ-οῖν	γυναικ-οῖν	νε-οῖν	χείρ-οῖν

singularis

	აკოლონი	არესი	პოსეიდონი
nom.	Ἄπόλλων	Ἄρης	Ποσειδῶν
gen.	Ἄπόλλων-ος	Ἄρε-ως	Ποσειδῶν-ος
dat.	Ἄπόλλων-ι	Ἄρει	Ποσειδῶν-ι
acc.	Ἄπόλλωνᾶ, Ἄπόλλων	Ἄρη	Ποσειδῶν-ᾶ, Ποσειδῶν
voc.	Ἄπολλων	Ἄρης	Πόσειδων

singularis

	მუხლი	სიზმარი	წყალი	ყური
nom. acc. voc.	γόνυ	ὄναρ	ῥῆμαρ	οὖς
gen.	γόνυατ-ος	ὄνειρατ-ος	ῥῆματ-ος	ᾠτ-ός
dat.	γόνυατ-ι	ὄνειρατ-ι	ῥῆματ-ι ᾠτ-ι	

pluralis

nom. acc. voc.	γόνυατ-ᾶ	ὄνειρατᾶ	ῥῆματ-ᾶ	ᾠτ-α
gen.	γόνυατ-ων	ὄνειράτων	ῥῆματ-ων	ᾠτ-ων
dat.	γόνυα-σῖ(ν)	ὄνειρασῖ(ν)	ῥῆμασῖ(ν)	ᾠσῖ(ν)

dualis

nom. acc. voc.	-	-	-	ᾠτ-ε
gen. dat.	-	-	-	ᾠτ-οῖν

დასახელებული მაგალითებიდან ἡ γυνή „ქალი“ თავისებურებას ამჟღავნებს იმით, რომ მხოლოდითი რიცხვის ნომინატივის გარდა, ყველა ბრუნვაში ფუძე აღეს ყუაიკ, ვოკატივი უღრის ფუძეს, სადაც კ ჩამომორებული აქეს და მახვილი გაღმოგანილია რაც შეიძლება შორს ბოლოდან; ხოლო გენეტივისა და ღატივში მახვილი ბრუნვის ნიშნებზეა, ანუ ბოლოდან პირველ მარცვალზეა, შესაბამისად – გრძელზე პერისპომენონი, მოკლეზე – ოქსიტონონი.

singularis

	ზევის	ძალლი	ვაჯი	შუბი
nom.	Ζεύς	κύων	σίος	δόρυ
gen.	Δι-ός	κυν-ός	σίου, σιέ-ος	δόρατ-ος
dat.	Δι-ϊ	κύν-ι	σίω, σιεί	δόρατ-ι
acc.	Δί-ᾱ	κύν-ᾱ	σίόν	δόρυ
voc.	Ζεῦ	κύον	σией	δόρυ

pluralis

nom.	–	κύν-ες	σίοι, σιείς	δόρατ-ᾱ
gen.	–	κυν-ῶν	σίων, σιέων	δοράτ-ων
dat.	–	κυσῖ(ν)	σίοις, σιέ-σι(ν)	δόρασι(ν)
acc.	–	κύν-ας	σίους, σιείς	δόρατᾱ
voc.	–	κύνες	σίοι, σιείς	δόρατα

dualis

nom. acc. voc.	–	–	σιεί
gen. dat.	–	–	σιέ-οις

III კანკელობის ზელსართავი სახელები

III კანკელობის ზელსართავი სახელები ბოლოელებიან:

მამრ.	მდეგრ.	საშუალო
-უს	-ეია	-უ
-ას	-აინა	-ან
-ეის	-ეσσα	-ენ
-ას	-ασა	-ან
-აჲ	-ოსა	-ონ

მდეგრობითი სქესის ზელსართავი სახელები იბრუნვის I კანკელობით.

singularis

	მამრ.	მდეგრ.	საშუალო	ტკბილი
nom.	γλυκύς	γλυκείᾱ	γλυκύ	
gen.	γλυκέ-ος	γλυκείᾱς	γλυκέ-ος	
dat.	γλυκεί	γλυκείᾳ	γλυκεί	
acc.	γλυκύ-ν	γλυκείᾱν	γλυκύ	
voc.	γλυκύ	γλυκεία	γλυκύ	

pluralis

nom. voc.	γλυκείς	γλυκείαι	γλυκέ-ᾱ
gen.	γλυκέ-ων	γλυκειῶν	γλυκέ-ων
dat.	γλυκέ-σῖ(ν)	γλυκείαις	γλυκέ-σῖ(ν)
acc.	γλυκείς	γλυκείᾱς	γλυκέ-α

dualis

nom. acc. voc.	γλυκεῖ	γλυκεία	γλυκεῖ
gen. dat.	γλυκέ-οιν	γλυκείαιν	γλυκέ-οιν

მამრობითი სქესის სახელები მხ. რიცხვის ნომინატივს სივამაგურად აწარმოებენ; მამრობითი და საშუალო სქესის ო ფუძიანი გედსართავი სახელები ოქსიტონობნები; ანუ: მკვეთრი მახვილი აქვთ ბოლოდან პირველ მარცხალზე, ხოლო მდებრობითი სქესის გედსართავი სახელები პროპერისპომენობნები, ანუ: შემოსილი მახვილი აქვთ ბოლოდან მეორეზე.

singularis

	მამრ.	მდებრო.	საშუალო
nom.	μέλας	μέλαιν-ᾶ	μέλαν̄ მავი
gen.	μέλαν-ος	μέλαιν-ης	μέλαν̄-ος
dat.	μέλαν-ι	μέλαιν-η	μέλαν̄-ι
acc.	μέλαν-ᾶ	μέλαιν-ᾶν	μέλαν̄
voc.	μέλαν	μέλαιν-ᾶ	μέλαν

pluralis

nom. voc.	μέλαν-ες	μέλαιν-αι	μέλαν-ᾶ
gen.	μέλαν-ων	μέλαιν-ῶν	μέλαν̄-ων
dat.	μέλασσι(ν)	μέλαιν-αις	μέλασσι(ν)
acc.	μέλαν-ᾶς	μέλαιν-ᾶς	μέλαν-ᾶ

dualis

nom. acc. voc.	μέλαν-ε	μέλαιν-ᾶ	μέλαν-ε
gen. dat.	μέλαν-οιν	μέλαιν-αιν	μέλαν-οιν

singularis

	მამრ.	მდებრო.	საშუალო	
nom.	χαρίεις	χαρίεσσ-ᾶ	χαρίεν	მშენიერი,
gen.	χαρίენტ-ος	χαρίεσσ-ης	χαρίენტ-ος	სასიამოვნო
dat.	χαρίენტ-ι	χαρίεσσ-η	χαρίენტ-ι	
acc.	χαρίენტ-ᾶ	χαρίεσσ-ᾶν	χαρίεν	
voc.	χαρίεν	χαρίεσσ-α	χαρίεν	

pluralis

nom. voc.	χαρίენტ-ες	χαρίεσσ-αι	χαρίენტ-α
gen.	χαρίენტ-ων	χαρίεσσ-ῶν	χαρίენტ-ων
dat.	χαρίεσι(ν)	χαρίεσσ-αις	χαρίესσι(ν)
acc.	χαρίენტ-ᾶς	χαρίεσσ-ᾶς	χαρίენტ-ᾶ

dualis

nom. acc. voc.	χαρίεντ-ε	χαρίεσσ-ᾶ	χαρίεντ-ε
gen. dat.	χαρίέντ-οισ	χαρίεσσ-αισ	χαρίέντ-οισ

singularis

	მამრ.	მდედრ.	საშუალო	
nom.	πᾶς	πᾶσ-ᾶ	πᾶσ	მთელი, ყველა, ყოველი
gen.	παντ-ός	πάσ-ης	παντ-ός	
dat.	παντ-ῖ	πάσ-ῃ	παντ-ῖ	
acc.	πάντ-ᾶ	πᾶσ-ας	πᾶσ	

pluralis

nom.	πάντ-ες	πᾶσ-αι	πάντ-ᾶ
gen.	πάντ-ων	πασ-ῶν	πάντ-ων
dat.	πάνσι(ν)	πάσ-αις	πάνσι(ν)
acc.	πάντ-ᾶς	πάσ-ας	πάντ-ᾶ

singularis

	მამრ.	მდედრ.	საშუალო	
nom.	ἕκᾶσ	ἕκαστ-ᾶ	ἕκᾶσ	ნებაცოფლობითი
gen.	ἕκαστ-ος	ἕκαστ-ης	ἕκαστ-ος	
dat.	ἕκαστ-ῖ	ἕκαστ-ῃ	ἕκαστ-ῖ	
acc.	ἕκαστ-ᾶ	ἕκαστ-ας	ἕκᾶσ	

pluralis

nom.	ἕκαστ-ες	ἕκαστ-αι	ἕκαστ-ᾶ
gen.	ἕκαστ-ων	ἕκαστ-ῶν	ἕκαστ-ων
dat.	ἕκασσι(ν)	ἕκαστ-αις	ἕκασσι(ν)
acc.	ἕκαστ-ᾶς	ἕκαστ-ας	ἕκαστ-ᾶ

ორდაბოლოებიანი მელსართავები**singularis**

	მამრ. და მდედრ.	საშუალო
nom.	ἐνδαίμασ	ἐνδαίμοσ ბელნიერი
gen.	ἐνδαίμοσ-ος	ἐνδαίμοσ-ος
dat.	ἐνδαίμοσ-ῖ	ἐνδαίμοσ-ῖ
acc.	ἐνδαίμοσ-ᾶ	ἐνδαίμοσ
voc.	ἐνδαίμοσ	ἐνδαίμοσ

pluralis

nom. voc.	ἐνδαίμοσ-ες	ἐνδαίμοσ-ᾶ
gen.	ἐνδαίμοσ-ων	ἐνδαίμοσ-ων
dat.	ἐνδαίμοσσι(ν)	ἐνδαίμοσσι(ν)
acc.	ἐνδαίμοσ-ᾶς	ἐνδαίμοσ-ᾶ

dualis

nom. acc. voc.	ἐνδαίμου-ε	ἐνδαίμου-ε
gen. dat.	ἐνδαίμων-οισ	ἐνδαίμων-οισ

singularis

	მამრ. ღა მღედრ.	საშუალო	
nom.	ἐγγεν-ῆς	ἐγγεν-ές	კეთილშობილი
gen.	ἐγγεν-οῦς	ἐγγεν-οῦς	
dat.	ἐγγεν-εῖ	ἐγγεν-εῖ	
acc.	ἐγγεν-ῆ	ἐγγεν-ές	
voc.	ἐγγεν-ές	ἐγγεν-ές	

pluralis

nom. acc. voc.	ἐγγεν-εῖς	ἐγγεν-ῆ
gen.	ἐγγεν-ῶν	ἐγγεν-ῶν
dat.	ἐγγενέ-σιν(ν)	ἐγγενέ-σιν(ν)

dualis

nom. acc. voc.	ἐγγεν-εῖ	ἐγγεν-εῖ
gen. dat.	ἐγγεν-οῖν	ἐγγεν-οῖν

ერთაღბოლოებიანი მელსართავები**singularis**

nom. voc.	πένης	საწყალი	φυγάς	ლტოლკილი
gen.	πένητ-ος		φυγάδ-ος	
dat.	πένητ-ῖ		φυγάδ-ι	
acc.	πένητ-ᾶ		φυγάς	

pluralis

nom. voc.	πένητ-ες	φυγάδ-ες
gen.	πενήτ-ων	φυγάδ-ων
dat.	πένησιν(ν)	φυγάσιν(ν)
acc.	πένητ-ας	φυγάδ-ας

dualis

nom. acc. voc.	πένητ-ε	φυγάδ-ε
gen. dat.	πενήτ-οισ	φυγάδ-οισ

ერთაღბოლოებიანი მელსართავი სახელების ნომინატივია: აς, ης, ις, υς, ως, ξ, ης, ρ. ესენია: σμμαχίς, σμμαχίδος-მოკავშირე; γυμαής, γυμαήτ-ος მსუბუქად შეიარაღებული, გიმნეტი; Ἑλληης, Ἑλληίδ-ος – ელინური, ბერძნული; ἀγῶας, ἀγῶτος – უცნობი; უგუნური; ἄρπαξ, ἄρπαγ-ος – მგაცეხელი და ა. შ.

თავისებური ზელსართავები

singularis

	მამრ.	მდედრ.	საშუალო
nom.	μέγας	μεγάλη	μέγα <small>ლილი</small>
gen.	μεγάλου	μεγάλης	μεγάλου
dat.	μεγάλῳ	μεγάλην	μεγάλῳ
acc.	μέγαν	μεγάλην	μέγα
voc.	μέγαλε, μέγας	μεγάλη	μέγα

pluralis

nom. voc.	μαγάλοι	μεγάλοι	μεγάλᾱ
gen.	μεγάλων	μεγάλων	μεγάλων
dat.	μεγάλοις	μεγάλαις	μεγάλοις
acc.	μεγάλους	μεγάλᾱς	μεγάλα

dualis

nom. acc. voc.	μεγάλω	μεγάλᾱ	μεγάλω
gen. dat.	μεγάλοιν	μεγάλαιν	μεγάλοιν

singularis

	მამრ.	მდედრ.	საშუალო
nom.	πολύς	πολλή	πολύ <small>ბევრი, მრავალი</small>
gen.	πολλοῦ	πολλῆς	πολλοῦ
dat.	πολλῷ	πολλῇ	πολλῷ
acc.	πολύν	πολλήν	πολύ

pluralis

nom.	πολλοί	πολλαί	πολλᾶ
gen.	πολλῶν	πολλῶν	πολλῶν
dat.	πολλοῖς	πολλαῖς	πολλοῖς
acc.	πολλούς	πολλᾶς	πολλᾶ

III კანკელელობის ზელსართავ სახელთა ხარისხები

ზელსართავ სახელთა სამი ხარისხია: gradus positivus ანუ დაწყებითი, gradus comparativus ანუ შედარებითი და gradus superlativus ანუ აღმატებითი (უფროობითი).

დაწყებითი (posit.)

πονηρός (ყული)
πικρός (მწარე)
ἐνδοξος (სახელოვანი)
σοφός (ბრძენი)

შედარებითი (comp.)

πονηρό-τερος
πικρό-τερος
ἐνδοξό-τερος
σοφώ-τερος

აღმატებითი (superlat.)

πονερό-τατος
πικρό-τατος
ἐνδοξό-τατος
σοφώ-τατος

μέλας (შავი)	μελάν-τερος	μελάν-τατος
γλυκός (გაბილი)	γλυκύ-τερος	γλυκύ-τατος
εύγευής (კეთილშობილი)	εύγευέσ-τερος	εύγευέσ-τατος

ხარისხთა მაწარმოებელი სუფიქსების (-τερ, -τατ) დართვისას ფუძისეული ოსკველი რჩება, თუ მისი წინმდებარე მარცვალ გრძელია წარმომავლობით ან მდებარეობით (წარმომავლობით გრძელია მარცვალი, თუ ის შეიცავს ღიფთონგს ან მარტივ გრძელ ხმოვნებს, ხოლო მდებარეობით გრძელია მარცვალი, თუ მის შემადგენელ მოკლე ხმოვანს მოსდევს ორი ან მეტი თანხმოვანი, ან, რთული თანხმოვნები: ζ, ξ, ψ). თუ ფუძისეული ოს-ს წინმდებარე მარცვალი მოკლეა, ის დაგრძელდება და გვაძლევს ა-ს. ასეთებია: ἄλιος > ἄλιω-τερος, ἄλιω-τατος ღირსეული; τίμιος > τιμιά-τερος, τιμιά-τατος პატივსაცემი; πολεμικός > πολεμιά-τερος, πολεμιά-τατος.

III კანკელდობის სახელები, ან-ზე დაბოლოებულები, -έστερος და -έστατος სუფიქსებით აწარმოებენ ხარისხებს: εὐδαιμάω – ბედნიერი, აქედან: εὐδαιμιον-έστερος, εὐδαιμιον-έστατος.

-ωს და -ιον სუფიქსებით და -ιστ-ος, -ιστ-η და -ιστ-ιον სუფიქსებით ნაწარმოები სახელებია:

<i>დაწყებითი</i>	<i>შედარებითი</i>	<i>აღმატებითი (უფროობითი)</i>
καλός (მშვენიერი)	καλλίαν, ιον	κάλλ-ιστος, -ιστη, -ιστον
ταχύς (სწრაფი)	θάπταν, θάπτον	τάχ-ιστος „——“
μέγας (დიდი)	μείζαν, μείζον	μέγ-ιστος „——“
αἰσχρός (სამარცხენი)	αἰσχ-ίαν, αἰσχ-ιον	αἰσχ-ιστος „——“
ἔχθρος (მტრული)	ἔχθ-ίαν, ἔχθ-ιον	ἔχθ-ιστος „——“
ῥάδιος (აღვილი)	ῥάσαν, ῥάσιν	ῥάστος, ῥάστη, ῥάστων

გვაქვს ზელსართავეები, რომლებიც ხარისხებს აწარმოებენ სხვადასხვა ფუძე-ბიდან. ესენია:

<i>დაწყებითი</i>	<i>შედარებითი</i>	<i>აღმატებითი (უფროობითი)</i>
ἀγαθός (კარგი)	ἀμείναν, ἀμεινον	ἄριστος, -η, -ον
	βελτίαν, βέλτιον	βέλτιστος
	κρείπταν, κρείπτον	κράτιστος
	λῶαν, λῶον	λῶστος
κακός (ცუდი)	κακίαν, κάκιον	κάκιστος
	χείρων, χείρον	χείριστος
	ἦπταν, ἦπτον	(ἦκιστα-შმნიშვლა).
μικρός (პატარა)	μικρότερος, -α, -ον	μικρότατος
	μείων, μείον	
ὀλίγος (მცირე)	ἐλάπταν, ἐλαπτον	ὀλίγιστος
	ὀλιζαν, ὀλιζον	ἐλάχιστος
πολύς (ბევრი, მრავალი)	πλείαν, πλείον	πλείστος
	πλέων, πλέον	

შედარებითი ხარისხის მოციერთი მელსართავი სახელი თავისებურად იბრუნვის.

singularis

	მამრ. მღედრ.	საშუალო
nom.	მეიწაჲ	მეიწოჲ
gen.	მეიწოჲ-ოჲ	მეიწოჲ-ოჲ
dat.	მეიწოჲ-ი	მეიწოჲ-ი
acc.	მეიწოჲ-ა, მეიწა	მეიწოჲ
voc.	მეიწო	მეიწო

pluralis

nom. voc.	მეიწოჲ-ეჲ, მეიწოჲს	მეიწოჲ-ა
gen.	მეიწოჲ-აჲ	მეიწოჲ-აჲ
dat.	მეიწოჲს(ი)	მეიწოჲს(ი)
acc.	მეიწოჲ-აჲს, მეიწოჲს	მეიწოჲ-ა, მეიწა

dualis

nom. acc. voc.	მეიწოჲ-ე	მეიწოჲ-ე
gen. dat.	მეიწოჲ-ოჲს	მეიწოჲ-ოჲს

მელსართავ სახელთაგან ნაწარმოები მზნიშელები.

ესენი არიან ვითარების მზნიშელები. მათ აქვთ აჲ დაბოლოება: აღებულია მრავლობითი რიცხვის გენეტივის ფორმა აჲ და შეცვლილია იგი აჲ-ით.

სიფაჲს (ბრძენი) – სიფაჲს (gen. pl.) – სიფაჲს (მზნიშ.) ბრძენულად.

მნიკაიოჲს (სამართლიანი) – მნიკაიოჲს – მნიკაიოჲს სამართლიანად.

მეგაჲს (დიდი) – მეგაჲს – მეგაჲს დიდად.

ხარიჲს (მშენიერი) – ხარიჲს – ხარიჲს მშენიერად.

საჲს (ცხალი) – საჲს – საჲს ცხალად.

ნაცვალსახელი

ჰირისა:

singularis

	მე	შენ	ის
nom.	ეგა	სუ	აუთოჲ, აუთიჲ
gen.	ემოჲ, მოჲ	სოჲ	აუთოჲ, აუთიჲ
dat.	ემოჲს, მოჲს	სოჲს	აუთოჲს, აუთიჲს
acc.	ემა, მა	სა	აუთოჲს, აუთიჲს, აუთოჲს, აუთიჲს

pluralis

	ჩვენ	თქვენ	ისინი
nom.	ჩვენ	თქვენ	ისინი
gen.	ჩვენის	თქვენის	ისინის
dat.	ჩვენს	თქვენს	ისინს
acc.	ჩვენს	თქვენს	ისინს

dualis

nom. acc. voc.	ვინ	თქვენ
gen. dat.	ვინის	თქვენის

მესამე პირის ნაცვალსახელის მაგივრობას ატიკურ დიალექტში ითავსებს განსამღვრებითი ნაცვალსახელის ანტრის-ის ირიბი ბრუნვები – გენეტივი, ლატივი და აკუსატივი.

მნიშვნელობა: 1. მიმ, მიმ, მიმ, მიმ, მიმ, მიმ ენელიტიკები ანუ მიკვლევული სიტყვები მახვილს გადასცემენ წინა სიტყვას.

2. ნომინატივი პირის ნაცვალსახელებისა გამოიყენება იმ შემთხვევაში, როცა ლოგიკური მახვილი მასზეა.

განსამღვრებითი ნაცვალსახელები ანტრის, ანტრის, ანტრის იბრუნვის როგორც აკუსატივი იმ განსხვავებით, რომ საშუალო სქესის ნომინატივისა და აკუსატივის აქვს დაბოლოება *o*. ანტრის-ის მნიშვნელობებია: 1. თვით, თვითონ (ანტრის *o* *πᾶν*), 2. მისი, იმისი (ანტრის, ანტრის), 3. ირიბ ბრუნვებში III პირის ნაცვალსახელის მნიშვნელობა აქვს (ბრ *o* ანტრის), 4. არტიკლით ნიშნავს „იგივე“-ს (ანტრის იგივე კაცი); შეიძლება შერწყმა კრასისის თანახმად:

o ანტრის > ანტრის, *o* ანტრის > ანტრის.

უკუქცევითი ნაცვალსახელები: ეს ნაცვალსახელები მიღებულია პირის ნაცვალსახელების შეერთებით ნაცვალსახელთან ანტრის. მას აქვს მხოლოდ ირიბი ბრუნვები. მხოლოდით რიცხვში გვაქვს ე. წ. შერთული ფორმები, მრავლობითში – განცალკევებული.

singularis

	I პირი	II პირი	III პირი
gen.	ჩემი, -ჩემი	შენი, -ჩემი	ისინი, -ჩემი
dat.	ჩემს, -ჩემს	შენს, -ჩემს	ისინს, -ჩემს
acc.	ჩემს, -ჩემს	შენს, -ჩემს	ისინს, -ჩემს

pluralis

gen.	ჩვენის ანტრის	თქვენის ანტრის	ისინის ანტრის
dat.	ჩვენს ანტრის	თქვენს ანტრის, -ანტრის	ისინს ანტრის, -ანტრის
acc.	ჩვენს ანტრის	თქვენს ანტრის, -ანტრის	ისინს ანტრის, -ანტრის

ეს ნაცვალსახელი იხმარება იქ, სადაც ობიექტი სუბიექტთან ერთად ერთსა და იმავე პირს აღნიშნავს. მნიშვნელობით არის „ჩემი თავი“.

σάζα ἔμαυτόν – ვიცავ (ჩემს) თავს.
 σάζεις σεαυτόν – იცავ (შენს) თავს.
 σῶζει ἑαυτόν – იცავს (თავის) თავს.

კუთვნილებითი ნაცვალსახელებია:

ἔμός, ἔμέ, ἔμός – ჩემი	ἡμέτερος, ἡμέτερα, ἡμέτερον – ჩვენი
σός, σή, σόν – შენი	ὑμέτερος, ὑμέτερα, ὑμέτερον – თქვენი
ὄς, ἦ, ὄν – მისი	σφέτερος, σφέτερα, σφέτερον – მათი

კუთვნილებითი ნაცვალსახელები პირის ნაცვალსახელთა ფუძეებისაგან არ-
 იან წარმოებულნი და იბრუნვიან I და II კანკელობის შედსართავ სახელთა
 ანალოგიურად.

ჩვენებითი ნაცვალსახელები:

ესენია: ὄνδ, ἦδ, τόδ – ეს
 οἴτος, αὐτή, τοῦτο – ეგ
 ἐκεῖνος, ἐκεῖνη, ἐκεῖνο – ის, იგი

ὄნდ შედგება ὀ არტიკლისა და ὄნ ნაწილაკისაგან. იბრუნვის როგორც არ-
 ტიკლი, ὄნ ნაწილაკის მიმატებით: გენ. τοῦνδ, τῆσδ და ა. შ.

ნაცვალსახელი οἴτος, αὐτή, τοῦτο იბრუნვის როგორც არტიკლი.

singularis

	მამრ.	მდედრ.	საშ.
nom.	οἴτος	αὐτή	τοῦτο
gen.	τοῦτου	ταύτης	τούτου
dat.	τοῦτω	ταύτῃ	τούτῳ
acc.	τοῦτον	ταύτην	τούτο

pluralis

nom.	οἴτοι	αὐταί	ταῦτα
gen.	τούτων	τούτων	τούτων
dat.	τούτοις	ταύταις	τούτοις
acc.	τούτους	ταύτας	ταῦτα

dualis

nom. acc.	τούτω	ταῦτά	τούτω
gen. dat.	τούτοις	τούτοις	τούτοις

ჩვენებით ნაცვალსახელთა რიგს განეკუთვნებიან τόςος „ამდენი“, τοίος „ასეთი“, τηλικός „ამ ხნისა“, ესენი οἴτος ნაცვალსახელებთან ერთად ან დე
 ნაწილაკთან ერთად იხმარებიან.

τοσοῦτος, τοσαῦτη, τοσοῦτο(ν) „ამდენი, ასე ბევრი“; τηλικούτος, τελικαῦτη,
 τηλικούτο „ამ ხნისა“; τοσόνδε, τοσῆδε, τοσόνδε „ამდენი“ და ა. შ.

ჩვენებითია: ἦδ ἢ γυνή „ეგ ქალი“, οἴτοσ, τοῦτ „აი ეგ“ (ღ მითითების
 ნაწილაკია მახვილით).

მიმართებითი ნაცვალსახელები:

ὄς, ἦ, ὄ – ვინც, რომელიც.

ὄσπερ, ἦπερ, ὅπερ – ვინც კი, სახელდობრ რომელიც.

ὅστις, ἧτις, ὅτι – ვინც კი, რომელიც კი (*შეადარეთ: ὅτι – „რომ“ „კავშირის დაწერილობით!*).**მიმართებითი ნაცვალსახელებია აგრეთვე:**

ὅσος, ὅση, ὅσον – რამხელაყ.

οἶος, οἶα, οἶον – როგორიც.

ἥλικος – რა ხნისაყ.

ურთიერთობის ნაცვალსახელები:**pluralis**

	მამრ.	მდედრ. საშ.		
gen.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ერთმანეთი
dat.	ἀλλήλοις	ἀλλήλοις	ἀλλήλοις	
acc.	ἀλλήλους	ἀλλήλας	ἀλληλα	

dualis

gen. dat.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων
acc.	ἀλλήλων	ἀλλήλων	ἀλλήλων

აქ ἄλλος „სხვა“ განსაზღვრებითი ნაცვალსახელის ფუძის გაორკეცებით და α-ს დაგრძელებით (α > η) ვლებულობთ: ἄλλ + ἄλλ > ἄλλ + ηλο > ἀλλήλων „ერთმანეთი, ურთიერთი“. ამ ნაცვალსახელს მნიშვნელობის გამო არ აქვს ნომინატივი და მხოლოდითი რიცხვი.

კითხვითი ნაცვ.**განუსაზღვრელობითი ნაცვ.****singularis**

	მამრ/მდედრ.	საშ.		
nom.	τίς ვინ, რომელი?	τί რა?	τίς ვინმე, რომელიმე	τί რამე
gen.	τίνος, τοῦ	τίνος, τοῦ	τινός, τοῦ	τινός
dat.	τίνι, τῷ	τίνι, τῷ	τινί, τῷ	τινί, τῷ
acc.	τίνα	τί	τινά	τί

pluralis

nom.	τίνες	τίνα	τινές	τινά, ἄττα
gen.	τίνων	τίνων	τινῶν	τινῶν
dat.	τίσιν(ν)	τίσιν(ν)	τισίν(ν)	τισίν
acc.	τίνας	τίνα	τινάς	τινά, ἄττα

dualis

nom. acc.	τίνε	τίνε	τινέ	τινέ
gen. dat.	τίνων	τίνων	τινοῖν	τινοῖν

* განუსაზღვრელობითი ნაცვალსახელი კითხვითისაგან განსხვავდება მახვილით; ნომინატივში მას ბლაგი მახვილი აქვს და გენეტივში, დატივსა და აკუზატივში – ოქსიტონონია (მკვეთრი ბოლოდან ს-ზე). სინტაქსური წყობის თვალსაზრისითაც არის განსხვავება: იგი სიტყვას მოსდევს, კითხვითი ნაცვალსახელი კი წინადადების თავშია.

უარყოფითი ნაცვალსახელები:

ესენია: ὀνδέρους, ᾶ, ὄν ან μὐδέρους, ᾶ, ὄν „არც ერთი“ (ორიდან). იბრუნვის პირველი და მეორე კანკელდობით.

ὄντις (მამრ. მღვდრ. სქესისათვის), ὄντι (სამშუალო სქესისათვის) „არაიენ“, „არაფერი“. μῆτις, μῆτι „ნურაიენ“, „ნურაფერი“. იბრუნვის როგორც τίς, τί (μῆτις, μῆτι...).

ὄνδεις, ὄνδεμῖα, ὄνδέν, μῆδεις, μῆδεμῖα, μῆδέν „არაიენ“, „არც ერთი“.

რიცხვითი სახელი

ძველი ბერძნები რიცხვებს გამოხატავდნენ ასოებით ანუ გამოყენებული იყო ანბანი და რამდენიმე ისეთი ასო, რომლებიც უკვე ატიკურ დიალექტში (V საუკუნეში ჩვენს ერამდე) არ გამოიყენებოდა. ესენი იყო: Ϛ (სტიგმა) = σ; ϙ (კოპა) = ϑ; ϛ (სამპი) = ϑ. ანუ: ერთიდან ათასამდე ასოებს მარჯვნივ ეწერებოდათ რიცხვის აღმნიშვნელი ხაზი (κεφαλα), ხოლო ათასიდან დაწყებული რიცხვის მაუწყებელი ხაზი იწერებოდა ასოს მარცხნივ, ქვემოთ. ათასიდან ათელა იწყებოდა თავიდან. ასე რომ: μϚ (43), β(2000), α(1000) და ა. შ.

გვაქვს რაოდენობითი და რიგობითი რიცხვითი სახელები. ასევე ჯერობითი რიცხვითი სახელები.

რიცხვი.	რაოდენობითი	რიგობითი	მზნიმ.ჯერობ.რ.სახ.
1	ἓς, μία, ἕν	πρῶτος, -η, -ον	ἄπαξ – ერთგზის, ერთხელ
2	δύο	δεύτερος	δῖς – ორგზის, ორჯერ
3	τρεις, τρία	τρίτος	τρίς – სამგზის, სამჯერ
4	τέτταρες, -α	τέταρτος	τετράκις
5	πέντε	πέμπτος	πεντάκις
6	ἕξ	ἕκτος	ἑξάκις
7	ἑπτά	ἕβδομος	ἑπτάκις
8	ὀκτώ	ὀγδοος	ὀκτάκις
9	ἐννέα	ἕνατος	ἐνάκις
10	δέκα	δέκατος	δεκάκις
11	ἑνδεκα	ἑνδέκατος	ἑνδεκάκις
12	δωδεκα	δωδέκατος	δωδεκάκις
13	τρεις(τρία)και δεκα	τρίτος και δέκατος	
14	τέτταρες (τέτταρα) και δεκα	τέταρτος και δέκατος	
15	πέντε και δεκα	πέμπτος και δέκατος	
16	ἑκαίδεκα	ἕκτος και δέκατος	
17	ἑπτὰ και δεκα	ἕβδομος και δέκατος	

18	ιη´	ὀκτώ και δέκα	ὄγδοος και δέκατος	
19	ιθ´	έννέα και δέκα	ένατος και δέκατος	
20	κ´	εΐκοσι(ν)	εΐκοστός	εΐκοσάκις
30	λ´	τριάκοντα	τριακοστός	τριακοντάκις
40	μ´	τετταράκοντα	τετταρακοστός	τετταρακοντάκις
50	ν´	πεντήκοντα	πεντηκοστός	
60	ξ´	έξήκοντα	έξηκοστός	
70	ο´	έβδομήκοντα	έβδομηκοστός	
80	π´	ὀγδοήκοντα	ὀγδοηκοστός	
90	η´	ένενήκοντα	ένενηκοστός	
100	ρ´	έκατόν	έκατοστός	έκατοντάκις
200	σ´	διακόσιοι,-αι,-α	διακοσιοστός	διακοσιάκις
300	τ´	τριακόσιοι,-αι,-α	τριακοσιοστός	τριακοσιάκις
400	υ´	τετρακόσιοι,-αι,-α	τετρακοσιοστός	
500	φ´	πεντακόσιοι,-αι,-α	πεντακοσιοστός	
600	χ´	έξακόσιοι,-αι,-α	έξακοσιοστός	
700	ψ´	έπτακόσια,-αι,-α	έπτακοσιοστός	
800	ω´	ὀκτακόσιοι,-αι,-α	ὀκτακοσιοστός	
900	ϝ´	έννακόσιοι,-αι,-α	έννακοσιοστός	
1000	,α	χίλιοι,-αι,-α	χιλιοστός	χιλιάκις
2000	,β	δισχίλιοι,-αι,-α	δισχιλιοστός	
3000	,γ	τρισχίλιοι,-αι,-α	τρισχιλιοστός	
4000	,δ	τετρακισχίλια,-αι,-α	τετρακισχιλιοστός	
10 000	,ι	μύριοι,-αι,-α	μυριοστός	μυριάκις
11 000	,ια	μύριοι και χίλιοι		
20 000	,κ	δισμύριοι,-αι,-α	δυσμυριοστός	δισμυριάκις
100 000	,ρ	δεκακισμύριοι,-αι,-α	δεκακισμυριοστός	

როცხვიითი სახელის ბრუნება

singularis

	მამრ.	მდეგრ.	საშ.
nom.	εΐς	μία	έν
gen.	έν-ός	μιᾶς	έν-ός
dat.	έν-ί	μιᾷ	έν-ί
acc.	έν-α	μίαν	έν

dualis

nom.acc.	δύο
gen. dat.	δυσὶν, δύο

pluralis

	მამრ.მდეგრ.	საშ.	მამრ.მდეგრ.	საშ.
nom.	τρεΐς	τρία	τέτταρ-ες	τέτταρ-ᾶ
gen.	τρι-ῶν	τρι-ῶν	τεττάρ-ων	τεττάρ-ων
dat.	τρι-σΐ(ν)	τρι-σΐ(ν)	τέτταρ-σι(ν)	τέτταρ-σι(ν)
acc.	τρεΐς	τρία	τέτταρ-ᾶς	τέτταρ-ᾶ

იბრუნება: 1. რაოდენობითი რიცხვითი სახელები: „ერთი“, „ორი“, „სამი“, „ოთხი“; 2. ასეულები, დაწყებული ორასიდან და ათასი იბრუნება როგორც I და II კანკლედობის მდლსართავი სახელები; 3. ხუთიდან 199-ის ჩათვლით არ იბრუნვის.

შენიშვნა: 21-ე, 31-ე, 41-ე და ა. შ. იწერება ასე: εἰς καὶ εἰκοστὸς და ა. შ. (ანუ შეცდომა: ἄριστος καὶ εἰκοστὸς).

გმნა

ბერძნულში გმნას აქვს სამი პირი: *persona prima, secunda, tertia* (პირველი პირი, მეორე, მესამე). ბრძანებით კილოს მხოლოდ მეორე და მესამე პირი მოეპოვება, ანუ: ებრძანება II და III პირებს; რიცხვიც სამია: *numerus singularis, numerus dualis* და *numerus pluralis* (მხოლოდითი, ორობითი და მრავლობითი); გვარი სამია: *genus activum* (მოქმედებითი გვარი), *genus passivum* (ენებითი გვარი), *genus medium* (საშუალი ანუ მედიუმი).

გმნას ბერძნულში აქვს კილოები (*modi*): თხრობითი ანუ *modus indicativus*, კავშირებითი ანუ *modus conjunctivus*, ნატვრითი ანუ *modus optativus*, ბრძანებითი ანუ *modus imperativus*.

დროის გამომხატველი ფორმებია: აწმყო – *praesens*, მომავალი – *futurum I, II, III*, ნამყო უსრული ანუ იმპერფექტი – *imperfectum*, ნამყო სრული ანუ პერფექტი – *perfectum*, აორისტი – *aoristus*. იგი სრული ასპექტის წარსულ დროს აღნიშნავს და უტეტესად ქართული გმნის წყევტილს შეესაბამება; ნამყო წინარეწარსულია – *plusquamperfectum*, მას ქართული გმნის თურმეობითი შეესაბამება.

გემოდასახელებულთაგან სამი მთავარი დროა (პრეზენსი, ფუტურუმი და პერფექტუმი) და სამი ისტორიული (იმპერფექტი, აორისტი, პლუსკვამპერფექტი). გმნას აქვს ნამმნარი ფორმები: გმნის განუსაზღვრელი ფორმა, იგივე *modus infinitivus*, მიმღობა – *participium* და ნამმნარი მდლსართავი სახელები – *adjectivum verbale*.

ბერძნულ გმნაში გამოყოფენ სამ გვარს; ესენია: მოქმედებითი, იგივე *ἔνεργημα* – *genus activum*; საშუალი ანუ მედიუმი, იგივე *μεσότης*, *genus medium* და ენებითი, იგივე *παθητικὴ*, *genus passivum*.

გმნის გვარის გრამატიკულ კატეგორიად გამოყოფის საფუძველი, გვარის ფორმების წარმოება, გვარის შინაარსობრივი სტრუქტურა, გვარის ფორმების წარმოშობის საფუძველი, გვარის კატეგორიათა ურთიერთობა გმნის სხვა კატეგორიებთან და ბოლოს, გმნის გვარის ფუნქციური მხარე, ყველაფერი ეს დღესაც მეცნიერთა კვლევის ობიექტია.¹

¹ რამდენადაც აქ წარმოდგენილი გრამატიკული ნაწილი სასწავლო დანიშნულებისაა, ამდენად, ჩვენ არ შევხებით არც გვარის კატეგორიის წარმოშობისა და ჩამოყალიბების საკითხებს, არც გმნის გვარის ფორმათა წარმოებისა და ფუნქციის საკითხებს და ა. შ., არამედ წარმოვადგენთ გრამატიკულ მასალას წმინდა პრაქტიკული დანიშნულებისათვის, რომ სტუდენტმა თუ ნებისმიერმა დაინტერესებულმა პირმა შეძლოს ბერძნული ტექსტის გაგება და თარგმნა.

გაერკელებული მოსაზრების თანახმად, მზნის გეარის მნიშვნელობა ღვინდება და განისაზღვრება წინადადებაში, კონტექსტში. მზნა მეტყველების ნაწილად ფორმდება აფიქსების მეშვეობით და ეს აფიქსები აწარმოებენ მზნას და მზნურ კატეგორიებს – პირს, რიცხვს, გეარს და ა. შ.

მოქმედებითი გეარისაა (აქტივია) მზნა, თუ მას პრემენსის ინდიკატივის მხოლოდითი რიცხვის პირველ პირში აქვს ან μ დაბოლოება (παἰδῆς „ვზრდი“, τῶν μ „ელგამ“).

მოქმედებითი გეარის ფორმის მქონე მზნას აქვს პირდაპირი დამატება, რაც გამოხატულია აკუზატივით. ამდენად, ასეთი მზნა გარდამავალია ე. ი. გვაქვს *verbum transitivum*. მაგრამ, შეიძლება მოქმედებითი გეარის იყოს მზნა და იყოს გარდაუვალი, ანუ *verbum intransitivum* და ქართული მზნის საშუალო გეარს შეესაბამებოდეს.

ბერძნული საშუალო გეარი (მელიუმი) მნიშვნელობით მოქმედებითი გეარის ილენტურია, მაგრამ მისგან განსხვავდება იმით, რომ გამოხატავს მოქმედებას, რომელიც ქვემდებარისათვის ხდება. ეს კი ქართულში ქვევის კატეგორიაა.²

ვნებითი გეარის ფორმა (პასივი), როგორც სააოპოზიციო ფორმა, მხოლოდ გარდამავალ მზნებს აქვთ. შეადარეთ: παἰδῆς τὸν παἰδα – ვზრდი ბავშვს და παἰδῆς μαι – ვიზრდები, παιστῆς – ვენდობი მე მას, დამატებას მიცემით ბრუნვაში მოითხოვს, აქვს ფორმა παιστῆς μαι – მენდობიან.

ზოგიერთ მზნას ფორმა მელიუმის ან პასივისა აქვს, მნიშვნელობა კი – აქტივისა. ასეთ მზნებს ეწოდებათ ღეკონენსები – *verba deponentia*, ანუ გადაღებული მზნები. გვაქვს *deponens medium* და *deponens passivum*, პირველს აორისტში აქვს მედიალური ფორმა, მაგ; ἔρχομαι – ვლებულობ, აქედან მედიალური აორისტია: ἔδενάμην – მივიღე. ხოლო თუ მზნას აორისტში აქვს პასივის ფორმა, ის უკვე იქნება *deponens passivum*. მაგ; δύναιμι – შემიძლია. მას აორისტში აქვს პასიური ფორმა ἔδυσσθην. ამ მზნათა უმთავრესი ფორმებია: პრემენსი, ფუტურუმი, აორისტი, პერფექტი.

ფუტე. ბერძნული მზნა განასხვავებს ორგეარ ფუტეს: მზნის ფუტეს ანუ მარგიე ფუტეს და ღროის ფუტეს. მზნის ფუტისაგან იწარმოება ღროის ფუტე. ღროის ფუტეებია: აწმყოს ანუ პრემენსის ფუტე, მყოფადის ანუ ფუტურუმის ფუტე, აორისტის ფუტე, პერფექტის ფუტე. ზოგჯერ მზნის ფუტე წარმოვედგენს ძირს. მაგალითად, მზნაში τιμά-α, -τι არის ძირი, μαι- სუფიქსი, ფუტეა τιμα.

მზნის უმთავრესი ფორმები. პრემენსი, ფუტურუმი, I ან ოორისტი, I ან II პერფექტი მოქმედებით გეარში, პერფექტი საშუალო გეარში და I ან II აორისტი ვნებით გეარში. II აორისტი მოქმედებითსა და საშუალო გეარში მოცემულია იმ შემთხვევაში, თუ მზნას ეს ფორმა მოეპოვება. მაგ: ἔλεπασ „ვეტოვებ“, ἔλεψα „დავტოვებ“, ἔλεπον (აორ. II) „დავტოვებ“, ἔλεποντα „დამიტოვებია“, ἔλεψθην „დავტოვებ“.

² იხ. აკაკი შანიძე, ქართული გრამატიკის საფუძვლები, თბ., 1953 წ. გვ. 318; თინათინ გიორგობიანი, მელიუმი ძველ ბერძნულში, ავტორუფერატი, თბ., 1974 წ.

უღლება (coniugatio)

ბერძნულში ორი მთავარი უღლებაა. პირველ უღლებას განეკუთვნებიან ზმნები, რომელთაც პრეზენსში, თხრობითი კილოს (ინდიკატივის) მოქმედებითი გვარის მხოლოდითი რიცხვის პირველ პირში აქვთ ა (ო გრძელი). მეორე უღლებას განეკუთვნებიან ის ზმნები, რომელთაც გემოდასახელებულ ფორმაში აქვთ – მ.

პირველს ა (ო მევა) უღლების ზმნებს უწოდებენ, მეორეს მ უღლების ზმნებს. პირველი უღლების ზმნების ზოგიერთი ღროს ფუძეს დაბოლოებები დაერთვის ე. წ. შემაერთებელი ხმოვნების (თემატური ხმოვნების) მეშვეობით.

მეორე ანუ მ უღლების ზმნებში ხშირად შემაერთებელი ხმოვნების გარეშე ანუ უშუალოდ დაერთვის ღროთა ფუძეებს დაბოლოებები.

ფორმათა წარმოების თვალსაზრისით მ უღლების ზმნები ა უღლების ზმნებისაგან განსხვავდება პრეზენსში, იმპერფექტში და II აორისტში.

შემაერთებელი ხმოვნები: მ და ν-ს წინ თხრობით კილოში – ო (ო მიკრონი), კავშირებითი – ა (ო მევა). დანარჩენ ბგერათა წინ – თხრობით კილოში € (ე უსილონი), კავშირებითი – η (ეტა). ოპტატივის ნიშანია ι ხმოვანი (იჟ, ი€), რომელიც წინმდებარე ხმოვნებთან (ა, € , ო) ქმნის დიფთონგებს (აი, €ი, ოი).

მახვილისათვის: ზმნაში მახვილი ცდილობს იყოს რაც შეიძლება შორს ბოლოდან. აი დიფთონგი ბოლოში მახვილისათვის მოკლეა. გრძელია ის მხოლოდ ოპტატივში. მაგ. შეაღარე: παιδῆς (მახვილი ბოლოდან II-ზეა პირველი გრძელი ხმოვნის გამო), παιδῆσται აორისტის მედიალური ფორმაა, მაგრამ παιδῆσται – აორისტის ოპტატივის (ნატურითი კილოს აქტივია).

დაბოლოებები: დაბოლოებათა აღრინდელი სახე შემონახულია მ უღლების ზმნებში. ეს დაბოლოებები ფონეტიკური პროცესის შედეგად შეცვლილია და მიღებულია პირველი ანუ ა უღლების დაბოლოებები.

აღრინდელი დაბოლოებები

მოქმედებითი გვარი		საშუალი და ვნებითი გვარი	
მთავარი ღრ.	ისგორიული ღრ.	მთავარი ღრ.	ისგორიული ღრ.
singularis			
p.p. -μ	-ν	-μαι	-μην
p.s. -σ	-ς	-σαι	-σο
p.t. -τι	-(τ)	-ται	-το
pluralis			
p.p. -μεν	-μεν	-μεθα	-μεθα
p.s. -τε	-τε	-σθε	-σθε
p.t. -ντι	-ν(τ), σν(τ)	-νται	-ντο

dualis

p.p.	-μΕΥ	-μεν	-μεθα	-μεθα
p.s.	-ΤΟΥ	-ΤΟΥ	-σθις	-σθις
p.t.	-ΤΟΥ	-ΤΗΥ	-σθις	-σθης

ბრძანებითი კილოს ადრინდელი დაბოლოებები:

singularis

	მოქმედებითი გვარი	საშუალი და ვნებითი გვარი
p.s.	-θι	-σθ
p.t.	-τῶ	-σθῶ

pluralis

p.s.	-τε	-σθε
p.t.	-ντων (τῶσαν)	-σθων (σθῶσαν)

dualis

p.s.	-ΤΟΥ	-σθις
p.t.	-Τῶν	-σθῶν

ა-ზე დაბოლოებული გზნების უღლება

ეს არის ხმოვანფუძიანი და თანხმოვანფუძიანი გზნები; ხმოვანფუძიანები ანუ verba pura (სუფთა, წმინდა გზნები) ორ ქვეჯგუფად იყოფა: 1. შეურწყმელი გზნები ანუ verba non contracta და 2. შერწყმული გზნები – verba contracta. შეურწყმელი გზნები ბოლოვდებიან ι, υ, αι, ει, αυ, ευ, ου ხმოვნებზე; შერწყმული კი α, ε, ο ხმოვნებზე. მაგ: τιμᾶν – პატივს ვცემ, κινῶ – ეძრავ, ვαγრიᾶλεβ, δηλῶ – ვაცხადებ.

**მოქმედებითი გვარის დაბოლოებები
აწმყო (praesens) და ნამყო უსრული (imperfectum)****singularis**

	ind.	conjct.	opt.	imper.	impf.
p.p.	-ω	-ω	οι-μι		-ο-υ
p.s.	-εις	-ης	οι-ς	-ε	-εις
p.t.	-ει	-η	οι	-έ-τω	-ει(υ)

pluralis

p.p.	-ο-μεν	ω-μεν	οι-μεν		-ο-μεν
p.s.	-ε-τε	η-τε	οι-τε	-ε-τε	-ε-τε
p.t.	-ουσι(ν)	ασι(ν)	οιε-υ	-ό-ντων (έ-τῶσαν)	-ο-υ

dualis

p.s.	-ε-ΤΟΥ	-η-ΤΟΥ	οι-ΤΟΥ	-ε-ΤΟΥ	-εΤΟΥ
p.t.	-ε-ΤΟΥ	-η-ΤΟΥ	οι-ΤΗΥ	-ε-ΤΟΥ	-έΤΗΥ

inf. $\epsilon\iota\nu$ (კანუსაბლერული ფორმა, ინფინიტივი)
 part. – მიმდებარეობს: მამრ. – $o-\nu\tau$ > $\alpha\nu$; მდედრ. – $o-\nu\tau-\sigma\alpha$ > $o\sigma\alpha$; სპ. – $o-\nu\tau$ > $o\nu$.

singularis

	ვზრდი	რათა ვზრდილე	ნეტავ ვზრდილე	აღზარდე!	ვზრდილი
p.p.	παίδης-α	παίδης-α	παίδης-οι-μι	-	ἔ-παίδευ-ον (imperf.)
p.s.	παίδης-εις	παίδης-ης	παίδης-οι-ς	παίδευ-ε	ἔ-παίδευ-ε-ς
p.t.	παίδης-ει	παίδης-η	παίδης-οι	παίδευ-ε-τω	ἔ-παίδευ-ε(ν)

pluralis

p.p.	παίδης-ο-μεν	παίδης-α-μεν	παίδης-οι-μεν	-	ἔ-παίδευ-ο-μεν
p.s.	παίδης-ε-τε	παίδης-η-τε	παίδης-οι-τε	παίδευ-ε-τε	ἔ-παίδευ-ε-τε
p.t.	παίδης-ουσι(ν)	παίδης-α-σι(ν)	παίδης-οι-ε-ν	παίδευ-ε-ντων	ἔ-παίδευ-ο-ν

dualis

p.s.	παίδης-ε-των	παίδης-η-των	παίδης-οι-των	παίδευ-ε-των	ἔ-παίδευ-ε-των
p.t.	παίδης-ε-των	παίδης-η-των	παίδευ-οί-την	παίδευ-ε-των	ἔ-παίδευ-ε-την

inf. $\epsilon\iota\nu$ აღზრდა.
 part. m. $\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\sigma\alpha$, f. $\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\sigma\sigma\alpha$, n. $\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\sigma\iota\nu$ – აღზრდილი
 gen. $\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\sigma\iota\tau\omicron\varsigma$ (იბრუნვის III კანკლ.)
 $\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\sigma\iota\sigma\eta\varsigma$ (იბრუნვის I კანკლ.)
 $\alpha\iota\delta\epsilon\upsilon\sigma\iota\tau\omicron\varsigma$ (იბრუნვის III კანკლ.)

med. (pass.) დაბოლოებები

აწმყო (praesens) და ნამყო უსრული (imperfectum)

singularis

	ind.	conjct.	opt.	imper.	impf.
p.p.	-ο-μαι	-α-μαι	οί-μιη	-	-ό-μιη
p.s.	-η, -ει	-η	-οιο	-ου	-ου
p.t.	-ε-ται	-η-ται	-οι-το	-ε-σθαι	-ε-το

pluralis

p.p.	-ό-μεθα	-ά-μεθα	-οί-μεθα	-	-ό-μεθαι
p.s.	-ε-σθε	-η-σθε	-οι-σθε	-ε-σθε	-ε-σθε
p.t.	-ο-νται	-α-νται	-οι-ντο	-ε-σθαι (ἔ-σθασαν)	-ο-ντο

inf. $\epsilon-\sigma\theta\alpha\iota$

part. $\acute{o}-\mu\epsilon\iota\omicron\varsigma$, $\acute{o}-\mu\acute{\epsilon}\nu\eta$, $\acute{o}-\mu\epsilon\iota\omicron\nu$

აწმყო praesens med. (pass.)

	ind.	conjct.	opt.	imper.
singularis				
	ვიზრდი, -ები			
p.p.	παιδεύ-ο-μαι	παιδεύ-ω-μαι	παιδευ-οί-μην	-
p.s.	παιδεύ-η, -ει	παιδεύ-η	παιδεύ-οι-ο	παιδεύ-ου
p.t.	παιδεύ-ε-ται	παιδεύ-η-ται	παιδεύ-οι-το	παιδε-έ-σθω
pluralis				
p.p.	παιδευ-ό-μεθα	παιδευ-ώ-μεθα	παιδευ-οί-μεθα	-
p.s.	παιδεύ-ε-σθε	παιδεύ-η-σθε	παιδεύ-οι-σθε	παιδεύ-ε-σθε
p.t.	παιδεύ-ο-νται	παιδεύ-ω-νται	παιδεύ-οι-ντο	παιδευ-έ-σθασ
dualis				
p.s.	παιδεύ-ε-σθον	παιδεύ-η-σθον	παιδεύ-οι-σθον	παιδεύ-ε-σθον
p.t.	παιδεύ-ε-σθον	παιδεύ-η-σθον	παιδευ-οί-σθη	παιδευ-έ-σθασ
inf.	παιδεύ-ε-σθαι			
part.	παιδευ-ό-μενος, -ο-μένη, -ό-μενον			
gen.	παιδευ-ο-μένους, -ο-μένης, -ο-μένου			

imperfectum

singularis	
p.p.	έ-παιδευ-ό-μην
p.s.	έ-παιδεύ-ου
p.t.	έ-παιδεύ-ε-το
pluralis	
p.p.	έ-παιδευ-ό-μεθα
p.s.	έ-παιδεύ-ε-σθε
p.t.	έ-παιδεύ-ο-ντο
dualis	
p.s.	έ-παιδεύ-ε-σθον
p.t.	έ-παιδευ-έ-σθη

აუგმენტი

ისტორიულ დროთა საწარმოებლად თხრობით კილოში მზნას აქვს აუგმენტი ანუ ნამბატი. აუგმენტი ორი სახისაა: მარცელოვანი ანუ augmentum syllabicum და დროული ანუ რაოლეობითი – augmentum temporale. თუ მზნა იწყება თანხმოვნით, ისტორიულ დროებში ფუძის წინ ემატებათ ხმოვანი Ⴀ. ეს ხლება იმპერფექტში, აორისტსა და პლუსკვამპერფექტში. მაგ. λσά-ვხსნი, Ⴀ-λს-ოი ვხსნიდი და ა.შ.

თუ გზნა იწყება ხმოვნით, მაშინ საქმე გვაქვს დროულ ანუ რაოდენობით ნა-მაგთან; ანუ: მოკლე ხმოვნით დაწყებულებს ეს ხმოვანი უგრძელდებათ, ხოლო თუ გზნის ფუძე იწყება ლიფთონგებით αι, αυ, οι ამ ლიფთონგთა შემადგენელი პირველი ხმოვანი გრძელდება. ეს ასე გამოისახება:

α > η	ἄγᾱ – ἥγῶν	მიმყავს – მიმყავდა
ε > η	ἔλπῑζ – ἥλπῑζον	ვიმედოვნებ – ვიმედოვნებდი
ζ > ῑ	ἰκέτεῦᾱ – ἰκέτευσον	ვევედრები – ვვევედრებოდი
ο > ω	ὀρίζᾱ – ὤριζον	ვსაზღვრავე – ვსაზღვრავდი
ϑ > ῥ	ῥῑρίζᾱ – ῥῑριζον	ვყოყორობ – ვყოყორობდი
οι > φ	οἰκέᾱ – ῥῑκον	ვსახლობ – ვსახლობდი
αι > η	αἰρέᾱ – ῥῑρουν	ვიღებ – ვიღებდი, ვირჩევდი
α > η	ἄδᾱ – ῥῑδον	ვმღერი – ვმღეროდი
αυ > ηυ	αὐξᾱᾱ – ῥῑξᾱνον	ვადიღებ – ვადიღებდი, ვზრდიდი

მოგიერთ გზნას ორივე აუგმენტი აქვს – მარცვლოვანიც და დროულიც. მაგ: ὀράᾱ – ვხედავ, *impf.* ἑώραᾱ – ვხედავდი.

გვაქვს გზნები, რომელნიც ε-ით იწყებიან და აუგმენტიც ნაცვლად η-სი, აქეთ ει. ეს გამოწვეულია იმით, რომ ამ გზნების ფუძე იწყებოდა თანხმოვნით (F, σ, σF) და შესაბამისად, აუგმენტიც მარცვლოვანი ქჷონდათ. ანუ: იყო ფორმები: εFE, εσE, ინტერეოქალურ პოზიციასი თანხმოვანი ამოვარდა და მოხდა კონტრაქცია – შერწყმა ε + ε = ει. ეს გზნებია: ῥῑρα (σερρα) – *impf.* εἶρα, ῥῑχα (*σεχα), – *impf.* εἶχον (*ῥεχον > ῥεχον).

რაც შეეხება პრევერბიან გზნებს, მათ აუგმენტი მოუღოთ პრევერბის შემდეგ. მაგ. ὑπερβαῖᾱ – გადავდივარ (პრევერბი ὑπερ), *impf.* – ὑπερβαῖον. καταβαῖᾱ – ჩავდივარ (პრევერბი κατά), *impf.* – κατ-ῥ-βαῖον, προβαῖᾱ – წინ მივდივარ (პრევერბი προ), *impf.* – προ-ῥ-βαῖον = προῖβαῖον.

შერწყმული გზნები

ind.	conjct.	opt.
singularis		
p.p. (τιμάᾱ) τιμᾱ	(τιμάᾱ) τιμᾱ	(τιμαῖην) τιμᾱη
p.s. (τιμάεις) τιμᾱς	(τιμάης) τιμᾱς	(τιμαῖης) τιμᾱης
p.t. (τιμάει) τιμᾱ	(τιμάη) τιμᾱ	(τιμαῖη) τιμᾱη
pluralis		
p.p. (τιμάμεν) τιμᾱμεν	(τιμάμεν) τιμᾱμεν	(τιμάοιμεν) τιμᾱμεν
p.s. (τιμάετε) τιμᾱτε	(τιμάητε) τιμᾱτε	(τιμάοιτε) τιμᾱτε
p.t. (τιμάοσι) τιμᾱσι(ν)	(τιμάσσι) τιμᾱσι(ν)	(τιμάοισι) τιμᾱσιν
dualis		
p.s. (τιμάετον) τιμᾱτον	(τιμάητον) τιμᾱτον	(τιμάοιτον) τιμᾱτων
p.t. (τιμάετον) τιμᾱτον	(τιμάητον) τιμᾱτον	(τιμαῖοιτην) τιμᾱτην

imperativus – ბრძანებითი

singularis

p.s. (τιμάε) τίμα

p.t. (τιμάετω) τιμάτω

pluralis

p.p. -

p.s. (τιμάετε) τιμάτε

p.t. (τιμάοντων) τιμώντων

dualis

p.s. (τιμάετον) = τιμάτον

p.t. (τιμάέτων) = τιμάτων

ნამყო უსრული imperfectum act.

singularis

p.p. (έτίμαον) έτίμαον

p.s. (έτίμαες) έτίμας

p.t. (έτίμαε) έτίμα

pluralis

p.p. (έτιμάομεν) έτιμάμεν

p.s. (έτιμάετε) έτιμάτε

p.t. (έτίμαον) έτίμα

dualis

p.s. (έτιμάετον) έτιμάτον

p.t. (έτιμάετην) έτιμάτην

-*ეა-ზე* დაბოლოებული ზმნების ფუტურუმი, აორისტი, პერფექტი, პლუსკვამ-პერფექტი, Futurum III ისევე იწარმოება, როგორც *παιδεύ-ა*, ანუ შეურწყმელი ზმნები, მხოლოდ ფუძისეული *ε* დროთა ნიშნების წინ გრძელდება და გვაძლევს *η-ს*: მაგ: *κινέω*, *ful.* *κινήσω*.

-*ოა-ზე* დაბოლოებული ზმნები უმეტესად ნასახელარი ზმნებია: *δηλος* „ცხადი“, *-აქედან > დηλόν* „ვაყვარებ“, *στέφαιος* „გვირგვინი“ *> στεφαιόν* „ვაგვირგვინებ“. ამ გიპის ზნებშიც აწმყოს ფუძისეული *ο* დროთა ნიშნების წინ გრძელდება და გვაძლევს *ა-ს*. მაგ: *δηλόν*, *ful.* *δηλώσω*.

ზმნები, როგორცაა: *ζάω* „ვეცხოვრობ, ვცოცხლობ“, *παινώ* „ვიმშობ“, *διδάσκω* „მწყურია“, *χράω* „პასუხს ვცემ, ვპასუხობ“, *χράομαι* „ვისარგებლობ“ შერწყმულ ფორმებში *α-ს* ნაცვლად გვაძლევენ *η-ს*. მაგ: *infr.* *ζήη*, *παινήη*, *διδήη*, *χρήη*, *χρήσμαι*.

Futurum activi და medii სუფთა მზნებისა

futurum-ის საწარმოებლად მზნის ფუძეს დაერთვის დროის მაჩვენებელი ნიშანი – σ. მზნის ფუძე უცვლელია, თუ σ-ს წინ გრძელი ხმოვანია. თუ ფუძის ბოლო-კიდური ხმოვანი მოკლეა, σ-ის დართვის შედეგად იგი დაგრძელდება: ἴ-ι, ὑ-υ, ἄ-ἀ (თუ წინ უძღვის ε, ι, ρ ან ρი მარცვალი); სხვა შემთხვევაში გვაძლევს η-ს, ასევე: ε-η, ο-ω (გვაქვს გამოწაკლისებიც). Futurum-ს კავშირებითი და ბრძანებითი კილოები არა აქვს.

ულლება futurum-ში ისეთივეა, როგორც აწმყოში. არის მზნები, რომელთაც futurum-ში ფორმა მედიალური აქვთ, მნიშვნელობა აქტივისა. futurum-ში პასივსა და მედიუმს განსხვავებული ფორმები აქვს.

	activum	medium	
ind.	opt.	ind.	opt.
singularis			
p.p. παιδῆς-σ-ω	παιδῆς-σ-οι-μι	παιδῆς-σ-ο-μαι	παιδευ-σ-οι-μην
ალემრდი			
inf. παιδῆς-σ-ειν	(act.), παιδῆς-σ-ε-σθαι (med.)		
partic. act. παιδῆς-σ-ων, παιδευ-σ-οισσα, παιδῆς-σ-ον			
med. παιδῆς-σ-ό-μεν-ος, παιδευ-σ-ο-μέν-η, παιδευ-σ-ό-μεν-ον			
ბერძნულ ენაში ის მზნური ფორმები, რომლებსაც ჩვენ მომავალს ვუწოდებთ, ყურადღებას იქცევს, ერთი მხრივ, იმით, რომ ის ყოველთვის არ გადმოსცემს მომავალ დროს; ხშირად მნიშვნელობა სხვაა – ეს არის სურვილის, ბრძანების, პოტენციალის მნიშვნელობები. ³			

Aoristus I activi და medii სუფთა მზნების

I აორისტის მოქმედებითი და საშუალო გვარის ფუძე მიიღება მზნის ფუძეზე დროის მაჩვენებელი -σᾶ სუფიქსის დართვით. ამ სუფიქსის დართვა წინმდებარე მოკლე ხმოვნებს აგრძელებს. აორისტის ფუძეს ფორმათა საწარმოებელი დაბოლოებები დაერთვის შემაერთებელ ხმოვანთა გარეშე. ინდიკატივსა და ოპტატივში აორისტის ფუძეს დაერთვის ისტორიულ დროთა პირის ნიშნები, კონიუნქტივში – მთავარ დროთა პირის ნიშნები. აორისტის ინდიკატივს ყოველთვის, ხოლო აორისტის ოპტატივს არც თუ ხშირად აქვთ წარსული დროის სრული ასპექტის მნიშვნელობა.

aoristus activi				
	ind.	conjct.	opt.	imp.
singularis				
p.p. ἑ-παιδευ-σᾶ	παιδῆς-σᾶ	παιδῆς-σᾶ-μι	παιδῆς-σᾶ-ι-μι	-
p.s. ἑ-παιδευ-σᾶ-ς	παιδῆς-σᾶ-ς	παιδῆς-σᾶ-ι-ς	παιδῆς-σᾶ-ι-ς	παιδῆς-σ-οῦ
p.t. ἑ-παιδευ-σᾶ(ν)	παιδῆς-σᾶ	παιδῆς-σᾶ	παιδῆς-σᾶ	παιδευ-σᾶ-τω

³ თინათინ გიორგობიანი, მზნის ძირითადი კატეგორიებისათვის ბერძნულში, თბ., 1998, გვ. 50

plurals

p.p.	ἐ-παίδεῦ-σα-μεν	παίδεῦ-σω-μεν	παίδεῦ-σαι-μεν	-
p.s.	ἐ-παίδεῦ-σα-τε	παίδεῦ-ση-τε	παίδεῦ-σαι-τε	παίδεῦ-σα-τε
p.t.	ἐ-παίδευσ-σᾶ-ν	παίδεῦ-σω-σι(ν)	παίδεῦσαι-εν	παίδευσ-σά-ντων

duals

p.s.	ἐ-παίδεῦ-σα-τον	παίδεῦ-ση-τον	παίδεῦ-σαι-τον	παίδεῦ-σα-τον
p.t.	ἐ-παίδευσ-σά-την	παίδεῦ-ση-τον	παίδευσ-σά-την	παίδευσ-σά-των
inf.	παίδεῦ-σαι			
part.	παίδεῦ-σᾶς, παίδεῦ-σασᾶ, παίδεῦ-σᾶ-ν			
gen.	παίδεῦ-σαντος, παίδευσ-σάσης, παίδεῦ-σαντων			

aoristus med.

ind.	conjct.	opt.	imp.
------	---------	------	------

singularis

p.p.	ἐ-παίδευσ-σά-μαι	παίδεῦ-σω-μαι	παίδεῦ-σαί-μαι	-
p.s.	ἐ-παίδεῦ-σω	παίδεῦ-ση	παίδεῦ-σαι-ο	παίδεῦ-σαι
p.t.	ἐ-παίδεῦ-σα-το	παίδεῦ-ση-ται	παίδεῦ-σαι-το	παίδευσ-σά-σθαι

plurals

p.p.	ἐ-παίδευσ-σά-μεθα	παίδευσ-σά-μεθα	παίδευσ-σαί-μεθα	-
p.s.	ἐ-παίδεῦ-σα-σθε	παίδεῦ-ση-σθε	παίδεῦ-σαι-σθε	παίδεῦ-σα-σθε
p.t.	ἐ-παίδεῦ-σα-το	παίδεῦ-σω-νται	παίδεῦ-σαι-ντο	παίδευσ-σά-σθαι

duals

p.s.	ἐ-παίδεῦ-σα-σθιν	παίδεῦ-ση-σθιν	παίδεῦ-σαι-σθιν	παίδεῦ-σα-σθιν
p.t.	ἐ-παίδευσ-σά-σθην	παίδεῦ-ση-σθιν	παίδευσ-σαί-σθην	παίδευσ-σά-σθιν

Aoristus I passivi

Ἰ ἄορισტიკის ვნებითი გვარის ფუძე მიიღება მზნის ფუძეზე -ჟი სუფიქსის დართ-
ვით. ამგვარად მიღებულ აუგმენტირებულ ფუძეს შემაერთებული ხმოვნების გა-
რეშე დაერთვის პირის ნიშნები. -ჟი მარცხელი წინმდებარე ი დ Ⴖ კომპლექსის
წინ დამოკლება (მჟ > მჟ). თხრობითსა და ნაგერით კილოებში ἄოρισტიკის ენე-
ბითი გვარის ფუძეს დაერთვის ისტორიულ დროთა მოქმედებითი გვარის პირის
ნიშნები, კავშირებით კილოში კი – მთავარ დროთა მოქმედებითი გვარის პირის
ნიშნები. კავშირებითი მჟ + ა = მზ, მჟ + Ⴖ = მჟ.

aoristus pass.

ind.	conjct.	opt.	imp.
singularis			
p.p. ἑ-παίδεῖ-θη-ν	παίδεῖ-θῆ	παίδεῖ-θειῆ-ν	-
p.s. ἑ-παίδεῖ-θη-ς	παίδεῖ-θῆς	παίδεῖ-θειῆ-ς	παίδεῖ-θη-τι
p.t. ἑ-παίδεῖ-θη	παίδεῖ-θῆ	παίδεῖ-θειῆ	παίδεῖ-θη-τῶ
pluralis			
p.p. ἑ-παίδεῖ-θη-μεν	παίδεῖ-θῆ-μεν	παίδεῖ-θει-μεν / θειῆ-ν	-
p.s. ἑ-παίδεῖ-θη-τε	παίδεῖ-θη-τε	παίδεῖ-θει-τε / θειῆ-τε	παίδεῖ-θη-τε
p.t. ἑ-παίδεῖ-θη-σαν	παίδεῖ-θῆ-σαν	παίδεῖ-θει-εν / θειῆ-σαν	παίδεῖ-θη-ντων
dualis			
p.s. ἑ-παίδεῖ-θη-των	παίδεῖ-θη-των	παίδεῖ-θει-των / θειῆ-των	παίδεῖ-θη-των
p.t. ἑ-παίδεῖ-θη-την	παίδεῖ-θη-των	παίδεῖ-θει-την / θειῆ-την	παίδεῖ-θη-των
inf. παίδεῖ-θη-ναι			
part. παίδεῖ-θεις, παίδεῖ-θεισα, παίδεῖ-θῆς			
gen. παίδεῖ-θῆντος, -θεισῆς, -θῆντος			

მომავალი I პასივი

Futurum I passivi

მომავალი I ვნებითი გვარისა ისევე იუღლება, როგორც მომავალი მედიალური ზმნისა, იმ განსხვავებით, რომ ვნებითი გვარის -მი სუფიქსი მოთავსდება ზმნისა და დროის ნიშან ო-ს შორის. მაგ: *παίδεῖσθαι*, -მი⁴σθ (-ει) და ა. შ. „მე აღვიგრძები“. *opt.* *παίδεῖσθίμην*, -მი⁴σθ, და ა. შ. *inf.* *παίδεῖσθαι*, *part.* *παίδεῖσθίμενος*, -მῆς, -მῆνος.

პერფექტი I

Perfectum I

პერფექტი მთავარი დროა, სრულასპექტიანი წარსული.⁴ თანხმონით დაწყებულ ზმნებში პერფექტის ფუძე იწარმოება რედუპლიკაციით და რედუპლიკაციით მიღებულ ფუძეს ემატება დროის ნიშანი κ-α (κᾶ). რედუპლიკაცია ანუ ფუძის გაორმაგება დამახასიათებელია პერფექტუმის ფუძისაგან ნაწარმოები ყველა ფორმისათვის (ანუ: პლუსკვამპერფექტუმისათვის, მომავალი III-ისათვის). რედუპლიკაცია ზმნას შეიძლება ჰქონდეს პრეგნენსი და II აორისტიც.

⁴ XIX საუკუნის 30-იან წლებში იყო დავა იმის შესახებ, თუ რა არის პერფექტი – დრო თუ გვარი. ფირობენ, რომ პერფექტი უპირველესად იყო არა კატეგორია ზმნურ სისტემაში, არამედ წარმოადგენდა ფიზიკური და სულიერი მდგომარეობის გამოხატველ სიტყვებს; ის გამოხატავდა სუბიექტის მდგომარეობას, რაც წინარემოქმედებით იყო განპირობებული.

თუ მზნა იწყება ერთი თანხმოვნით ან თანხმოვანთა კომპლექსით, დასაწყის თანხმოვანს დაერთვის ϵ და ამრიგად მიღებული მარცვალი ფუძეს წინ დაემატება. მაგ: γράφω „ვეწერ“, γ- ϵ -γράφω „დავწერე“. კ-ა სუფიქსის დართვა იწყებს ფონეტიკურ ცვლილებებს; ხმოვანფუძიან მზნებში ხდება წინმდებარე მოკლე ხმოვნის დაგრძელება.

perfectum I activi

singularis

p.p. πε-παίνεσκ- α
 p.s. πε-παίνεσκ- $\alpha\varsigma$
 p.t. πε-παίνεσκ- $\epsilon(\nu)$

pluralis

p.p. πε-παίνεσκ- α - $\mu\epsilon\nu$
 p.s. πε-παίνεσκ- α - $\tau\epsilon$
 p.t. πε-παίνεσκ- α - $\sigma(\nu)$

dualis

p.s. πε-παίνεσκ- α - $\tau\omicron\nu$
 p.t. πε-παίνεσκ- α - $\tau\omicron\nu$
 inf. πε-παίνεσκ- $\acute{\epsilon}\sigma\alpha\iota$ *
 part. πε-παίνεσκ- $\acute{\omega}\varsigma$, πε-παίνεσκ- $\sigma\iota\alpha$, πε-παίνεσκ- $\acute{\omicron}\varsigma$
 gen. πε-παίνεσκ- $\acute{\omicron}$ - $\tau\omicron\varsigma$, - $\sigma\iota\alpha\varsigma$, - $\acute{\omicron}\tau\omicron\varsigma$

* მოქმედებითი გვარის ინფინიტივში - $\sigma\alpha\iota$ დაბოლოების წინმდებარე ϵ შემაერთებული ხმოვანია და მკვეთრი მახვილი აქვს.

იმპერატივი (ბრძანებითი კილო) მოქმედებითი გვარისა ატიკურ დიალექტში გვაქვს უმეტესად აღწერილობითი; ანუ: იწარმოება პერფექტის მოქმედებითი გვარის მიმღობისა და $\acute{\epsilon}\iota\mu\acute{\iota}$ მზნის ბრძანებით კილოს მეშვეობით: $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omega}\varsigma$ $\acute{\iota}\sigma\theta\iota$, $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omega}\varsigma$ $\acute{\epsilon}\sigma\tau\alpha$ და ა. შ.

აღწერილობითი ფორმებია კავშირებითსა და ნატურით კილოებში. მაგ: $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omega}\varsigma$, $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\sigma\iota\alpha$, $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omicron}\varsigma$ $\acute{\omega}$ და ა. შ. $\pi\acute{\epsilon}\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omega}\varsigma$, $\pi\acute{\epsilon}\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\sigma\iota\alpha$, $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omicron}\varsigma$ $\acute{\epsilon}\iota\eta\upsilon$ და ა. შ.

ე. ი. აღებულია მიმღობის ფორმები და ყოფნა მზნა ერთ შემთხვევაში კავშირებით კილოში, მეორე შემთხვევაში – ნატურით კილოში; აღწერილობითი ფორმები გვხვდება თხრობით კილოშიც – $\acute{\epsilon}\iota\mu\acute{\iota}$ მზნის გამოყენებით. მაგ: $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\acute{\omega}\varsigma$ $\acute{\epsilon}\iota\mu\acute{\iota}$ = $\pi\epsilon\pi\alpha\iota\nu\epsilon\sigma\kappa\alpha$.

perfectum med. (pass.)

ind. conjct. opt.

singularis

p.p. πε-παίνεσκ- $\mu\alpha\iota$ πε-παίνεσκ- $\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma$ $\acute{\omega}$ πε-παίνεσκ- $\mu\acute{\epsilon}\nu\omicron\varsigma$ $\acute{\epsilon}\iota\eta\upsilon$

p.s. πε-παίδευ-σαι	πε-παίδευ-μένος ἦς	πε-παίδευ-μένος εἶης
p.t. πε-παίδευ-ται	πε-παίδευ-μένος ἦ	πε-παίδευ-μένος εἶη

pluralis

p.p. πε-παίδευ-μεθα	πε-παίδευ-μένοι ὄμευ	πε-παίδευ-μένοι εἶμευ
p.s. πε-παίδευ-σθε	πε-παίδευ-μένοι ἦτε	πε-παίδευ-μένοι εἶτε
p.t. πε-παίδευ-νται	πε-παίδευ-μένοι ὄσι(ν)	πε-παίδευ-μένοι εἶεν

dualis

p.s. πε-παίδευ-σθω	πε-παίδευ-μένη ἦτον	πε-παίδευ-μένη εἶτον
p.t. πε-παίδευ-σθω	πε-παίδευ-μένη ἦτον	πε-παίδευ-μένη εἶτον

inf. **πε-παίδευ-σθαι**

part. **πε-παίδευ-μένος, πε-παίδευ-μένη, πε-παίδευ-μενον**

gen. **πε-παίδευ-μένος, πε-παίδευ-μένης, πε-παίδευ-μένου**

შენიშვნა: დაბოლოებები: **-μαι, -σαι, -ται, -νται, -σθαι** მახვილისათვის მოკლე მარცვლებია.

Plusquamperfectum I activi

პლუსკვამპერფექტი, იგივე ნამყოწინარეწარსული იწარმოება პერფექტის ფუძისაგან: დროის ნიშან **κ-**ს ემატება ხმოვანი **ε** ან **ει** და შემდეგ ისტორიულ დროთა პირის ნიშნები. თუ გზნა იწყება თანხმოვნით, გზნის ფუძე რედუპლიცირებულია. ამავე დროს, მას წინ დაერთვის მარცვლოვანი ნამატი.

პლუსკვამპერფექტს მხოლოდ თხრობითი კილო აქვს. ატიკურ დიალექტში უკვე გვაქვს მოქმედებითი გვარის პლუსკვამპერფექტის დაბოლოებათა ორი ფორმა: *ძველი* და *შემდეგდროინდელი*. საშუალი და ვნებით გვარის ფორმები პლუსკვამპერფექტში საზიაროა. მათ საწარმოებლად პერფექტის და პლუსკვამპერფექტის ფუძეს დაერთვის ისტორიულ დროთა პირის ნიშნები უშუალოდ – დროის ნიშნისა და შემაერთებელი ხმოვნების გარეშე.

plusquamperfectum I activi

singularis

ადრინდელი	გვიანდელი
p.p. ἐ-πε-παίδευσ-η	ἐ-πε-παίδευσ-ει-ν
p.s. ἐ-πε-παίδευσ-ης	ἐ-πε-παίδευσ-εις-ς
p.t. ἐ-πε-παίδευσ-ει(ν)	ἐ-πε-παίδευσ-ει

pluralis

p.p. ἐ-πε-παίδευσ-ε-μευ	ἐ-πε-παίδευσ-ει-μευ
p.s. ἐ-πε-παίδευσ-ε-τε	ἐ-πε-παίδευσ-ει-τε
p.t. ἐ-πε-παίδευσ-ε-σαν	ἐ-πε-παίδευσ-ει-σαν

dualis

p.s. ἑ-πε-παίδευκ-ε-του

p.t. ἑ-πε-παίδευκ-ε-την

ἑ-πε-παίδευκ-ει-του

ἑ-πε-παίδευκ-ει-την

plusquamperfectum medii (passivi)

singularis

p.p. ἑ-πε-παίδεν-μην

p.s. ἑ-πε-παίδεν-σο

p.t. ἑ-πε-παίδεν-το

pluralis

p.p. ἑ-πε-παίδεν-μεθα

p.s. ἑ-πε-παίδεν-σθε

p.t. ἑ-πε-παίδεν-το

dualis

p.p. ἑ-πε-παίδεν-σθιν

p.s. ἑ-πε-παίδεν-σθιν

Futurum III activi

fut. III მოქმედებითი გვარისა აღწერით იწარმოება. აღებულია *part. pf.* ზმნისა და „ყოფნა“ ზმნა მომავალში. ანუ: *παίδενᾶ > πεπαίδενκᾶς ἔσομαι*.

Futurum III passivi

fut. III ვნებითი გვარისა იწარმოება გაორმაგებულ (რედუქციურებულ) ფუძეზე ღროის ნიშნის *σ*-ის მიმატებით; შემდეგ შემაერთებული ხმოვნების *ο* და *ε* მემუვირით ემატება *fut. med.*-ის დაბოლოებები, მაგ: *πεπαίδενσομαι*, -σθη, -σεται და ა. შ.

თანხმოვანფუძიანი ზმნები ე. წ. *verba impura*

ამ ზმნათა გარკვეულ ნაწილს აქვს როგორც პირველი ანუ სუსტი, ისე მეორე ანუ ძლიერი ღროები. განსხვავებით ხმოვანფუძიანი ზმნებისაგან, ე. წ. *verba pura*-საგან, რომელთაც მხოლოდ *I* ღროები ანუ სუსტი ღროები აქვთ. თანხმოვანფუძიანი ზმნებისთვის მეორე ღროებში ძირეული ხმოვნის თვისებრიობის ცვლადი დამახასიათებელი, იგივე აბლაუტი. მაგ: *κλέπ-τ-ω*, *ἑ-κλέπ-της*, *κῆ-κλιφ*.

თანხმოვანფუძიან ზმნათა დიდი ნაწილის აწმყოს ფუძე, იგივე ღროის ფუძე განსხვავებულია ზმნის ფუძისაგან ანუ მარტივი ფუძისაგან. ასე რომ, ზმნათა უღლების ღროს საჭიროა ცოდნა როგორც აწმყოს ფუძისა (პრეზენსისა), რომლისაგანაც აწმყო და იმპერფექტი იწარმოება, ასევე საჭიროა ცოდნა ზმნის მარტივი ფუძისა, რომლისაგანაც ღროთა დანარჩენი ფორმები იწარმოება. საბოლოოდ კი,

საჭიროა გზნათა კლასიფიკაციის გათვალისწინება. აქ წარმოვადგენთ ოთხი კლასის გზნებს.

გზნათა კლასიფიკაცია

I კლასის განეკუთვნებიან ის გზნები, რომელთა აწმყოს ფუძე და გზნის ფუძე ანუ მარტივი ფუძე იდენტურია, ერთი და იგივეა. ესენია ხმოვანფუძიანი გზნები ანუ *verba pura* და თანხმოვანფუძიანი გზნათა ნაწილი, ე. წ. *verba muta*-ხმულ თანხმოვნებზე დაბოლოებული. მაგ: $\lambda\acute{\epsilon}\gamma$ -ა, $\acute{\alpha}\rho\chi$ -ა, $\gamma\rho\acute{\delta}$ -ა და ა. შ.

II კლასის გზნები. აწმყოს ფუძის მისაღებად გზნის მარტივი ფუძეს, რომელიც ბოლოვდება ლაბიალურ (ბაგისმიერ) თანხმოვნებზე, ემატება τ . ხდება ფონეტიკური პროცესი და β და ϕ τ -სთან გამკეუთრდება და გვაძლევს π -ს: $\beta + \tau > \pi\tau$, $\phi + \tau = \pi\tau$, $\pi + \tau > \pi\tau$ (აქ π უცვლელი რჩება). $\beta\lambda\alpha\beta$ (ფუძე), *praes.* $\beta\lambda\alpha\pi\tau$ -ა ვაენებ.

III კლასის გზნები ხორხისმიერ (გუგურალურ) და კბილისმიერ (დენტალურ) თანხმოვნებზე ბოლოვებიან. ისინი აწმყოს ფუძეს აწარმოებენ მარტივი ფუძეზე იოტას დართვით ანუ იოტიზაციით: $\pi\rho\alpha\gamma + j > \pi\rho\acute{\alpha}\sigma\sigma\omega$ ($\pi\rho\acute{\alpha}\tau\tau\omega$) ვაკეთებ. საერთოდ, γ , κ , $\chi + j > \sigma$ ან $\tau\tau$ (ორი სიგმა უფრო კონინესთვის არის დამახასიათებელი). დენტალური თანხმოვანი $\delta + j = \zeta$ (მაგ.: $\acute{\epsilon}\lambda\pi\iota\delta$ - j -ა $>$ $\acute{\epsilon}\lambda\pi\iota\zeta$ ა ვიმედოვნებ). აქვე შემოდის λ , ρ , ν -ზე დაბოლოებული გზნები; $\lambda + j = \lambda\lambda$. $\beta\alpha\lambda$ -ა $>$ $\beta\acute{\alpha}\lambda\lambda$ - „ვისერი“;

$\kappa\rho\iota\nu$ - j -ა $>$ $\kappa\rho\iota\omega$ - „განესჯი“; $\kappa\alpha\theta\alpha\rho$ - j -ა $>$ $\kappa\alpha\theta\alpha\iota\rho\alpha$ - „განეწმენდ“.

IV კლასის განეკუთვნებიან ხმულ თანხმოვნებზე დაბოლოებული გზნები და მათთვის დამახასიათებელია ძირეული ხმოვნის ცვლა. ეს გზნები ერთმარცვლიანები არიან. მაგ: $\lambda\iota\pi$ - $\lambda\acute{\epsilon}\iota\pi$ - $\lambda\acute{\epsilon}\iota\pi\omega$ - ვგოვებ; $\pi\alpha\theta$ - $\pi\alpha\iota\theta$ - $\pi\alpha\iota\theta\omega$ - ვარწმუნებ, ვაკერებ.

Praesens da imperfectum activi და medii (passivi).

ნიმუშები: $\pi\acute{\epsilon}\mu\pi\omega$ - „ვეგზავნი“ (*act.*)

$\pi\acute{\epsilon}\mu\pi$ - σ - $\mu\alpha\iota$ - „ვიგზავნი (ჩემთვის)“, „ვიგზავნები“.

$\acute{\epsilon}$ - $\pi\acute{\epsilon}\mu\pi$ - σ - ν - „ვეგზავნიდი“, $\acute{\epsilon}$ - $\pi\acute{\epsilon}\mu\pi$ - $\acute{\sigma}$ - $\mu\eta\tau$ - „ვიგზავნიდი ჩემთვის“, „ვიგზავნებოდი“.

futurum activi და medii.

ნიმუშები: $\acute{\alpha}\gamma\omega$ - „მიმყავს, აწა - „წავიყვან“, $\acute{\alpha}\zeta\sigma\mu\alpha\iota$ - „წავიყვან ჩემთვის“.

მიმავალი დროის მაწარმოებელი σ სუფიქსი ხორხისმიერთან გვაძლევს ξ -ს, (γ , κ , $\chi + \sigma = \xi$), ბაგისმიერთან (β , π , $\phi + \sigma = \psi$) გვაძლევს ψ -ს, ხოლო დენტალი სიგმასთან ამოყვარდება: $\gamma\rho\acute{\alpha}\delta\phi\omega$ - $\gamma\rho\acute{\alpha}\delta\psi\omega$ - $\gamma\rho\acute{\alpha}\delta\psi\sigma\mu\alpha\iota$ - ვწერ; $\psi\acute{\epsilon}\sigma\delta\omega$ - $\psi\acute{\epsilon}\sigma\sigma\omega$ - $\psi\acute{\epsilon}\sigma\sigma\mu\alpha\iota$ - ვატყუებ.

λ , μ , ν , ρ - თანხმოვნებზე დაბოლოებული გზნები მომავალს აწარმოებენ კონტრაქციით, შერწყმით: $\beta\alpha\lambda\lambda$ -ა $\beta\alpha\lambda$ - $\acute{\epsilon}$ - σ - ω $>$ $\beta\alpha\lambda\acute{\epsilon}\omega$ $>$ $\beta\alpha\lambda\acute{\omega}$ ვისერი (ორ ხმოვანს შორის სიგმა ამოყვარდა და მოხდა შერწყმა). *მედოქმე:* $\beta\alpha\lambda$ - $\acute{\epsilon}$ - σ - σ - $\mu\alpha\iota$ $>$ $\beta\alpha\lambda$ - $\acute{\epsilon}$ - σ - $\mu\alpha\iota$ $>$ $\beta\alpha\lambda\sigma\mu\alpha\iota$. ეს არის ე. წ. *futurum II*, იგივე *futurum contractum* ანუ შერწყმული მომავალი, უსიგმო.

-*ინ ფუძიანი მზნები, რომელთა აწმყო -იწა-ზე ბოლოვდება და ორმემეტ-მარცვლიანია, გვაძლევენ ე. წ. ატიკურ მომავალს (futurum atticum). მაგ: σομιζα ვუქრობ, ფუტეა – σομιδ აქედან: σομιδσέα > σομιέν > σομιδ (act.), σομιδσέομαι > σομιέομαι > σομισύμαι (med.).*

აორისტი თანზოვანფუძიანი მზნებისა

praesens	მარტ. ფუძე	activum	medium	passivum
ἄγω – მიმყავს	ἀγ-	ἵξαι	ἵξάμην	ἵχθην
λέγω – ვამბობ	λεγ-	ἔλεξα	ἔλεξάμην	ἔλέχθην
ἄρχω – ვმართავ	ἀρχ-	ἵρξα	ἵρξάμην	ἵρχθην
τάσσω – განვაწყობ	ταγ-	ἔταξα	ἔταξάμην	ἔτάχθην
δῶκω – ვღებუნი	δωκ-	ἔδωξα	ἔδωξάμην	ἔδωχθην

γ. კ. χ ვნებითისთე სუფიქსთან გვაძლევს χθ-ს.

β, π, φ გვაძლევს φθ-ს, ხოლო ღენტალიმ-სთან გვაძლევს σ-ს.

მაგ: τρίζω – ἔτρίζομαι ვსრეს

βλάπτω – ἔβλάπτωμαι ვაენებ

ψένδω – ἔψένδομαι ვაყუებ

παίθω – ἔπαίθομαι ვარწმუნებ

პერფექტი I მოქმედებითი გვარისა

ის მზნები, რომლებიც ბოლოვებიან κω, γω, χω, ττω (στω), πω, βω, φω, πτω-ზე, მოქმედებითი გვარის პერფექტს ვერ აწარმოებენ. ღენტალფუძიანები კა სუფიქსის ღართის შედეგად κ-ს წინმდებარე ღენტალს ამოავლებენ. მაგ:

σποιδάξω, ფუტე – σποιδάξω > ἔσποιδάξα – „ვბუკითობ“. ἔριζω, ფუტეა – ἔριδ > ἵρικα – „ვღაუვობ“. ზოგიერთ მზნაში კა სუფიქსის ღართვა იწვევს ფუძისეულ ν-ს ღაკარგვას: κρίνω > κέκρικα – „ვისჯი“. ზოგიერთი მზნის ფუძეში ხდება მეტათეზისი – ბერათა გაღასმა: βάλλω > βέβληκα – „ვისერი“.

plusquamperfectum I activi

	აღრიღდელი	გვიანდელი	
κομιζω	ἔκεικομίκη	ἔκεικομίκειν	– „მომავქს“
σποιδάξω	ἔσποιδάκη	ἔσποιδάκειν	– „ვბუკითობ“
ἔριζω	ἵρικη	ἵρικειν	– „ვღაუვობ“
παίθω	ἔπαπεικη	ἔπαπεικειν	– „ვარწმუნებ“
φάινω	ἔπεφάγκη	ἔπεφάγκειν	– „გამოვარჩენ“

პერფექტი და პლუსკვამპერფექტი თანზოვანფუძიანი მზნებისა

praesens	მარტ. ფუძე	perfectum m.-p.	plusqua m.-p.	
ἄγω	ἀγ-	ἵγμαι	ἵγμαι	– „მიმყავს“
ἄρχω	ἀρχ-	ἵργμαι	ἵργμαι	– „ემართავ“

τάσσω	ταγ-	τέταγμα	ἐτετάγμαμην – „განეაწყობ“
κομίζω	κομιδ-	κεκόμισμαι	ἐκεκομίσμη – „მომაქეს“
ἀναγκάζω	ἀναγκαδ-	ἠνάγκασμαι	ἠαναγκάσμη – „ვაიძულებ“
φαίνω	φαν-	πέφασμαι	ἐπέφασμη – „გამოვჩინ“

ატიკურში ვნებითი გვარის II აორისტსა და ვნებითი გვარის II მყოფადს პირველი ოთხი კლასის მშენები აწარმოებენ.

praesens	მარტ. ფუტე	aor. II pass.	fut. II pass.
λέγω	λεγ-	ἐλέγη	λεγήσομαι – „ვაბობ“
μάσσω	μαγ-	ἐμάγη	μαγήσομαι – „ვემელ“
τήκω	τακ-	ἐτάκη	τακήσομαι – „ვადნობ“
βλάπτω	βλαβ-	ἐβλάβη	βλαβήσομαι – „ვავენებ“
κόπτω	κοπ-	ἐκόπη	κοπήσομαι – „ვჭრი, ვკვეთ“
γράφω	γραφ-	ἐγράφη	γραφήσομαι – „ვეწერ“
φαίνω	φαν-	ἐφάνη	φανήσομαι – „ვაჩინ“

ნამშნარი მელსართავი სახელები

ნამშნარი მელსართავი სახელები ანუ adiectiva verbalia I, II, III კლასის მშნათა მარტივ ფუტეებს იყენებს, ხოლო IV კლასის მშნათა აწმყოს ფუტეს დაერთვის დაბოლოებები: -τός, -τή, -τόν და ამ დაბოლოებით ნაწარმოები სახელები შინაარსობლივად მიუთითებენ შესაძლებლობაზე და ქართულში წარსული დროის ვნებითი გვარის მიმღობით გადმოდის (მაგ.: λεκτός, ή, όν – „ნათქვამი“). ხოლო -τέος, -τέα, -τέον დაბოლოებების დართვით ნაწარმოები სახელები შინაარსობლივად ვალდებულებს მნიშვნელობას იძენენ და მომავალი დროის ვნებითი გვარის იდენტურია (მაგ.: λεκτέος, λεκτέα, λεκτέον – სათქმელი, ანუ ის, რაც უნდა თქვას, ვალდებული ხარ, თქვა). ეს სახელები იბრუნვის I და II კანკელობით.

მი უღლების მშნები

მი უღლების მშნების ორი ჯგუფია. I ჯგუფს განეკუთვნებიან მშნები, რომლებიც ბოლოვდებიან ისეთ ხმოვნებზე, როგორცაა: ε, ο, α. მი-ზე დაბოლოებული მშნები ა-ზე დაბოლოებულითაგან ძირითადად განსხვავდება პრეზენსში, იმპერფექტსა და II აორისტში; დაბოლოებები ამ დროებში ფუტეს შემაერთებელ ხმოვანთა გარეშე დაერთვის. გამონაკლისია კავშირებითი კილო: აქაც, ისევე როგორც უღლების მშნებში, შემაერთებელი ხმოვნებია და η.

მი უღლების მშნებში თითქმის შემონახულია პირის ნიშანთა ადრინდელი დაბოლოებები:

⁵ λέγω, κόπτω, γράφω მშნებს ვნებითი გვარის ორივე აორისტი აქეთ: ἐλέχθη-ἐλέγη, ἐκόφθη-ἐκόπη, ἐγράφη-ἐγράφη.

singularis

p.p. -მს

p.s. -ს (ნაცვლადმს-სა)

p.t. -მს (ნაცვლადმს-სა)

pluralis

p.p. -მეშ

p.s. -ტე

p.t. -ამს (< ანტს)

dualis

p.s. -თო

p.t. -თო

მს უღლების ზმნათა გარკვეული ნაწილი აწმყოს ფუძეს გაორკეცების ანუ რედუქციაციის მეშვეობით აწარმოებს. ზმნის დასაწყის თანხმონანს დაერთვის *ს* (იოტა) და ამგვარად მიღებული მარცვალი დაემატება წინ მარტივ ფუძეს. ამ ზმნებს პრეზენსში, იმპერფექტსა და II აორისტში ინდიკატივის მოქმედებითი გვარის მხოლოდობით რიცხვში უგრძელდებათ ფუძისეული მოკლე ხმოვნები: *ე* და *ა* > *ი*, *ო* > *ა*. მრავლობითსა და ორობითში ხმოვანი არ გრძელდება.

activum**praesens****ind. sing.**

მარტ. ფუძე. მც-	მი-	მ-	მტა-
„ეღებ“	„ეაძღებ“	„ეუშებ“	„ეღამ“
p.p. მ-მტ-მს	მ-მამს	მ-მტ-მს	მ-მტტ-მს
p.s. მ-მტ-მს	მ-მამ-მს	მ-მტ-მს	მ-მტტ-მს
p.t. მ-მტ-მს(ს)	მ-მამ-მს(ს)	მ-მტ-მს(ს)	მ-მტტ-მს(ს)

pluralis

p.p. მ-მტ-მეშ	მ-მამ-მეშ	მ-მტ-მეშ	მ-მტა-მეშ
p.s. მ-მტ-ტე	მ-მამ-ტე	მ-მტ-ტე	მ-მტა-ტე
p.t. მს-მტ-ამს(ს)	მს-მამ-ამს(ს)	მს-მტ-ამს(ს)	მს-მტა-ამს(ს)

dualis

p.s. მ-მტ-თო	მ-მამ-თო	მ-მტ-თო	მ-მტა-თო
p.t. მ-მტ-თო	მ-მამ-თო	მ-მტ-თო	მ-მტა-თო

conj. sing.

p.p. მს-მამ	მს-მამ	მ-მამ	მ-მტამ
p.s. მს-მამს	მს-მამს	მ-მამს	მ-მტამს
p.t. მს-მამ	მს-მამ	მ-მამ	მ-მტამ

pluralis

p.p.	τι-θῶ-μεν	δι-δῶ-μεν	ἰ-ῶ-μεν	ἰ-στῶ-μεν
p.s.	τι-θῆ-τε	δι-δῶ-τε	ἰ-ῆ-τε	ἰ-στῆ-τε
p.t.	τι-θῶ-σι(ν)	δι-δῶ-σι(ν)	ἰ-ῶ-σι(ν)	ἰ-στῶ-σι(ν)

dualis

p.s.	τι-θῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἰ-ῆ-τον	ἰ-στῆ-τον
p.t.	τι-θῆ-τον	δι-δῶ-τον	ἰ-ῆ-τον	ἰ-στῆ-τον

opt. sing.

p.p.	τι-θείη-ν	δι-δοίη-ν	ἰ-εῖη-ν	ἰ-σταίη-ν
p.s.	τι-θείη-ς	δι-δοίη-ς	ἰ-εῖη-ς	ἰ-σταίη-ς
p.t.	τι-θείη	δι-δοίη	ἰ-εῖη	ἰ-σταίη

pluralis

p.p.	τι-θεῖ-μεν	δι-δοῖ-μεν	ἰ-εῖ-μεν	ἰ-σταῖ-μεν
p.s.	τι-θεῖ-τε	δι-δοῖ-τε	ἰ-εῖ-τε	ἰ-σταῖ-τε
p.t.	τι-θεῖε-ν	δι-δοῖε-ν	ἰ-εῖε(ν)	ἰ-σταῖε-ν

dualis

p.s.	τι-θεῖ-τον	δι-δοῖ-τον	ἰ-εῖ-τον	ἰ-σταῖ-τον
p.t.	τι-θεῖ-την	δι-δοῖ-την	ἰ-εῖ-την	ἰ-σταῖ-την

imperat. sing.

p.p.	-	-	-	-
p.s.	τί-θει	δί-δου	ἰ-ει	ἰ-στη
p.t.	τι-θέε-τω	δι-δόε-τω	ἰ-έε-τω	ἰ-στάε-τω

pluralis

p.p.	-	-	-	-
p.s.	τί-θεε-τε	δί-δοε-τε	ἰ-εε-τε	ἰ-στάε-τε
p.t.	τι-θέε-ντων	δι-δόε-ντων	ἰ-έε-ντων	ἰ-στάε-ντων

dualis

p.s.	τί-θεε-τον	δί-δοε-τον	ἰ-εε-τον	ἰ-στάε-τον
p.t.	τι-θέε-των	δι-δόε-των	ἰ-έε-των	ἰ-στάε-των
inf.	τι-θέε-ναι	δι-δόε-ναι	ἰ-έε-ναι	ἰ-στάε-ναι
p.art.	τι-θείς	δι-δούς	ἰ-εῖς	ἰ-στάς
	τι-θείσα	δι-δούσα	ἰ-εῖσα	ἰ-στάσα
	τι-θέεν	δι-δούν	ἰ-έεν	ἰ-στάεν

gen.	τι-θέε-ντος	δι-δόντος	ἰ-έντος	ἰ-στάεντος
	τι-θείσης	δι-δούσης	ἰ-είσης	ἰ-στάσης
	τι-θέε-ντος	δι-δόντος	ἰ-έντος	ἰ-στάεντος

imperfectum**singularis**

p.p.	ἐ-τί-θην	ἐ-δίδου-ν	ἴ-ει-ν	ἴ-στη-ν
p.s.	ἐ-τί-θει-ς	ἐ-δί-δου-ς	ἴ-ει-ς	ἴ-στη-ς
p.t.	ἐ-τί-θει	ἐ-δί-δου	ἴ-ει	ἴ-στη

pluralis

p.p.	ἐ-τί-θε-μεν	ἐ-δί-δο-μεν	ἴ-ε-μεν	ἴ-στα-μεν
p.s.	ἐ-τί-θε-τε	ἐ-δί-δο-τε	ἴ-ε-τε	ἴ-στα-τε
p.t.	ε-τί-θε-σαν	ἐ-δί-δο-σαν	ἴ-ε-σαν	ἴ-στα-σαν

dualis

p.s.	ἐ-τί-θε-τον	ἐ-δί-το-τον	ἴ-ε-τον	ἴ-στα-τον
p.t.	ἐ-τι-θέ-την	ἐ-δι-δό-την	ἴ-έ-την	ἴ-στα-την

aoistus II**ind. sing.**

p.p.	ἔ-θηκ-α	ἔ-δωκ-α	ἦκ-α	ἔ-στη-ν
p.s.	ἔ-θηκ-ας	ἔ-δωκ-ας	ἦκ-ας	ἔ-στη-ς
p.t.	ἔ-θηκ-ε(ν)	ἔ-δωκ-ε(ν)	ἦκ-ε(ν)	ἔ-στη

pluralis

p.p.	ἔ-θε-μεν	ἔ-δο-μεν	εἶ-μεν	ἔ-στη-μεν
p.s.	ἔ-θε-τω	ἔ-δο-τε	εἶ-τε	ἔ-στη-τε
p.t.	ἔ-θε-σαν	ἔ-δο-σαν	εἶ-σαν	ἔ-στη-σαν

dualis

p.s.	ἔ-θε-τον	ἔ-δο-τον	εἶ-τον	ἔ-ετη-τον
p.t.	ἔ-θέ-την	ἔ-δό-την	εἶ-την	ἔ-στή-την

conj. sing.

p.p.	(ἴνα) θῶ	(ἴνα) δῶ	(ἴνα) ᾶ	(ἴνα) στῶ
p.s.	- θῆς	δῆς	- ᾶς	- στῆς

და ა. შ. როგორც პრეზენსის კავშირებით.

opt. sing.

p.p.	(εἶθε) θείη-ν	(εἶθε) δοίη-ν	(εἶθε) εἴη-ν	(εἶθε) σταίη-ν
p.s.	- θείης	- δοίης	- εἴης	- σταίης

და ა. შ. როგორც პრეზენსის ოპტიმიუმით.

sing. imperat.

p.s.	θέ-ς	δό-ς	ἔ-ς	στη-θι
p.t.	θέ-τω	δό-τω	ἔ-τω	στη-τω

pluralis

p.s.	θή-τε	δό-τε	ἔ-τε	στή-τε
p.t.	θή-ντων	δό-ντων	έ-ντων	στά-ντων

dualis

p.s.	θή-τον	δό-τον	ἔ-τον	στή-τον
p.t.	θή-των	δό-των	έ-των	στή-των
inf.	θείναι	δοῦναι	εἶναι	στήναι
part.	θείς θείσα	δούς δοῦσα	εἷς εἷσα	στάς στάσα
gen.	θή-ντ-ος θείσης θή-ντ-ος	δό-ντ-ος δούσης δό-ντ-ος	ἔ-ντ-ος εἷσης έ-ντ-ος	στά-ντ-ος στάσης στά-ντ-ος

medium (passivum) praesens**ind. sing.**

p.p.	τί-θε-μαι	δίδομαι	ἴ-ε-μαι	ἴ-στα-μαι
p.s.	τί-θε-σαι	δί-δο-σαι	ἴ-ε-σαι	ἴ-στα-σαι
p.t.	τί-θε-ται	δί-δο-ται	ἴ-ε-ται	ἴ-στα-ται

pluralis

p.p.	τι-θέ-μεθα	δι-δό-μεθα	ἴ-έ-μεθα	ἴ-στά-μεθα
p.s.	τί-θε-σθε	δί-δο-σθε	ἴ-ε-σθε	ἴ-στα-σθε
p.t.	τί-θε-νται	δί-δο-νται	ἴ-ε-νται	ἴ-στα-νται

dualis

p.s.	τί-θε-σθον	δί-δο-σθον	ἴ-ε-σθον	ἴ-σατ-σθον
p.t.	τί-θε-σθον	δί-δο-σθον	ἴ-ε-σθον	ἴ-στα-σθον

conj. sing.

p.p.	(ἴνα)τι-θῶμαι	(ἴνα)δι-δῶμαι	(ἴνα)ἴ-ῶμαι	ἴ-στῶμαι
------	---------------	---------------	-------------	----------

ἔσ.σ.β.

opt. sing.

p.p.	τι-θεί-μην	δι-δοί-μην	ἴ-εῖ-μην	ἴ-σταί-μην
------	------------	------------	----------	------------

ἔσ.σ.β.

imperat. sing.

p.s.	τί-θε-σο	δί-δο-σο	ἴ-ε-σο	ἴ-στά-σο
p.t.	τι-θέ-σθω	δι-δό-σθω	ἴ-έ-σθω	ἴ-στά-σθω

pluralis

p.s.	τί-θε-σθε	δί-δο-σθε	ἴ-εσ-θε	ἴ-στά-σθε
p.t.	τι-θέ-σθων	δι-δό-σθων	ἴ-έ-σθων	ἴ-στά-σθων

dualis

p.s.	ტი-θέ-σθον	δί-δο-σθον	ἴ-εσ-σθον	ἴ-στα-σθον
p.t.	ტი-θέ-σθων	δι-δó-σθων	ἴ-έ-σθων	ἴ-στά-σθων
inf.	τί-θε-σθαι	δί-δο-σθαι	ἴ-ε-σθαι	ἴ-στα-σθαι
part.	ტი-θέ-μενος	δι-δó-μενος	ἴ-έ-μενος	ἴ-στά-μενος
	ტი-θε-μένη	δι-δο-μένη	ἴ-ε-μένη	ἴ-στα-μένη
	ტი-θέ-μενον	δι-δó-μενον	ἴ-έ-μενον	ἴ-στά-μενον

imperfectum**singularis**

p.p.	έ-τι-θέ-μην	έ-δι-δó-μην	ί-έ-μην	ί-στά-μην
p.s.	έ-τί-θε-σο	έ-δί-δο-σο	ἴ-ε-σο	ἴ-στα-σο
p.t.	έ-τί-θε-το	έ-δί-δο-το	ἴ-ε-το	ἴ-στα-το

pluralis

p.p.	έ-τι-θέ-μεθα	έ-δι-δó-μεθα	ί-έ-μεθα	ί-στά-μεθα
p.s.	έ-τί-θε-σθε	έ-δί-δο-σθε	ἴ-ε-σθε	ἴ-στα-σθε
p.t.	έ-τί-θε-υτο	έ-δί-δο-υτο	ἴ-ε-υτο	ἴ-στα-υτο

dualis

p.s.	έ-τί-θε-σθον	έ-δί-δο-σθον	ἴ-ε-σθον	ἴ-στα-σθον
p.t.	έ-τι-θέ-σθη	έ-δι-δó-σθη	ἴ-έ-σθη	ἴ-στά-σθη

aoistus II medii**ind. sing.**

p.p.	έ-θέ-μην	έ-δó-μην	εί-μην	ἴστημι*
p.s.	έ-θ-ου	έ-δου	εί-σο	
p.t.	έ-θε-το	έ-δο-το	εί-το	

* ἴστημι-ს არა აქვს aor. II მედიანური მზნისა.

pluralis

p.p.	έ-θέ-μεθα	έ-δó-μεθα	εί-μεθα
p.s.	έ-θε-σθε	έ-δο-σθε	εί-σθε
p.t.	έ-θε-υτο	έ-δο-υτο	εί-υτο

dualis

p.s.	έ-θε-σθον	έ-δο-σθον	εί-σθον
p.t.	έ-θέ-σθη	έ-δó-σθη	εί-σθη

conj. sing.

p.p.	(ἴνα) θῶ-μαι	(ἴνα) δῶ-μαι	(ἴνα) ἴ-μαι
p.s.	-θή	-δῶ	-ῆ

და ა.შ. როგორც პრეზენტის კავშირებითში.

მენიშენა: $\mu\lambda$ ულლების ზმნებს დანარჩენი ფორმები ისევე ეწარმოებათ, როგორც ω ულლების ზმნებს, იმ განსხვავებით, რომ ზოგიერთ დროში ბოლოდან პირველი ფუძისეული მარცხელი გრძელია, ზოგან კი – მოკლე.

opt. sing.

p.p. (είθε) მი- $\mu\eta\varsigma$, დი- $\mu\eta\varsigma$, ე- $\mu\eta\varsigma$ და ა.შ. როგორც პრეზენტის ოპტიკატივი.

imperat. sing.

p.s. მიმ	დიმ	იმ
p.t. მი-σθ	დი-σθ	ე-σθ

pluralis

p.s. მი-σθε	დი-σθε	ე-σθε
p.t. მი-σθασ	დი-σθασ	ე-σθασ

dualis

p.s. მი-σθις	დი-σθις	ე-σθις
p.t. მი-σθασ	დი-σθασ	ე-σθασ
inf. მი-σθαι	დი-σθαι	ე-σθαι

Ἰσθημι-ს, გარდა II აორისტიკა, აქვს I აორისტიკი აქტივისა და მედიუმისა და ასევე Futurum III (აქტივი). ასე, რომ $\mu\lambda$ – ულლების I ჯგუფის ძირითადი ფორმე-ბია:

	<i>fut.</i>	<i>perf.</i>	<i>aor. pass.</i>	<i>adj. verb.</i>
τι-θημι	θήσω	τέθηκα	τέθην	θητός – დადებული
δι-δα-μι	δάσω	δέδωκα	δέδημαι	διτός – მიცემული
ι-η-μι	ήσω	είκα	είθην	έτός – გაგზავნილი
ἰσθη-μι	ισθήσω	ἔσθηκα	ἔσθην	στατός – დადგმული

/σε-σθη-κα

Ἰσθημι ზმნის ფორმები გარდამავალი და გარდაუვალი მნიშვნელობით:

- გარდამავალი: Ἰσθημι – ვეგამ
 Ἰσταμαι – ვივლი ჩემთვის (*საშ გვ.*)
 στήσω – დავეგამ
 στήσομαι – დავივლი ჩემთვის
 σταθήσομαι – დამეგამენ
 ἔσθησα – დავეღვი
 ἔσθησάμην – დავივლი ჩემთვის
 ἔσθην – დამეღვის

- გარდაუვალი: Ἰσταμαι – ვეღვი (*ენებ. გვ.*)
 στήσομαι – დავეღვი
 ἔσθη – დავეღვი
 ἔσθηκα – ვეღვივარ, დავეღვი – პერფექტის აქტივი გარ-
 დაუვალი მნიშვნელობით.

ასევეა: *plusquam.* ἔσθηκῃ – ვიდექი
fut. III ἔσθηξω – დაეღებო

ἵσθημι მზნის ფორმები პერფექტში

ამ მზნას ორ-ორი ფორმა აქვს: ერთი ნაწარმოებია κ-ს ღართვით, მეორე კი იწარმოება რედუქლიცირებულ ἔσθα ფუძემე პირის ნიშნების უშუალო ღართვით:

perfectum

singularis

ind.	conj.	opt.	imperat.
p.p. ἔσθηκα	ἔσθηκω	ἔσθαιην	-
p.s. ἔσθηκας	ἔσθηκῃς	ἔσθαιῆς	ἔσθηκε (ἔσθαθι)
p.t. ἔσθηκε(ν)	ἔσθηκει	ἔσθαιη	ἔσθηκέτω (ἔσθάτω)

pluralis

ind.	conj.	opt.	imperat.
p.p. ἔσθαμεν (ἔσθηκαμεν)	ἔσθῶμεν (ἔσθηκῶμεν)	ἔσθαιμεν	-
p.s. ἔσθατε (ἔσθηκατε)	ἔσθητε	ἔσθαιτε	ἔσθατε
p.t. ἔσθασι (ἔσθηकाσι(ν))	ἔσθῶσι (ν)	ἔσθαιεν	ἔσθάντων (ἔσθάτωσαν)

dualis

p.s. ἔσθατον (ἔσθηκατον)	ἔσθητον	ἔσθαιτον	ἔσθατον
p.t. ἔσθατον (ἔσθηκατον)	ἔσθητον	ἔσθαιτην	ἔσθάτω
inf. ἔσθᾶναι = ἔσθηκέναι			
part. ἔσθῶς = ἔσθηκῶς			
ἔσθῶσα = ἔσθηκῶσα			
ἔσθός = ἔσθηκός			
gen. ἔσθῶτος = ἔσθηκός			
ἔσθῶσης = ἔσθηκῶσης			
ἔσθῶτος = ἔσθηκός			

პრევერბიანი მზნები

- ἀνα-τίθημι – ვუძღენი, ვწირავ, დაეუღებ
- ἀνα-τίθημι – ვუპირისპირებ
- ἐπι-τίθημι – დავერთავ, დავემატებ
- δια-τίθημι – მოვაწესრიგებ
- συμ-τίθημι – ვაჯამებ
- ἀπο-τίθημι – გაღავლებ
- ἐν-τίθημι – ჩავერთავ, ჩაეღებ

პროσ-ძიημ – დაეუმატებ
 ἀπο-ძინამ – გაღავეცემ, გაღაეაწოლებ
 ἀνα-ძინამ – გაღავეცემ
 ἐκ-ძინამ – გაღავეცემ, გამოვცემ
 μετα-ძინამ – ვუნაწილებ, ვაუწყებ
 παρα-ძინამ – გავცემ, გაღავეცემ
 ἀν-ისτημ – აღვადგენ
 ἐφ-ისτημ – აღვმართავ, წინ ვაყენებ
 παρα-ისτημ – გვერდით ვაყენებ
 ἀφ-ისτημ – გაღაელგამ, უკუვაგლებ
 καθ-ისτημ – დავადგენ, ვაჩერებ
 προ-ისτημ – წამოვწევ
 συσ-იημ – მესმის
 ἐφ-იημ – ვგზავნი, ვაქებებ
 προ-იημ – წარვგზავნი
 παρα-იημ – ხელიდან ვუშვებ
 ἐφ-ιεμ – მოვისურვებ

II აორისტის მქონე უღლების ზმნები (ძირეული აორისტი)

βαίνω (ფუძეβα, βη) – დაეღივარ

ind. ἔβην
 conj. βῶ
 opt. βαιήν
 imper. βήθι
 inf. βήσαι

part. βάς (βάντος)
 βᾶσα (βάσης)
 βάν (βάντος)

γίγνομαι (ფუძეγνα, γνο) – ვცნობ, ვიგებ

ind. ἔγνων
 conj. γῶ
 opt. γοιήν
 imper. γῶθι
 inf. γῶναι
 part. γόνος (IIIკ.)
 γόνισα (Iკ.)
 γόν (IIIკ.)

ფორმანაკლი მზებები – *verba defectiva*

ესენია: *φημι* – ვამბობ; *εἰμι* – ვარ; *εἶμι* – წავალ; *οἶδα* – ვიცი; *κείμαι* – ვწევარ, ვარ; *χρή* – საჭიროა, უნდა; *ἦμι* – ვამბობ.

singularis

	ind.	conj.	opt.	imper. imperf.	inf.
p.p.	φη-μί	φῶ	φαίην	-	ἔ-φη-ν
p.s.	φη-ς	φαίης	φᾶ-θι	φά-θι	φᾶ-ναι
p.t.	φη-σί(ν)	φῆ	φαίη	φά-τω	ἔ-φη

pluralis

p.p.	φᾶ-μέν	φῶ-μεν	φαῖ-μεν	-	ἔ-φᾶ-μεν	<i>part.</i> φάσκων
p.s.	φᾶ-τέ	φῆ-τε	φαῖ-τε	φά-τε	ἔ-φᾶ-τε	φάσκουσα
p.t.	φᾶ-σί(ν)	φῶ-σι(ν)	φαῖ-εν	φά-ντων	ἔ-φᾶ-σαν	φάσκον

dualis

p.s.	φᾶ-τόν	φῆ-τον	φαῖ-τον	φά-τον	ἔ-φᾶ-τον
p.t.	φᾶ-τόν	φῆ-τον	φαῖ-την	φά-των	ἔ-φᾶ-την

fut. φή-σω და ა.შ.

aor. ἔ-φη-σα და ა.შ.

ἦμι „ვამბობ“ მზნას აქვს შემდეგი ფორმები: I პირი *imprf.*-ის და III პირი – ἦ, ἦν δ' ἔγώ „ეთქვი“; ἦ δ' ὄς „თქვამან“; ἦ δ' ἦ „თქვა (ქალმა)“.

εἰμι – ვარ

praesens

singularis

	ind.	conj.	opt.	imper.	inf.
p.p.	εἰ-μί	εῖ	εἴη-ν	-	
p.s.	εἰ	εῖς	εἴη-ς	ἴσ-θι	εἶναι
p.t.	εἶσ-τί	εἶ	εἴη	ἔσ-τω	

pluralis

p.p.	εἶσ-μέν	εῖ-μεν	εἴη-μεν	-	
p.s.	εἶσ-τέ	εῖ-τε	εἴη-τε	ἔσ-τε	
p.t.	εἶσί(ν)	εῖ-σι(ν)	εἴεν	ἔσ-των	

dualis

p.s.	εἶσ-τόν	εἶ-τον	εἴη-τον	ἔσ-τον
p.t.	εἶσ-τόν	εἶ-τον	εἴη-την	ἔσ-των

part. ὄν, οὔσα, ὄν

gen. ὄντ-ος, οὔσης, ὄντ-ος

futurum

singularis

	ind.	opt.	inf.
p.p.	ἔσ-ο-μαι	ἔσ-οί-μην	
p.s.	ἔσῃ ἂν ἔσει	ἔσ-οι-ο	ἔσ-ε-σθαι
p.t.	ἔσ-ται	ἔσ-οι-το	

pluralis

p.p.	ἔσ-ό-μεθα	ἔσ-οί-μεθα
p.s.	ἔσ-ε-σθε	ἔσ-οι-σθε
p.t.	ἔσ-ο-νται	ἔσ-οι-ντο

dualis

p.s.	ἔσ-ε-σθιν	ἔσ-οι-σθιν
p.t.	ἔσ-ε-σθιν	ἔσ-οί-σθιν

part. ἔσ-ό-μενος, ἔσ-ο-μένη, ἔσ-ό-μενον
gen. ἔσομένου, ἔσομένης, ἔσομένου

imperfectum

singularis

p.p.	ἦν, ἦ
p.s.	ἦσθα
p.t.	ἦν

pluralis

p.p.	ἦμεν
p.s.	ἦτε ἂν ἦσ-τε
p.t.	ἦσα

dualis

p.s.	ἦσ-τον
p.t.	ἦσ-την

εἰμί მომდინარეობს ἔσμι-საგან; εἶ მომდინარეობს ἔσει-საგან; ἔσ-τι ორ-მაში შენარჩუნებულია ფუძეც და დაბოლოებაც; ფორმა εἶσθ μοცინარეობს ἔσ-ν-საგან.

კონიუნქტივის, კავშირებითი კილოს ἄ მიღებულია ἔσ-საგან (ინტერვო-კალურ პოზიციასი სიგმა ამოვარდება და ხდება კონტრაქცია, შერწყმა). ოპტა-ტივი მიღებულია ფუძისაგან ἔσ-ν- > ἔσ-ν, ხოლო ἔσ-ν-საგან > ἔσ-ν. ინ-ფინიტივი (საწყისი) მიღებულია ἔσ-ν-დან > ἔσ-ν, პარტიციპიუმი ἄν მიღებუ-ლია ἔσ-ν-ს ფორმისაგან.

იმპერფექტში მოხდა რაოდენობითი ნამატი (ε > η). ἦσ-თა ფორმამ მოგვცა ἦ (ἦν).

პრემენსის III პირის ფორმა ἔστί შეიძლება იყოს ბოლოდან II მარცვალზე მახვილით (ანუ: ἔστι), იმ შემთხვევაში, როცა წინადადების დასაწყისშია, ან იხმარება ისეთი მნიშვნელობით, როგორცაა: „არსებობს“, „შესაძლებელია“; ასევე იმ შემთხვევაში, როცა წინ უძღვის სიტყვები, οἷα და μή „არა“, ἐί „თუ“, καί „და“, ἄν „როგორც“, ἀλλ „მაგრამ“. (მაგ.: τοῦτ' ἔστι „ესეიგი“, ἀλλ' ἔστι „მაგრამ არის“).

პრევერბიან ფორმებში მახვილი გადადის პრევერბზე *პრემენსის ინდიკატივისა და იმპერატივში* მაგ: πᾶρ-εἰμι „ეარ“, πᾶρ-ισθε „იყავ!“

ἔμ – წავალ

praesens

singularis

	ind.	conj.	opt.	imper.	inf.
p.p.	εἶ-μι	ἴ-ω	ἴ-οι-μι	-	
p.s.	εἶ	ἴ-ης	ἴ-οι-ς	ἴ-θι	ἴ-έ-ναι
p.t.	εἶ-σι	ἴ-η	ἴ-οι	ἴ-τω	

pluralis

p.p.	ἴ-μεν	ἴ-ω-μεν	ἴ-οι-μεν	-	
p.s.	ἴ-τε	ἴ-η-τε	ἴ-οι-τε	ἴ-τε	
p.t.	ἴ-ασιν(ν)	ἴ-ω-σιν(ν)	ἴ-οιεν-ν	ἴ-ό-ντων = ἴ-τωσαν	

dualis

p.s.	ἴ-των	ἴ-η-των ἴ-οι-των	ἴ-των
p.t.	ἴ-των	ἴ-η-των ἴ-οι-την	ἴ-των
part.	ἴ-ῶν, ἴ-οῖσα, ἴ-όσ		

imperfectum

singularis

p.p.	ἴ-α, ἴ-ειν
p.s.	ἴ-εισθα, ἴ-εις
p.t.	ἴ-ει(ν), ἴ-ει

pluralis

p.p.	ἴ-μεν
p.s.	ἴ-τε
p.t.	ἴ-σατε, ἴ-εσθε

adjectivum verbale ἰτέον, ἰτητέον – ამ მზნას პრემენსში აქვს მომავლის მნიშვნელობა. ἔρχομαι იხმარება ახლანდელი დროის მნიშვნელობით.

ბერძნულ პროზაში გამოიყენება κάθ-ημαι „ვიზიარ“ მზნა, რომელიც მნიშვნელობით ახლანდელი დროა, ფორმით კი პერფექტი.

ind.	conj.	opt.	imper.	imperf.
κάθημαι,	καθῶμαι,	καθούμην,	κάθησο = κάθου,	ἐκαθήμεναι ან καθήμεναι

inf. καθίσθαι
part. καθήμενος, -μένη, -μενος

ასევე: κείμαι „ვევარ“, „ვარ“, „ვიმყოფები“ – მნიშვნელობით ახლანდელი დროა, ფორმით პერფექტი. ინფინიტივია – κείσθαι.

οἶδα

(იდ-, εἶδ-, ε-, οἶδ- ფუძეებია). II პერფექტია, არარელუკლიცირებულია, მნიშვნელობით აწმყოა: „ვიცი“ (ამ გმნის ფუძეები უკავშირდება ἴρα და „ვხედავ“ გმნის II აორისტის εἶδον-ის ფუძეს, მაშასადამე, „ცოდნისა“ და „ნახვის“ აღმნიშვნელ გმნებში ერთი და იგივე ფუძეა გამოყენებული):

ind.	conj.	opt.	imper.	inf.
οἶδα	εἶδῃ	εἶδειν	ἴθε	εἶδέναι
part. εἶδῶς,	εἶδότης			
	εἶδῶσα,	εἶδῶσας		
	εἶδόνς,	εἶδόντος		

ნამზნარი მელსართავი ἰστέος, ἰστέα, ἰστέον

χρῆ „საჭიროა“, „უნდა“

ეს არის პირნაკლი გმნა. იხმარება მხოლოდ მხ. რიცხვის III პირში. იგი უბრუნველი არსებითი სახელია, რომელიც „ყოფნა“ გმნის ფორმებს უერთდება და გვაძლევს უპირო გმნას. *Praesens*: ind. χρῆ (+ ἐστί) „საჭიროა“.

Fut. χρῆσται „საჭირო იქნება“; *impf.* χρῆν = ἐχρῆν „საჭირო იყო“; *conj.* χρῆ + ἦ = χρῆν „საჭირო იყოს“; *opt.* χρῆ + εἶη = χρῆν „ნეტავ საჭირო იყოს“; *inf.* χρῆ + εἶναι = χρῆναι „საჭიროა“, *part.* χρέων.

μῖ – უღლების გმნათა II ჯგუფი

ეს გმნები ორფუძიანებია და პრეზენსში და იმპერფექტში გაძლიერებულია ნუ (νυ) სუფიქსით. დანარჩენი დროები იწარმოება ა – უღლების ანალოგიით. მაგ: δέικ-νυ-მი „ეუჩვენებ“, მარტივი ფუძეა δέικ, აწმყოს ფუძე δέικ-νυ. მისი ფორმები: *fut. ind.* δέικῃ, *aor.* ἔ-δεδεξα, *perf.* δέ-δεδεχ-α, *plusquamperf.* ἔ-δεδ-δέδεχ-η, -εισ და ა. შ.

inf. δέικ-νθ-ναι, *part.* δέικ-νθς, δέικ-νθσα, δέικ-νθ-ν. *Praes. med.-pass:* δέικ-νσαι (*ind.*), δέικνσθμι (*opt.*), δέικνσμαι (*conj.*), δέικνσσο (*imper.*).

ბერძნულ გმნათა კლასიფიკაცია

გემოთ ჩვენ წარმოვადგინეთ პირველი ოთხი კლასის გმნები. ისინი ა – უღლების წესიერი გმნებია. გმნათა თავისებურება აქ არ შეინიშნება. რაც შეეხება თავისებურ გმნებს, უნდა აღინიშნოს, რომ მათ ორი ან მეტი ფუძე მოეპოვება და ეს ფუძეები სხვადასხვა ძირისაგან მომდინარეობენ. ასეთ გმნებში

დროთა წარმოება გარკვეულ წესს არ ექვემდებარება; ასეთი გზნები დროებს სხვადასხვა ფუძისაგან აწარმოებენ.

V კლასი. ამ კლასის გზნები აწმყოს ფუძეს აწარმოებენ ν სუფიქსის დართვით. ესენია: $\delta\acute{\alpha}\kappa\omega$ „ვკებენ“, $\beta\alpha\acute{\iota}\nu\omega$ „მივდივარ“, $\lambda\alpha\mu\beta\acute{\alpha}\nu\omega$ „ვიღებ“, $\alpha\sigma\acute{\zeta}\acute{\alpha}\nu\omega$ „ვზრდი“, „ვადიღებ“, $\acute{\epsilon}\lambda\alpha\sigma\acute{\iota}\nu\omega$ „ვღებნი“, $\tau\acute{\epsilon}\mu\omega$ „ეჭრი“, $\acute{\alpha}\mu\alpha\rho\tau\acute{\alpha}\nu\omega$ „ვედები“, $\tau\upsilon\chi\acute{\alpha}\nu\omega$ „ვადიღებ“, „ვაღწევ“ და ა.შ.

VI კლასი. ამ კლასის გზნათა აწმყოს ფუძე იწარმოება მარტივ ფუძეზე — $\sigma\kappa$ სუფიქსის დართვით თუ მარტივი ფუძე ხმოვნით ბოლოვდება, ხოლო თუ თანხმოვნით, მაშინ — $\iota\sigma\kappa$ სუფიქსი დაერთვის. იმ გზნებს, რომელთა მარტივი ფუძე ორი ისეთი თანხმოვნით იწყება, რომელთაგან ერთი ხშულია, მეორე ნარნარა — აწმყოში ექნებათ რედუქლიკაცია. ესენია: $\gamma\eta\rho\acute{\alpha}\sigma\kappa\omega$ „ვებრღები“, $\phi\acute{\alpha}\sigma\kappa\omega$ „ვამბობ“, $\acute{\alpha}\rho\theta\omicron\sigma\eta\rho\acute{\iota}\sigma\kappa\omega$ „ვეკვები“, $\mu\iota\mu\eta\tau\acute{\iota}\sigma\kappa\omega$, $\mu\iota\mu\eta\tau\acute{\iota}\sigma\kappa\omicron\mu\alpha\iota$ „გაეხსენებ“, „მოვიგონებ“, $\gamma\iota\gamma\omega\sigma\kappa\omega$ „შევიცნობ“, $\epsilon\sigma\rho\acute{\iota}\sigma\kappa\omega$ „ვპოულობ“, $\delta\iota\delta\acute{\alpha}\sigma\kappa\omega$ ($< \delta\iota - \delta\alpha\chi - \sigma\kappa - \omega$) „ეასწავლი“ და ა.შ.

VII კლასს განეკუთვნებიან ის გზნები, რომელთა ფუძე $\epsilon(\eta)$ სუფიქსითაა გაერცობილი. ესენია: $\delta\omicron\kappa\acute{\epsilon}\omega$ „ვფიქრობ“, $\kappa\alpha\lambda\acute{\epsilon}\omega$ „ვეძახი“, „ვეუწოდებ“, $\acute{\epsilon}\theta\acute{\epsilon}\lambda\omega$ = $\theta\acute{\epsilon}\lambda\omega$ „მსურს“, „მინდა“, $\beta\omicron\sigma\lambda\omicron\mu\alpha\iota$ „მსურს“, „მინდა“, $\delta\acute{\epsilon}\omega$ „მჭირდება“, $\mu\acute{\epsilon}\lambda\lambda\omega$ „განვიზრახავ“, $\gamma\alpha\mu\acute{\epsilon}\omega$ „ვექორწინდები“, $\chi\alpha\acute{\iota}\rho\omega$ „მიხარია“ და ა.შ.

VIII კლასს განეკუთვნებიან ის გზნები, რომლებიც დროთა წარმოებისას სხვადასხვა ფუძეს იყენებენ. ეს გზნები სხვა თავისებურებებითაც ხასიათდებიან. ეს გზნებია: $\alpha\acute{\iota}\rho\acute{\epsilon}\omega$ „ვიღებ“ (მისი ფუძეებია: $\alpha\acute{\iota}\rho\acute{\epsilon}$, $\alpha\acute{\iota}\rho\eta$, $\acute{\epsilon}\lambda$). $\acute{\epsilon}\rho\chi\omicron\mu\alpha\iota$ „მოვდივარ“ (ფუძეებია: $\acute{\epsilon}\rho\chi$, $\acute{\epsilon}\lambda\epsilon\upsilon\theta$, $\acute{\epsilon}\lambda\theta$, $\acute{\epsilon}\lambda\upsilon\theta$ „ეჭამ“ (ფუძეებია $\acute{\epsilon}\delta(\epsilon)$, $\acute{\epsilon}\sigma\theta\iota$, $\phi\alpha\gamma$), $\acute{\epsilon}\pi\omicron\mu\alpha\iota$ „მივღევ“ (ფუძე $\acute{\epsilon}\pi < \sigma\epsilon\pi$), $\acute{\epsilon}\chi\omega$ „მაქვს“, „მყავს“ (ფუძეებია $\acute{\epsilon}\chi$, $\acute{\epsilon}\chi < \sigma\epsilon\chi$, $\sigma\chi$, $\sigma\chi\eta$), $\zeta\acute{\alpha}\omega$, $\beta\iota\acute{\sigma}\omega$ „ვეტოცხლობ“, „ვეცხოვრობ“ (ფუძეებია: $\zeta\alpha$, $\beta\iota\omicron$), $\acute{\omicron}\rho\acute{\alpha}\omega$ „ვხელავ“ (ფუძეებია $\acute{\omicron}\rho\alpha < \text{Fora}$, $\acute{\iota}\delta < \text{Fi}\delta$), $\rho\acute{\alpha}\sigma\chi\omega$ „ვითმენ“, „ვიტანჯები“ (ფუძეებია $\rho\alpha\theta$, $\pi\epsilon\upsilon\theta$, $\rho\omicron\upsilon\theta$) და ა.შ.